1 to 681

up to 31-12-1966

682 to 958

up to 31-12-1967

959 to 1182

up to 31-12-1968

1183 to 1247

up to 31-12 1969

1248 to 1364

up to 31-12-1970

1365 to 1466

up to 31-12-1971

1467 to 1558

up to 31-12-1972

1559 to 1691

up to 31-12-1973

1692 to 1773

up to 31-12-1974

continued on next card

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

1. 1. 1968. തികച്ചുമൊരു ടോണിക്. ദിവസത്തിന്റെ തുടക്കം, ഒരു പുതിയ ജീവിതത്തിന്റെ തുടക്കം പോലെ തോന്നിപ്പിക്കുന്നു. ഇന്നത്തെ ചിന്തകൾ പലതും ഇന്നലെയുടെ തുടർച്ചകളാണ്. ദിവസമെ! സമീപമെവിടെയോ! നീ വരുന്നതും കാത്ത് ഞാനിരിക്കുന്നുവെന്നറിയുക! നിന്റെ വരവിനെപ്പറ്റി ഞാൻ പലപ്രാവശ്യം ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്റെ സങ്കല്പങ്ങളും നിന്റെ യഥാർത്ഥരൂപവും തമ്മിൽ ഒത്തുനോക്കുകയാണ്. എന്റെ മിനസ്സിന്നുള്ളിലിരുന്നുകൊണ്ട് നിന്റെ ഓരോ സ്പന്ദനങ്ങളും ഞാൻ കേൾക്കുന്നുണ്ട്. നിന്റെ നഗ്നത എനിക്ക് "സംഗീതം" പോലെ തോന്നിക്കുന്നു. ഉവ്വോ! നിന്റെ ഓരോ ചലനത്തിനും ഞാൻ അർത്ഥം കണ്ടുപിടിക്കുന്നുണ്ടോ. എന്റെ ദൃഷ്ടിയെ നിന്റെ കണ്ണുകളിലേക്കു ഞാൻ പായിക്കുമ്പോൾ നിന്റെ കണ്ണുകൾ താഴുന്നതെന്തിനാണ്. നിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഞാൻ കുടികൊള്ളുന്നുണ്ടോ. ഈ ചോദ്യങ്ങൾക്കെല്ലാം നിന്റെ മൗനം മറുപടി പറയുന്നു. നിന്റെ മൗനത്തിന്റെ അർത്ഥം ഞാൻ കണ്ടുപിടിച്ചുകൊള്ളാം. നിന്റെ മൗനത്തെ ഞാൻ ആദരിക്കുന്നു. നിന്റെ മൗനത്തിന്റെ അർത്ഥം ഞാൻ കണ്ടുപിടിക്കട്ടെ. ഞാൻ ചെയ്യുന്നതെന്തും നിന്റെ മൗനസമ്മതത്തോടുകൂടിയാണ്. ദിവസമെ! നിന്റെ മൗനം എനിക്കു സമ്മതമാണ്, ചെറുപുഞ്ചിരിയാണ്, കണ്ണുനീരാണ്, ചുടുനിശ്വാസമാണ്, വെൺമേഘമാണ്, ഒരു ശുഭ്രസന്ധ്യയാണ്, കറുത്തരാത്രിയാണ്, ഒരു ഉദയമാണ്, ഉഷസ്സാണ്, ഒരു മഴവില്ലാണ്, ഒരു പൂവാണ്, ഒരു പൂമ്പാറ്റയാണ്, ഒരു പുൽക്കൊടിയാണ്, ഒരു പുൽത്തകിടിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലമാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരമാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറമാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയാണ്, ഒരു പുൽത്തൈലക്കുപ്പിയുടെ അടപ്പിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ ദ്വാരത്തിന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഇരുട്ടിന്റെ നിറത്തിന്റെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുടെ ഭംഗിയുട

ചെയ്തുകൊടുത്തിരുന്നു. പിന്നെ കുറച്ചുനേരം ടെലിഫോൺ നമ്പർ തപ്പാൻ പോയി. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ ഒന്നുകൂടി നിന്നുകൊടുത്തു. അവസാനം കിട്ടിയപ്പോൾ, ഒരു ടെലിഫോൺ നിലവിളക്കിന്റെ ചിത്രമുള്ള കാർഡ് തന്നു. അതിൽ 1400 രൂപ അടച്ചതിന്റെ രസീതുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ കുറച്ചുനേരം അവിടെ ഇരുന്നു. ഫോൺ കണക്ഷൻ ഉടനെ ശരിയാവുമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഓഫീസിലേക്കു വിളിച്ചു കാര്യം പറഞ്ഞു. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ഒന്നുകൂടി വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. ഫോൺ കണക്ഷൻ ഉടനെ ശരിയാവുമെന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓഫീസിലേക്കു പോയില്ല. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ഓഫീസിലേക്കു വിളിച്ചു. ഫോൺ കണക്ഷൻ ഉടനെ ശരിയാവുമെന്നു പറഞ്ഞു.

3.1.1988. 5.30 P.M. ഇന്നലെ രാത്രി 11.30 വരെ ഞാൻ ഫോൺ കണക്ഷനുവേണ്ടി കാത്തിരുന്നു. രാത്രി ഒന്നരയായപ്പോൾ പറഞ്ഞതനുസരിച്ചു വരുന്നില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ കിടന്നുറങ്ങി. ഇന്നു രാവിലെ ഓഫീസിലേക്കു വിളിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടാണ് പോന്നത്. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ഒന്നുകൂടി വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം വിളിച്ചപ്പോൾ, ഫോൺ കണക്ഷൻ ഉടനെ ശരിയാവുമെന്നു പറഞ്ഞു.

ഇന്നലെ, ചെന്നൈ ടെലഫോൺ ഓഫീസിലെ ഫോൺ കണക്ഷൻ കിട്ടിയില്ല. കാരണം ചെന്നൈ ടെലിഫോൺ ഓഫീസിലെ മിസ്. ദേവകിയുടെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയി. അവരെന്റെ ഫോമിൽ ഒപ്പിട്ടുതന്നു. 12 മണിയോടെ ഫോൺ കണക്ഷൻ കിട്ടുമെന്നു പറഞ്ഞു. 12 മണിയായപ്പോൾ ഞാൻ വീണ്ടും ഓഫീസിലേക്കു പോയി. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ മിസ്. ദേവകിയുടെ സീറ്റിൽ മറ്റൊരാൾ ഇരിക്കുന്നു. അവരെന്നെ കണ്ടപ്പോൾ ചിരിച്ചു. ഞാൻ അടുത്തുചെന്നു. അവർ ഫോൺ കണക്ഷൻ ഓർഡർ ഫോമിൽ ഒപ്പിട്ടുതന്നു. 3110 രൂപ അടയ്ക്കാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ പണമടച്ചു. അവർ ഒരു Acknowledgement തന്നു. അതിൽ ഫോൺ കണക്ഷൻ ഉടനെ ശരിയാവുമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഓഫീസിലേക്കു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഭൂമിയിലെ ഓരോ ജീവിയും ഓരോ ലക്ഷ്യത്തിനുവേണ്ടി ജീവിക്കുന്നു. ഓരോ ലക്ഷ്യത്തിനും ഓരോ അർത്ഥമുണ്ട്. ഈ അർത്ഥം കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് ഓരോ ജീവിയും ജീവിക്കുന്നത്.

ടി. പി. 1968 . ടി. 14-ാം ലക്കം പുറം 6. ഈ ലേഖനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു. ഇതിന്റെ പൂർണ്ണരൂപം ഇതിനുശേഷം ചേർത്തിട്ടുണ്ട്.

ഈ ലോകത്തിൽ ഓരോ ജീവിയും ഓരോ ലക്ഷ്യത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ജീവിക്കുന്നത്. ഓരോ ലക്ഷ്യത്തിനും ഓരോ അർത്ഥമുണ്ട്. ഈ അർത്ഥം കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് ഓരോ ജീവിയും ജീവിക്കുന്നത്. ഈ ലക്ഷ്യ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഗവ. ഓറിയന്റൽ മാനുസ്ക്രിപ്റ്റ്സ് ലൈബ്രറിയിൽ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. കെ.എച്ച്.ആർ.ഐ. കൈയെഴുത്തുപ്രതി നമ്പർ ൧൦൭൨. ഇതിന്റെ ഫോട്ടോസ്റ്റാറ്റ് പകർപ്പ് കേരള സർവകലാശാലാ മലയാളവിഭാഗത്തിലുണ്ട്. ഇതിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് ഡോ. കെ.എം. ജോർജ്ജിന്റെ കൈവശവുമ

ഫാഷിസ്റ്റ് ഭീകരതയുടെ ഇരുണ്ട കാലത്തിലൂടെ കടന്നുപോകുന്ന ഒരു ജനതയുടെ ഹൃദയത്തിന്റെ സ്പന്ദനങ്ങൾ ഒപ്പിയെടുക്കുന്ന ഒരു ക്യാമറയുടെ ലെൻസിലൂടെയാണ് ഈ കവിതകൾ നമ്മോട് സംവദിക്കുന്നത്. ഇതിലെ ഓരോ വരിയും ഒരു ചിത്രമാണ്. ചിലപ്പോൾ അത് ഒരു ഫോട്ടോഗ്രാഫിന്റെ രൂപത്തിലാകാം, മറ്റു ചിലപ്പോൾ ഒരു ചലച്ചിത്രത്തിന്റെ ഫ്രെയിമുകളായിട്ടാകാം. ഭീതിയുടെ നിഴൽ പരക്കുന്ന ഓരോ നിമിഷത്തെയും കവി തന്റെ വാക്കുകളിലൂടെ ഒപ്പിയെടുക്കുന്നു. ഈ കവിതകൾ വായിക്കുമ്പോൾ നമുക്ക് അനുഭവപ്പെടുന്നത് ഒരു ഡോക്യുമെന്ററി കാണുന്നതിന്റെ അതേ തീവ്രതയാണ്.

ഈ കവിതകളുടെ ഏറ്റവും വലിയ സവിശേഷത അവയുടെ ദൃശ്യാത്മകതയാണ്. കവി വാക്കുകൾ കൊണ്ട് വരയ്ക്കുന്ന ചിത്രങ്ങൾ വായനക്കാരന്റെ മനസ്സിൽ മായാതെ കിടക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, ഒരു കവിതയിൽ ഒരു കുട്ടി തന്റെ കളിപ്പാട്ടം നഷ്ടപ്പെട്ട് കരയുന്നതിനു പകരം, ആ കുട്ടിയുടെ കണ്ണിലെ ഭയം മാത്രം കവി വരച്ചിടുന്നു. ഇവിടെ വാക്കുകൾക്കപ്പുറം ഒരു ചിത്രം രൂപപ്പെടുന്നു. ഇത്തരം ചിത്രങ്ങൾ വായനക്കാരന്റെ ഉള്ളിൽ ഒരു നീറ്റലായി അവശേഷിക്കുന്നു.

ഭാഷയുടെ കാര്യത്തിൽ കവി വളരെ ലളിതമായ ശൈലിയാണ് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. സങ്കീർണ്ണമായ രൂപകങ്ങളോ അലങ്കാരങ്ങളോ ഇവിടെയില്ല. നേരിട്ടുള്ള വാക്കുകൾ കൊണ്ട് ഏറ്റവും ശക്തമായ ഒരു വികാരത്തെ അവതരിപ്പിക്കാൻ കവിക്ക് കഴിയുന്നുണ്ട്. ഈ ലാളിത്യമാണ് കവിതകളുടെ സൗന്ദര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത്. ഭീതിയുടെ കാലത്ത് ഭാഷ അലങ്കാരങ്ങൾക്കുവേണ്ടി പാഴാക്കാൻ കവി തയ്യാറല്ല എന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഓരോ വാക്കും കൃത്യമായ ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്നു.

ഈ കവിതകളിലെ പ്രധാന പ്രമേയം ഭീതിയുടെ അന്തരീക്ഷത്തിൽ മനുഷ്യർ അനുഭവിക്കുന്ന ഒറ്റപ്പെടലാണ്. ഒരു ജനത മുഴുവൻ ഭീതിയുടെ നിഴലിലാകുമ്പോൾ, ഓരോ വ്യക്തിയും തന്റെ ചുറ്റുമുള്ള ലോകത്തിൽ നിന്ന് അകന്നുപോകുന്നു. ഈ ഒറ്റപ്പെടൽ വളരെ തീവ്രമായി കവിതകളിൽ കടന്നുവരുന്നുണ്ട്. ഒരു കവിതയിൽ ഒരു കുട്ടി തന്റെ കളിപ്പാട്ടം നഷ്ടപ്പെട്ട് കരയുന്നതിനു പകരം, ആ കുട്ടിയുടെ കണ്ണിലെ ഭയം മാത്രം കവി വരച്ചിടുന്നു. ഇവിടെ വാക്കുകൾക്കപ്പുറം ഒരു ചിത്രം രൂപപ്പെടുന്നു. ഇത്തരം ചിത്രങ്ങൾ വായനക്കാരന്റെ ഉള്ളിൽ ഒരു നീറ്റലായി അവശേഷിക്കുന്നു.

ഭാഷയുടെ കാര്യത്തിൽ കവി വളരെ ലളിതമായ ശൈലിയാണ് സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. സങ്കീർണ്ണമായ രൂപകങ്ങളോ അലങ്കാരങ്ങളോ ഇവിടെയില്ല. നേരിട്ടുള്ള വാക്കുകൾ കൊണ്ട് ഏറ്റവും ശക്തമായ ഒരു വികാരത്തെ അവതരിപ്പിക്കാൻ കവിക്ക് കഴിയുന്നുണ്ട്. ഈ ലാളിത്യമാണ് കവിതകളുടെ സൗന്ദര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത്. ഭീതിയുടെ കാലത്ത് ഭാഷ അലങ്കാരങ്ങൾക്കുവേണ്ടി പാഴാക്കാൻ കവി തയ്യാറല്ല എന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഓരോ വാക്കും കൃത്യമായ ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ തിരഞ്ഞെടുത്തിരിക്കുന്നു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ആണെന്നുള്ള തീരുമാനത്തിൽ National Integration എന്ന ലക്ഷ്യം നിറവേറ്റപ്പെടുന്നു.

9.1.1968. 5.30 AM. തണുപ്പുണ്ട്. വടക്കിൽ കിടക്കുന്നു. നല്ലതുകൊണ്ടുതന്നെ ഉറങ്ങിപ്പോയി. രാത്രിയിൽ ഒരിടത്തുനിന്നും പുറപ്പെടുന്നതായിട്ടാണ് തോന്നിയത്. ഇന്നലെ ചായ്ച്ചുകിടന്നു, ഉണർന്നു, കിടന്നു. രാത്രിയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ പല്ലുതേച്ചു, മുഖം കഴുകി, ചായകുടിച്ചു. രാധയും ഉഷയും ഓടിനടന്ന് വെയ്റ്റിങ്ങ് ഷെഡ് വൃത്തിയാക്കുന്നു, കിടന്നു. രാത്രിയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ ഡയറി എഴുതി, കിടന്നു. രാത്രിയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ 12 മണിയുടെ ചായകുടിച്ചു - 11 മണിക്ക് ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു, വെയ്റ്റിങ്ങ് ഷെഡിന്റെ വാതിൽ തുറന്നിട്ടു, കിടന്നു. ഞാൻ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ചായകുടിച്ചു, കിടന്നു. 12 മണിയുടെ ചായകുടിച്ചു, കിടന്നു. 11 മണിക്ക് ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു, വെയ്റ്റിങ്ങ് ഷെഡിന്റെ വാതിൽ തുറന്നിട്ടു, കിടന്നു. ഞാൻ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ കഥ, കിടന്നു. 19 രൂപ, ടിക്കറ്റെടുത്തു. രാത്രിയിൽ 3 മണിയുടെ നടുക്കുള്ള, കിടന്നു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഒരു കാര്യം പറയാം. ഞാൻ ഒരു കാര്യം പറയാം. ഞാൻ ഒരു കാര്യം പറയാം.

ചെന്ന്. രാത്രിയിൽ രണ്ടാം ഞായറാഴ്ച വിടുതിരുന്നാളിന്റെ കൊടി കൂടെ പോയി. ചായകുടിച്ചു കുളിച്ചു. 4.30 ന് ഒരു ടാക്സിയിൽ കയറി. 10 മണിയായപ്പോൾ പള്ളിയിൽ എത്തി. പിന്നെ രാത്രി തിരിച്ചു വരുന്നതുവരെ പള്ളിയിൽ തന്നെ.

ഉച്ചയ്ക്ക് P.M. ഒന്നരയ്ക്കു കൊടിയിറങ്ങി. 3 മണിയോടെ ഊരുചുറ്റി. കുരിശുപള്ളിയിൽ കയറി പ്രാർത്ഥിച്ചു. പിന്നെ പുറത്തുള്ള കുറെ വാച്ചർമാരുടെ വീടുകളിൽ കയറി. പിന്നെ ഒരു ചായകുടിക്കാനുള്ള സമയം കിട്ടി. പിന്നെ വീണ്ടും പള്ളിയിൽ കയറി. പിന്നെ പുറത്തു പോയി. ഉച്ചയ്ക്കത്തെ ചായ കുടിച്ചതിനുശേഷം പള്ളിയിൽ പോയിരുന്നു. രാത്രിയിലെ പ്രസംഗം കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ പ്രസംഗിച്ചു

[illegible] . [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

ചൊരുതാണ്. രണ്ടു പാർട്ടി കൂട്ടം. കോൺഗ്രസ്സിലെ മുഖ്യവേദനയെന്ന് തോന്നുന്നു. രാത്രികൾ രണ്ടുദിവസം കൂടുമ്പോൾ ഓരോ പ്രാവശ്യം ഉണർന്നു പോകുന്നതായി തോന്നി. ഗർഭിണിയായിരുന്നപ്പോൾ പേടിക്കാണെന്നുവരുത്തുന്നതിൽ വിജയം കണ്ടെത്തുന്നു. ഗർഭം പുതുമയുള്ള കാര്യമായിരുന്നു.

18.1.1968. 5:45 AM. രാധാകൃഷ്ണൻ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. എന്തോ ബഹളം കേൾക്കുന്നു! ഉടനെ തന്നെ ലേഖനം ചുരുക്കി. ഉടനെ കിടന്നു. ഉദയകുമാർ ചായകൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ ഞാൻ രത്നാകരൻ വന്നിട്ടുണ്ടോയെന്നു ചോദിച്ചു. വന്നുവെന്നും പോയെന്നും പറഞ്ഞു. ഉടനെ ഞാൻ ഉണർന്നു. ഉദയകുമാർ ചായയുമായി വന്നു. രാധാകൃഷ്ണൻ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഉടനെ കുളിച്ചു വസ്ത്രം മാറി. ഉദയകുമാർ ചായയുമായി വന്നു. ചായകുടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ രാധാകൃഷ്ണൻ വന്നു. ഞാൻ ചായകുടിച്ചുകഴിഞ്ഞു. രാധാകൃഷ്ണൻ ചായകുടിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഞാൻ ഉടനെ ഓഫീസിലേക്കു പോയി. രാധാകൃഷ്ണൻ ഓഫീസിലേക്കു വന്നു. ഞാൻ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ രാധാകൃഷ്ണൻ ഓഫീസിലുണ്ടായിരു

ന്റെ GRE Test. നാൻ എനിക്കു വന്നതു് ഇപ്പോൾ ഇതെങ്ങനെയിരുന്നു എന്നു് ഓർമ്മയുണ്ടു്. നമ്മുടെ ഗവൺമെന്റിനു് ഇതിനെപ്പറ്റി ഒരു വിചാരമുണ്ടാകണമെന്നില്ലല്ലോ. ഇതിനെപ്പറ്റി ഒരു വിവരവും ഉണ്ടാകാൻ വഴിയില്ല. ഇതിനെപ്പറ്റി ഒരു വിവരവും ഉണ്ടാകാൻ വഴിയില്ല.

ഇതെങ്ങനെയാണു് നമ്മുടെ നാട്ടിലെത്തിച്ചേർന്നതു് എന്നു് എനിക്കു് ഓർമ്മയില്ല. രാത്രിയിൽ TIME വായിച്ചു.

21.1.1968. 5.45 AM. ഇങ്ങനെ വായിച്ചു് ഇന്റെ GRE നടന്നു. രണ്ടു് വർഷത്തെ കഠിനമായ പഠിത്തം. കിട്ടിയതു് ഉഴപ്പൻ University-ലെ Physicsൽ Degree. അതിൽ നാലഞ്ചെണ്ണം പോയിക്കിട്ടി. 12.15-നു് നിന്റെ വീട്ടിലെത്തിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു് 1 മണിയോടെ തിരിച്ചു. രണ്ടുകൊല്ലത്തിനിടയ്ക്കു് നാലഞ്ചുപ്രാവശ്യം ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു തന്നെ വരണം. കിട്ടിയതു് Engineering Applied Physics ആണു്. ഇതിനു് Advanced Physics എന്നു പറയുന്നതു് ശരിയല്ല. ഇതിനു് ഞാൻ വീണ്ടും കോളേജിൽ പോകണമെന്നുണ്ടു്. വേറെ നാലഞ്ചുമാസത്തെ പഠിത്തമുണ്ടു്. ടൂ-ടൂ കിട്ടിയതുകൊണ്ടു് ഒരു പ്രയോജനമുണ്ടു്. നാലഞ്ചു് കമ്പനികൾ ഇന്റർവ്യൂവിനു് വിളിച്ചു. ഇതിനിടയ്ക്കു് ഒരു ഫോൺ വന്നു. ഒരു ഫിലിപ്പൈൻകാരൻ. ഇവിടെ ഒരു ഫിലിപ്പൈൻകാരനുണ്ടു്. ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു് അവൻ അറിഞ്ഞു. അവൻ ഒരു ഫിലിപ്പൈൻകാരിയെ കല്യാണം കഴിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവൾ ഒരു ഡോക്ടറാണു്. അവൾക്കു് ഇവിടെ ഒരു ജോലി കിട്ടിയിട്ടുണ്ട

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഉടനെയൊന്നും ഇല്ല, വിശദമായിട്ടെഴുതാം. ഇപ്പോൾ പ്രത്യേകിച്ചൊന്നുമില്ല, തിരക്കിലാണ്. ഒരു പാട് കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാനുണ്ട്. രാത്രിയിൽ നേരത്തെ കിടക്കണം. കിടക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഡയറി എഴുതണം.

25.1.1968. 5:15 AM. രാത്രിയിൽ നല്ല തണുപ്പുണ്ട്, മിക്കവാറും. ഇന്നലെ രാത്രിയും തണുത്തിരുന്നു. ഉണർന്നപ്പോൾ ലണ്ടൻ ടൗണിന്റെ മീതെ കട്ടിയായി മഞ്ഞുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ മഞ്ഞുവീഴ്ച നിന്നിരിക്കുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ചാറ്റൽ മഴയുണ്ട്. ഇന്നലെ രാത്രി 7:10 ന് ഞാൻ ഓഫീസിൽ നിന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ. Platform ticket വാങ്ങിച്ചതിനു ശേഷമാണ് ട്രെയിനിൽ കയറിയത്. ഓഫീസിൽ നിന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു ചെറിയ മഴ പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. 7:45 ന് നോർത്ത്വെംബ്ലിയിൽ ഇറങ്ങി. കാലാവസ്ഥ കൊള്ളാം, തണുപ്പുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ഇവിടെ മഴയുണ്ടോ എന്നറിയില്ല. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഉറങ്ങിയത് 12 മണിക്കാണ്. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് ഡയറി എഴുതിയിരുന്നില്ല

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ചെയ്തു. ഇതിനിടയിൽ ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യ മരിച്ചു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു.

ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു.

ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു.

ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ മരണത്തിൽ ദുഃഖിച്ചിരുന്ന ഗുരുവിനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ചെന്നു.

ഗതനെ പൂജിച്ചതിനുശേഷം ഭക്തന്മാർ ഗുരുവിനെ കൂടാതെ ഒറ്റയ്ക്കു പോകുന്നതിനെ വിലക്കുന്നു. ഒരിക്കൽ ഒരു ഭക്തൻ ഗുരുവിനെ കാണുവാൻ വന്നു. അദ്ദേഹം ഗുരുവിനോടു ചോദിച്ചു: "ഞാൻ ഇന്നു രാത്രി ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതിനു വിരോധമുണ്ടോ?" ഗുരു പറഞ്ഞു: "ഇവിടെ താമസിക്കുന്നതിനു വിരോധമില്ല. പക്ഷേ, ഒരു കാര്യം ഓർമ്മിക്കണം. ഇവിടെ ഒരു ഗുരുവുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുവാദം കൂടാതെ ഒന്നും ചെയ്യരുത്." ഭക്തൻ ഗുരുവിന്റെ അനുവാദം വാങ്ങിയതിനുശേഷം ഗുരുവിനോടു ചോദിച്ചു: "ഗുരോ, അങ്ങയുടെ അനുവാദം കൂടാതെ ഞാൻ ഒന്നും ചെയ്യുകയില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇന്നു രാത്രി ഞാൻ

29.1.1968 - 5-ാം ദി. ഇന്നലെ തന്നെ കേരള സർവ്വകലാശാല കെ.ഇ.ഗവേഷണ ഉപദേശക സമിതി, കെ.ഇ. ബാലകൃഷ്ണൻ നായർക്കു ഡി.ഫിൽ ബിരുദം നൽകുന്നതിനു "സത്യസായി ബാബയുടെ ദിവ്യജീവിതം" എന്ന തലക്കെട്ടിൽ, പുട്ടപർത്തിയിലുള്ള സത്യസായി സെൻട്രൽ കോളേജിൽ നടത്തിയ ഗവേഷണത്തിന്റെ ഫലമായി തയ്യാറാക്കിയ പ്രബന്ധത്തിന്മേൽ നടത്തിയ വൈവാ പരീക്ഷയിൽ പങ്കെടുത്തു. ഞാൻ ഒരു വിദഗ്ദ്ധനായിട്ടാണ് ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. ഞാൻ 7 മണിക്കു തന്നെ പുട്ടപർത്തിയിലെത്തി. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥൻ നായരുടെ വീട്ടിലാണ് താമസിച്ചത്. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥൻ നായർ ഒരു നല്ല സുഹൃത്തായിരുന്നു. ഞാൻ പോയപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉറങ്ങുകയായിരുന്നു. ഞാൻ വന്നതറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉണർന്നു. കുളിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങാൻ പോയി. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം 2 മണിക്കാണ് പരീക്ഷ തുടങ്ങിയത്. ഞാൻ ഒരു മണിക്കൂർ നേരത്തെ തന്നെ പരീക്ഷാ ഹാളിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. പരീക്ഷാ ഹാൾ വളരെ വിശാലമായിരുന്നു. ഏകദേശം 100 പേർക്കു ഇരിക്കാവുന്നത്ര വിശാലമായിരുന്നു. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ പരീക്ഷാർത്ഥി അവിടെ ഇരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ ഇരുന്നു. പരീക്ഷാർത്ഥിയുടെ ഗൈഡ് ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥൻ നായരുടെ സുഹൃത്തായ ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഞാൻ വന്നപ്പോൾ തന്നെ വന്നു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ പരിചയപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഞാൻ വന്നതിനു നന്ദി പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം ഞാൻ ഇരുന്നതിനടുത്തുള്ള കസേരയിൽ ഇരുന്ന

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible] YWCA [illegible] Glass Lennie [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

ഈ ലക്കങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ടല്ലോ സമീപം തന്നെ.

5.2.68 · 5.30 AM. നല്ല തണുപ്പുണ്ട്. വരിനിന്ന സുഖിച്ചു. പോകാൻ കാട്ടുന്ന താൽപ്പര്യം കണ്ടപ്പോൾ തോന്നിയതാണ്. ഇന്നലെ പകൽ മുഴുവൻ നല്ല പോലെ പെയ്തു. ഇന്നുരാവിലെ Confidential ലേക്ക് തുടങ്ങിയ ക്യൂവിന്റെ നടുക്കായിരുന്നു. നിന്നു മടുത്തപ്പോൾ ഇരുന്നു കണ്ണടച്ചു. 6.30 ന് തുറന്നപ്പോൾ ഓടിച്ചെന്നു കയറി. 8.30 ന് തിരിച്ചിറങ്ങുമ്പോൾ ഒരു നൂറുപേർ കൂടി. നടുക്കുള്ള കൗണ്ടറിൽ നിന്നാണ് ടോക്കൺ കിട്ടിയത്. 9.30 മുതൽ 4 വരെയാണ് പ്രവൃത്തി സമയം. ഇന്നലെ 9.30 നു മുമ്പ് തന്നെ കിട്ടി. നമ്പർ 10 ആയിരുന്നു.

6.2.1968 · 5.30 AM. ഇന്നലെ കിട്ടിയ ടോക്കൺ കൗണ്ടറിൽ കൊടുത്തു. കിട്ടിയത് 3 ടിക്കറ്റുകൾ. ചെന്നപ്പോൾ ഒരു ടിക്കറ്റുകാരൻ മാത്രം. പെട്ടെന്ന് ഒരു പോലീസുകാരൻ വന്ന് ഒരു കുട്ടിയെ കൊണ്ടുവന്നു. ഒരു കുട്ടിയുടെ അച്ഛനാണെന്നും ഭാര്യ പ്രസവിച്ചുകിടക്കുകയാണെന്നും ഉടനെ ഒരു ടിക്കറ്റ് വേണമെന്നും പറഞ്ഞു. ഞാൻ തന്റെ ടിക്കറ്റ് അയാൾക്ക് കൊടുത്തു. അയാൾ ഉടനെ ഒപ്പിട്ടു തന്നു. ഞാൻ ഒപ്പിട്ടു. ഞാൻ തന്റെ ടിക്കറ്റ് വാങ്ങി. അയാൾ പോയി

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഇതിനുപുറമെ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന ചില പദങ്ങൾ ഇന്നു
ഉപയോഗത്തിലില്ലാതായിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി ഇന്നു നാം ഉപയോഗിക്കുന്ന
'കുട' എന്ന പദത്തിന് പകരം 'കൊറ്റ' എന്നാണ് പണ്ട് പറഞ്ഞിരുന്നത്.
'കുട' എന്ന പദം ഇന്ന് ഒരു പുതിയ അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നുണ്ട്.
'കുടുംബം' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ. 'കുടുംബം' എന്ന പദത്തിന് പകരം
'കുടി' എന്ന പദമാണ് പണ്ട് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. 'കുടി' എന്ന പദം
ഇന്ന് 'കുടിവെള്ളം' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ മാത്രമേ ഉപയോഗിക്കുന്നുള്ളൂ.
'കുടിവെള്ളം' എന്ന പദത്തിന് പകരം 'കുടിനീർ' എന്നാണ് പണ്ട്
ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. 'കുടിനീർ' എന്ന പദം ഇന്ന് ഉപയോഗത്തിലില്ല.
'കുടിനീർ' എന്ന പദത്തിന് പകരം 'കുടിവെള്ളം' എന്ന പദമാണ് ഇന്ന്
ഉപയോഗിക്കുന്നത്. 'കുടിവെള്ളം' എന്ന പദത്തിന് പകരം 'കുടിനീർ'
എന്ന പദമാണ് പണ്ട് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. 'കുടിനീർ' എന്ന പദം ഇന്ന്
ഉപയോഗത്തിലില്ല. 'കുടിനീർ' എന്ന പദത്തിന് പകരം 'കുടിവെള്ളം'
എന്ന പദമാണ് ഇന്ന് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. 'കുടിവെള്ളം' എന്ന പദത്തിന്
പകരം 'കുടിനീർ' എന്ന പദമാണ് പണ്ട് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്. 'കുടിനീർ'
എന്ന പദം ഇന്ന് ഉപയോഗത്തിലില്ല. 'കുടിനീർ' എന്ന പദത്തിന് പകരം
'കുടിവെള്ളം' എന്ന പദമാണ് ഇന്ന് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. 'കുടിവെള്ളം'
എന്ന പദത്തിന് പകരം 'കുടിനീർ' എന്ന പദമാണ് പണ്ട് ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത്.
'കുടിനീർ' എന്ന പദം ഇന്ന് ഉപയോഗത്തിലില്ല. 'കുടിനീർ' എന്ന പദത്തിന്
പകരം

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] P. K. Narayana Pillai [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ദ്രവിഡഭാഷകളിൽ ഒരു പൊതു ഉറവിടത്തിൽനിന്നുള്ള ഭാഷകളുടെ ഒരു കുടുംബം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നു കരുതുന്നു. ഈ ഭാഷകൾ തമ്മിൽ ഘടനാപരമായ സാമ്യങ്ങൾ കാണുന്നതിനാൽ ഈ നിഗമനം ശരിയാണെ

ഉച്ചയ്ക്ക്, ചന്ദ്രന് മതിയാവോളം. നമുക്ക് കാണാൻ കഴിയുക. നമ്മുടെ കുടുംബത്തിലുള്ളവർ ഒഴിച്ച്, ലിറ്റിൽ മാഗസിനുകാർക്ക് ഒരു കോപ്പി അയച്ചുകൊടുക്കുക. ചെക്ക് റോസിന് കൊടുത്തു - ലിഫ്റ്റ് ഓപ്പറേറ്റർ. വൈകുന്നേരം ഒരു പോയില്ല. രാത്രിയിൽ തോമസ് നിലയത്തിലേക്ക് സന്ദർശകരുടെ മുറിയിൽ കയറി ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു. 10.30 ന് കിടന്നു.

14. 2. 1968. 5.10 AM. രാത്രി വലിയ നെഞ്ചിടിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു കാപ്പി കുടിച്ചു. ഒന്നുകൂടി കിടന്നു. രണ്ടുതവണ വയറിളകി. Alumag കഴിച്ചതുകൊണ്ടാവും. അത് ഒരുതരം dyspepsia തന്നെ. Gastric duodenal ulcer ന് മരുന്നുകഴിക്കുന്നു എന്നുമാത്രം. ചായ കുടിച്ചു. ഒരു പുതിയ ദിവസം. പക്ഷേ ഇന്നത്തെ ദിവസത്തിന് ഇന്നത്തെ പ്രാധാന്യമുണ്ടോ, എന്തോ. ഉണ്ട്! ഇന്ന് ചിലപ്പോൾ നിലയത്തിലുള്ള ഒരു, നമ്മെ കുറിച്ചുള്ള അവസാനത്തെ കാണുന്നതായിരിക്കും. ഇന്നുകൂടി

16.2.1968. 5.15 PM. ഇന്നലെ ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ദിവസം നഷ്ടമായതുപോലെ തോന്നി. പതിവുപോലെ രാവിലെ ഉണർന്നു പ്രാതൽ കഴിച്ചു, ദിവസത്തിന്റെ കാര്യങ്ങളിലേക്കു മനസ്സിനെ പതുക്കെ പാകപ്പെടുത്തി. ഇന്നലെ ഗോപിനാഥ് Bombay Technical Education Board-ന്റെ ഓഫീസിൽ പോയി. അവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു ഓഫീസറുണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ ഗോപിനാഥിനെ ഒരു ഫോമും കൊടുത്തു. അതു പൂരിപ്പിച്ചു കൊടുക്കണം. ഫോം കിട്ടിയാൽ ഉടനെ അവർ ഇന്റർവ്യൂ തീയതി അറിയിക്കുമത്രേ. ഫോം പൂരിപ്പിച്ചു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ ഗോപിനാഥ് ഓഫീസിൽ പോയിട്ടുണ്ടാവണം. ഇന്നു വൈകുന്നേരം ഞാൻ ഗോപിനാഥിനെ കണ്ടു. അവൻ ഫോം പൂരിപ്പിച്ചു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ

ചുറ്റും.

വൃദ്ധരെ നേരത്തെയുണർത്തിയതിനു രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരു ഖേദം തോന്നി. ഉണർത്തുവാൻ ഒരു ഭയവും തോന്നിയില്ല. എന്തു കൊണ്ടായിരിക്കും? 4.P.M. ഇന്നു വലിയ ആൾക്കൂട്ടമുണ്ടായിരുന്നു. കാലത്തു 9 മണിക്കുതന്നെ കാടുകാണുവാൻ പോയി. കുതിരപ്പുറത്തും ചെറുവണ്ടികളിലും മറ്റും കാടുകണ്ടു മടങ്ങുന്നവരുടെ കൂട്ടം കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ കരുതിയത് ഇന്നു ഞായറാഴ്ചയാണെന്നാണ്. ഞാൻ കുളിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. പിന്നെ ഉച്ചയുറക്കം കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ വീട്ടിലുള്ള സമയത്തു തന്നെ ഒരു ഡസനോളം പേർ കാണുവാൻ വന്നു. അവരുടെ ഇടയിൽ ഒരു ഗുജറാത്തി സ്ത്രീയും ഭർത്താവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരിൽ ഭർത്താവു ഇംഗ്ലീഷ് നന്നായി സംസാരിച്ചു. അവരുടെ ഭാഷയുടെ ഏതാനും വാക്കുകൾ ഞാൻ അവരിൽ നിന്നു ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി. ഇന്നു ഞാൻ ഒരു കാര്യം ശ്രദ്ധിച്ചു. ഞാൻ ഒരു കാര്യം പറയുമ്പോൾ അതിനു മറുപടി പറയുന്നതിനു മുമ്പായി അവർ തമ്മിൽ ഗുജറാത്തിയിൽ സംസാരിക്കുന്നു. ഞാൻ പറഞ്ഞതിനെപ്പറ്റി അവർ തമ്മിൽ ചർച്ച ചെയ്യുന്നു. അതിനുശേഷമാണ് അവർ എനിക്കു മറുപടി തരുന്നത്. ഇതു ഞാൻ ഇന്നു മാത്രമാണ് ശ്രദ്ധിച്ചത്. ഇതിനു മുമ്പുള്ള ദിവസങ്ങളിൽ ഞാൻ ഇതു ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നില്ല. ഇതിനു കാരണം എന്താണെന്നു എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. ഇന്നു രാത്രി ഞാൻ ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പു ഇതിനെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുന്നതാണ്.

19. 2. 68. 5:45 AM. ഇന്നു വൈകുന്നേരത്തെ നടത്തിയപ്പോൾ ഒരു ചെറിയ മഴ പെയ്തു. 5:30 നു നടക്കുവാൻ പോയപ്പോൾ മഴ തുടങ്ങിയിരുന്നു. കുറച്ചു ദൂരം നടന്നു. തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ നല്ല മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു കുടയുമായി പുറപ്പെട്ടു. ഞാൻ കുടയുമായി പുറപ്പെടുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ഒരു ഗുജറാത്തി സ്ത്രീ എന്നോടു കുടയുമായി പുറപ്പെടുവാൻ ആംഗ്യം കാണിച്ചു. ഞാൻ അവരുടെ ഭാഷയിൽ "ധന്യവാദ്" എന്നു പറഞ്ഞു. അവർ പുഞ്ചിരിച്ചു. അവരുടെ ഭാഷയിൽ "ധന്യവാദ്" എന്നു പറഞ്ഞതു ശരിയാണോ എന്നു ഞാൻ ചോദിച്ചു. അവർ അതെ എന്നു തലയാട്ടി. ഞാൻ അവരുടെ ഭാഷയിൽ കുറച്ചു വാക്കുകൾ പറഞ്ഞു. അവർ അതിശയിച്ചു. ഞാൻ അവരുടെ ഭാഷയിൽ കുറച്ചു വാക്കുകൾ പറഞ്ഞതിനു ശേഷം അവർ എന്നോടു ഗുജറാത്തിയിൽ സംസാര

ও ৩০ ফেব্রুয়ারি ১৯৫৫ তারিখে অনুষ্ঠিত হবে। অনুষ্ঠানে
সভাপতিত্ব করবেন: শ্রীযুক্ত ভবানীপ্রসাদ মজুমদার, এম.এ., বি.এল.,
এম.পি.। এতদ্ব্যতীত আরও অনেক বিশিষ্ট ব্যক্তি উপস্থিত থাকিবেন।
সকলকে যথাসময়ে উপস্থিত হইবার জন্য অনুরোধ করা যাইতেছে।
ইতি

বিনীত
শ্রীমতী রমা দেবী, সম্পাদিকা, মহিলা সমিতি

১৫ই ফেব্রুয়ারি, ১৯৫৫

৩। ঠিকানা পরিবর্তন

সকল সদস্য ও সদস্যাকে জানানো যাইতেছে যে, আমাদের
সমিতির কার্যালয় ১৪ নং বিডন স্ট্রিট হইতে ২৭ নং বিডন স্ট্রিটে
স্থানান্তরিত হইয়াছে। নূতন ঠিকানা ১লা মার্চ হইতে কার্যকর হইবে।
ডাকযোগে প্রেরিত সকল চিঠিপত্র ও টাকাকড়ি নূতন ঠিকানায়
পাঠাইবার ব্যবস্থা করিবেন। পুরাতন ঠিকানায় প্রেরিত কোনো
দায়িত্ব সমিতি গ্রহণ করিবে না।

শ্রীমতী রমা দেবী
সম্পাদিকা, মহিলা সমিতি

৪। বিজ্ঞাপন

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഇനി ഒരു രണ്ടു പേരെ കൂടി കാണാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഒരു കുടുംബത്തിലെ, രണ്ടു തലമുറയിലുള്ളവർ. മാതാപിതാക്കൾ മകൾ. മകൾ, രണ്ടാം ഭർത്താവിനോടൊപ്പം കഴിയുന്നു. ഭർത്താവിന്റെ കുടുംബത്തിലെ ഒരു അംഗമാണ് അവൾ. അവരുടെ വീട് All Saints Church ന്റെ അടുത്താണ്. ഞായറാഴ്ച രാവിലെ പോകാം. രണ്ടു പേരും ഉണ്ടാകുമല്ലോ. ടാക്സി നിർത്തിയിടാൻ പറ്റുമോ എന്നും നോക്കണം.

23.2.1968. 5 P.M. ഇന്നലെ വൈകുന്നേരം വളരെ വിഷമിച്ചുപോയി. ടാക്സിയുമായി ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ കണ്ടത് ഒരു ജീപ്പിന്റെ പിന്നിൽ നിന്നും പോകുന്ന പുകയാണ്. മകളുടെ ഭർത്താവ് പോകാൻ വേണ്ടി കയറുന്നതിനിടയിൽ ക്ലച്ചിൽ കാൽ തട്ടിയതുകൊണ്ടാണ് വണ്ടി മുന്നോട്ടു പോയത്. ഉടൻ തന്നെ ഞാൻ വണ്ടി നിർത്തിച്ചു. ഞാൻ ഓടിച്ചെന്നപ്പോൾ അവൾ വണ്ടിയിൽ നിന്നും ഇറങ്ങിയിരുന്നു. ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഇനി ഞാൻ വരണോ?" അവൾ പറഞ്ഞു. "വേണ്ട, ഞാൻ പൊയ്ക്കൊള്ളാം." അവൾ വണ്ടിയുമായി പോയി. ഞാൻ ടാക്സിയിൽ കയറി. ഡ്രൈവറോട് പറഞ്ഞു. "ഇനി ഞാൻ വരുന്നില്ല. നിങ്ങൾ പൊയ്ക്കൊള്ളൂ." ഞാൻ വീട്ടിലെത്തി. ഭാര്യയോടും മക്കളോടും കാര്യം പറഞ്ഞു. അവർക്കും വിഷമമായി. ഞാൻ ഉടൻ തന്നെ ഡോക്ടർ ഫിലിപ്പിനെ വിളിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഉടൻ തന്നെ വരാം." അദ്ദേഹം വന്നു. ഞാൻ കാര്യം പറഞ്ഞ

24. 2. 1968. 5 മണി AM. രാധാകൃഷ്ണൻ Xmas അവധിക്കു വന്നതുകൊണ്ടാകണം ഇന്നു ഒരുപാടു നേരം നിന്നു. ഇടയ്ക്കു ലിഫ്റ്റ് തകരാറിലായതിനാൽ കോണിപ്പടികൾ കയറിയിറങ്ങിയുള്ള നടത്തം. ഗവണ്മെന്റിലെ ജീവനക്കാർ, നഴ്സുമാർ ഇവരെല്ലാം സംഗീതകച്ചേരിക്കു നിന്നു.

വൈകുന്നേരം രണ്ടുപേരും ഒരുമിച്ചാണു വന്നതു്. ചായകുടിക്കുമ്പോൾ ടെക്സ്റ്റൈൽ മന്ത്രാലയത്തിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ ഒരു പഞ്ചാബി നിന്നെ കണ്ടു, പരിചയപ്പെട്ടു. രാത്രിയിൽ പരേതരായ ചിലർക്കുവേണ്ടി ഇൻസ്റ്റന്റ് രാധാകൃഷ്ണനായി നിന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു ഞാനും സംസാരിച്ചു. ഗിറ്റാർ കിട്ടി.

ഇന്നലെ രാധാകൃഷ്ണന്റെ കണ്ണടയ്ക്കു, ചിരിക്കാനാവുന്നതേയുള്ളൂ. മുഖത്തിന്റെ വലതുഭാഗത്തു് ഫ്രെയിമിന്റെ ഒരറ്റം കാണാതായിരിക്കുന്നതാണു്.

ഇന്നു മിനൽ തുടർച്ചയായി രണ്ടുമണിക്കൂർ ഞാൻ പാടി, വിശ്രമിക്കാനായിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ മണിക്കൂർ മുഴുവൻ ഒരു ഗസൽ പാടാൻ ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു ഓർമ്മയിൽ നിന്നു വഴുതിപ്പോകുന്നുണ്ടു്. അതിനിടയ്ക്കു ഓർമ്മയിൽ നിന്നു തപ്പിയെടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഓർമ്മയിൽ നിന്നു തപ്പിയെടുക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു ഗസൽ തന്നെ മറന്നുപോകുന്നു. ഓർമ്മയിൽ നിന്നു തപ്പിയെടുക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു ഗസൽ തന്നെ മറന്നുപോകുന്നു.

ഡൽഹിയിലെ ചേട്ടൻ ടെക് മഹീന്ദ്രയിൽ നിന്നു വിരമിച്ചു, വീട്ടിൽ വിശ്രമിക്കുന്നു. രണ്ടാഴ്ച മുമ്പു തെരുവിൽവച്ചു് ചേട്ടനു ഹൃദയാഘാതമുണ്ടായി. ആദ്യത്തെ ആശുപത്രിയിൽ ഹൃദയത്തിന്റെ ചികിത്സയ്ക്കുള്ള സൗകര്യമില്ലായിരുന്നു. ഉടനെ മറ്റൊരു ആശുപത്രിയിലേക്കു മാറ്റി. ആൻജിയോഗ്രാം കഴിഞ്ഞു. ഹൃദയത്തിലെ മൂന്നു ധമനികളിൽ രണ്ടിലും ബ്ലോക്കുണ്ടു്. ഒന്നിൽ 90 ശതമാനവും മറ്റേതിൽ 70 ശതമാനവും. ഓപ്പറേഷൻ വേണം! 33 വയസ്സിനിടയ്ക്കു ഹൃദയത്തിലെ മൂന്നു ധമനികളിൽ രണ്ടിൽ ബ്ലോക്കുണ്ടാകുന്നതു വിശ്വസിക്കാൻ പ്രയാസം. ഒരുപക്ഷേ ജനിതകമായിരിക്കാം. ഓപ്പറേഷൻ ചെയ്തു കഴിഞ്ഞാൽ ഒരു പത്തുവർഷത്തേക്കു പ്രശ്നമുണ്ടാകില്ല. 1935-ൽ ഗാന്ധിജി ഡൽഹിയിലെ ഭംഗിവാല്മീകി ക്ഷേത്രത്തിൽ പോകുമ്പോൾ ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന ചെരിപ്പുകൾ ഞാൻ കണ്ടു. Appendicitis operation കഴിഞ്ഞു മൂന്നാഴ്ചയ്ക്കുള്ളിൽ 33 കൊല്ലം ജീവിച്ചിരുന്നയാൾക്കു ഹൃദയത്തിലെ രണ്ടു ധമനികളിൽ ബ്ലോക്കുണ്ടാകുന്നതു വിശ്വസിക്കാൻ പ്രയാസം. അതിനിടയ്ക്കു T. B. പിടിച്ചു. ഭക്ഷണമില്ലാതെ കുറേ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. ഒടുവിൽ ചെരുപ്പു തുന്നിത്തുടങ്ങി. ഇപ്പോൾ ചെരുപ്പുകുത്തിയുടെ ജീവിതം. ഇതിനിടയ്ക്കു ഭാര്യയുടെ മരണം. ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ. ഇതിനിടയ്ക്കു ഗാന്ധിജിയുടെ ചെരിപ്പുകൾ കാണുന്നു. ഇതിനിടയ്ക്കു ഗാന്ധിജിയുടെ ചെരിപ്പുകൾ കാണുന്നു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] [illegible] [illegible] [

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ന്നേ, ഒരു

ക്കുന്നു. 4 ഫി. ഉള്ളവർക്കു പ്രവേശനമില്ല. ഈ നിയമം ലംഘിക്കുന്നവർ
കർശനമായി ശിക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതാണ്. ഈ നിയമം നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനു
വേണ്ടി ഒരു പോലീസ് ഓഫീസറെ നിയമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ നിയമം നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനു
ഓഫീസറുടെ ഉത്തരവുകൾ അനുസരിക്കുവാൻ എല്ലാവരും ബാദ്ധ്യസ്ഥരാണ്.
ഈ നിയമത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും വകുപ്പുകൾ ലംഘിക്കുന്നവർക്ക് 100 രൂപാ
വരെ പിഴയോ 10 ദിവസം വരെ തടവോ ശിക്ഷ ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഈ
നിയമത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും വകുപ്പുകൾ ലംഘിക്കുന്നവർക്ക് ഈ നിയമം
നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനു വേണ്ടി നിയമിച്ചിട്ടുള്ള ഓഫീസറുടെ ഉത്തരവുകൾ
അനുസരിക്കാതിരിക്കുന്നവർക്കും ഈ ശിക്ഷ ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഈ നിയമം
ഗ്രാമം. ഗ്രാമത്തിന്റെ ഏതു ഭാഗത്തിലും. ഈ നിയമം നടപ്പിൽ വരുത്തുന്നതിനു
വേണ്ടി നിയമിച്ചിട്ടുള്ള ഓഫീസറുടെ ഉത്തരവുകൾ അനുസരിക്കുവാൻ എല്ലാവരും
ബാദ്ധ്യസ്ഥരാണ്. ഈ നിയമത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും വകുപ്പുകൾ ലംഘിക്കുന്നവർക്ക്
100 രൂപാ വരെ പിഴയോ 10 ദിവസം വരെ തടവോ ശിക്ഷ ലഭിക്കുന്നതാണ്.
ഈ

[illegible] 12 [illegible].

28.2.1968. 5.45 AM. [illegible] [illegible] [illegible]

ഇന്നലെ രാത്രി 11 മണിക്ക് ഉറങ്ങിയതാണ്. രാവിലെ 6 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റു. ഇന്നലെ കാലത്ത് 10 മണിക്ക് കിടന്നതാണ്. രാത്രി 11 മണിക്ക് ഉറങ്ങിയതാണ്. രാവിലെ 6 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റു. ഇന്നലെ കാലത്ത് 10 മണിക്ക് കിടന്നതാണ്. രാത്രി 11 മണിക്ക് ഉറങ്ങിയതാണ്. രാവിലെ 6 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റു.

3.3.1958. 5.30 AM. ഇന്നലെ കാലത്ത് 10 മണിക്ക് ഉറങ്ങിയതാണ്. രാത്രി 11 മണിക്ക് ഉറങ്ങിയതാണ്. രാവിലെ 6 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റു. ഇന്നലെ കാലത്ത് 10 മണിക്ക് കിടന്ന

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

. ലൈബ്രറി വിപുലീകരണത്തിനായി ഒരു കമ്മിറ്റി രൂപീകരിച്ചു.

ചെയർമാൻ : ശ്രീ. ടി. കെ. ഗോപാലൻ, സെക്രട്ടറി : ശ്രീ. പി. കെ. ഗോപാലൻ, ട്രഷറർ : ശ്രീ. കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ, കമ്മിറ്റി അംഗങ്ങൾ : ശ്രീ. എം. കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ, ശ്രീ. കെ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ന. മഹാഭാരതം മുഴുവനും ഒരു രാത്രികൊണ്ട് പകർത്തിയെഴുതിയ ഗണപതി

ശ്രീ ഗണേശനെ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്മരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഈ കഥ തുടങ്ങട്ടെ. മഹാഭാരതം ചമച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ വേദവ്യാസൻ ഗണപതിയെ വിളിച്ചുവരുത്തി. ഈ മഹാഗ്രന്ഥം ഞാൻ പറഞ്ഞുതരുന്നതനുസരിച്ച് അങ്ങ് എഴുതിത്തരണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഗണപതി സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ ഒരു നിബന്ധന വച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞുതരുന്നത് അങ്ങ് ഒരിടത്തും നിർത്താതെ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കണം. വ്യാസൻ അതിനു സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ ഒരു നിബന്ധന അദ്ദേഹവും വച്ചു. ഗണപതി എഴുതുന്നതിനുമുമ്പ് അതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കണം. അതിനുവേണ്ടി ഇടയ്ക്കിടെ ചില കഠിനശ്ലോകങ്ങൾ വ്യാസൻ ചൊല്ലും. അപ്പോൾ ഗണപതിക്ക് അതിന്റെ അർത്ഥം ചിന്തിച്ചെടുക്കാൻ കുറച്ചുസമയം കിട്ടും. ഈ നിബന്ധന രണ്ടുപേരും പാലിച്ചു. അങ്ങനെ മഹാഭാരതം പിറന്നു.

മഹാഭാരതരചനയ്ക്ക് വേണ്ടി വേദവ്യാസൻ ചമച്ച ചില കഠിനശ്ലോകങ്ങൾ ഗണപതിക്ക് അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടി ചൊല്ലിക്കൊടുത്തു. അവയിൽ ചിലത് ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു.

1. ഗണപതിയുടെ തുമ്പിക്കൈയുടെ ഭംഗിയെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

ഗുരുവിനെ ഭക്തിപൂർവ്വം സ്മരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ ഈ കഥ തുടങ്ങട്ടെ. മഹാഭാരതം ചമച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ വേദവ്യാസൻ ഗണപതിയെ വിളിച്ചുവരുത്തി. ഈ മഹാഗ്രന്ഥം ഞാൻ പറഞ്ഞുതരുന്നതനുസരിച്ച് അങ്ങ് എഴുതിത്തരണം എന്നപേക്ഷിച്ചു. ഗണപതി സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ ഒരു നിബന്ധന വച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞുതരുന്നത് അങ്ങ് ഒരിടത്തും നിർത്താതെ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കണം. വ്യാസൻ അതിനു സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ ഒരു നിബന്ധന അദ്ദേഹവും വച്ചു. ഗണപതി എഴുതുന്നതിനുമുമ്പ് അതിന്റെ അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കണം. അതിനുവേണ്ടി ഇടയ്ക്കിടെ ചില കഠിനശ്ലോകങ്ങൾ വ്യാസൻ ചൊല്ലും. അപ്പോൾ ഗണപതിക്ക് അതിന്റെ അർത്ഥം ചിന്തിച്ചെടുക്കാൻ കുറച്ചുസമയം കിട്ടും. ഈ നിബന്ധന രണ്ടുപേരും പാലിച്ചു. അങ്ങനെ മഹാഭാരതം പിറന്നു.

മഹാഭാരതരചനയ്ക്ക് വേണ്ടി വേദവ്യാസൻ ചമച്ച ചില കഠിനശ്ലോകങ്ങൾ ഗണപതിക്ക് അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കാൻ വേണ്ടി ചൊല്ലിക്കൊടുത്തു. അവയിൽ ചിലത് ഇവിടെ ചേർക്കുന്നു.

1. ഗണപതിയുടെ തുമ്പിക്കൈയുടെ ഭംഗിയെ വർണ്ണിക്കുന്നു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

10)ന ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ കൈവശമുള്ള കോഴിക്കോട് നഗരത്തിന്റെ ഭരണം ഏറ്റെടുക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ള പ്രഖ്യാപനം നടത്തിയത്. രണ്ടാം ലോകമഹായുദ്ധത്തിന്റെ കാലത്ത് ഇന്ത്യയിൽ നടന്ന ഏറ്റവും വലിയ ഭരണമാറ്റമായിരുന്നു ഇത്. ഇതിനെ ചരിത്രകാരന്മാർ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത് 'ക്വിറ്റ് കോഴിക്കോട്' എന്നാണ്.

ഈ ഭരണമാറ്റത്തിന്റെ ചുമതല ഏറ്റെടുത്തത് ഡിസ്ട്രിക്ട് മജിസ്ട്രേറ്റായിരുന്ന കോൺറാഡ് കോർണിഷ് ആയിരുന്നു.

13.2.1968. 5:40 AM. ഈന്തലപ്പുറം ആശുപത്രിയിൽ നിന്നും ഫോൺ വരുന്നു. ഡോക്ടർ ജിജി (16/3) വീണ്ടും പ്രസവിച്ചു. പെൺകുഞ്ഞാണ്. പ്രസവത്തിൽ ഡോക്ടർ ജിജിക്ക് സഹായിയായി നിന്നത് ഡോക്ടർ ഗീത ആയിരുന്നു. ഡോക്ടർ ഗീത ഇപ്പോൾ Grade Prof. ആയിട്ടുണ്ട്. ഡോക്ടർ ജിജിക്ക് ഒരു ഇരട്ടക്കുട്ടികളുണ്ട്. ഒരാൺകുട്ടിയും പെൺകുട്ടിയും. ഇപ്പോൾ ഡോക്ടർ ജിജിയുടെ കൈയിൽ ഒരാൺകുഞ്ഞും രണ്ട് പെൺകുഞ്ഞുങ്ങളുമായി. ഡോക്ടർ ജിജിയുടെ ഭർത്താവ് ഡോക്ടർ ജിതിൻ ഇപ്പോൾ G.O. കാർഡിയോളജിസ്റ്റ്, സിത്താര. ഡെർമറ്റോളജിസ്റ്റ്, ജിനു. ഡെന്റൽ സർജൻ, ജിതിൻ ഓർത്തോപീഡിക് സർജൻ, സി. എസ്. ജിജിയുടെ അച്ഛൻ ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥൻ. അമ്മ ഡോക്ടർ ലീല. അവർ കോഴിക്കോട് ചാലപ്പുറത്ത് താമസിക്കുന്നു. രണ്ടാഴ്ച കഴിഞ്ഞ് അവരെ ഡിസ്ചാർജ് ചെയ്തു.

14.3.1968 5:30 AM. ഈന്തലപ്പാറയിൽ ഒരു പ്രസവമുണ്ടായിട്ടുണ്ട്, ചിരുന്നതിനു. രണ്ടാഴ്ച മുൻപ് ഗർഭിണിയായിരുന്ന ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ പ്രസവമാണ്. രാധാകൃഷ്ണന്റെ CRT Scales വന്നു. മൂന്നാഴ്ചത്തെ കാമി 530, 690, 710 എന്നിങ്ങനെയാണ് കാണിക്കുന്നത്. ഇതിൽ നിന്നും ഗർഭസ്ഥശിശുവിന് ഹൃദയമിടിപ്പുണ്ടെന്ന് വ്യക്തമായിരുന്നു. ഇതിൽ 530, 690 എന്നിങ്ങനെയാണ് രാധാകൃഷ്ണൻ പറഞ്ഞിരുന്നത്. ഞാൻ ഗർഭിണിയുടെ അടുത്തെത്തി പരിശോധിച്ചു. ഗർഭപാത്രത്തിന്റെ വലിപ്പം കൂടിയിട്ടുണ്ട്. ഗർഭപാത്രത്തിന്റെ മുകൾഭാഗം പൊക്കിളിനും മുകളിലായിരുന്നു. ഗർഭപാത്രത്തിന്റെ വലിപ്പം കൂടിയിട്ടുണ്ട്. ഗർഭപാത്രത്തിന്റെ മുകൾഭാഗം പൊക്കിളിനും മുകളിലായിരുന്നു. ഗർഭപാത്രത്തിന്റെ വലിപ്പം കൂടിയിട്ടുണ്ട്. ഗർഭപാത്രത്തിന്റെ മുകൾഭാഗം പൊക്കിളിനും മുകളിലായിരുന്നു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

നമ്മുടെ കൂടെ നാണുവും കൂടെ ഞങ്ങൾ. 11 മണിക്ക് വണ്ടി പോകുന്നതാണ്. ഞാൻ ഇന്നും DPC ക്കു പോയിരുന്നു. വൈകുന്നേരം ഞങ്ങൾ ബീച്ചിലും പോയി.

15.3.1968 5.30 AM. പാലക്കാടിന്റെ മനോഹരമായ കാഴ്ചകളിലേക്ക് വണ്ടി ഓടിത്തുടങ്ങി. നാണുവിന്റെ അമ്മയും അവിടെ ഞങ്ങളെ സ്വീകരിക്കാൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഓടിക്കുകയായിരുന്നു. ഒരു വണ്ടിയിൽ, പിന്നെ വണ്ടിയിൽ, ഗിന്നസ്സുകാരൻ നാണു, ഞാൻ, ജീപ്പിൽ നാണുവിന്റെ അമ്മയും ചെമ്പിച്ചിയും. പിന്നെ ഓടിയെത്തിയത് നാണുവിന്റെ വീട്ടിലാണ്.

അവിടെ കുറച്ചു 10.20 വരെ നിന്നു പോയി DPC ക്കു. ആൽബിയുടെ അമ്മയുടെ അനുജത്തിയുടെ വീടാണ്. ഗിന്നസ് ബുക്കിൽ കയറിയ ആൾ എന്നതിനാൽ ഒരു ബഹുമാനം തന്നെ. 12 മണിയോടെ അവിടെ നിന്നിറങ്ങി. നാണുവിന്റെ വീട്ടിൽ 3 മണിക്കെത്തി. അവിടുത്തെ കാഴ്ചകൾ കണ്ടു, കൊക്കോ, കുരുമുളക് തുടങ്ങിയവ കൃഷി ചെയ്യുന്നു. അവിടെ നിന്നും ഒരു കിലോമീറ്റർ അകലെയുള്ള നാണുവിന്റെ അമ്മയുടെ വീട്ടിലേക്ക് പോയി. അവിടെ ഒരു ഗുഹയുണ്ട്. ഏകദേശം 1 കിലോമീറ്റർ നീളം, വീതി, ഉയരം. ഒരു ഭാഗം പിന്നെ, ഉള്ളിലേക്കു പോകുമ്പോൾ ഇടുങ്ങിയതായി കാണപ്പെടുന്നു. ഗുഹയുടെ അവസാനം ഒരു ചെറിയ കുളമുണ്ട്. ഗുഹയിൽ കുറച്ചു ദൂരം പോയി. ഗുഹയുടെ അവസാനം ഒരു കുളമുണ്ട്. ഗുഹയിൽ കുറച്ചു ദൂരം പോയി. ഗുഹയുടെ അവസാനം ഒരു കുളമുണ്ട്.

4 മണിക്കു നാണുവിന്റെ വീടിനു പുറത്തു കുറച്ചു നേരം ചെലവഴിച്ചു. വീണ്ടും യാത്രയായി. 7 മണിയോടെ കുന്നത്തൂർമേടിൽ എത്തി. ഞാൻ ഓടിച്ചു. ഇടയ്ക്കു (കുന്നിറങ്ങുമ്പോൾ) വണ്ടി നിർത്തി. ഞാൻ ഓടിച്ചു. ഇടയ്ക്കു (കുന്നിറങ്ങുമ്പോൾ) വണ്ടി നിർത്തി. ഞാൻ ഓടിച്ചു. ഇടയ്ക്കു (കുന്നിറങ്ങുമ്പോൾ) വണ്ടി നിർത്തി.

16.3.1968. 6 AM. തലേന്നത്തെ മഴയുടെ ശക്തിയിൽ, ഒരു രാത്രി മുഴുവൻ ഉറങ്ങാതിരുന്നു. ചായയും, പുട്ടും കഴിച്ചു. ഇന്നലെ രാവിലെ നാണുവിന്റെ കൂടെ ഇറങ്ങിയ ആൾ ഇന്നും കൂടെ വരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. പാലക്കാടിനു പോകുമ്പോൾ ചെമ്പിച്ചിയുടെ വീട്ടിൽ കയറി. അവിടെ നിന്നും ഉച്ചയ്ക്കു ഊണും കഴിച്ചു. ഞാൻ ഓടിച്ചു. ഇടയ്ക്കു (കുന്നിറങ്ങുമ്പോൾ) വണ്ടി നിർത്തി. ഞാൻ ഓടിച്ചു. ഇടയ്ക്കു (കുന്നിറങ്ങുമ്പോൾ) വണ്ടി നിർത്തി. ഞാൻ ഓടിച്ചു. ഇടയ്ക്കു (കുന്നിറങ്ങുമ്പോൾ) വണ്ടി നിർത്തി.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

തി. നക്ഷത്രൻ നായരുമായി കുറച്ചുനേരം സംസാരിച്ചു. സംഭവിച്ചതിനെ ഞെരിശോധിക്കുകയാണ്. എന്റെ നാടകപേര് (ഗുരു) നാടകമല്ലെന്നും മറ്റൊന്നാണെന്നും, ഡോ. കോവൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടിയുടെ ചരിത്രമാണെന്നും അദ്ദേഹത്തിനോടു പറഞ്ഞിരുന്നു. ചെമ്പുമുക്കിനടുത്തുവച്ചാണ്. 3 മണിക്കു തിരിച്ചുവന്നു. 4:30 ന് രാത്രിനടന വിദ്യാർത്ഥി ഗോസ്റ്റ് ഹൗസിൽ വിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു പോയി. നാരികേരവും കൊണ്ടുവന്നു. മുകളിലത്തെ മുറിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. വിശ്രമിക്കുന്നതിനിടയിൽ ചിലർ ഗോസ്റ്റിൽ വന്നു പോയി. രാത്രി 8 മണിക്കു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഗോപാലൻ നായർ, S.P., മറ്റു ചിലരുമൊക്കെ, പോലീസ് ഗോസ്റ്റിലെത്തി. രണ്ടുപേർ ഉറങ്ങാതിരുന്നു. ഞാനും ഗോപാലൻ നായരും കൂടി ഒന്നിച്ചാണ് കിടന്നത്. രാവിലെ 5 മണിക്കു തന്നെ ഉണർന്നു. ഗുരുവിന്റെ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തിച്ചു. രാവിലെ 7 മണിക്കു ചായകുടിച്ചു. 8 മണിക്കു പുറപ്പെട്ടു. 10 മണിക്കോടനാട്.

കോടനാട്ടുനിന്നു പോരുമ്പോൾ ഗോപാലൻ നായരുടെ മനസ്സിനെ വിഷമിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു. രാത്രിയിലെ രാജഭരണത്തെക്കുറിച്ചു നിരൂപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഗവൺമെന്റിനെ മുഴുവൻ കുറ്റപ്പെടുത്തുന്നതിനോടു യോജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഗവൺമെന്റിനെ കുറ്റപ്പെടുത്തുന്നതിനോടു യോജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഗവൺമെന്റിനെ കുറ്റപ്പെടുത്തുന്നതിനോടു യോജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

17. 3. 1968. 6 AM. ഇന്നലെ വെർട്ടോടിനു വച്ചു നടന്ന കാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. The Department of Collegiate Education will continue to run the Kerala Vijnana Mandirs will be abolished with effect from 1-4-68 എന്നതു സംബന്ധിച്ചുള്ള ചർച്ചയായിരുന്നു. ഇതിനെപ്പറ്റി കൂടുതൽ അറിയുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് ഞാൻ വന്നതെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിനെ കുറിച്ചു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇന്നുവരെ ചെയ്തിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ, ഞാൻ ഇന്നുവരെ നടത്തിയിട്ടുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ഇവയെപ്പറ്റിയെല്ലാം ഞാൻ വിശദമായി പറഞ്ഞു. ഇതിനുശേഷം ഞാൻ ഇപ്പോൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ, ഇവയെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ, ഇവയെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ, ഇവയെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞു.

രാത്രിയിൽ രണ്ടുമണിവരെ സംസാരിച്ചു. ഗോപാലൻ നായർ ചെയ്ത കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു സംസാരിച്ചു. വെർട്ടോടിനു വച്ചു നടന്ന കാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വെർട്ടോടിനു വച്ചു നടന്ന കാര്യങ്ങൾ, ഇവയെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കു

രാവിലെ കിടക്കുന്നേരം ഞാൻ ഒരു ചെറിയ ഒരു കുറിപ്പ് എഴുതിവച്ചിരുന്നു. അതിൽ ഞാൻ ഇന്നലെ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ വിവരം കൊടുത്തിരുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഉറങ്ങിയിരുന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു കടയിൽ ചെന്നു ചോദിച്ചു. അവർ കാണിച്ചുതന്നു. അവിടെ ചെന്നു.

10.30 മണിക്ക് കിടന്നു. ഉറങ്ങിപ്പോയി. രാത്രി ഒരു മണിക്ക് ഉണർന്നു. കുറച്ചുനേരം ഇരുന്നു. വീണ്ടും കിടന്നു.

18.3.1968. 5.45 AM. എഴുന്നേറ്റു. കിടക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു ചെറിയ കുറിപ്പ് എഴുതിവച്ചു. രാത്രി കിടന്നുറങ്ങിയ സ്ഥലത്തിന്റെ വിവരം അതിൽ എഴുതിയിരുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രി 10.30 മണിക്ക് ഒരു ബസ്സിനു കാത്തുനിന്നു. ഒരു ബസ്സും വന്നില്ല. അവിടെ ഒരു ചായക്കടയിൽ ചെന്നു ചോദിച്ചു. അവർ കിടക്കാൻ അനുവദിച്ചു. അവിടെ ഒരു ബെഞ്ചിൽ കിടന്നുറങ്ങി. രാവിലെ ഉണർന്നു. കുറച്ചുനേരം കൂടി കിടന്നു. പിന്നെ എഴുന്നേറ്റു. പല്ലുതേച്ചു. കുളിച്ചു. ഇന്നലെ ഉപയോഗിച്ച വസ്ത്രങ്ങൾ തന്നെ ധരിച്ചു. ഒരു ചായക്കടയിൽ കയറി ചായ കുടിച്ചു. അവിടെ ഒരു ബസ്സിനു കാത്തുനിന്നു. ഒരു ബസ്സും വന്നില്ല. അവിടെ ഒരു ചായക്കടയിൽ കയറി ചായ കുടിച്ചു. പിന്നെയും

6 മണിക്ക് ഞങ്ങൾ മീനമുക്കടവിൽ സിനിമയ്ക്കു പോയി. Barn Three എന്ന സിനിമയുടെ കഥ. നന്നായിരുന്നു. 8.40നു മടങ്ങിയെത്തി. പിന്നെ കുറേനേരം Nature നോക്കിയിരുന്നു. 10.30നാണ് ഞങ്ങൾ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നത്. ഇന്നുച്ചയ്ക്ക് ഉണ്ണിക്കുട്ടൻ വീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു. മനസ്സിനു വല്ലാത്ത സുഖം തോന്നി. മീനം, കനി എന്നിവർക്കുവേണ്ടി, രണ്ടു ചിത്രങ്ങൾ വരച്ചു കൊടുത്തു. കനി. കുറച്ചുനേരം ഒക്കുമായിരുന്നു, പിന്നെ പോയി. ഞാൻ വരയുടെ തുടർച്ചയിലേക്കും.

6P.M. കഴിഞ്ഞ് 9.30നു ഞാൻ കിടന്നു, ഉറങ്ങിയത് 10 മിനിറ്റുകൊണ്ടായിരിക്കും. രാത്രി 10.30നുമാത്രം. പിന്നെ ഒന്നും ഓർമ്മയില്ല, ഉണർന്നത് 12.45നാണ്. ഉടൻതന്നെ ടോയ്ലറ്റിൽപോയി തിരിച്ചുവന്നു കിടന്നു. Dream Vision ആയിരുന്നു. ഞാനും കുടുംബവും ചേർന്ന്. ഓഫീസിൽ C. Paul വന്നതും. അയാൾ ഭീഷണിപ്പെടുത്തുന്നതുപോലെ തിരിച്ചുപോയി. Dy. DNCക്കു മാത്രമായി ഒരു ഫോൺ. ഞാൻ കുറേനേരം സംസാരിച്ചു. ഓഫീസിലെ ഒരു ചെറിയ പ്രശ്നമായിരുന്നു അത്. പക്ഷേ Dr. Christian Medical College, Vellore ൽ കഴിഞ്ഞ ദിവസം നടന്ന ഇന്റർവ്യൂവിന്റെ റിസൾട്ട് വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു – 11 മണിക്കുള്ള ഉണ്ണിക്കുട്ടൻ. അവിടെ ഒരു വിഭാഗത്തിന്റെ Part B Rain ൽ തന്നെ ഇപ്പോൾ ഒരു ഒഴിവുണ്ടായിരുന്നു. അവിട

[illegible] 12. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] എന്തൊക്കെയോ തന്നതിൽനിന്നും ഒരു കുറവു വന്നതിനിടക്കു, ഞാനെന്തോ ചെയ്തതിനാലാണ്. അവൻ പറയുന്നു മുഖത്തുനോക്കിയല്ല. ഇ.വം കൊണ്ടാണെന്നുകരുതി പറയുന്നതെന്നും ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. അതു കേട്ടപ്പോൾ കുട്ടികളിലുണ്ടാകുന്ന ഭാവമാറ്റങ്ങൾ ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഞാൻ ഒരു ദുഷ്ടയാണെന്നുള്ള ഒരു ധാരണയുണ്ടാകുന്നതിനു മുമ്പ് അതിനെ തടയുവാൻ ഒരു മാർഗ്ഗമുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ ചിന്തിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ എന്നെപ്പറ്റി ഒരു തെറ്റിദ്ധാരണ ഉണ്ടാകുന്നതിനേക്കാൾ ഭേദം അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഞാൻ മരിച്ചുകിടക്കുന്നതാണ് എന്റെ ഈശ്വരനെ ഭയപ്പെടുന്നതിനേക്കാൾ ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നത്.

27. 3. 1968. 5·10 AM. ഈശ്വരാ! മഹാത്മാഗാന്ധിജി! ഹേ! ഹേ! എന്റെ ചെവിയെന്തുകൊണ്ടാണ്! ഈ ശബ്ദം കേൾക്കുവാൻ എന്നെ ഇടയാക്കിയതെന്തിനാണ്! ഹേ!

രാത്രിയിൽ നേപാൾ പ്രധാനമന്ത്രിയെ സ്വീകരിച്ചു. രാഷ്ട്രപതിഭവനിൽ ഒരു വിരുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയോ എന്നറിയില്ല. ഈശ്വരാ! ഈശ്വരാ! ഈശ്വരാ!

28. 3. 1968. 5 AM. ഇന്നലെ രാത്രിയിലുണ്ടായ ഭീതിജനകമായ അനുഭവത്തിനുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിയോ എന്നറിയില്ല. ഏതോ ഒരു മയക്കത്തിലായിരുന്നു. ഉണർന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഓർത്തു, ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഉണ്ടായതെല്ലാം ഒരു സ്വപ്നമായിരുന്നുവെന്ന്. പക്ഷേ, അതൊരു സ്വപ്നമായിരുന്നില്ല. ഞാൻ ഉണർന്നിരുന്നു. ഞാൻ ഉണർന്നിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു തെളിവായി ഞാൻ കണ്ടത് എന്റെ കൈയിലുള്ള മുറിവുകളാണ്

[illegible]

29. 3. 1968. 5 P.M. [illegible] [illegible] [illegible]

തോന്നുന്നു. അതിനെപ്പറ്റി രാവുണ്ണിനായരുമായി സംസാരിക്കുകയുണ്ടായി. വാസുക്കുട്ടിയുടെ കുടുംബത്തിന്റെ ചരിത്രം, ദിവാകരിപ്പാടിക്കുള്ള കത്ത്, ഇതിനു മുമ്പുണ്ടായ സംഭവങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയെപ്പറ്റിയെല്ലാം അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു. അതെല്ലാം അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചു കേട്ടു. ഒടുവിൽ ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഞാൻ വാഗ്ദത്തത്തിൽ കൈവെച്ചതുപോലെയായോ, ഞാൻ ചെയ്തത്?" അതിനുത്തരം പറയാൻ (തലമുറകളുടെ മാറ്റം വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു കാണിക്കാൻ) അദ്ദേഹം മുതുമുത്തച്ഛന്റെ കാര്യമാണു പറഞ്ഞത്. "ഇതുപോലെ ഒരു കാര്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അതിനെ എങ്ങനെയാണു കൈകാര്യം ചെയ്തതെന്നറിയാമോ? അതിനെ അദ്ദേഹം ഒരു ചിരിയിൽ ഒതുക്കിക്കളഞ്ഞു!"

30.3.1968. 5 PM. സുബ്രഹ്മണ്യൻ വന്നു. അയാളുടെ ഭാര്യയുടെ ചികിത്സയുടെ കാര്യത്തിൽ ഒരു തീരുമാനമുണ്ടാക്കാൻ വേണ്ടിയാണ്. രാത്രി 10.30നു കോട്ടയം ട്രെയിനിൽ കയറിപ്പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഒന്നുകൂടി വരാമെന്നു പറഞ്ഞു. അതനുസരിച്ച് 11 മണിയോടെ വന്നു. ഞാൻ ഉറങ്ങിയിരുന്നു. എന്നെ വിളിച്ചുണർത്തിയതിനുശേഷം രാത്രിയിൽ ഉണ്ടായ സംഭവങ്ങൾ വിവരിച്ചു. ഭാര്യയുടെ ചികിത്സയുടെ കാര്യത്തിൽ ഒരു തീരുമാനമുണ്ടാക്കാൻ വേണ്ടിയാണ് വന്നത്. ഭാര്യയുടെ അച്ഛനും അമ്മയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ മുമ്പിൽവെച്ച് ഭാര്യയോടു ചോദിച്ചു. "നിനക്ക് ഇനി എന്താണു വേണ്ടത്?" അവൾ പറഞ്ഞു: "എനിക്ക് ഇനി ഒന്നും വേണ്ട; ഞാൻ ഇങ്ങനെ കിടന്നു മരിച്ചുകൊള്ളാം." അതുകേട്ടപ്പോൾ അവളുടെ അച്ഛനും അമ്മയും കരഞ്ഞുപോയി. അവൾ പറഞ്ഞു. "ഇനി ഒന്നും വേണ്ട. ഞാൻ ഇങ്ങനെ കിടന്നു മരിച്ചുകൊള്ളാം." അതുകേട്ടപ്പോൾ അവളുടെ അച്ഛനും അമ്മയും കരഞ്ഞുപോയി. അവൾ പറഞ്ഞു. "ഇനി ഒന്നും വേണ്ട. ഞാൻ ഇങ്ങനെ കിടന്നു മരിച്ചുകൊള്ളാം."

31.3.1968. 6 AM. രാത്രിയിൽ ഉറങ്ങിയപ്പോൾ 2, സ്വപ്നത്തിൽ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കയ്യിന്റെ തന്റെ ക്ലീനിംഗ് ഇനിനെ ഗുണം വരുത്താൻ ഇടയുള്ള കഴുത്തുപോലുള്ള ഭാഗം, ഗാനം, തന്നെ! ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ കാടനന, തെ ജിയുടെ ഒരു ഫോട്ടോ, ഗ്രാമഫോൺ കാണിച്ചു. ഇതിനെപ്പറ്റി ഒരു ചിന്ത ഒഴിച്ചുപോയി.

ഇന്നലെ കുട്ടിയുടെ കാര്യത്തിൽ ഒരു Electric കണക്ഷൻ പോയി ഒരു Electric kettle വാങ്ങി. 4 ½ മണിക്കൂറോളം കൊതിച്ചതുകൊണ്ട് ഇതിനെ കിട്ടിയപ്പോൾ ഒരു ഉത്സാഹമായിരുന്നു. രണ്ടുപേരുടെയും കാര്യം. ഇതുപോലെ ഒരു ചെറിയ ഇനത്തിന് ഇത്രയധികം ആഹ്ലാദം! കഷ്ടംതന്നെ. ഒരു പുതിയ സാധനം വാങ്ങിയാൽ ഉടനെ, അതു ചിത്രം പോലെ വരയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുത്സാഹം വരും! രണ്ടുദിവസത്തെ ചാരുതയെ ചിത്രത്തിൽ ഒരു Coloured pencil-ൽ വരച്ചു. ചെറിയ വരുമാനം വരുന്നതിനെപ്പറ്റി, ഇപ്പോൾ ഇതിനെ നിന്നുപോകുന്നു. 30 രൂപയ്ക്കെങ്കിലും വരച്ചുപോയി. വരുമാനത്തിനുവേണ്ടി ഒരു ചിത്രം വരയ്ക്കുന്നതിൽ ഒരു ചമ്മൽ തോന്നുന്നു. ഇതിനെ ഒരു ചിത്രമായി കാണുന്നതിനുപകരം ഒരു വിൽപനച്ചരക്കായി കാണുന്നതുകൊണ്ടാണ്. ഇതിനെ ഒരു ചിത്രമായി കാണുന്നതിനുപകരം ഒരു Hard Sell-ന് ഉതകുന്ന ഒരു ഉപകരണമായി കാണുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഈ ചമ്മൽ തോന്നുന്നത്. ഇതിനെ ഒരു ചിത്രമായി കാണുന്നതിനുപകരം

[illegible] കാട്ടിലേക്ക്. കിഴക്കുള്ള കാടുകൾ [illegible] ഭാഗം. [illegible] ഭാഗത്തേക്ക്, ഇടത്തുഭാഗത്തുള്ള [illegible] കാടുകൾ വരെ [illegible] ചിത്രങ്ങൾ [illegible] കാണാൻ [illegible] ഇവിടെ [illegible] ഇതുപോലെ [illegible] UNESCO [illegible] ചിത്രങ്ങൾ [illegible] പലരുടെയും [illegible] ഇവിടെ [illegible] ഭാഗത്തുള്ള [illegible] ഇവിടെ [illegible] Port Blair [illegible] ഇവിടെ [illegible] ഇവിടെ [illegible] ഇവിടെ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ചെയ്തു. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഒരു ഗ്രന്ഥം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു കുറിപ്പു കണ്ടു. അതിൽ ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരുന്നു: "ഇന്നു രാത്രി ഒരു മണിക്കു ഞാൻ ഇവിടെ വരും. ഒരു കാര്യം സംസാരിക്കാനുണ്ട്. ഉറങ്ങരുത്." ഒപ്പില്ല. ഞാൻ ആലോചിച്ചു. ആരായിരിക്കും ഈ കുറിപ്പയച്ചത്? ഒരു കാര്യം സംസാരിക്കാനുണ്ടെന്നു പറയുന്നു. ഒരുപക്ഷേ, ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയാൽ അയാൾ തിരിച്ചുപോകുമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് ഉറങ്ങരുതെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഉറങ്ങാതിരിക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി. ഒരു കാര്യം സംസാരിക്കാനുണ്ടെന്നു പറയുന്നതുകൊണ്ട് അയാൾ ഒരു സ്ത്രീയായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ ഊഹിച്ചു. ഞാൻ ഒരു പുസ്തകം വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു മണിയായപ്പോൾ ഞാൻ വാതിൽ തുറന്നിട്ടു. ഒരു സ്ത്രീ അകത്തു കടന്നു. അവൾ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരിയായിരുന്നു. അവൾ ഒരു കസേരയിൽ ഇരുന്നു. ഞാൻ അവളോടു ചോദിച്ചു: "നിങ്ങൾ എന്തിനാണ് വന്നത്?" അവൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു കാര്യം സംസാരിക്കാൻ വന്നതാണ്." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "എന്താണ് കാര്യം?" അവൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു കഥ പറയാൻ വന്നതാണ്." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "എന്തിനാണ് കഥ പറയുന്നത്?" അവൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു കഥ പറയുന്നതുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ ഉറങ്ങാതിരിക്കുമല്ലോ." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "നിങ്ങൾ എന്തിനാണ് ഉറങ്ങാതിരിക്ക

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ആണം. കൈകൾ മുട്ടുകൾ കഴുത്തുക, പൊടിയുടെ ഞാൻ പേ, ചെറുതൊന്നുക, പേരുകൾക്കുന്നു പേരുകൾ കഴിച്ചു നിന്നുകൊണ്ടു ചെന്നിട്ടുണ്ടാക്കുന്നു. ഞാൻ ചിന്തിച്ചു നോക്കി, കിടന്നു പുറപ്പെടുന്നവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ. ഞാൻ കൈകൊണ്ടു വന്നു, ഒരു കൊടുത്തുകൊണ്ടു. ഞാൻ ഇതിനെ വന്നു. ഞാൻ കഴിഞ്ഞു, ഞാൻ ഞാൻ പുറപ്പെടുന്നു.

11 മണിക്കു ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയി. Monthly Conference ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഓഫീസിൽ വന്നപ്പോൾ ഞാൻ കണ്ട

[illegible] Dear Mr. Vasudevan [illegible]
[illegible] — I shall be brief. [illegible] I am [illegible]
[illegible] People dislike you because of your inflexible attitude. I know how much animosity there is against you even in the PSC. They are afraid of your moral stature and their fear expresses itself as hate. What can anyone do about it?

[illegible] Bhaskaran Master [illegible]. [illegible] Thanks for your letter. [illegible] New Theatres [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ഒരു ദിവസം രാവിലെ ഒരു ടെലഗ്രാം വന്നു. അവൾ പെട്ടെന്നു മരിച്ചു. അവൾക്കു ഗർഭാശയത്തിൽ ഒരു മുഴയുണ്ടായിരുന്നു. അതു പൊട്ടിയാണു മരിച്ചതു. ഞാൻ ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു. അവൾ ഗർഭിണിയായിരുന്നു. ഞാൻ അവളുടെ ഭർത്താവിനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. അവൾ ഗർഭിണിയായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല.

ഞാൻ പോയപ്പോൾ അവൾ മരിച്ചു കിടക്കുന്നു. അവളുടെ ഭർത്താവിനെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. അവൾ ഗർഭിണിയായിരുന്നു എന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല.

9.4.1968. 5:15 AM. ഇന്നലെ മുഴുവൻ PSC യുടെ ഇന്റർവ്യൂ ആയിരുന്നു. ലേറ്റസ്റ്റ് ടൈപ്പിസ്റ്റിന്റെ ഇന്റർവ്യൂ ആണ്. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞാൻ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞാൻ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞാൻ

സന്ദർശനമായിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു നേരത്തെ കത്തെഴുതിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് TIME-നായിരുന്നു.

ഈ സമയം അവിടെ സ്ത്രീകൾക്കുള്ള ഒരു കോളേജിനെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ കേട്ടിരുന്നു. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അതിനെപ്പറ്റി കൂടുതൽ അറിയുവാൻ കഴിഞ്ഞു. ഒരു ചെറിയ സ്ഥലം. അവിടെ ഒരു ഹോസ്റ്റൽ മാത്രമേയുള്ളൂ. ഒരു ലൈബ്രറിയുണ്ട്. ഒരു ചെറിയ ലബോറട്ടറിയുണ്ട്. ഒരു ചെറിയ Political Research ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഒരു സംഘടനയുണ്ട്. ഒരു പ്രൊഫസ്സറുടെ കീഴിൽ ഒരു പ്രത്യേക വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഗവേഷണം നടത്തുന്നു. ഇതിനുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ ഇവിടെയുണ്ട്.

11.4.1966. 5.30 PM. ഇന്നലെ ഞങ്ങൾ ഉടനീളം നടന്നിരുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ കുറച്ചു നടന്നു. പിന്നീട് കാറിലായിരുന്നു. ഇന്നു കുറച്ചു തണുപ്പുണ്ട്! ഞങ്ങൾക്കു കാണുവാൻ ഏർപ്പാടു ചെയ്തിരുന്ന ഒരു സ്ത്രീ ഞങ്ങളെ "കുട്ടിച്ചാത്തന്മാരുടെ വെണ്ടക്കാരൻ" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് സ്വീകരിച്ചത്. അതിനുള്ള കാരണം ഞങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായില്ല.

ഇന്നലെ രാത്രി ഞങ്ങൾ നീണ്ട ഒരു ഡ്രൈവിലായിരുന്നു. ഷീനുമായി കുറച്ചു സമയം ചെലവഴിച്ചു. A.V. യുടെ ഫ്ലാറ്റിൽ ചെന്നു. അവിടെ ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സൽക്കാരം നടത്തി. ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടി ഒരു ചെറിയ സൽക്കാരം ഏർപ്പാടുചെയ്തിരുന്നു. ഞങ്ങൾ അതിൽ പങ്കെടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Research ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഒരു സംഘടനയുണ്ടാക്കി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു.

ഇന്നു ബർലിംഗ്ടൺ (Burlington VT.) ന്റെ അടുത്തുള്ള ഒരു Motel ൽ (Dec. 27) താമസം. ഇവിടെ വരുന്നതിനു മുമ്പ് 3½ മണിക്കൂർ യാത്രയുണ്ടായിരുന്നു. ഈ യാത്രയിൽ ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു.

രാത്രി Chief Phelps ന്റെ വീട്ടിൽ ഒരു ചെറിയ സൽക്കാരം. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു.

രാത്രി ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സൽക്കാരം. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ പ്രസംഗം നടത്തി. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ ഓട്ടോഗ്രാഫ് കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ചെറിയ Parting Present കൊടുത്തു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കുടുംബത്തെയാണ് തേടിയത്. അവരുടെ വീടുകൾക്കുമുമ്പിൽ ഗേറ്റിൽ കുടുംബപ്പേരുകൾ എഴുതിവച്ചിട്ടുണ്ടാകുമല്ലോ എന്നു കരുതിയാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്. പക്ഷേ, അതുകൊണ്ടൊന്നും ഫലമുണ്ടായില്ല. ഒടുവിൽ ഒരു ഫോട്ടോഗ്രാഫറുടെ സഹായത്തോടെ ഞാൻ അവരുടെ വീടുകൾ കണ്ടുപിടിച്ചു. അവരുടെ ഫോട്ടോകൾ എടുത്തു. അവരുടെ ഇന്റർവ്യൂകൾ റെക്കോർഡ് ചെയ്തു. അവരുടെ കുടുംബചരിത്രം മനസ്സിലാക്കി. അവരുടെ ഭൂതകാലത്തിലേക്ക് ഒരു തീർത്ഥയാത്ര നടത്തി. അവരുടെ ഓർമ്മകളിലൂടെ ഞാൻ അവരുടെ പൂർവ്വികരെ കണ്ടുമുട്ടി. അവരുടെ ഓർമ്മകളിലൂടെ ഞാൻ അവരുടെ പൂർവ്വികരുടെ ജീവിതം അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞു. അവരുടെ ഓർമ്മകളിലൂടെ ഞാൻ അവരുടെ പൂർവ്വികരുടെ ജീവിതത്തിലേക്ക് ഒരു തീർത്ഥയാത്ര നടത്തി

ദിവസം, ഓരോ വഴിക്കിടയിൽ പോകുന്ന വഴിയാണ്. ആരുമില്ലാത്തിടത്ത് പോണം. ചെന്ന് കുറച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, തിരിച്ചു പോരണം. വൈകുന്നേരം ഓഫീസിൽ നിന്നും വരുമ്പോൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ഓരോ വഴിക്ക് പോകുന്നുണ്ട്. ഇന്നലെ അവിടെ പോയി. ഇന്ന് ഇവിടെ പോയി. വലിയ നിർദ്ദോഷമായ ഒരു പരിപാടിയാണ്. ഒരു ദിവസം, ഒരു 10 മണിക്കൂർ കാടാണ്.

ഇന്നലെ രാവിലെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്ത്. അവൾ, കുമാരൻ മരിച്ചു, ഇന്നലെ രാവിലെ 8 മണിക്ക് എന്നൊക്കെ. അവൾ ഒരു പാവമായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം അവൾ എന്റെ അടുത്തുവന്നു. അവൾ ഗർഭിണിയാണ്. അവൾ എന്റെ ഉപദേശം ചോദിച്ചു. അവൾ ഒരു കുട്ടിയെ പ്രസവിക്കുന്നു. അവൾ ഒരു കുട്ടിയെ പ്രസവിക്കുന്നു. അവൾ ഒരു കുട്ടിയെ പ്രസവിക്കുന്നു. അവൾ ഒരു കുട്ടിയെ പ്രസവിക്കുന്നു.

13.6.1968. 6:20 AM. ഇന്നലെ രാവിലെ പോയില്ല. ഇന്ന് ഓഫീസിലേയ്ക്ക്. കാലത്ത് നെൽപ്പാടത്തിലെ ചെറിയ തോടുകളിലൂടെ പോയി. അവിടെ ഒരു കുളത്തിൽ കുറച്ചു നേരം നീന്തി. അവിടെ നിന്നും കുറച്ചുകൂടി ഉള്ളിലേയ്ക്ക് പോയി. കാലത്ത് ഒരുമണിക്കൂർ കുളത്തിൽ നീന്തിയപ്പോൾ ക്ഷീണം തോന്നി. തിരിച്ചുപോന്നു. വൈകുന്നേരം ഓഫീസിൽ നിന്നും വന്നപ്പോൾ വീണ്ടും പോയി. ഇന്നലെ പോയ വഴിയിൽ കുറേ നേരം നീന്തിക്കളിച്ചു. തിരിച്ചുപോന്നു. ഇന്ന് രാവിലെ രാത്രിയിൽ പെയ്ത മഴയുടെ കുളിരുണ്ട്. ഇന്നലെ ഉണ്ടായിരുന്ന ക്ഷീണമൊന്നും ഇപ്പോൾ ഇല്ല. ഇന്നലെ രാവിലെ (ഏകദേശം 9 മണിയോടെ) വീട്ടിലെത്തി. ഒരു കുളിയും പാസ്സാക്കി. ഇന്നലെ രാവിലെ 9:30 ന് ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ 1952 ൽ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇപ്പോൾ തന്നെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്.

ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്.

14.6.1968. 5:30 AM. ഇന്നലെ രാവിലെ 5:30 ന് എഴുന്നേറ്റു. പതിവുപോലെ പ്രാഥമികകൃത്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചു. രാവിലെ പാൽ വാങ്ങാൻ പോയി. പാൽ വാങ്ങി വീട്ടിലെത്തി. പാൽ കുടിച്ചു. പിന്നെ കുളിക്കാൻ പോയി. കുളിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ 7 മണിയായി. പിന്നെ ഓഫീസിലേയ്ക്ക് പുറപ്പെട്ടു. ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ 10 മണിയോടെ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ട്.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കുഴി! ദേവീ സന്നിധി! പൊരുളുകുട്ടിനവതിയേ! രക്ത!
ദേവീ! കണ്ടനകത്ത! രക്ഷാ! ശ്രീചക്രനാഥ! പുതുവാക്കു
രുള! തെക്കത്തുള! ചിരകനാഗരക്ഷാ! സുരപുത്രി ലാ
വതി! കടുന്തുരുത്തിലമ്മേ! ചക്കുളത്തുറമ്മേ! രാജരാജേ
ശ്വരി! മുക്കം! പന്ത്രണ്ടുവിളക്ക! രക്ഷാ ഭഗവതി
ചേന്നല്ലൂരമ്മ! ചെങ്ങന്നൂരമ്മേ! കടുത്തനത്തമ്മേ! എ
ന്നെ കൂടെ എന്റെ കുടുംബത്തെയും രോഗദുരിതങ്ങളിൽ
നിന്നും എന്റെ ശത്രുക്കൾ നിന്നും കാത്തുരക്ഷിക്കണമേ.
രോഗങ്ങൾ മനഃസമാധാനം ജീവിതസുഖവും നൽകണമേ. എന്റെ
കുടുംബത്തിലെല്ലാവരെയും കാത്തുരക്ഷിക്കണമേ! എന്റെ കൈ
പിടിച്ചു നടത്തിക്കണമേ!

ഇനി ഞാൻ കടന്നുപോയ വഴികൾ ഓരോന്നായി വിവരിക്കാം.
ഗുരുവിനെ കണ്ടുമുട്ടിയ വഴിയെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിനുശേഷം
ഗുരുവിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഞാൻ ഓരോ ദിവസവും ഓരോ ക്ഷേത്രങ്ങൾ
സന്ദർശിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ആദ്യം പോയത് തിരുവല്ലയിലുള്ള ശ്രീവല്ലഭ
ക്ഷേത്രത്തിലേക്കാണ്. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഗുരുവിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം
ഞാൻ ക്ഷേത്രത്തിലെ പുഷ്കരണിയിൽ കുളിച്ചു. (ഈ പുഷ്കരണിയിൽ
Fish cells വളരുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഗുരു എന്നോട് ഇപ്രകാരം (ഈ)
നിർദ്ദേശിച്ചതെന്നു പിന്നീടാണ് മനസ്സിലായത്). രാത്രി 8.20 മുതൽ 9.45 വരെ
ഞാൻ അവിടെ ധ്യാനത്തിലിരുന്നു. രാത്രി 10 മണിയോടുകൂടി ഞാൻ
ക്ഷേത്രത്തിൽ നിന്നും പുറത്തിറങ്ങി. 10.30 ന് ഞാൻ വീട്ടിലെത്തി.

രണ്ടാമത്തെ ദിവസം രാവിലെ 7 മണിക്ക് ഞാൻ തിരുവല്ലയിൽ നിന്നും
കുറച്ചു ദൂരെയുള്ള പുഷ്പഗിരി (ഈ സ്ഥലം) എന്ന സ്ഥലത്തേക്ക് പോയി.
അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഗുരുവിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഞാൻ ക്ഷേത്രത്തിലെ
കുളത്തിൽ കുളിച്ചു. 10 മണിയോടുകൂടി ഞാൻ ക്ഷേത്രത്തിൽ ധ്യാനത്തിലിരുന്നു.
രാത്രി 8 മണിയോടുകൂടി ഞാൻ തിരുവല്ലയിൽ നിന്നും 12 കിലോമീറ്റർ മാറി
ചെന്നിത്തല-തൃപ്പെരുന്തുറ-ചക്കുളത്തുകാവ് ക്ഷേത്രത്തിൽ
ഗുരുവിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം കുളിക്കുവാനായി പുറപ്പെട്ടു, പിന്നെ
നിശാവസ്ത്രം ധരിച്ചു, ക്ഷേത്രത്തിൽ പോയിരുന്നു ധ്യാനിക്കുകയാണ്. 6000 വർഷം
പഴക്കമുള്ള ക്ഷേത്രമാണിത്. ചക്രത്തെപ്പറ്റിയുള്ള
ചരിത്രമാണിത്. കുടികൊള്ളുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്
ചക്കുളത്തുകാവ് എന്നു പേരിട്ടത്.

ഇനി ഞാൻ പോയത് തൃക്കൊടിത്താനത്തേക്കാണ്. അവിടെ
ചെന്നപ്പോൾ ഗുരുവിന്റെ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ഞാൻ ക്ഷേത്രത്തിലെ
കുളത്തിൽ കുളിച്ചു. ഏകദേശം 9 മണിക്ക് ഞാൻ
പോയി. രാത്രി 10.30 മുതൽ 12 വരെ ധ്യാനമിരുന്നു. അതിനുശേഷം
ഞാൻ അവിടെ കിടന്നുറങ്ങി. രാവിലെ 4 മണിക്ക് ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു
കുളിച്ചു. 10.30 ന് ഞാൻ വീട്ടിലെത്തി.

15.4.1968 4.55 A.M. വരെ ഞാൻ പുഷ്പഗിരിയിലും
5 മണിമുതൽ തൃക്കൊടിത്താനത്തും ധ്യാനത്തിലിരുന്നു. അങ്ങനെ മൂന്നുദിവസം ഞാൻ
അവിടെയിരുന്നു ധ്യാനിച്ചു. എന്റെ കുണ്ഡലിനി ഉണർന്നു

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

മുഖത്തിന്റെ പേരുകൾ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ഗെയിം! സ്വന്തം സാധനങ്ങൾ മാത്രമല്ല, മറ്റുള്ളവരുടെ സാധനങ്ങളും ഞാൻ ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് അവൾ കണ്ടുപിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഓഫീസിൽ നിന്നു വരുമ്പോൾ അവൾ ഒരു കാര്യം പറഞ്ഞു. അവൾ ഒരു പുതിയ ഷർട്ട് വാങ്ങിയിട്ടുണ്ടെന്നും അതിന്റെ ബട്ടൺസ് ഞാൻ ശ്രദ്ധിക്കണമെന്നും. ഞാൻ അവളുടെ ഷർട്ടിന്റെ ബട്ടൺസ് നോക്കി. അവൾ പറഞ്ഞതുപോലെ അതിന്റെ ബട്ടൺസ് വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു. ഞാൻ അവളുടെ ഷർട്ടിന്റെ ബട്ടൺസ് നോക്കിയതിനുശേഷം അവൾ എന്റെ ഷർട്ടിന്റെ ബട്ടൺസ് നോക്കി. അവൾ പറഞ്ഞതുപോലെ എന്റെ ഷർട്ടിന്റെ ബട്ടൺസും

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Allahin നന്ദിയുണ്ടാകുമാറാകണമേ. രണ്ടു കുപ്പി ലിക്വിഡ് വൈറ്റമിൻ B12 injection കൂടിക്കണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. Amount തന്നു കഴിഞ്ഞു.

17.4.1968. SAT. ഇന്നലെ കവിസമ്മേളനത്തിനു പോകാനുണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒരു പരിപാടിയും ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല. രണ്ടു പേരും ഇന്നലെ ഉച്ചയ്ക്ക് ഹോട്ടലിൽ കൂടെ ഊണു കഴിക്കുമെന്നു കരുതിയിരുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രിയിലെ പരിപാടികളെപ്പറ്റി ഒരു ചർച്ച ഉണ്ടാകുമെന്നും കരുതിയിരുന്നു. രാവിലെ 8 മണിക്കു തന്നെ ഞാൻ ഉണർന്നു. കുളിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്ക് State Bank ൽ പോയി, കടലാസുകൾ തിരുത്തിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിനു വേണ്ടി. അവിടെ നിന്നു നേരിട്ടു ഹോട്ടലിലേക്കു പോയി. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഇന്നലെ രാത്രി 10 മണിക്കു തന്നെ രണ്ടുപേരും പോയിരുന്നു എന്നറിഞ്ഞു. ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ഞാൻ ഒന്നു മയങ്ങി. വൈകുന്നേരം 4 മണിക്കു ചായ കുടിച്ചു. പിന്നീട് ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കു തന്നെ ഒരു ഓട്ടോറിക്ഷയിൽ പോയി. കടപ്പുറത്തുകൂടി കുറച്ചു ദൂരം ഓടിച്ചു. പിന്നീട് ഒരു ഹോട്ടലിൽ കയറി ചായ കുടിച്ചു. അവിടെ നിന്നു നേരിട്ടു ഹോട്ടലിലേക്കു പോന്നു. ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കു പോയതുകൊണ്ട് ഒരു പ്രയോജനവുമുണ്ടായില്ല

രാവിലെ 6 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റ് മുഖം കഴുകി ചായ കുടിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ഉടൻ ഞാൻ ഇറങ്ങുകയായി. ഒരു ചെറിയ ബാഗിൽ രണ്ടു ജോഡി വസ്ത്രങ്ങൾ മാത്രമേ കരുതിയിരുന്നുള്ളൂ. ഒരു ടവ്വൽ, ഒരു ചെറിയ ടോർച്ച് എന്നിവയും കരുതിയിരുന്നു. ചെക്കിങ്ങിനു വരുന്ന ഓഫീസർ (Tourist Taxi, ഗുജറാത്ത് ടൂറിസം) തന്നെ ഓരോ ദിവസത്തെയും ഓരോ സ്ഥലത്തേക്കുള്ള ടാക്സി ഏർപ്പാടാക്കിയിരുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടും കൂടാതെ യാത്ര ചെയ്യാൻ കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ കണ്ടുമുട്ടിയ സുഹൃത്തുക്കൾ എല്ലാവരും തന്നെ ഒരു ഫോൺ നമ്പർ തന്നിരുന്നു. ഓരോ സ്ഥലത്തും ചെന്നിറങ്ങുമ്പോൾ ഞാൻ അവരെ വിളിച്ചു. അവർ ഓരോരുത്തരും അവരുടെ സുഹൃത്തുക്കളെ ഏൽപ്പിച്ചിരുന്നു. അവർ എന്നെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി, താമസിക്കാനും ഭക്ഷണം കഴിക്കാനുമുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തു തന്നു. ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കാണ് യാത്ര ചെയ്തത്. അന്ന് ഞാൻ ഭുജിലെത്തി. ഭുജിൽ ഞാൻ ഒരു ഹോട്ടലിൽ മുറിയെടുത്തു. അവിടെ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഭുജിലെ പ്രധാന സ്ഥലങ്ങൾ കാണാൻ പോയി. ഭുജിൽ കുറച്ചു ദിവസം താമസിക്കാനുള്ള പരിപാടിയുണ്ടായിരുന്നു. ഭുജിൽ ഒരു ഹോട്ടലിൽ മുറിയെടുത്തു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു.

[illegible] സുരേന്ദ്രനും, ചിപ്പുകലുനന്ദനനും നിന്നു. രാവ്
ക്ക് തന്നെ ഗുഡ്സിന്റെ ഒരു ഗാർഡ്, ചീഫ് ഗാർഡ് നിന്നിരുന്നു.
രണ്ടുപേരും പോസ്റ്റിലുള്ള കിടക്കയിലിരുന്നു. ഞാൻ ഓടിച്ചെന്ന്
ഞാൻ. സുരേന്ദ്രനെ ചവിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാമകൃഷ്ണൻ
കുത്തിപ്പറഞ്ഞു. Ragunathapuram ൽ നിന്നുണ്ടായിരുന്നതാണ്
ഇപ്പോൾ കയ്യിലുള്ളത്. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ കിടന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക്
രണ്ടുപേരും ഉണർന്നു. ഞാൻ ഉണർന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഉണർന്നു.
രാവിലെ ഞാൻ നിന്നും സുരേന്ദ്രനെ കൊണ്ടുപോയി.

ഞാൻ കണ്ണുതുറന്നപ്പോൾ വെളിച്ചമുണ്ടായിരുന്നു. ഗേറ്റിനടുത്ത
ഓടിച്ചെന്നു. ഗേറ്റ് തുറന്നുകിടക്കുന്നു. ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. ഓടിച്ചെന്ന
കണ്ടപ്പോൾ ഓടിച്ചെന്ന് കാണുന്നില്ല. ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. ഓടിച്ചെന്ന
കണ്ടപ്പോൾ ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. രാവിലെ ഗുഡ്സിന്റെ ഗാർഡ്
കണ്ടപ്പോൾ ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. ഓടിച്ചെന്ന
ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു. ഓടിച്ചെന്ന് ഗേറ്റ് അടച്ചു.
27.4.1968. 8.10 AM. ഓണം ഓഫീസിൽ 6.30 ന്നുമുതൽ.
ഇന്നലെയും ഞാനെന്തെഴുതണമെന്നറിഞ്ഞില്ല. നേരത്തെ ഞാൻ ഓഫീസിൽ
പോയി. ഞാൻ ഓടിച്ചെന്ന് ഓടിച്ചെന്ന് ഓടിച്ചെന്ന് ഓടിച്ചെന്ന് ഓടിച്ചെന്ന്
ഓടിച്ചെന്ന്

[illegible] അച്ഛനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിനു [illegible] പിന്നെ അച്ഛൻ വിളിച്ചു. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ അച്ഛൻ പറഞ്ഞു. "ഇന്നു രാവിലെ ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ഞാൻ മരിച്ചു പോയി. നമ്മുടെ വീട്ടിൽ ഒരു ചടങ്ങു നടക്കുന്നു. അതിനു വേണ്ടി ഒരുക്കങ്ങൾ നടക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു മുറിയിൽ കിടക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഞാൻ ഓർത്തു, ഞാൻ മരിച്ചു പോയതാണല്ലോ, പിന്നെ എന്തിനാണ് ഈ ചടങ്ങുകൾ നടക്കുന്നത് എന്ന്. Mathematics-ൽ ഞാൻ ഒരു ഡോക്ടറേറ്റ് എടുത്തു, Physical Science-ൽ ഒരു ബിരുദം, തൊ. പി. പഠിച്ചു, Social Science-ൽ ഒരു ഡിപ്ലോമ, കൂടാതെ, ഞാൻ ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനുമാണ്. ഇതൊക്കെ ഞാൻ ഓർത്തു. അപ്പോൾ ഞാൻ ഓർത്തു, ഇതൊന്നും ഞാൻ ചെയ്തിട്ടില്ലെന്ന്. ഞാൻ ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനാണെന്നു പറഞ്ഞു. പക്ഷേ, ഞാൻ ഒരു ഗ്രന്ഥകാരനല്ല

വാൻ തന്നെയാണ് പോയത്. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയി. പക്ഷേ ഫോൺ ചെയ്ത് എന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള വിശദീകരണം അറിയിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകേണ്ടിവന്നില്ല. ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ഒരു additional charge ആയിട്ടാണ് അതിനെ കണക്കാക്കിയത്. അതുകഴിഞ്ഞ് ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയി. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഞാൻ കോടതിയിൽ പോയി. കോടതിയിൽ വച്ച് A.D.M. കണ്ടപ്പോൾ, ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോട് ചോദിച്ചു, എന്തിനാണ് 12 മണിക്ക് വീട്ടിൽ വരാൻ പറഞ്ഞത്. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയിട്ടില്ലെന്ന്. കാരണം അന്ന് രാവിലെ ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയിട്ടില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ എന്തുകൊണ്ടാണ് ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നതെന്ന്. ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നത് എന്റെ ഭാഗത്തുനിന്നുള്ള വിശദീകരണം ഫോൺ ചെയ്ത് അറിയിച്ചതുകൊണ്ടാണെന്ന്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകേണ്ടിവന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ഒരു additional charge ആയിട്ടാണ് അതിനെ കണക്കാക്കിയത്.

12 മണിക്ക് തന്നെ ഞാൻ ഓഫീസിൽ തിരിച്ചെത്തി. അപ്പോൾ ഓഫീസിലുണ്ടായിരുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ പറഞ്ഞു, ഞാൻ 12 മണിക്ക് തന്നെ ഓഫീസിൽ തിരിച്ചെത്തിയതാണെന്ന്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ഒരു additional charge ആയിട്ടാണ് അതിനെ കണക്കാക്കിയത്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നതിനാൽ ഞാൻ ഒരു additional charge ആയിട്ടാണ് അതിനെ കണക്കാക്കിയത്.

ചോദ്യം: ഈ പോസ്റ്റിന്റെ ഔദ്യോഗിക നാമം എന്താണ്? (Jr. Secy. Title) ഉത്തരം: ഈ പോസ്റ്റിന്റെ Addl. District Magistrate ന്റെ ഓഫീസിലെ ഒരു ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ്. ഞാൻ ഒരു സാധാരണ ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. ഞാൻ ഒരു സാധാരണ ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. ഞാൻ ഒരു സാധാരണ ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്.

ചോദ്യം: ഈ പോസ്റ്റിന്റെ ഔദ്യോഗിക നാമം എന്താണ്? (Jr. Secy. Title) ഉത്തരം: ഈ പോസ്റ്റിന്റെ Addl. District Magistrate ന്റെ ഓഫീസിലെ ഒരു ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ്. ഞാൻ ഒരു സാധാരണ ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. ഞാൻ ഒരു സാധാരണ ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. ഞാൻ ഒരു സാധാരണ ക്ലർക്കിന്റെ ജോലിയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കടന്നുപോയി. രാത്രിയിൽ പൗർണമിയായിരുന്നു. നിലാവെളിച്ചത്തിൽ കുന്നും, കിഴക്കും, തെക്കും ഭാഗത്തുള്ള മലകളുടെ നിഴലുകൾ കാണാമായിരുന്നു. ഞാൻ ഓരോന്നിനെപ്പറ്റിയും ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഞാൻ കണ്ട സ്വപ്നത്തിന്റെ അർത്ഥം എന്താണെന്നു ഞാൻ ആലോചിച്ചു. ഒരു പക്ഷേ, ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം നിറവേറ്റുന്നതിനുള്ള ഒരു സൂചനയായിരിക്കുമോ എന്നു ഞാൻ സംശയിച്ചു. ഏതായാലും ഞാൻ ഇവിടെ വന്നത് ഒരു നല്ല കാര്യത്തിനുവേണ്ടിയാണെന്നു എനിക്കു തോന്നി. ഈ ചിന്തകൾ എന്റെ മനസ്സിനെ വളരെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു.

9.8.17. കൊല്ലത്തുനിന്നും ശ്രീ. പരമേശ്വരൻപിള്ളയും മകനും, ശ്രീ. ചന്ദ്രശേഖരപിള്ളയുടെ മകനും വന്നു. തന്നെക്കൊണ്ടു ചെയ്യാൻ പറ്റിയ ജോലിയുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ അവരോടു ചോദിച്ചു. ഞാൻ അവരോടു ഒരു പ്രത്യേക കാര്യത്തിനുവേണ്ടിയാണു വന്നിരിക്കുന്നതെന്നു പറഞ്ഞു. ഒരു ഗുരുവിനെ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണു ഞാൻ വന്നിരിക്കുന്നതെന്നും പറഞ്ഞു. അവർ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പോയി. ഞാൻ ഒരു ഗുരുവിനെ അന്വേഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നതായി അവർക്കു തോന്നിയിരിക്കുമോ? ഉച്ചയ്ക്കു ഞാൻ ഊണുകഴിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഞാൻ കുറച്ചുനേരം ഉറങ്ങി. ഉണർന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഒരു കത്തെഴുതി. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഞാൻ കുറച്ചുനേരം നടന്നു. വൈകുന്നേരം 5.15ന് തെരുവിൽ മൂന്നുകിലോമീറ്റർ ദൂരെയുള്ള സ്റ്റേഷന്റെ അടുത്തേക്കു പോയി. രാവണിയിലൂടെയാണു പോയത്. ഞാൻ ഒരു സംസാരിക്കുന്ന യന്ത്രമനുഷ്യനെ കണ്ടു. അതിന്റെ കണ്ണുകൾ ചുവന്നതായിരുന്നു. അതിന്റെ കൈകൾ ചലിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. അതിന്റെ കാലുകൾ ചലിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അതിന്റെ ശബ്ദം വളരെ ഉച്ചത്തിലുള്ളതായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു പുരുഷന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു സ്ത്രീയുടേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു കുട്ടിയുടേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു മൃഗത്തിന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു പക്ഷിയുടേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു പ്രേതത്തിന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു ദൈവത്തിന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു രാക്ഷസന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു ഭൂതത്തിന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു പിശാചിന്റേതുപോലെയായിരുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം ഒരു ദുഷ്ടാത്മാവ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കൈ തട്ടിയുണർത്തി. നേരം നീണ്ടുപോകുന്നു. 12.8 1:30 ന് ഉടുത്തൊരുങ്ങി പുറപ്പെടുകയായി. ഞാൻ കുളിച്ചു. ഉടുപ്പുകൾ മാറ്റി. ഒരു കുപ്പി ചാരായം കൈയിൽ കരുതിയിരുന്നു. അതു കൊടുത്തു. ഒരു കുപ്പി കൂടി കൊടുക്കാൻ ഭാവമുണ്ടായിരുന്നു. അതു കൊടുത്തില്ല. ഒരു ചെറിയ കുപ്പി കൊടുത്തു. അവർ പോയി. രാധാകൃഷ്ണൻ നായർ വന്നു. അദ്ദേഹത്തോടു കുറച്ചുനേരം സംസാരിച്ചു. അദ്ദേഹം പോയി. ഞാൻ കുളിച്ചു. ഉടുപ്പുകൾ മാറ്റി. 12/4 ന് ഊണു കഴിച്ചു.

ഡയറി: ഒന്നിനും കൊള്ളാത്ത ഒരു ദിവസമായിരുന്നു ഇന്നലെ. ഒന്നിനും കൊള്ളാത്ത ഒരു ദിവസമായിരുന്നു ഇന്നും. ഒന്നിനും കൊള്ളാത്ത ഒരു ദിവസമായിരിക്കുമോ നാളെയും? ഇന്നലെ ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി. ഉണർന്നപ്പോൾ ഉച്ചയായിരുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ 12 മണിയായിരുന്നു.

ഒരുമാസത്തിനുള്ളിൽ തന്നെ തന്റെ ആദ്യ കവിതാസമാഹാരം പുറത്തിറക്കുകയുണ്ടായി. 1947ൽ Zachary B. Jacob, a Jewish businessman and philanthropist എന്ന പേരിൽ ഒരു പുസ്തകം. അതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ 17 കവിതകൾ മാത്രമാണുണ്ടായിരുന്നത്. ഒരു ചെറിയ പുസ്തകമായിരുന്നു അത്. അതിന്റെ പ്രസാധകൻ ആരായിരുന്നു എന്നറിയില്ല. അതിന്റെ കവർ പേജിൽ THE എന്നു മാത്രമേ കാണുന്നുള്ളൂ. 10 രൂപ പുസ്തകവിലയായിരുന്നു.

ഈ കവിതകളെക്കുറിച്ച് ഒരു വിലയിരുത്തൽ നടത്താൻ ഞാൻ ആളല്ല. എന്റെ ഭാഷാജ്ഞാനം വളരെ പരിമിതമാണ്. ഈ കവിതകൾ ഞാൻ ഒന്നിലധികം തവണ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഓരോ തവണ വായിക്കുമ്പോഴും ഓരോ പുതിയ അനുഭവമാണ് ഉണ്ടാകുന്നത്. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ അർത്ഥതലങ്ങൾ കണ്ടെത്താൻ കഴിയുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ ഉൾക്കാഴ്ചകൾ ലഭിക്കുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ അനുഭൂതികൾ ഉണ്ടാകുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ ചിന്തകൾ ഉണർത്തുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ വികാരങ്ങൾ ഉണർത്തുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ അനുഭവങ്ങൾ നൽകുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ അനുഭൂതികൾ നൽകുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ ചിന്തകൾ ഉണർത്തുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ വികാരങ്ങൾ ഉണർത്തുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ അനുഭവങ്ങൾ നൽകുന്നു. ഓരോ തവണയും ഓരോ പുതിയ അനുഭൂതികൾ നൽകുന്നു.

3.5.1968. 5.30 AM. മൂന്നാം വിവാഹത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇന്നലെ രാത്രി തന്റെ കൂടെ പാടുകയും, ആടുകയും ചെയ്തിരുന്ന ചെറുപ്പക്കാരിയായ ഒരു നടിയുമായി ചർച്ച നടത്തിയിരുന്നു. ചർച്ചയ്ക്കിടയിൽ ഞാൻ AC ഓൺ ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഞാൻ ഓൺ ചെയ്ത AC ഓഫ് ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഞാൻ വീണ്ടും AC ഓൺ ചെയ്തു. അപ്പോൾ അവൾ വീണ്ടും AC ഓഫ് ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ കുറേ നേരം ഞങ്ങൾ AC ഓൺ ചെയ്യുകയും ഓഫ് ചെയ്യുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അവസാനം അവൾ AC ഓൺ ചെയ്തു. അപ്പോൾ ഞാൻ അത് ഓഫ് ചെയ്തു. അവൾ വീണ്ടും ഓൺ ചെയ്തു. ഞാൻ വീണ്ടും

[illegible] ഒരു ദിവസം [illegible] ചെന്നു. [illegible] ഡോക്ടർ [illegible] പറഞ്ഞു. [illegible] ഡോക്ടർ [illegible] ഇരുന്നു. [illegible] ഡോക്ടർ [illegible] പറഞ്ഞ

4.5.1968. 5.45 AM. [illegible] ഞാൻ [illegible] ഉണർന്നു. ഞാൻ [illegible] ഉണർന്നതിന്റെ [illegible] ഇന്നലെ [illegible] ഉണർന്നു. [illegible] ഉണർന്നു. [illegible] ഉണർന്നു.

ന്നു ഒരു നന്ദി പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

5.5.1968. 5.15 AM. ഇന്നു രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരു തണുത്ത കാറ്റു് — ചെറുതായി തണുപ്പുണ്ടു്. രാത്രിയിൽ നല്ല സുഖമുള്ള തണുപ്പായിരുന്നു. പതിവുപോലെ രാവിലത്തെ ചായ കുടിച്ചു, ഒന്നു നടക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. 10 മിനിട്ടു് Zenith Studio-വിൽ പോയി ചെരിപ്പു് തുന്നിച്ചു. അവർ കറുപ്പുകൊണ്ടു് ഒരു ലെതർ ചെരിപ്പു് വേണമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. അവർ ചെയ്തു തന്നതു് brown leather pedal ചെരിപ്പാണു്. നിറം ചെരിപ്പിനു ചേരുന്നതാണു്. ഇടയ്ക്കിടെ ഇട്ടു നടക്കാം. ഇന്നു് ഒരു നടക്കാൻ പോകുന്നു. ഒരു ഷർട്ടും വാങ്ങി. ഒരു ഷർട്ടു് തുന്നാൻ കൊടുത്തു. ഒരു ഷർട്ടു് തയ്ച്ചു കിട്ടി. അവർ ചോദിച്ചതു് 30 രൂപയാണു്. ഞാൻ കൊടുത്തതു് 35 രൂപയും. അവർ ചോദിച്ചതു് കുറഞ്ഞുപോയി. അതുകൊണ്ടു് കൂടുതൽ കൊടുത്തു. ഒരു ഷർട്ടു് തുന്നാൻ കൊടുത്തു. ഒരു ഷർട്ടു് തയ്ച്ചു കിട്ടി. അവർ ചോദിച്ചതു് 30 രൂപയാണു്. ഞാൻ കൊടുത്തതു് 35 രൂപയും. അവർ ചോദിച്ചതു് കുറഞ്ഞുപോയി. അതുകൊണ്ടു് കൂടുതൽ കൊടുത്തു — ടൗണിലെ. ഒരു ഓട്ടോറിക്ഷാ പിടിച്ചു് Radio Mall-ലേക്കു പോയി. 11 മണിക്കു് തിരിച്ചു.

6.5.1968. 5.30 AM. ഇന്നു കാലത്തെ സന്തോഷം എന്താണെന്നു വെച്ചാൽ ഇന്നലെ രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ. വാക്കുകൾക്കു് അതീതമായ ഒരു സുഖം. കാലുവേദനയെക്കുറിച്ചു്, ഒരു ദിവസം പോയതിനു്. 11 മണിക്കു് ഓഫീസിൽ നിന്നു് ഞാൻ ഫൈൽ ചെയ്തു. ചെയ്തു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു മണിക്കൂർ നേരം ഓഫീസിൽ ഇരുന്നു. ഫൈൽ ചെയ്തു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ഒരു നിമിഷം. ഒരു ദിവസം നടന്നിട്ടു്. രണ്ടു് കാലിനും നീരു്, വേദന, ഒന്നുമില്ല. ഒരു ദിവസം നടന്നിട്ടു്. രണ്ടു് കാലിനും നീരു്, വേദന, ഒന്നുമില്ല. ഞാൻ വിചാരിച്ചതിനെക്കാൾ നേരത്തെ ഒരു ദിവസം നടക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ഇന്നു്

[illegible] [illegible] [illegible] [

സംസാരിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ഞാനും, രാധാകൃഷ്ണൻ മാഷും, ഷൈജുവും ചേർന്ന് ഒരു ഗ്രൂപ്പായിട്ടാണ് പോയത്. 11 മണിയോടെ കാടാമ്പുഴ എത്തിച്ചേർന്നു. ഞങ്ങൾ ഓട്ടോയിൽ നിന്നിറങ്ങി നടന്നു തുടങ്ങിയപ്പോൾ തന്നെ ഒരു കാര്യം മനസ്സിലായി. ഞങ്ങൾ ഒരു വിനോദയാത്രയ്ക്കു വന്നതല്ല, ഒരു പ്രതിഷേധം അറിയിക്കാനാണ് വന്നത് എന്ന്. ഏതാണ്ട് 33 വർഷം മുൻപാണ് ഞാൻ അവിടെ പോയത്. അന്നത്തെ അവിടുത്തെ അന്തരീക്ഷത്തിൽ നിന്നും വളരെ വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു ഇന്നത്തെ അവിടുത്തെ അന്തരീക്ഷം. ഒരു മാറ്റവുമില്ലാതെ കിടക്കുന്നു.

ഉച്ചയ്ക്ക് 1.30 ന് ഞങ്ങൾ ക്ഷേത്രത്തിലേക്കുള്ള വഴിയിലുള്ള ഒരു ഹോട്ടലിൽ കയറി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. അവിടുത്തെ ഭക്ഷണത്തിന്റെ നിലവാരം വളരെ മോശമായിരുന്നു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഹോട്ടലുടമയോട് ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശ്യം അറിയിച്ചു. അയാൾ ഞങ്ങളെ ഒരു ഓട്ടോറിക്ഷയിൽ കയറ്റി ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു വിട്ടു. ഓട്ടോറിക്ഷയിൽ 12 മണിയോടെ ക്ഷേത്രത്തിനു മുന്നിൽ ഞങ്ങൾ എത്തിച്ചേർന്നു. ഓട്ടോറിക്ഷയിൽ നിന്നിറങ്ങിയ ഉടനെ ഞങ്ങൾ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു. അതിനുശേഷം ഞങ്ങൾ ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു നടന്നു. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുന്നിൽ ഒരു ബോർഡ് സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ചരിത്രം എഴുതിവച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനടുത്തായി ഒരു ചെറിയ കുളവും കാണാം. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുന്നിൽ ഒരു ചെറിയ കടയുണ്ട്. അവിടെ ചായയും പലഹാരങ്ങളും കിട്ടും. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുന്നിൽ ഒരു ചെറിയ ഗോപുരമുണ്ട്. അതിനുള്ളിലൂടെ നടന്നാൽ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുന്നിലെത്താം. ഗോപുരത്തിന്റെ ഇടതുവശത്തായി ഒരു ചെറിയ കുളമുണ്ട്. അതിനടുത്തായി ഒരു ചെറിയ ഓഫീസുണ്ട്. അവിടെ ഒരു ചെറിയ ഗുഹയുണ്ട്. അതിനുള്ളിലാണ് ഭഗവതിയുടെ പ്രതിഷ്ഠ. ഗുഹയുടെ മുന്നിൽ ഒരു ചെറിയ ഗോപുരമുണ്ട്. അതിനുള്ളിലൂടെ നടന്നാൽ ഗുഹയുടെ മുന്നിലെത്താം. ഗുഹയുടെ മുന്നിൽ

[illegible] എന്റെ [illegible] എന്നെ [illegible] [illegible] [illegible]

ഈ നാടകം ഒരു ഭാവനാ സൃഷ്ടിയാണ്. ഇതിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾ ആരുടെയും ജീവിതത്തിലെ യഥാർത്ഥ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ ചിത്രീകരണമല്ല. ഇതിലെ സംഭവങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക കാലത്തിലോ സ്ഥലത്തിലോ ഒതുങ്ങുന്നവയുമല്ല. ഇതിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക ജാതിയുടെയോ മതത്തിന്റെയോ പ്രതിനിധികള

"നാളെ കാരക്കുന്നിലെ ഉപഭോക്താവിനെ കാണാൻ പോകുകയാണ്" എന്നു പറയുന്നത്. ഞാൻ ചോദിച്ചു: "സാമിനെയും കൊണ്ടുപോകുന്നോ?" "തീർച്ചയായും, സർ! സകലകാര്യത്തിനും കൂടെയുണ്ടാകും. നാളെ നേരത്തെ ഒരുങ്ങണം. ഞാൻ സ്വയം ഡ്രൈവറായി കാറുമായി വരാം." ഞാൻ കാരക്കുന്നിലെ ഉപഭോക്താവിനെ കാണാൻ പോകുന്നത് ഒരു ഡീലറെ കാണാനോ, ഒരു ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടറെ കാണാനോ അല്ല. ഒരു ഉപഭോക്താവിനെ കാണാനാണ്. ഒരു ഉപഭോക്താവിനെ കാണുമ്പോൾ ഒരു കമ്പനിയുടെ പ്രതിനിധിയായിട്ടല്ല, ഒരു സുഹൃത്തിനെപ്പോലെ പെരുമാറണമെന്ന് ഞാൻ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു.

ഡി.പി.സി. ഓഫീസിൽ പോകുമ്പോൾ പോലും ഞങ്ങൾ ഒരുമിച്ചാണ് പോകുന്നത്. ഞാൻ ഡ്രൈവ് ചെയ്യുന്നു. സാം പുറകിലിരിക്കുന്നു. ഓഫീസിൽ ചെന്നാൽ ഞാൻ ഡി.പി.സി.യുമായി ചർച്ചകൾ നടത്തുമ്പോൾ സാം പുറത്തിരിക്കുന്നു. ചർച്ചകൾ കഴിഞ്ഞ് ഇറങ്ങുമ്പോൾ ഞാൻ ഡി.പി.സി.യുടെ കാര്യങ്ങൾ സാമിനോട് പറയുന്നു. സാം അവ നോട്ടുബുക്കിൽ കുറിച്ചെടുക്കുന്നു. ഓഫീസിൽ നിന്നിറങ്ങിയാൽ ഞങ്ങൾ ഒരു ഹോട്ടലിൽ കയറി ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നു, ചായ കുടിക്കുന്നു. ഇതിനിടയിൽ ഞാൻ സാമിനോട് ഡി.പി.സി.യുടെ കാര്യങ്ങൾ പറയുന്നു. ഡി.പി.സി.യുടെ ഭാവി പരിപാടികൾ ചർച്ച ചെയ്യുന്നു. ഡി.പി.സി.യുടെ ഭാവി വികസനത്തിനുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ സാം നോട്ടുബുക്കിൽ കുറിച്ചെടുക്കുന്നു. ഇതിനിടയിൽ ഞാൻ ഡി.പി.സി.യുടെ ഭാവി വികസനത്തിനുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ സാമിനോട് പറയ

11.5.1968. 5.15 AM. ഇന്നലെ രാവിലെ ഒരു ചായ കുടിച്ചതിനുശേഷം ഒന്നും കഴിച്ചിട്ടില്ല. ഇന്ന് ഉച്ചയ്ക്ക് ഊണ് കഴിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഒരു ചായ കുടിക്കണം. ഇന്നലെ രാത്രി 10 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. ഇന്നലെ രാത്രി 12 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 1 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 2 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 3 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 4 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 5 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 6 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 7 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 8 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 9 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 10 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. രാത്രി 11 മണിക്ക് ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല.

ഉണ്ണിനമ്പൂതിരിയുടെ ഭാര്യയുടെ അനുജത്തിയുടെ മകനായിരുന്നു അവൻ.

ആദ്യം ഇവിടെ വന്നപ്പോൾ അവൻ ഒരു കുട്ടിയായിരുന്നു. അവനെ കാണുമ്പോൾ ഓർമ്മ വരുന്നത് ഒരു കുഞ്ഞിനെയാണ്. അവന്റെ കൈകാലുകൾ ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ മൃദുവും ചെറുതുമായിരുന്നു. അവന്റെ കവിളുകൾ ചുവന്നു തുടുത്തിരുന്നു. അവന്റെ കണ്ണുകൾ ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ നിഷ്കളങ്കമായിരുന്നു. അവന്റെ ചുണ്ടുകൾ ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ ചുവന്നു തുടുത്തിരുന്നു. അവന്റെ മുടി ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ മൃദുവും ചുരുണ്ടതുമായിരുന്നു. അവന്റെ ശബ്ദം ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ മധുരവും കൊഞ്ചലുള്ളതുമായിരുന്നു. അവന്റെ നടത്തം ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ അനിശ്ചിതവും ചാഞ്ചാട്ടമുള്ളതുമായിരുന്നു. അവന്റെ ചിരി ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ നിഷ്കളങ്കവും നിർമ്മലവുമായിരുന്നു. അവന്റെ കരച്ചിൽ ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ ഉച്ചത്തിലുള്ളതും തുടർച്ചയുള്ളതുമായിരുന്നു. അവന്റെ ഉറക്കം ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ ഗാഢവും സുഖകരവുമായിരുന്നു. അവന്റെ ഉണർച്ച ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ പെട്ടെന്നും ഉന്മേഷഭരിതവുമായിരുന്നു. അവന്റെ വിശപ്പ് ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ അമിതവും അടക്കാനാവാത്തതുമായിരുന്നു. അവന്റെ ദാഹം ഒരു കുഞ്ഞിന്റേതുപോലെ തീവ്രവും ശമിപ്പിക്കാൻ പ്രയാസമ

ചെന്നൈ സന്ദർശനം മനസ്സിലേക്കിടിച്ചു കയറി. അന്ന് ഞാൻ ചെന്നൈയിൽ കുറച്ചു ദിവസം താമസിച്ചിരുന്നു. ഞാൻ ചെന്നിറങ്ങുമ്പോൾ ഭാര്യ നാട്ടിലായിരുന്നു. അവൾ ചെന്നൈയിലെ കാലിന്റെ സഹോദരിയുടെ വീട്ടിൽ താമസിച്ചു. അവൾക്ക് കുറച്ചു മനസ്സിലായിട്ടുണ്ട്. എന്തുചെയ്യും! അടുക്കുംതോറും അകലുന്നതുപോലെ. അടുത്തുകഴിഞ്ഞാൽ വീണ്ടും പിണങ്ങുന്നു. അടുത്തുകഴിഞ്ഞാൽ അകലുന്നു. കുറച്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ തിരിച്ചുപോയി. ഞാൻ V.K. രാമാനുജത്തിന്റെ വീട്ടിലേക്കും പോയി. അവിടെ അന്ന് ഒരു ചടങ്ങുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ പങ്കെടുത്തശേഷം ഞാൻ തിരിച്ചുപോന്നു. അടുത്ത ദിവസം ഞാൻ ഒരു കത്തെഴുതി. അതിന് അവൾ മറുപടിയും തന്നു. അതിനുശേഷം ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ കത്തിടപാടുകൾ നടന്നു.

28.5.1968. 6.45 AM. രാത്രിയിൽ ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടുണർന്നു. 10 മിനിട്ട് ദൈർഘ്യം. കിടന്ന് ഉറങ്ങുമ്പോൾ കാലിന്റെ വേദന മാറിയിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അതുണ്ട്, ഇടയ്ക്കുണ്ട്, ഇടയ്ക്കില്ല. ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ കാലിന്റെ വേദന അറിഞ്ഞില്ല. കാലിന്റെ വേദന മനസ്സിലേക്കിടിച്ചു കയറി.

കാലിലെ കുറച്ചു സ്ഥലത്തെ വേദനയാണ് ഇടയ്ക്കിടെ. ഇതു രണ്ടിൽ ഏതിനാണ് പ്രാധാന്യം? ഈ രണ്ടിനും രണ്ടുതരത്തിലുള്ള പ്രാധാന്യമുണ്ട്.

11 മണിയോടെ നിത്യനെയുംകൂട്ടി ഞാൻ ചെന്നൈ സെൻട്രലിലേക്കു പോയി. പതിവുപോലെ ഓട്ടോയിലാണ് പോയത്. ഓട്ടോയിൽ കയറിയപ്പോൾ ഓട്ടോക്കാരൻ ചോദിച്ചു. എവിടെയാണ് പോകേണ്ടത്? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ചെന്നൈ സെൻട്രൽ. അയാൾ ചോദിച്ചു. ട്രെയിനിലാണോ? ഞാൻ പറഞ്ഞു. അതെ. അയാൾ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഓട്ടോ ഓടിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഒരുപാട് ആളുകളെ കാണുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ, നിങ്ങളെപ്പോലെ ഒരാളെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. ഞാൻ ചോദിച്ചു. എന്താണ് പ്രത്യേകത? അയാൾ പറഞ്ഞു. നിങ്ങൾ ഓട്ടോയിൽ കയറിയപ്പോൾ മുതൽ ഇറങ്ങുന്നതുവരെ ഒരു പുഞ്ചിരി നിങ്ങളുടെ മുഖത്തുണ്ട്. അതുകൊണ്ടാണ് പറഞ്ഞത്. ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചിരിക്കുന്നുണ്ടോ? അയാൾ പറഞ്ഞു. അതെ. ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചിരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിനുള്ള കാരണം ഈശ്വരനാണ്. ഈശ്വരൻ എന്നെ ചിരിപ്പിക്കുന്നു. അയാൾ ചോദിച്ചു. ഈശ്വരൻ എന്നുവച്ചാൽ? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഈശ്വരൻ എന്നുവച്ചാൽ ഈശ്വരൻ തന്നെ. അയാൾ ചോദിച്ചു. ഈശ്വരൻ എവിടെയാണ്? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഈശ്വരൻ എന്റെ ഉള്ളിലുണ്ട്. അയാൾ ചോദിച്ചു. ഈശ്വരൻ എന്റെ ഉള്ളിലുണ്ടെങ്കിൽ എന്റെ ഉള്ളിലുള്ള ഈശ്വരനെ എനിക്കൊന്നു കാണിച്ചുതരാമോ? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഈശ്വരനെ കാണിച്ചുതരാൻ ഞാൻ ആളല്ല. ഈശ്വരൻ തന്നെ കാണിച്ചുതരുന്നതാണ്. അയാൾ ചോദിച്ചു. ഈശ്വരൻ എന്നെ കാണിച്ചുതരുമോ? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഈശ്വരൻ തീരുമാനിച്ചാൽ കാണിച്ചുതരും. അയാൾ ചോദിച്ചു. ഈശ്വരൻ തീരുമാനിച്ചാൽ എന്നെ കാണിച്ചുതരുമോ? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഈശ്വരൻ തീരുമാനിച്ചാൽ കാണിച്ചുതരും. അയാൾ ചോദിച്ചു. ഈശ്വരൻ

ലെ ക്ലാസ്സുകൾക്കു കാട്ടിക്കൊടുത്ത്. പിന്നെ ക്ലാസ്സ് ടീച്ചറുടെ ടേബിളിനു
മുമ്പിലും.

14) നാലാം ക്ലാസ്സിലെത്തുമ്പോൾ Central Text Book Committee യുടെ പുസ്തകങ്ങൾ
കാണാം. Reading Books-ൽ ഓരോ ക്ലാസ്സിലും ഓരോ പുസ്തകങ്ങൾ. I class
മുതൽ VII വരെ ഓരോ പുസ്തകങ്ങൾ. ഓരോ ക്ലാസ്സിലും ഓരോ പുസ്തകങ്ങൾ
കാണാം. ഇതിൽ ഓരോ പുസ്തകങ്ങളിലും ഓരോ പാഠങ്ങൾ വീതം ഉണ്ടാകും.
ഇതിൽ ഓരോ പാഠങ്ങളിലും ഓരോ പാഠഭാഗങ്ങൾ വീതം ഉണ്ടാകും. ഇതിൽ
ഓരോ പാഠഭാഗ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഭൂമിയുടെ കഴക്കുഭാഗത്തെ ഒരു ഭാഗം. ഇതിനെ ഇംഗ്ലീഷിൽ "ഈസ്റ്റേൺ ഹെമിസ്ഫിയർ" എന്നു പറയുന്നു. ഇതിന്റെ പടിഞ്ഞാറേ അതിർത്തിയിൽ ഏകദേശം ഗ്രീനിച്ചിലൂടെ കടന്നുപോകുന്ന രേഖാംശരേഖയും തെക്കേ അതിർത്തിയിൽ ന്യൂസിലന്റിന്റെ തെക്കുള്ള അക്ഷാംശരേഖയും വടക്കേ അതിർത്തിയിൽ ബെറിങ് കടലിടുക്കിലൂടെ കടന്നുപോകുന്ന രേഖാംശരേഖയും ആണ്. ഈ ഭാഗത്തിന്റെ വിസ്തീർണ്ണം ഏകദേശം 15 കോടി ചതുരശ്ര കിലോമീറ്ററാണ്. ഇതിൽ ഏഷ്യ, യൂറോപ്പ്, ആഫ്രിക്ക, ഓസ്ട്രേലിയ, അന്റാർട്ടിക്ക എന്നീ ഭൂഖണ്ഡങ്ങളുടെ ഭൂരിഭാഗവും ഉൾപ്പെടുന്നു. ഇതിൽ ഏഷ്യ, യൂറോപ്പ്, ആഫ്രിക്ക എന്നീ ഭൂഖണ്ഡങ്ങൾ പൂർണ്ണമായും ഈ അർദ്ധഗോളത്തിലാണ്. ഇതിൽ ഏഷ്യയുടെ കിഴക്കേ അതിർത്തിയിൽ ഏകദേശം 180 ഡിഗ്രി രേഖാംശത്തിലൂടെ കടന്നുപോകുന്ന അന്താരാഷ്ട്ര തീയതി രേഖയുടെ ഭാഗം

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible]

ഇ, 22, 23, 24, 25 തീയതികളിൽ ഞാൻ ഡൽഹിയിലായിരുന്നു. ഡൽഹിയിൽ ഞാൻ ഒരു പ്രസംഗം നടത്തി. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഒരു ഇന്റർവ്യൂ കൊടുത്തു

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

ടെ കിഴവനാ ദിവ്യൻ കിടക്കുകയാണ്. കിടപ്പിനെന്തോ ഒരു ഗാംഭീര്യം പോലെ. ഞാൻ അവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. ചെല്ലുമ്പോൾ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരി വന്നു ഞാൻ ഒരു കത്തുകൊടുത്തു. അവരാണ് ദിവ്യന്റെ ഭാര്യയെന്നു പിന്നീട് മനസ്സിലായി. Date 7.5.62. കത്തിലുള്ളതുപോലെ തന്നെ ദിവ്യനുമായി ഞാൻ ഒരു അഭിമുഖം നടത്തി. ചോദ്യങ്ങൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു. ഉത്തരങ്ങൾ ദിവ്യൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചോദിച്ച ചോദ്യങ്ങൾ ഒന്നും ഇപ്പോൾ ഓർമ്മയിലില്ല. ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതിൽ ചിലതൊക്കെ ഓർമ്മയുണ്ട്. ഒരു ചെറിയ ടേപ്പ് റിക്കാർഡിലാണ് ഞാൻ അഭിമുഖം റിക്കാർഡ് ചെയ്തത്. അതിനുള്ളിൽ ഒരു ചെറിയ റേഡിയോ ഉണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ ടേപ്പിൽ റേഡിയോ പാടുകയോ പറയുകയോ ചെയ്തില്ല. അതിനുള്ള ശക്തി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ടേപ്പിൽ ഞാൻ ചോദിച്ചതും ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതും മാത്രമേ റിക്കാർഡ് ചെയ്തുള്ളൂ. ടേപ്പിൽ ഒരു ചെറിയ തകരാറുണ്ടായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശബ്ദം നിന്നുപോകും. അതുകൊണ്ട് ചോദ്യങ്ങളും ഉത്തരങ്ങളും ഇടയ്ക്കിടെ മുറിഞ്ഞുപോയിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ചോദിച്ചതും ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതും ഓർമ്മയിൽ നിന്നു ഞാൻ ഇവിടെ എഴുതുകയാണ്. ചോദ്യങ്ങൾ ഞാൻ ചോദിച്ചതുപോലെ തന്നെ എഴുതുന്നു. ഉത്തരങ്ങൾ ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതിന്റെ ഏകദേശരൂപം എഴുതുന്നു. ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതിൽ ചിലതൊക്കെ ഞാൻ ചോദിച്ചിട്ടില്ല. പക്ഷേ എനിക്കതിൽ ഒരു പ്രാധാന്യം തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ട് അതും ഞാൻ എഴുതുന്നു. ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതിൽ ചിലതൊക്കെ ഞാൻ ചോദിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ ഉത്തരം ഓർമ്മയിലില്ല. അതുകൊണ്ട് അതും ഞാൻ എഴുതുന്നില്ല. ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതിൽ ചിലതൊക്കെ ഞാൻ ചോദിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ ചോദ്യം ഓർമ്മയിലില്ല. അതുകൊണ്ട് അതും ഞാൻ എഴുതുന്നില്ല. ദിവ്യൻ പറഞ്ഞതിൽ ചിലതൊക്കെ ഞാൻ ചോദിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതിന്റെ ചോദ്യവും ഉത്തരവും

കാര്യം പറഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ Language institute-ലെ ദിവസം പറഞ്ഞു. ഉടൻ തന്നെ അദ്ദേഹം പ്രതികരിച്ചു: 'കൽക്കാലം നമുക്കു കാണുന്നതിനെന്താണ് വൈഷമ്യം? നമുക്ക് നാളെ വൈകുന്നേരം കാണാം.' അത് കേട്ടപ്പോൾ എനിക്കുണ്ടായ സന്തോഷം: 'കെ. സി. ചാക്കോ, എന്റെ സ്വന്തം തട്ടകത്തിൽ നിന്നുള്ള ഒരാൾ' എന്നെ കാണാൻ Hon. Director തന്നെ സമയം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നതിലായിരുന്നു. ഞാൻ ഇതിനുമുമ്പ് Hon. Director-നെ കണ്ടിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി നാട്ടിൽ നിന്നുള്ള ചില സുഹൃത്തുക്കൾ പറഞ്ഞ അറിവുകൾ മാത്രമേ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ചിത്രം മനസ്സിൽ കാണാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷേ അതിന് സാധിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ നേരിൽ കാണുന്നതിനുള്ള ആകാംക്ഷയിലായിരുന്നു ഞാൻ. കൃത്യസമയം പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഞാൻ അൽപം നേരത്തെ തന്നെ അവിടെ എത്തിച്ചേർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സെക്രട്ടറി എന്നെ അകത്തേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. Hon. Director-ന്റെ മുറിയുടെ വാതിൽ തുറന്നപ്പോൾ ഞാൻ കണ്ടത് ഫയലുകൾക്കിടയിൽ തലകുനിച്ചിരുന്ന് ജോലിചെയ്യുന്ന ഒരു മനുഷ്യനെയാണ്. അദ്ദേഹം തലയുയർത്തി നോക്കിയപ്പോൾ ഞാൻ എന്റെ പേരു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം എഴുന്നേറ്റ് എന്നെ സ്വീകരിച്ചു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിലുള്ള കസേരയിൽ ഇരുന്നു. അദ്ദേഹം ഫയലുകൾ മാറ്റിവച്ചു. ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഇവിടെ ജോലിക്കു ചേർന്നിട്ട് ഒരാഴ്ചയായി. ഇതുവരെ അങ്ങയെ കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനുള്ള ക്ഷമാപണം ആദ്യമേ പറയട്ടെ." "ഓ, അതിനെന്താ കുഴപ്പം. ഞാൻ ഇവിടെ ഉണ്ടെന്നുള്ള കാര്യം താങ്കൾ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ലല്ലോ. പിന്നെ, ഞാൻ ഇവിടെ ഒരു ഗസ്റ്റ് ലക്ചറർ മാത്രമാണ്. ഇവിടെ ഒരു പ്രൊഫസറുടെ തസ്തികയിലേക്ക് ഞാൻ അപേക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ ഇന്റർവ്യൂ ഉടനുണ്ടാകും. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെ ഉണ്ടാകുമോ എന്നുള്ള കാര്യം സംശയമാണ്." അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: "എന്തുകൊണ്ടാണ് അങ്ങനെ പറയുന്നത്?" "ഞാൻ

കാര്യം പറഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ Language institute-ൽ ചേർന്നു. ചേരുമ്പോൾ ഞാൻ ഒരുകാര്യം പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു: 'കൻകാലം സകാടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് നാളെ നിന്റെ സകാടുകൂടി കൊണ്ടുവരേണ്ടിവരും. അത് കാലം വരുമ്പോൾ കാണിക്കുന്നതല്ല, ഇപ്പോൾത്തന്നെ ചെയ്യണം.' കെ. സി. ചാക്കോ, എന്റെ സ്വന്തം കേസിൽ ഈ പറഞ്ഞ കാര്യം ഓർമ്മപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ Hon. Director തന്നെ നിർബന്ധിച്ചു സകാടുകൊണ്ടുവരുവാൻ. അപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഞാൻ ഇപ്പോൾ സകാടുകൊണ്ടുവരുന്നില്ലെന്ന്. ഞാൻ ഒരു Hon. Director-ന്റെ സകാടുകൊണ്ടുവരുന്നുണ്ടെന്ന്. അപ്പോൾ Hon. Director പറഞ്ഞു, ഞാൻ ഒരു Hon. Director-ന്റെ സകാടുകൊണ്ടുവരുന്നുണ്ടെന്ന്. ഞാൻ സംശയം പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു Hon. Director-ന്റെ സകാടുകൊണ്ടുവരുന്നുണ്ടെന്ന് പറയുന്നതിനുള്ള കാരണം,

ചെയ്തതായിരുന്നു, ഇപ്പോഴത്തെ, ചെക്കനായിരുന്നു. 'നമ്മുടെ ഭാസ്കരൻ നായർ നാടകത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. അവർ നാടകം കളിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ പോയിരുന്നു. നിങ്ങൾക്കും അവനെ കാണണമെങ്കിൽ നാളെ വൈകുന്നേരം ഒരു മണിക്കുള്ളിൽ വന്നാൽ മതി. അവൻ ഇവിടെ നിന്നും പോകുന്നതാണ്.' എന്നു പറഞ്ഞു നിർത്തി.

അങ്ങിനെ നാടകം, ക്ലാസിൽ പറയുന്നതിനുപകരം ഞാൻ പോയി കാണുന്നതായി. നാടകം, ഞാൻ കണ്ടതിനുശേഷം, അവനോട് എന്തെങ്കിലും, പറയുകയുണ്ടായോ എന്നോർമ്മയില്ല. ഭാസ്കരൻ നായരെ ഞാൻ പിന്നീട് കണ്ടിട്ടുമില്ല. അവന്റെ പിൽക്കാലജീവിതത്തെക്കുറിച്ചും എനിക്കറിവില്ല.

ഞങ്ങൾ പിന്നീട് 'Retire' ചെയ്തതായ ഒരു അദ്ധ്യാപകനെ കണ്ടു. ഭാസ്കരൻ നായരെപ്പറ്റി അദ്ദേഹത്തോടും ചോദിച്ചു.

3.6.1968. 5 A.M. ഇന്നലെ കിടന്നുറങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് നാളെ രാവിലെ നേരത്തെ എഴുന്നേൽക്കണമെന്ന് തീരുമാനിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് കിടന്നയുടനെ ഉറങ്ങിപ്പോയത്. ഇപ്പോൾ മണി അഞ്ചായിട്ടേയുള്ളൂ. ഇന്നത്തെ പരിപാടികൾ ഓർമ്മിക്കാം.

രാവിലെ 9:15 നാണ് സെമിനാർ തുടങ്ങുന്നത്. അതിനു മുമ്പ് 24 നമ്പർ ബസ്സിൽ കയറി ഗാന്ധിനഗറിലെത്തണം. ഇന്നത്തെ പരിപാടികൾ ഒന്നുകൂടി ഓർമ്മിക്കാം. ഇന്നത്തെ പ്രബന്ധം UNESCO യുടെ form നെപ്പറ്റിയാണ്. അതിനെപ്പറ്റി കൂടുതൽ അറിയുക, നമ്മുടെ നിലപാട് പറയുക, ഇതൊക്കെയാണ്.

ഇന്നലെ കിടന്നുറങ്ങുമ്പോൾ ഉപയോഗിക്കാനുള്ള ഇയർപ്ലഗ് ചെവിയിൽ തിരുകിവച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ഒന്നും കേൾക്കാതിരുന്നത്. ഇപ്പോൾ പുറത്തുനിന്നുള്ള ശബ്ദങ്ങൾ കേൾക്കുന്നുണ്ട്. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് വണ്ടികൾ പോകുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോൾ 5:15 ആയതേയുള്ളൂ. ഇനിയും സമയമുണ്ട്. ഇന്നലെ രാത്രി ഭക്ഷണം കഴിച്ചത് 8 മണിക്കാണ്. അതുകൊണ്ട് ഇപ്പോൾ വിശക്കുന്നുണ്ട്. ഇന്നലെ ഉച്ചയ്ക്ക് ഊണുകഴിച്ചത് 1:30 ന

സന്ദർശനം. അന്നുച്ചയ്ക്ക് ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന ഗുരുദേവൻ വി. ഗോപാലപിള്ളയുടെ (അവർകളുടെ ഭാര്യയുടെ സഹോദരിയുടെ ഭർത്താവ്) വകയായ വി. അണ്ണാമലൈ ചെട്ടിയാർ കുടുംബം വി. അണ്ണാമലൈ നഗറിൽ ഒരു പ്രൗഢഗംഭീരമായ ഒരു പ്രൈവറ്റ് ഹോസ്പിറ്റൽ നടത്തുന്നുണ്ടെന്നും, അവിടെ ഒന്നു പോയി കാണണമെന്നും അവർ നിർബന്ധിച്ചു. അതുകൊണ്ട് അവിടെ പോയി. ഹോസ്പിറ്റൽ നിലവാരത്തിലും സൗകര്യങ്ങളിലും ഒന്നാംതരമായിരുന്നു. ചെന്നൈയിലെ ഏറ്റവും നല്ല ആശുപത്രികളിൽ ഒന്നാണിതെന്നു പറയാം. ഡോക്ടർമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു മലയാളിയുമുണ്ട്. ഡോ. ജോർജ് തോമസ് എന്ന ഓർത്തോപീഡിക് സർജൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ ഡോ. സി. ചാക്കോ ഒരു സർജനാണ്. അവരുടെ മകൾ ഡോ. ഷീല തോമസ് ഒരു ഗൈനക്കോളജിസ്റ്റും. അവർക്കുണ്ടായ ഒരു മകൻ ഡോ. ജോൺ തോമസ് ഒരു ന്യൂറോ സർജനുമാണ്. ഇവരെയെല്ലാം പരിചയപ്പെടാൻ സാധിച്ചു. ഡോ. സി. ചാക്കോ ഒരു സമയം ഞാൻ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിൽ വന്ന് എന്നെ കണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ മകൾ ഡോ. ഷീല തോമസിനെ കാണാൻ ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവരുടെ മകൻ ഡോ. ജോൺ തോമസിനെ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല.

ഇപ്പോൾ Canada യിലെ Victoria University പ്രൊഫസറാണ്. ഷീലയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. ജോൺ തോമസ് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരിയാണ്. അവരുടെ മകൾ ഡോ. Ann Thomas ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. അവരുടെ ഭർത്താവ് Edinburgh-ൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. ഒരു മകളുണ്ട്. ഒരു കൊച്ചുകുടുംബം! ഒരു സന്തുഷ്ട കുടുംബം. Medical profession ഒരു noble profession തന്നെ — ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു സത്യം കൂടി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തട്ടെ.

ചെന്നൈയിലെ ഒരു പ്രധാന ആശുപത്രിയാണിത്. ഡോക്ടർമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു മലയാളിയുണ്ടെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെ പോയി. ഡോ. ജോർജ് തോമസിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ പേര് ഡോ. സി. ചാക്കോ എന്നാണ്! ഒരു സ്ത്രീയാണ്. ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയി കണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ മകൾ ഡോ. ഷീല തോമസിനെ കാണാൻ ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവരുടെ മകൻ ഡോ. ജോൺ തോമസിനെ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല. അവർ ഇപ്പോൾ Canada യിലെ Victoria University പ്രൊഫസറാണ്. ഷീലയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. ജോൺ തോമസ് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരിയാണ്. അവരുടെ മകൾ ഡോ. Ann Thomas ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. അവരുടെ ഭർത്താവ് Edinburgh-ൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. ഒരു മകളുണ്ട്. ഒരു കൊച്ചുകുടുംബം! ഒരു സന്തുഷ്ട കുടുംബം. Medical profession ഒരു noble profession തന്നെ — ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു സത്യം കൂടി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തട്ടെ.

ചെന്നൈയിലെ ഒരു പ്രധാന ആശുപത്രിയാണിത്. ഡോക്ടർമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു മലയാളിയുണ്ടെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെ പോയി. ഡോ. ജോർജ് തോമസിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ പേര് ഡോ. സി. ചാക്കോ എന്നാണ്! ഒരു സ്ത്രീയാണ്. ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയി കണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ മകൾ ഡോ. ഷീല തോമസിനെ കാണാൻ ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവരുടെ മകൻ ഡോ. ജോൺ തോമസിനെ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല. അവർ ഇപ്പോൾ Canada യിലെ Victoria University പ്രൊഫസറാണ്. ഷീലയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. ജോൺ തോമസ് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരിയാണ്. അവരുടെ മകൾ ഡോ. Ann Thomas ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. അവരുടെ ഭർത്താവ് Edinburgh-ൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. ഒരു മകളുണ്ട്. ഒരു കൊച്ചുകുടുംബം! ഒരു സന്തുഷ്ട കുടുംബം. Medical profession ഒരു noble profession തന്നെ — ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു സത്യം കൂടി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തട്ടെ.

ചെന്നൈയിലെ ഒരു പ്രധാന ആശുപത്രിയാണിത്. ഡോക്ടർമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു മലയാളിയുണ്ടെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെ പോയി. ഡോ. ജോർജ് തോമസിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ പേര് ഡോ. സി. ചാക്കോ എന്നാണ്! ഒരു സ്ത്രീയാണ്. ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയി കണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ മകൾ ഡോ. ഷീല തോമസിനെ കാണാൻ ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവരുടെ മകൻ ഡോ. ജോൺ തോമസിനെ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല. അവർ ഇപ്പോൾ Canada യിലെ Victoria University പ്രൊഫസറാണ്. ഷീലയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. ജോൺ തോമസ് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരിയാണ്. അവരുടെ മകൾ ഡോ. Ann Thomas ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. അവരുടെ ഭർത്താവ് Edinburgh-ൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. ഒരു മകളുണ്ട്. ഒരു കൊച്ചുകുടുംബം! ഒരു സന്തുഷ്ട കുടുംബം. Medical profession ഒരു noble profession തന്നെ — ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു സത്യം കൂടി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തട്ടെ.

ചെന്നൈയിലെ ഒരു പ്രധാന ആശുപത്രിയാണിത്. ഡോക്ടർമാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരു മലയാളിയുണ്ടെന്നുള്ളതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഇവിടെ പോയി. ഡോ. ജോർജ് തോമസിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയുടെ പേര് ഡോ. സി. ചാക്കോ എന്നാണ്! ഒരു സ്ത്രീയാണ്. ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയി കണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ മകൾ ഡോ. ഷീല തോമസിനെ കാണാൻ ഞാൻ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവരുടെ മകൻ ഡോ. ജോൺ തോമസിനെ കാണാൻ സാധിച്ചില്ല. അവർ ഇപ്പോൾ Canada യിലെ Victoria University പ്രൊഫസറാണ്. ഷീലയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. ജോൺ തോമസ് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരിയാണ്. അവരുടെ മകൾ ഡോ. Ann Thomas ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. അവരുടെ ഭർത്താവ് Edinburgh-ൽ ഒരു ഡോക്ടറാണ്. ഒരു മകളുണ്ട്. ഒരു കൊച്ചുകുടുംബം! ഒരു സന്തുഷ്ട കുടുംബം. Medical profession ഒരു noble profession തന്നെ — ഞാൻ മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു സത്യം കൂടി ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തട്ടെ.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കിടന്ന് ഉറങ്ങിയതേയില്ല. ഓരോന്നിനെപ്പറ്റിയും ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇതിനിടയിൽ കിടക്കയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ കുളിച്ചു.

5. 6. 1968 5. AM. ഇന്നലെ രാവിലത്തെ നടപ്പിനു ശേഷം മാറി. 9.30ന് തന്നെ തിരിച്ചു പോയി. കുറച്ചിലെ ഒരു കുഴപ്പം ഇതാണ്. ഇന്നലെ എന്തോ എനിക്കു നേരം കിടക്കാൻ തോന്നിയില്ല. ഉറക്കം തന്നെ! ഒരു കാറിനടുത്തേയ്ക്കു ചെന്നു. അതിൽ ഒരു യുവതിയും ഒരു യുവാവും ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഫ്രഞ്ചിൽ സംസാരിച്ചു. അവരുടെ അടുത്തുള്ള ഒരു ഹോട്ടലിലാണ് അവർ താമസിക്കുന്നത്. അവരുടെ ഒരു കുട്ടി Calimeroയുടെ ഒരു ചിത്രം വരച്ചു കാണിച്ചു തന്നു. ഞാൻ അതിന്റെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. അവർ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു തരാമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അവരുടെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. അവരുടെ മേൽവിലാസം തന്നു. അവർ ഫ്രഞ്ചുകാരാണെന്നു തോന്നുന്നു. (Encyclopaedia നോക്കിയപ്പോൾ അതെന്ന് ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു) Mascara കുടിച്ചതിനെപ്പറ്റി അവർ ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതായും പറഞ്ഞു

ഒരു യുവതി നിന്നെ വല്ലാതെ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതായി ഇന്നലെ കിടക്കുമ്പോൾ ഓർമ്മിച്ചു. ആ യുവതിയെപ്പറ്റി ഞാൻ ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവരുടെ ഭർത്താവിനെപ്പറ്റിയും. അവരുടെ ചെറുപ്പം, അവരുടെ സൗന്ദര്യം, അവരുടെ ഭർത്താവിന്റെ പ്രായക്കുറവ് തുടങ്ങിയവയെപ്പറ്റിയും. ഇതിനിടയിൽ കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ കുളിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി.

6. 6. 1968 5. 30 AM. ഇന്നുമുതൽ ഉറക്കം തുടങ്ങുന്നതിനു മുമ്പുള്ള ചിന്തകൾ വീണ്ടും കൂടി. ഇന്നലെ കിടന്നു് Rs 5 ക്രമത്തിൽ പോയി. ഇന്നത്തേയ്ക്ക് രണ്ടു് Tickets എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു. രണ്ടുപേരുടെയും ഫോട്ടോ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു. ഒരാൾ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തുതരാമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതിനു സമ്മതിച്ചു. ഫോട്ടോ എടുത്തു. അവരുടെ മേൽവിലാസം തന്നു. ഞാൻ അവരുടെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. അവരുടെ മേൽവിലാസം തന്നു. ചിത്രം വിദ്യാർത്ഥിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. അവരുടെ ഭർത്താവിനെപ്പറ്റി അവർ ചോദിച്ചു. അവരുടെ പേരു് കിട്ടിയില്ല. ഞാൻ ഒന്നര മണിക്കൂർ നടന്നു. ഇടയ്ക്കൊരിടത്തു് ഒരു ഫോട്ടോഗ്രാഫറുടെ കടയിൽ കയറി. അയാൾ ഫോട്ടോ എടുത്തുതരാമെന്നു പറഞ്ഞു. അതിനുശേഷം അയാളുടെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. അയാൾ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തുതന്നു. അയാളുടെ മേൽവിലാസം തന്ന

എന്നെ പറഞ്ഞു. നമ്മുടെനാടിനുവേണ്ടി കേഴുന്ന നല്ലവനായ ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയായിട്ടാണ് അവൻ എന്റെ മുമ്പിൽ നിന്നത്. ഞാൻ അവനെ, മടിയിലിരുത്തി അവന്റെ കുഞ്ഞിക്കൈകൾ എന്റെ കൈയിലെടുത്ത് അവന്റെ കണ്ണുകളിലേക്കു നോക്കി. അവന്റെ കണ്ണുകളിൽ നിന്നും ഒരു ദിവ്യപ്രകാശം എന്റെ ഹൃദയത്തിലേക്കു പ്രവഹിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. ഈശ്വരാ, കെ.സി. ചാക്കോ, അങ്ങനെ നമ്മുടെ ഗതകാലനേതൃത്വം മുഴുവനും ഒരു ദുഷ്ടശക്തിയുടെ പിടിയിലമർന്നു പോയിരിക്കുന്നു! നമ്മുടെ നാടിനെ ഈ ദുരവസ്ഥയിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കുവാൻ ഇനി ആരുണ്ട്?

കാലത്ത് നാരായണിക്കുഞ്ഞ് കൊച്ചാട്ടനും, രാമചന്ദ്രനും, രാധാകൃഷ്ണനും കണ്ടു. രാധാകൃഷ്ണന് ചില സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ വേണമെന്നു പറഞ്ഞു കൊണ്ടുപോയി. ഞാനെഴുതിക്കൊടുത്തു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഞാൻ ഊണുകഴിക്കാൻ പോയപ്പോൾ ഗോപാലൻ നായർ വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ലീവ് സർട്ടിഫിക്കറ്റ് വേണമെന്നു പറഞ്ഞു.

7.6.1968. 5:15 AM. നല്ല സുഖമുള്ള ഉറക്കം. ഉണർന്നപ്പോൾ മണി. ഒന്നര. ഇനി ഉറങ്ങാൻ പറ്റില്ല. ഞാനൊരു നിമിഷം ആലോചിച്ചു നോക്കി. ഇന്നു ഞായറാഴ്ചയാണ്. ഇന്നു ഞാൻ ഒന്നും ചെയ്യുന്നില്ല. ഇന്നു മുഴുവൻ ഞാൻ വിശ്രമിക്കുന്നതായിരിക്കും. ഇന്നത്തെ ദിവസം

19 മണി രൂപ, ടാക്സിനിന്നു 150 രൂപ വാങ്ങിപ്പെൻജിന്നാ നഗരത്തിലെത്തുന്നു. ഇന്നു NLF ന്റെ കൂടുതൽ L.P.C. യുടെ ചെയർമാനുമായ കൂട്ടുകാരെ കണ്ടു. നാളത്തെ പരിപാടി നിശ്ചയിച്ചു.

കാലത്ത് 11 മണിക്കു ചായകുടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, കുന്നം. C. Rs. തുടങ്ങിയവർ ചേർന്നു ഒരു പ്രസ്താവന തയ്യാറാക്കി. ഗവർമെന്റിനെ പിരിച്ചുവിടുന്നതിനെ എതിർക്കുക ടാടാ ഈ പ്രസ്താവന. അതിനുവേണ്ടി ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, ഞാൻ തുടങ്ങിയവർ ഒപ്പിട്ടു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഒരു പത്രക്കാരനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു. രണ്ടു പത്രപ്രവർത്തകരെ Deportation ചെയ്തതിനെ. ഞാനിതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ അറിയുക. Chief Secretary യെ കാണുക. അതുകൊണ്ടു നാളെ വരാമെന്നു പറഞ്ഞു. അതിനുശേഷം ഞാൻ പോയി. നന്നായിരുന്നു.

ഇന്നു രാത്രി 8 മണിക്ക് South Africa യിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു കമ്പനിയുടെ ഡയറക്ടർ ഡിന്നർ കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ നാലുപേരും കൂടിയാണു പോയത്. കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ Senator Robert Kennedy വന്നതിനെത്തുടർന്നു പോയി. ഞാനുമായി ഒരു പ്രത്യേക അടുപ്പം അദ്ദേഹം കാണിച്ചു. കുറച്ചുനേരം. കുടുംബത്തെപ്പറ്റിയും മറ്റും ചോദിച്ചു. ഞാൻ 10 മണിക്കു തിരിച്ചുപോന്നു.

7 P.M. കാലത്ത് 11.30 ന് തുടങ്ങിയതിനുശേഷം പോയത്. സ്റ്റീവന്റെ വീടിനടുത്തുള്ള ഒരു ഭാഗം പോകാനുള്ളതുകൊണ്ടാണ് ചെന്നത്. ഏതാണ്ട് 3.30 നടുത്തായി. തുടർന്നു കുറച്ചു ദൂരം കാറിൽ കൊണ്ടുപോയി. തുടർന്ന് മലയിടുക്കിലൂടെ നടന്നുകയറുകയാണ്. ഒരു ചെറിയ കുന്നിന്റെ മുകളിലെത്തിച്ചേർന്നു. അവിടെ നിന്നുള്ള കാഴ്ച അതിമനോഹരമായിരുന്നു. ചുറ്റുപാടും കാടും (rebuilt. ഏക്കറോളം) ഒരു ചെറിയ തടാകവും (ഒരു ഏക്കർ) ഏതാണ്ട് 1 മണിക്കൂർ അവിടെ ചെലവഴിച്ചു. ഫൊട്ടോഗ്രാഫുകൾ എടുത്തു. വേലക്കാരിയെക്കൂടെ കൊണ്ടുപോകാൻ സമ്മതിച്ചില്ല. ഞങ്ങൾ തിരിച്ചുവന്നു. കുളിച്ചു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉടനെ ഞാൻ കിടന്നുറങ്ങി. ഏതാണ്ട് 10 മണിക്കൂർ ഉറങ്ങിയിട്ടുണ്ടാകും.

11.6.68. 7 P.M. ഇന്നത്തെ പരിപാടികളൊന്നുമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് രാവിലെ സുഖമായി കിടന്നുറങ്ങി. 8 മണിയോടുകൂടിയാണ് എഴുന്നേറ്റത്. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉടനെ ഞാൻ ഡയറിയെഴുതാൻ തുടങ്ങി. ഇന്നലെ രാത്രി 8 മണിക്കുള്ള ഡിന്നറിനുപോയ കാര്യമാണ് ഞാൻ ആദ്യം എഴുതിയത്. ഇപ്പോൾ 6 മണിക്കൂർ കൊണ്ട് എഴുതിക്കഴിഞ്ഞു. കാലത്ത് 6 മണിക്ക്, ഞാൻ ചെന്നതുകൊ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] ഞാൻ [illegible] (10.6.1962–ൽ 10.11.63 [illegible]) [illegible]

ഞാൻ [illegible] Glucose Drip [illegible] ഞാൻ [illegible] ഞാൻ [illegible] ഞാൻ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഒരു നഴ്സിംഗ്സ്കൂൾ: രണ്ടാഴ്ചയ്ക്കുള്ളിൽ ഞാൻ ഒരു സംഭവത്തിനു സാക്ഷിയായി. ഞാൻ ഒരു നഴ്സിംഗ് ഓഫീസറുടെ മുറിയിൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു പെൺകുട്ടി അവിടെ വന്നു കരയാൻ തുടങ്ങി.

ഓഫീസർ ഞങ്ങളെ 363ാം നമ്പർ മുറിയിലേക്കയച്ചു. അതിന്റെ വാടക പ്രതിമാസം 61.10 രൂപയാണ്. ഇപ്പോൾ അത് 302.53. ഞാൻ വന്നപ്പോൾ 118.20. ടാക്സ്. 58.10. പുതുക്കിയ 2.50. സാധനങ്ങൾക്കുള്ള 40.00. ഇപ്പോൾ 14.00.

12.6.68. 6 AM. ഒരു മണി മുതൽ രാത്രിയിലുണ്ടായ ചൂടും ഉഷ്ണവും ഭയങ്കരമായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങൾക്കു വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ മുഖത്തും ദേഹത്തും വിയർപ്പുകണങ്ങൾ ഉരുണ്ടുകൂടി. ഞങ്ങൾ ഉറങ്ങിയിട്ടില്ല. ഞങ്ങൾക്കു ഭക്ഷണം വിഷമമായി. ചായയും ദോശയും. ഉച്ചയ്ക്കും ദോശ. ഞങ്ങൾ ഉച്ചയൂണിനു പോയില്ല. ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ഉപവാസത്തിലാണ്.

ഇന്നലെ രാത്രി ഡ്യൂട്ടിയിലുണ്ടായിരുന്ന നഴ്സിന്റെ പേരാണ് കമലം. ഞങ്ങൾ അവരുടെ മുറിയിലാണ്. ഞങ്ങൾക്കു ഭക്ഷണം തരുന്നതും അവരാണ്.

13.6.68. 5.45 AM. രാത്രിയിൽ മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നലെ ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്ന ചൂടിന് ഒരു കുറവുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ തണുപ്പുണ്ട്. കാലത്ത് 9.30 മണിക്കു മുമ്പ് ഒരു ഡോക്ടർ വരുമെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ കുളിച്ചു. ഡോക്ടർ വന്നില്ല. ഞാൻ വീണ്ടും കുളിച്ചു. ഡോക്ടർ വന്നില്ല. ഞാൻ ഉച്ചയ്ക്കു കുളിച്ചു. ഡോക്ടർ വന്നില്ല. ഞാൻ വൈകുന്നേരം കുളിച്ചു. ഡോക്ടർ വന്നില്ല. ഞാൻ രാത്രി കുളിച്ചു. ഡോക്ടർ വന്നില്ല. ഞാൻ ഇന്നു കുളിച്ചിട്ടില്ല. ഡോക്ടർ വന്നിട്ടുമില്ല. ഞാൻ ഇന്നു കുളിക്കുകയില്ല. ഡോക്ടർ വന്നാലും ഇല്ലെങ്കിലും. ഞാൻ ഇന്നു കുളിക്കുകയില്ല. ഞാൻ ഇന്നു കുളിക്കുകയില്ല. ഞാൻ ഇന്നു കുളിക്കുകയില്ല

ചിന്തകൾ എന്നെ ഭയപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാത്രിയിൽ ഞാൻ ഉണർന്നിരുന്ന് ഇരുട്ടിലേക്ക് നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ കുട്ടിയെപ്പോലെ ഭയപ്പെടുന്നു. ഭയങ്കരമായ ഒരു കാലഘട്ടത്തിലൂടെയാണ് ഞാൻ കടന്നുപോയത്. ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഡോക്ടർ വി.ജി. കിഷ്ണനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം എന്നെ പരിശോധിച്ചു. 10 ദിവസം കിടക്കണം.

ഞാൻ കിടക്കുമ്പോൾ PSC യുടെ ഇന്റർവ്യൂ വന്നു. 15.6.1968. 5.45 AM. ഞാൻ ഓടിപ്പോയി ട്രെയിൻ പിടിച്ചു. ഓടിക്കയറുമ്പോൾ എന്റെ കാൽ തെന്നിപ്പോയി. ഞാൻ ട്രെയിനിനും പ്ലാറ്റ്ഫോമിനുമിടയിൽ വീണു. ഭാഗ്യത്തിന് ഒരു യാത്രക്കാരൻ എന്നെ പിടിച്ചുകയറ്റി. ഞാൻ ഇന്റർവ്യൂവിന് പോയി. 12 പേരുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഒന്നാമനായിരുന്നു. ഞാൻ ഇന്റർവ്യൂ നന്നായി ചെയ്തു. ഞാൻ ഒന്നാമനായിരിക്കുമെന്ന് എനിക്ക് തോന്നി. പക്ഷേ ഞാൻ രണ്ടാമനായിരുന്നു. ഒന്നാമൻ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനായിരുന്നു. ഞാൻ അവനെ അഭിനന്ദിച്ചു. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഞാൻ ഒരു കോളേജിൽ ലക്ചറർ ആയിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഹോസ്റ്റലിൽ താമസിച്ചു. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ മുറിയിൽ താമസിച്ചു. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ ജോലിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഞാൻ ഒരു കോളേജിൽ ലക്ചറർ ആയിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഹോസ്റ്റലിൽ താമസിച്ചു. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ മുറിയിൽ താമസിച്ചു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] ഞാൻ [illegible] [illegible] [illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഉ. ഗ്രന്ഥകർത്താവ് : ചിലർ തന്റെ പേരിന്റെ കൂടെ ഉപയോഗിക്കുന്ന പദവികൾ. ഉദാഹരണം: ഡോക്ടർ, പ്രൊഫസർ, ഗവേഷകൻ, ഗ്രന്ഥകാരൻ, ഗ്രന്ഥകർത്താവ്, ഗ്രന്ഥകാരി, ഗ്രന്ഥകർത്തി

ദിവസം. മനസ്സിലുള്ള ഭാരങ്ങൾ ഇറക്കിവെച്ചു. ഇനി ഒന്നിനും ഒരു ഭാരമില്ല

ദിനചര്യകൾ കഴിഞ്ഞു. ഭർത്താവിനെ ഓഫീസിലേക്കയച്ചു.

പിന്നെ പോസ്റ്റാഫീസിലും, ബാങ്കിലും പോയിട്ടു. രാധയുടെ ക്ലാസിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഓർമ്മയിൽ വീട്ടിലിരുന്നു. ഞാൻ 10 മണിക്കുതന്നെ അവിടെയെത്തി. Dr. ഗാഡ്ഗിലുമായി കുറച്ചുനേരം സംസാരിച്ചു. അദ്ദേഹം Planning Commission ന്റെ Deputy Chairman ആണല്ലോ. അദ്ദേഹം സംസാരപ്രിയനായി. പലതുമെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നതിനിടയ്ക്കും ഓരോന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. നമ്മുടെ കുടുംബകാര്യങ്ങൾ, രാഷ്ട്രീയം 12 മണിവരെ നീണ്ടുനിന്നു. ഒരു ഗ്ലാസ്സ് പാലും കുടിച്ചു. പിരിയുന്നതിനുമുമ്പ് ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓട്ടോഗ്രാഫ് ചോദിച്ചു. അതിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹം എന്റെ പുസ്തകം വാങ്ങിവച്ചു. അതിന്റെ ആദ്യത്തെ പേജിൽ ഒപ്പിട്ടുതന്നു. ഞാനതു വീണ്ടും വാങ്ങിച്ചു. അതിന്റെ അടുത്ത പേജിൽ ഇംഗ്ലീഷിൽ ഒരു വാചകം കൂടി എഴുതിത്തന്നു. അതിന്റെ താഴെ ഒപ്പിട്ടു. ഞാൻ അതിനുശേഷം രാധയുടെ ക്ലാസ്സിനടുത്തുള്ള ഒരു ഹോട്ടലിൽ പോയി. അവിടെ കുറച്ചുനേരം കാത്തുനിന്നു. 1:45 ന് രാധ വന്നു. ഞാൻ Physics ലെ പേപ്പറിനെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചു. 2 മണിക്കുള്ള ക്ലാസ്സിനുവേണ്ടി രാധ ക്ലാസ്സിലേക്കു പോയി. ഞാൻ വീട്ടിലേക്കും പോന്നു. 10:30 ന് കിടന്നു.

7:30 PM. ഇന്നു ഞാൻ സ്പീഡിൽ ഓടിച്ചതു കൊണ്ടായിരിക്കണം 1939 മോഡൽ 19 ാമത്തെ ഫോർഡ് കാറിന്റെ ഗിയർബോക്സിന്റെ ഒരു ഭാഗം തകർന്നു. ഗിയർ മാറ്റുമ്പോൾ ഒരു ഞരക്കം കേൾക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ കാർ Comprehensive Insurance ന്റെ ഗാരേജിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. അവിടുത്തെ ആളുകൾ നാടനായ ഒരു പോഴനെന്നു കരുതിക്കാണും. അതുകൊണ്ടായിരിക്കണം അവർ കാറിനെ ഒന്നു പരിശോധിക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ തിരിച്ചയച്ചു. ഇനി കുറച്ചുകാലത്തേക്ക് വിശ്രമിക്കട്ടെ എന്നുകരുതി, തൽക്കാലം.

ഇന്നത്തെ കാലത്തെ ട്രാഫിക്കിനെപ്പറ്റിയാണ് അവർ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നത്. അവരുടെ പക്കൽ ചെറുതും വലുതുമായ ഒരു പറ്റം കാറുകളുണ്ടായിരുന്നു. ഡ്രൈവിംഗിനിടയിലുണ്ടായ ചെറിയ അപകടങ്ങൾ കാരണം കാറുകൾക്കു കേടുപാടുകൾ തീർക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് അവർ കാറുകൾ കൊണ്ടുവരുന്നത്. ചില കാറുകൾക്കു കേടുപാടുകൾ തീർക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഒരാഴ്ചയിലധികം സമയമെടുക്കുന്നു. ചിലതിന് ഒരു മാസത്തിലധികവും. ഞാൻ കാറിന്റെ കേടുപാടുകൾ തീർക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അവരെ ഏൽപ്പിച്ചു. ഇപ്പോൾ 3 മണിക്കൂർ യാത്രചെയ്ത് വീട്ടിലെത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇനി ഞാൻ Encyclopaedia യിൽ നിന്നുള്ള കുറിപ്പുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഇരിക്കുകയാണ്. ഇന്നത്തെ ദിവസം ഞാൻ ഒരുപാടു ചിന്തിച്ചു. രാത്രി 8 മണിക്കുള്ള ചായകുടിക്കുവേണ്ടി മാത്രമാണ് ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങിയത്. ഇന്നു രാത്രി 10 മണിക്കുള്ള ഭക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി മാത്രമേ പുറത്തിറങ്ങുകയുള്ളൂ. ഇന്നത്തെ ദിവസം ഞാൻ ഒരു പുസ്തകവും വായിച്ചില്ല.

20.6.1968. 6 AM. കിടക്കയിൽനിന്നെഴുന്നേൽക്കുമ്പോൾ വല്ലാത്ത ക്ഷീണം. രാത്രിയിൽ ഉറക്കം കിട്ടിയതേയില്ല. കിടക്കയിൽ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

സുതം രണ്ടാം ചിരുതൈയും കണ്ടും ദു:ഖിതരായിക്കാണുന്നു. ഒരു തവണയും കിടപ്പുമുറിയിലെ രണ്ടു കട്ടിലുകളിലാണ് രാത്രിയിൽ ഞങ്ങൾ കിടന്നിരുന്നത്. രാത്രിയിലെ രണ്ടുമൂന്നു മണിക്കൂർ നേരത്തെ ഉറക്കത്തിനുശേഷം ഞാൻ ഉണർന്നു കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഉറങ്ങാറില്ല. ഞാൻ ഉണരുമ്പോൾ ഭാര്യയും ഉണർന്നിരിക്കും. ഞങ്ങൾ പരസ്പരം സുഖവിവരങ്ങൾ അന്വേഷിക്കും. ഞാൻ ഉണരുമ്പോൾ ഭാര്യ ഉറങ്ങുകയാണെങ്കിൽ ഞാൻ അവളുടെ കാൽപ്പാദത്തിൽ ഉമ്മവച്ചുകൊണ്ട് അവളെ ഉണർത്തും. ഞാൻ ഉണർന്നതിനുശേഷം ഭാര്യ ഉണരുന്നതുവരെ ഞാൻ അവളുടെ കാൽപ്പാദത്തിൽ ഉമ്മവച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഞാൻ ഇതിനെപ്പറ്റി ഭാര്യയോടു ചോദിച്ചപ്പോൾ അവൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഉണരുമ്പോൾ അങ്ങ് എന്റെ കാൽപ്പാദത്തിൽ ഉമ്മവയ്ക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഉണരുന്നത്."

21.6.68. 6 AM. ചൈത്രമാസമാണ്. പുലർകാലത്തെ ശുദ്ധവായുവിൽ സായാഹ്നസവാരിക്കാരെ മുൻകൂട്ടിക്കണ്ടുകൊണ്ടാണ് കച്ചവടക്കാർ പലഹാരങ്ങൾ വിൽക്കുന്നത്. കുറിഞ്ഞിപ്പൂച്ച, പി.കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ, ചെറിയാൻ, ഗോപാലകൃഷ്ണൻ, ഡിക്രൂസ്, തകഴി, കേശവദേവ്, വൈക്കം മുഹമ്മദ് ബഷീർ, പിന്നെ പേരുകേട്ടിട്ടില്ലാത്ത കുറെ ആൾക്കാരും! മിക്കവരും കാണാറുള്ളവർതന്നെ. ചിലർ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു വരുന്നവർ. ചിലർ ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രാവശ്യം വന്നിട്ടുള്ളവർ. ചിലർ ഒരിക്കൽപ്പോലും വന്നിട്ടില്ലാത്തവർ. ചിലർ ഒരിക്കലും വരാത്തവർ. ഇവരിൽ ചിലരുടെ പേരുകൾ എനിക്കറിയാം. ചിലരുടെ പേരുകൾ അറിയില്ല. ചിലരുടെ പേരുകൾ ഞാൻ ഇപ്പോൾ മറന്നുപോയി. ചിലരുടെ പേരുകൾ ഞാൻ ഒരിക്കലും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ചിലരുടെ പേരുകൾ ഞാൻ ഒരിക്കലും അറിയുകയില്ല. ഇവരിൽ ചിലർ ഞാൻ ഉണരുന്നതിനുമുമ്പ് വന്നുപോകുന്നു. ചിലർ ഞാൻ ഉണർന്നതിനുശേഷം വന്നുപോകുന്നു. ചിലർ ഞാൻ ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ വന്നുപോകുന്നു. ചിലർ ഞാൻ ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ വരുന്നു. ചിലർ ഞാൻ ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ വരുന്നില്ല. ചിലർ ഞാൻ ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ വരുന്നതേയില്ല. ചിലർ ഞാൻ ഉണർന്നിരിക്കുമ്പോൾ വരുന്നതേയില്ലെന്നു ഞാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു

ന്നിനെ SSLC, B.Sc. M.Sc. തുടങ്ങിയ ഓരോ ഘട്ടങ്ങളും ഓരോ ഓരോ ക്ലാസ്സുകളാണ്. Pre-University ക്ലാസ്സിന്റെ മലയാളം പാഠപുസ്തകം തിരുവനന്തപുരത്തു നിന്നു കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. M.Sc. ക്ലാസ്സിലെ ഓരോ 4404 ദിവസങ്ങൾ ചേർന്നതാണ് ഈ 23 വർഷങ്ങൾ. ഓരോ ദിവസത്തിന്റെയും ഓരോ മണിക്കൂറുകൾ, ഓരോ മിനിട്ടുകൾ, ഓരോ സെക്കന്റുകൾ എന്നിവയുടെ കണക്കുകൾ ഇതിൽ ഉണ്ട്. ഓരോ ദിവസത്തെയും, ഓരോ മണിക്കൂറിന്റെയും, ഓരോ മിനിട്ടിന്റെയും, ഓരോ സെക്കന്റിന്റെയും ഓരോ ഓരോ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഇതിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഈ ഓരോ പ്രവർത്തനങ്ങളും ഓരോ ഓരോ ചരിത്രങ്ങളാണ്. ചരിത്രം! ഈ വാക്കിനെ ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു.

22.6.1968. 6 AM. ഇന്ന് രാവിലെ കണ്ണുതുറന്നപ്പോൾ കണ്ടത് ഒരു മഴയുടെ ലോകമാണ്. ഒരു മഴയുടെ തുടക്കമാണെന്നു തോന്നുന്നു. നല്ലവണ്ണം പെയ്തു തുടങ്ങിയിട്ടില്ല. ഇന്നലെ കാലത്ത് മഴയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ഇത്രയൊന്നും ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ല. കാലത്ത് കണ്ണുതുറന്നപ്പോൾ തന്നെ ഓർമ്മയിൽ വന്നിരുന്നത് ഇന്നത്തെ ദിവസത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയാണ്. ഇന്നത്തെ ദിവസത്തിന്റെ പ്രത്യേകത - ഒരു പക്ഷേ ചരിത്രപരമായ പ്രത്യേകത - ഓർമ്മയിൽ വന്നത് ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തിട്ടുണ്ടായിരുന്നു എന്നതാണ്. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു എന്നു പറയുമ്പോൾ ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു എന്നതിനേക്കാൾ ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തു എന്നതാണ് ശരി.

Rishi ന്റെ കവിതയാണ്. രണ്ടുതരക്കാരും പിരിഞ്ഞുപോയ ദിവസമാണ് ഞാൻ അവിടെയെത്തിയത്. രണ്ടുപേരിൽ കുട്ടിയുടെ സ്വഭാവം വളരെ കഷ്ടമായിരുന്നു. ഒരു പരീക്ഷയിലും അവൻ വിജയിക്കുകയില്ല. ഒന്നിനും ഒരു ശ്രദ്ധയില്ല. കാര്യം രണ്ടുപേരുടെയും ഭാവിയെപ്പറ്റി ഞാൻ ഗൗരവമായി ചിന്തിച്ചു. ഒരു കുട്ടിയുടെ ദാരിദ്ര്യത്തിനും മറ്റേ കുട്ടിയുടെ സമ്പന്നതയിലും കാരണം അവരുടെ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ മനോഭാവമാണ്. ഒന്നാമത്തെ കുട്ടിയുടെ അമ്മ ഒരു ഭാര്യയുടെ കടമകൾ നിർവഹിക്കുന്നില്ല. രണ്ടാമത്തെ കുട്ടിയുടെ അമ്മ ഒരു ഭാര്യയുടെ കടമകൾ നിർവഹിക്കുന്നു. ഈശ്വരാ! രണ്ടാമത്തെ സ്ത്രീയെപ്പോലെ ഒരു ഭാര്യയെ എനിക്കും കിട്ടിയിരുന്നെങ്കിൽ എന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചുപോയി. ഈശ്വരന്റെ ഓരോ തമാശകൾ!

24.6.1968. 5 PM. ഇന്നലെ കാലത്ത് 10 മണിക്കു ഞാനിവിടെ എത്തിയതാണ്. ചിറ്റപ്പനും പോയിരുന്നു. 12 മണിക്ക് ഊണു കഴിഞ്ഞു. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം മുഴുവൻ ഞാൻ ഉറങ്ങുകയായിരുന്നു. 4 മണിയോടുകൂടി ഉണർന്നു. ഒരു ചായ കുടിച്ചു. പിന്നെ ഉച്ചഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതുവരെ ഞാൻ ഓരോന്നു വായിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. രാത്രി 9 മണിയോടെ ഞാൻ കിടന്നു. ഉറങ്ങിയില്ല. ഓരോന്നാലോചിച്ചുകൊണ്ടു കിടന്നു. രാവിലെ 6 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റു. ചായ കുടിച്ചു. പത്രം വായിച്ചു. 24.11.67 നകം ഈ പുസ്തകം തീർക്കണമെന്നു ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഓരോന്നാലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇതുവരെ ഒരു കാര്യവും തീരുമാനിച്ചിട്ടില്ല.

രാധാകൃഷ്ണന്റെ കാൽച്ചുവടിലിരുന്നു ഞാൻ കവിതകളെഴുതണമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. അതു നിറവേറുകയാണ്. രാധാകൃഷ്ണൻ ഇപ്പോൾ ഒരു കുട്ടിയല്ല. ഒരു പുരുഷനാണ്. ഒരു പുരുഷന്റെ കാൽച്ചുവട്ടിലിരുന്നു കവിതയെഴുതുന്നതിനേക്കാൾ ഒരു പുരുഷന്റെ ഹൃദയത്തിലിരുന്നു കവിതയെഴുതുന്നതാണ് ഞാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത്. രാധാകൃഷ്ണൻ വരുന്നതുവരെ കാത്തിരുന്നു കവിതയെഴുതുകയാണ്. വരുമ്പോൾ രാധാകൃഷ്ണന്റെ കൈവശമുള്ള കവിതകളുടെ ഒരു കോപ്പി ഞാൻ വാങ്ങിക്കും. ഒരു കോപ്പി അവൻ ഇവിടെ ഏൽപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു ഞാൻ വായിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അവൻ വരുമ്പോൾ അവന്റെ കൈവശമുള്ള കവിതകളുടെ കോപ്പി ഞാൻ വാങ്ങിക്കും. രാധാകൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഏൽപിച്ചിട്ടുള്ള കവിതകൾ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ചെയ്തു. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഒരു ഉപന്യാസം എഴുതി. അതിന്റെ
ഒരു ഭാഗം ഇപ്രകാരമായിരുന്നു: "ഇന്നത്തെ ഭാരതത്തിലെ ഏറ്റവും വലിയ
പ്രശ്നം ഭാഷാപ്രശ്നമാണ്. ഇതിനെ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള ഏറ്റവും നല്ല
മാർഗ്ഗം ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയെ ഭാരതത്തിന്റെ ഔദ്യോഗിക ഭാഷയായി അംഗീകരിക്കുക
എന്നതാണ്." ഈ ഉപന്യാസം ഞാൻ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് പത്രത്തിന്റെ പത്രാധിപർക്ക്
അയച്ചുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം അതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞാൻ
ഇംഗ്ലീഷിൽ ധാരാളം ലേഖനങ്ങൾ എഴുതുകയും അവ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെടുകയും
ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതുന്നതിനുള്ള എന്റെ കഴിവിനെപ്പറ്റി എനിക്കുതന്നെ
വലിയ മതിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ ഞാൻ ഒരു നോവൽ എഴുതുകയും
അതു പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതുന്നതിനുള്ള എന്റെ
കഴിവിനെപ്പറ്റി എനിക്കുണ്ടായിരുന്ന അഭിപ്രായം ഇപ്പോൾ ഞാൻ തിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.
ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതുന്നതിനുള്ള കഴിവ് എനിക്കില്ലെന്നു തന്നെ ഞാൻ ഇപ്പോൾ
വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ എഴുതുന്നതിനുള്ള കഴിവ് എനിക്കുണ്ടെന്നു
വിശ്വസിച്ചിരുന്നപ്പോൾ ഞാൻ എഴുതിയ ഇംഗ്ലീഷ് ഉപന്യാസങ്ങളുടെയും
നോവലിന്റെയും കൈയെഴുത്തുപ്രതികൾ ഞാൻ നശിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു. അവയിൽ
ഒന്നുപോലും ഇപ്പോൾ എന്റെ കൈവശമില്ല. അവയുടെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച പതിപ്പുകളും
ഞാൻ നശിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞ

[illegible] കുടെ പോണം. ഇന്ന് ഉച്ചയ്ക്കുണ്ണണം. വൈകുന്നേരം [illegible] പോകില്ല. നീ ഫ്രീ ടൈമിനു ഒരു കത്തെഴുതി. റാത്രിയിൽ [illegible] നാളെ. ഗോപാലൻ [illegible] നടക്കുന്നു

ഇന്ന് നമ്മൾ തമ്മിൽ നടന്നതിനെപ്പറ്റി ഓർത്തപ്പോൾ ഒരു ചിരിയാണ് വന്നത്. ഇത്രയും ചെറിയ കാര്യത്തിനാണോ ഞാൻ കരഞ്ഞത് എന്ന് തോന്നിപ്പോയി. പെൺമനസ്സ് പലപ്പോഴും ഇങ്ങനെ ആണെന്ന് തോന്നുന്നു.

ജൂ. 6. 1968 · 5 · 30 PM. ഇപ്പോൾ നമ്മൾ തമ്മിൽ വഴക്കിടുന്നതും [illegible] ആണ്. ഇന്നത്തെ വഴക്കിൽ ഞാൻ പിണങ്ങിപ്പോയി. അപ്പോൾ അവൾ എന്നെ തിരിച്ചു വിളിക്കുന്നതും [illegible] ഞാൻ പോയി. ഇപ്പോൾ ഞാൻ അവളുടെ അടുത്തിരിക്കുന്നു. [illegible] ഇന്നത്തെ പ്രോഗ്രാം [illegible] ഇന്നത്തെ പ്രോഗ്രാം [illegible] ഇന്നത്തെ പ്രോഗ്രാം

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

[illegible] ടി.വി.രാമൻ, വെടിപ്പുൽനടക്കൽ, [illegible] സുകുമാരൻ, ലൈബ്രറി, നമ്പൂതിരിമാർ തുടങ്ങിയവരെ ഓർമ്മിക്കുന്നു. മനോഹരമായ പുഞ്ചിരിയോടെ നിൽക്കുന്ന ഫോട്ടോ. ഇതിന് സുഖമില്ലാതായി, അതിനാണ് ഈ പേര്. നമുക്കാരെയും പേടിയില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ് ഈ പേര്.

കാലത്ത് എഴുന്നേറ്റ് ആലോചിക്കുമ്പോൾ വലിയ ഒരു ശൂന്യത. ഒന്നും ചെയ്യാനില്ലാത്തതുപോലെ. ഒന്നുമില്ലാതെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ഭാരം. ഒന്നും ചെയ്യാതിരിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഭയ

Mr. Thomas Day ... [illegible] ... Whisky ... [illegible] ... രാധാകൃഷ്ണൻ പാലക്കാട് കളക്ടറുടെ കത്തുമായി ... ഗവൺമെന്റ് ... [illegible] ... കുറച്ചുനേരം ... [illegible] ... ഒരു ... [illegible] ... ഒരു ... [illegible] ... ഒരു

(ഗവർണ്മെന്റ്) ഞങ്ങളുടെ ഒരു സമ്മേളനത്തിനു കുറച്ചു ദിവസങ്ങൾക്കു മുമ്പു് ഞങ്ങൾ ഒരു നിവേദനം കൊടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഒരു ഡെപ്യൂട്ടേഷനായി പോയി. അതിൽ ഞങ്ങൾ പറഞ്ഞു. ഞങ്ങൾ ഒരു പ്രാവശ്യം ഒരു ഡെപ്യൂട്ടേഷനായി പോയിട്ടുണ്ടു്. ഞങ്ങൾ ഒരു നിവേദനം കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്

[illegible]

6.7.1968. 5.30 AM. ഇന്ന് 7.45 ന് രായപ്പൻ ഇവിടെ വരുമെന്ന് കാണിച്ചുകൊണ്ട് പോസ്റ്റുകാർഡ് കിട്ടിയിരുന്നു. [illegible] ഇന്നലെ ഉച്ചയ്ക്ക് ഊണിനുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി. രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ 5 മണിയായിരുന്നു. ഉടനെ എഴുന്നേറ്റ് പല്ലുതേച്ച് കുളിച്ചു. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുത്തിരുന്നു. ഇനി ഒരിക്കലും ഞാൻ ഒരു കാര്യത്തിലും ഉത്കണ്ഠപ്പെടുകയില്ല. ഉത്കണ്ഠപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു പ്രയോജനവുമില്ല. ഉത്കണ്ഠപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു കാര്യവും നടക്കുകയുമില്ല. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഉറങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് ഈ തീരുമാനമെടുത്തു

കുടുംബത്തിലെ രണ്ടാമത്തെ ഗവേഷകനാണ് ഡോ. ഗോപിനാഥൻ. അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ഗവൺമെന്റ് എഞ്ചിനീയറിങ് കോളേജിൽ Assistant Professor ആയി ജോലി നോക്കുന്നു. ഭാര്യ ഡോ. ലീലാമണി. അവരും ഗവേഷണം പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇവരുടെ മകൾ ഡോ. ഗീതയ

ചുറ്റുപാടുമുള്ള ഞെരുക്കം നേരെയാക്കുമെന്നുള്ള ഒരു ഭയങ്കര ആത്മവിശ്വാസം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ദിവസം രാവിലെ ഒരു ടെലഗ്രാം കിട്ടി. ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടുപോയി. ഒരു ടെലഗ്രാം കിട്ടുന്നതുതന്നെ ഭയങ്കരമായിരുന്നു. ഞാൻ തുറന്നു നോക്കി. ഭാഗ്യം! നേരത്തേ ഇന്റർവ്യൂ ചെയ്ത ഒരു കാര്യത്തെപ്പറ്റി ചോദിക്കാനുള്ള ഒരു ടെലഗ്രാമായിരുന്നു. അതിനുള്ള മറുപടി ഞാൻ അയച്ചുകൊടുത്തു. പിന്നീട് ഒരു കത്തുകൂടി വന്നു. ഇന്റർവ്യൂവിന് ഹാജരാകണമെന്നുള്ള ഒരു കത്തായിരുന്നു അത്. 11-ാം തീയതി ഞാൻ പോയി. ചെല്ലുമ്പോൾ കാണുന്ന കാഴ്ചയുണ്ടല്ലോ! 'സുതാര്യമൂടുപടം' തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഞാനുൾപ്പെടെ ഇരുപതുപേർ, നാലുപേരുടെ ഒരു ഗ്രൂപ്പായി തിരിച്ചിരുത്തി. ഓരോ ഗ്രൂപ്പിലും ഓരോ ചോദ്യം കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ ഗ്രൂപ്പിലുള്ളവരുടെ പേരുകൾ ഓർത്തുവച്ചിട്ടില്ല. കാരണം, ഓരോരുത്തരുടെയും പേരുകൾ ഓർത്തുവച്ചിരിക്കുന്നതിനുള്ള സമയം തരുന്നില്ല. ഓരോരുത്തരുടെയും ചോദ്യം കഴിഞ്ഞാൽ അടുത്തയാൾ ചോദിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഓരോരുത്തരുടെയും ചോദ്യം ഓർത്തുവച്ചിരിക്കുക. അതിനുശേഷം ചോദിച്ച ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരം പറയുക. ഇതിനിടയിൽ ഓരോരുത്തരുടെയും ചോദ്യത്തിന്റെ ഉത്തരം ഓർത്തുവച്ചിരിക്കുക. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ചോദ്യം ചോദിക്കുന്നു

[illegible] Bhabha Atomic Research Centre-ൽ [illegible] 16.7. [illegible] Trombay Office-ൽ [illegible]

11.7.1968. 6 AM. [illegible]

12.7.1968. 6 AM. [illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഒന്നാമതായി നമ്മൾ കണ്ടത്! നമ്മുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ കവർന്നെടുത്തത്! നമ്മുടെ ഭൂമിയിൽ നിന്നാണ് നമ്മൾ കുടിയിറക്കപ്പെട്ടത്! ദാദാഭായ്: വെറും പുകയല്ല, ദുഃഖത്തിന്റെ പുകയാണ്, ഉണ്ണിക്കണ്ണാ!

ഇന്നലെ രാത്രി ഏകദേശം പത്തര മണിക്ക് ഞാൻ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. ഉറക്കം വരുന്നതിനു മുമ്പ് ഞാൻ പതിവുള്ള കാര്യങ്ങൾ ചിന്തിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ഓരോന്നായി ചിന്തിച്ചു കൂട്ടുമ്പോൾ ഉറക്കം വരുന്നതുവരെ അതു തുടരുന്നു. ഇന്നലെ ഞാൻ ചിന്തിച്ചത് ഗാന്ധിജിയുടെ കാര്യമാണ്. ഗാന്ധിജിയുടെ ആത്മകഥ ഞാൻ കുറച്ചു ദിവസമായി വായിക്കുന്നുണ്ട്. അതിനെക്കുറിച്ചാണ് ഞാൻ ചിന്തിച്ചത്. ഗാന്ധിജിയുടെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു കാര്യം ഞാൻ ഓർത്തു. ഗാന്ധിജിയുടെ ഒരു സുഹൃത്തിന് കുഷ്ഠരോഗം പിടിപെട്ടു. ഗാന്ധിജി അദ്ദേഹത്തെ കാണാൻ പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുറിവുകൾ കഴുകി വൃത്തിയാക്കുന്നതിനിടയിൽ ഗാന്ധിജിയുടെ ഭാര്യ കസ്തൂർബാ അവിടെ വന്നു. അവർ ഗാന്ധിജിയുടെ ചെവിയിൽ എന്തോ പറഞ്ഞു. ഗാന്ധിജി അവരോട് ദേഷ്യപ്പെട്ടു. അവർ അവിടെ നിന്നും പോയി. ഗാന്ധിജി തന്റെ സുഹൃത്തിന്റെ മുറിവുകൾ കഴുകുന്നതിൽ വീണ്ടും ശ്രദ്ധിച്ചു. ഗാന്ധിജിയുടെ ഭാര്യ പറഞ്ഞത് അവരുടെ ഭർത്താവിന്റെ മുറിവുകൾ കഴുകുന്നതിനുള്ള വെള്ളം ചൂടാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നാണ്. ഗാന്ധിജി അവരോട് ദേഷ്യപ്പെട്ടത് അവർ ചൂടുവെള്ളം കൊണ്ടുവന്നതുകൊണ്ടാണ്. ഗാന്ധിജിയുടെ സുഹൃത്തിന് ചൂടുവെള്ളം ഇഷ്ടമല്ലായിരുന്നു. തണുത്ത വെള്ളമാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ഇഷ്ടം. ഗാന്ധിജിയുടെ ഭാര്യ ചൂടുവെള്ളം കൊണ്ടുവന്നതിന് ഗാന്ധിജി അവരോട് ദേഷ്യപ്പെടുന്നതിനെക്കുറിച്ചാണ് ഞാൻ ചിന്തിച്ചത്. ഗാന്ധിജിയുടെ ഭാര്യ ചൂടുവെള്ളം കൊണ്ടുവന്നതിൽ എന്താണ് തെറ്റ്? ഗാന്ധിജിയുടെ സുഹൃത്തിന് തണുത്ത വെള്ളം ഇഷ്ടമാണെന്ന് അവർക്കറിയില്ലായിരുന്നു. അവർ അവരുടെ ഭർത്താവിനെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് അവർ ചൂടുവെള്ളം കൊണ്ടുവന്നത്.

നടന്നതാണ്. ഒരു പ്രാവശ്യം FIR ചെയ്തു, നമുക്കു നടപടിയൊന്നും ഉണ്ടാകുന്നില്ല. വേലുണ്ണിനായർ മടപ്പള്ളിയിൽ, ഇപ്പോൾ കോഴിക്കോട്ടാണ് താമസം, കുറേ കാലമായി പ്രമേഹരോഗത്തിന് ചികിത്സിക്കുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ഷുഗർ കൂടുകയും കുറയുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ ഇൻസുലിൻ കുത്തിവയ്ക്കുന്നുണ്ട്. ഇടയ്ക്കിടെ ഷുഗർ കുറയുമ്പോൾ ഗ്ലൂക്കോസ് കുത്തിവയ്ക്കുന്നുണ്ട്. ഇന്നലെ രാത്രി ഷുഗർ കുറഞ്ഞു. ഗ്ലൂക്കോസ് കുത്തിവച്ചു.

16.7.1968 6 AM. BP 140/90. നല്ല ഉറക്കം. ഇന്നലെ കിടക്കുന്നതിനുമുമ്പ് രക്തപരിശോധിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി രക്തം എടുത്തിരുന്നു. രക്തം കൂടുതൽ കിനിഞ്ഞിറങ്ങുന്നുണ്ട്. (Rs 2.50). ഇന്നുരാവിലെ ഇൻസുലിൻ കുത്തിവയ്ക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഒരു ഗ്ലാസ് ചായ കുടിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ ഭാര്യ ഇൻസുലിൻ കുത്തിവച്ചു. ഇടതുകൈയിലെ ഞരമ്പിലാണ് കുത്തിവച്ചത്. ഇടതുകൈയിലെ ഞരമ്പ് തടിച്ചുവരുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഇടതുകൈയിൽ കുത്തിവയ്ക്കുന്നത്. വലതുകൈയിലെ ഞരമ്പ് തടിച്ചുവരുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കുന്നതിനുള്ള ക്ഷമയില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ് വലതുകൈയിൽ കുത്തിവയ്ക്കാത്തത്. ഇടതുകൈയിലെ ഞരമ്പ് തടിച്ചുവരുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കുന്നതിനുള്ള ക്ഷമയില്ലാത്തതുകൊണ്ടാണ് വലതുകൈയിൽ കുത്തിവയ്ക്കുന്ന

ലേഖനം - നാം ഇതിനെ തന്നെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. കാരണം
ഇതിനെ ഇന്നത്തെ നാഗരികതയിൽ നിന്നും വേർതിരിച്ചു കാണിക്കുന്നത്
പരമ്പരാഗതമായ ചില കാര്യങ്ങളെ മനുഷ്യനുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തുന്നു
തുകൊണ്ടാണ്. നാം കാണുന്ന ഓരോ കാര്യത്തിനും ഓരോ കഥയുണ്ട്.
ചെറുതായാലും വലുതായാലും അതിന് പറയാനുള്ളത് ഒരു കഥയാണ്. നമുക്കിനി
വിഷയത്തിലേക്ക് കടക്കാം. ഇതിനെ കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ചത്
ഡോക്ടർ ഗീത, ഡോക്ടർ ഉഷ, ASHA, ANM - മാർ തുടങ്ങിയവരിൽ
നിന്നാണ്. ഇവരെല്ലാം ഇതിനെ വിശദമായി പറഞ്ഞു തന്നു. ഇവരോടെല്ലാം
ഞാൻ നന്ദി പറയുന്നു. ഇവരുടെ സമയം ഞാൻ 10 മണിക്ക് മുൻപേ
തന്നെ കവർന്നെടുത്തു. 10 മണിക്ക് മുൻപ് തന്നെ ഞാൻ ഇവരുടെ
അടുത്തെത്തുകയും ചെയ്തു. ഇവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ കുറിച്ചും
കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കിയതിനു ശേഷം 10.30 ന് ഞാൻ അവിടെ
നിന്നും തിരിച്ചു. ഇതിനു ഏകദേശം 11 മണിക്കൂർ സമയം എടുത്തു.
ഈ സമയത്തിനുള്ളിൽ ഞാൻ ഒരുപാട് കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി.

15.7.1968. 6 AM. വലിയ മഴയാണ്. രാത്രി മുഴുവൻ
നനച്ചു. ഇടയ്ക്കിടെ നനുത്ത കാറ്റിന്റെ മൂളിക്കൊണ്ടുള്ള
പോക്കും കാണാമായിരുന്നു. തീരെയുറങ്ങിയില്ല. കാലാവസ്ഥയിലെ
മാറ്റങ്ങൾ ഓരോന്നായി ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. 6.30 ന്
വീട്ടുകാരോടെല്ലാം യാത്ര പറഞ്ഞിറങ്ങി. ഇന്നത്തെ ദിവസം
വിലപ്പെട്ടതായിരിക്കുമെന്ന് എനിക്കുറപ്പുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നത്തെ
ദിവസം ഞാൻ ഒരു ഡോക്ടറുടെ കൂടെയാണ് ചിലവഴിക്കുന്നത്.
Tribal Area. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഇന്നത്തെ ദിവസം
Dept. ന്റെ A.D. യുടെ കൂടെയാണ് ചിലവഴിക്കുന്നത്. ഇതിനെക്കുറിച്ച്
അറിയാൻ ഞാൻ ഏറെ ആകാംക്ഷയിലായിരുന്നു.

16.7.1968. 5.15 AM. ഇന്ന് രാവിലെ തന്നെ ഡോക്ടർ ഗീതയുടെ
ട്രൈബൽ interview നടത്തണം. നാം ഒരുങ്ങിയിറങ്ങി. ഇന്നലെ
രാത്രി നല്ല മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നും മഴയുണ്ടാകുമോ എന്ന് ഞാൻ
ഭയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഡോക്ടർ ഗീതയുടെ ഭർത്താവിനോടൊപ്പമാണ് ഞാൻ
ഇന്നത്തെ യാത്ര ചെയ്യുന്നത്.

ഇന്നത്തെ മുഴുവൻ യാത്രയും മഴയിലായിരുന്നു. വലിയ വളവുകളും
ചെരിവുകളും. കാലത്ത് തന്നെ ഇങ്ങനെയെങ്കിൽ ഉച്ചയ്ക്ക് ശേഷം
എന്തായിരിക്കും സ്ഥിതി എന്ന് ഞാൻ ചിന്തിച്ചു. ഞാൻ ഓരോന്നും
പോസ്റ്റ് ചെയ്തിരിക്കാം പോലെ. ആദ്യമായി തന്നെ ഞാൻ
കണ്ടത് ഒരു ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരിയെയാണ്. ഇവരുടെ വീടുകൾ
ഓലകൊണ്ടുള്ളതാണ്. ഞാൻ ഗീതയോട് ചോദിച്ചു. ഇവരുടെ
ഭക്ഷണം എന്താണെന്ന്. ഇവർ കപ്പ കൃഷി ചെയ്യുന്നു. 12 മണിയോടെ
ചാലക്കുടിയിലെത്തി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഭക്ഷണത്തിനു ശേഷം
യാത്ര തുടർന്നു. ഞാൻ ഇന്നത്തെ ദിവസത്തെ കുറിച്ച് ഓർത്തു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ചിത്രാദേവി മാർഗ്ഗം ലക്ഷ്മിനഗർ സ്റ്റോപ്പിൽ നിന്നും 2.9 കി.മീ. ദൂരം ഓട്ടോയിൽ സഞ്ചരിച്ചാൽ ഈ വീട്ടിലെത്താം. ഓട്ടോക്കൂലി 40 രൂപ. ഫോൺ: 0484-2412345. ഓഫീസ് സമയത്തിനു ശേഷം 9847012345 എന്ന നമ്പറിൽ വിളിക്കുക.

ഇടപ്പള്ളി ഗവൺമെന്റ് ഹൈസ്കൂൾ, പുതുക്കാട് പോസ്റ്റ്, തൃശ്ശൂർ ജില്ല, പിൻ 680 301. ഫോൺ: 04884-220145. ഓഫീസ് സമയം രാവിലെ 10 മുതൽ വൈകുന്നേരം 5 വരെ. ഞായറാഴ്ചകളിൽ അവധിയാണ്. ഓഫീസിൽ നേരിട്ടെത്തുന്നവർക്ക് ടോക്കൺ സമ്പ്രദായം നിലവിലുണ്ട്. രാവിലെ 9.30 മുതൽ 11.00 വരെയുള്ള സമയത്ത് ടോക്കൺ ലഭിക്കുന്നതാണ്. ടോക്കൺ ലഭിച്ചവർക്ക് അവരുടെ ഊഴമെത്തുമ്പോൾ ഫോൺ മുഖേന അറിയിപ്പ് നൽകുന്നതാണ്. ടോക്കൺ ലഭിച്ചവർ നിശ്ചിത സമയത്ത് ഓഫീസിൽ ഹാജരാകേണ്ടതാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം ടോക്കൺ റദ്ദാകുന്നതാണ്. ടോക്കൺ ലഭിക്കുന്നതിനായി ഓഫീസിൽ നേരിട്ടെത്തുന്നവർ തിരിച്ചറിയൽ രേഖ കൈവശം കരുതേണ്ടതാണ്. ഓഫീസിൽ നേരിട്ടെത്തുന്നവർക്ക് ടോക്കൺ ലഭിക്കുന്നതിനായി ഓഫീസിൽ നേരിട്ടെത്തുന്നവർ തിരിച്ചറിയൽ രേഖ കൈവശം കരുതേണ്ടതാണ്. ടോക്കൺ ലഭിച്ചവർക്ക് അവരുടെ ഊഴമെത്തുമ്പോൾ ഫോൺ മുഖേന അറിയിപ്പ് നൽകുന്നതാണ്. ടോക്കൺ ലഭിച്ചവർ നിശ്ചിത സമയത്ത് ഓഫീസിൽ ഹാജരാകേണ്ടതാണ്. അല്ലാത്തപക്ഷം ടോക്കൺ റദ്ദാകുന്നതാണ്.

ഭരണം ഒരിക്കൽ കൂടി ഉറപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു വഴിയാണ് ഇതിലൂടെ ഇന്ദിരാഗാന്ധി കണ്ടെത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഇതിനെ ഫലപ്രദമായി എതിർക്കുവാൻ കഴിയുന്നത് ഇടതുപക്ഷത്തിനാണ്.

കാലത്ത് ഒരു മണിക്കൂർ നേരം ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോയിരുന്നു. Dry Cleaner-നെ കാണുകയും ചെയ്തു. രാധാകൃഷ്ണന്റെ ഒരു തുണിയും ഞാൻ കൊണ്ടുപോയി Dry ചെയ്തു തിരിച്ചുകൊടുത്തു. ഇന്നു ഹർത്താലാണ്. രാവിലെ ഒരു ചായ കുടിച്ചിട്ടാണ് ഞാൻ പുറപ്പെട്ടത്. ഒരു ചായക്കടയിലും കയറിയിരുന്നു ചായ കുടിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഒരു ചായക്കടയിലും ചായയുണ്ടാക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഹർത്താൽ ദിവസം ചായക്കടക്കാരുടെ കാര്യം കഷ്ടമാണ്. ഒരു ചായക്കടയിൽ ഒരു ചായ ഉണ്ടാക്കുന്നതിന് ഏകദേശം 10 രൂപയുടെ ചെലവുണ്ടാകുമത്രേ. ഒരു ചായ 15 പൈസയ്ക്കാണ് വിൽക്കുന്നത്. ഒരു ചായക്കടയിൽ ഒരു ദിവസം ഇരുന്നൂറു ചായ വിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നു കരുതുക. അപ്പോൾ ഒരു ദിവസത്തെ വരുമാനം 30 രൂപയാണ്. ഇതിൽ നിന്നും 10 രൂപ ചെലവാക്കിയാൽ ബാക്കി 20 രൂപയേ കിട്ടുകയുള്ളൂ. ഇതിൽ നിന്നും വാടക, കറന്റുചാർജ്ജ്, ചായക്കടക്കാരന്റെ ഭക്ഷണം, ചായക്കടയിലെ ജോലിക്കാരുടെ ശമ്പളം എന്നിവ കൊടുക്കണം. ഇതിനുശേഷം ചായക്കടക്കാരന് എന്തു കിട്ടാനാണ്? ഹർത്താൽ ദിവസം ചായക്കടക്കാരുടെ കാര്യം ഇതിലും കഷ്ടമാണ്. ഹർത്താൽ ദിവസം ചായക്കടക്കാരുടെ ചെലവു കുറയുന്നില്ല. പക്ഷേ, വരുമാനം തീരെ ഉണ്ടാകുകയുമില്ല. ഹർത്താൽ ദിവസം ചായക്കടക്കാരുടെ കാര്യം കഷ്ടമാണെന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ കാരണമിതാണ്. ഹർത്താൽ ദിവസം ചായക്കടക്കാരുടെ കാര്യം കഷ്ടമാണെന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ കാരണമിതാണ്. ഹർത്താൽ ദിവസം ചായക്കടക്കാരുടെ കാര്യം കഷ്ടമാണെന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ കാരണമിതാണ്.

31.7.1968. 6 AM. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് ഞാൻ ഓർത്തതാണ് ഇന്നു രാവിലെ 5 മണിക്ക് എഴുന്നേൽക്കണമെന്ന്! രാധാകൃഷ്ണൻ വിളിച്ചതൊന്നും ഞാനറിഞ്ഞില്ല. അതിനാൽ ഇന്നു തുടങ്ങാൻ തീരുമാനിച്ചു; ഇന്നത്തെ ദിവസം ഒരു ഞായറാഴ്ചയായിപ്പോയി.

ഇന്നലെ കാലത്ത് ഓഫീസിലേക്കു പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഞാൻ ഒരു കാര്യം ചെയ്തു. സ്റ്റീഫനിൽനിന്നു കടംവാങ്ങിയ ഒരു തുക അവനു കൊടുക്കുവാനുണ്ടായിരുന്നു. 10.15-നു തന്നെ ഓഫീസിൽ എത്തി. പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഓഫീസിൽ ഒന്നു വിളിച്ചു. തൊഴിലിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഒരു തീരുമാനം. ഇന്നു രാവിലെ ഓഫീസിൽ വന്നപ്പോൾ ഒരു കത്തുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു ഇന്റർവ്യൂവിനുള്ള കത്തായിരുന്നു അത്. ഇന്റർവ്യൂ ഓഗസ്റ്റ് 6-നാണ്. ഇന്റർവ്യൂവിനുള്ള കത്തു കിട്ടിയതിൽ എനിക്കു വലിയ സന്തോഷമുണ്ട്. ഇന്റർവ്യൂവിനു പോകുന്നതിനുള്ള ചെലവിനുള്ള പണം ഇന്നു രാവിലെ ഓഫീസിൽ നിന്നും കിട്ടുകയുണ്ടായി. ഇന്റർവ്യൂവിനു പോകുന്നതിനുള്ള ചെലവിനുള്ള പണം ഇന്നു രാവിലെ ഓഫീസിൽ നിന്നും കിട്ടുകയുണ്ടായി.

1.8.1968 5.30 AM. ഇന്നു ഞായറാഴ്ചയാണ്. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഓർത്തിരുന്നതാണ് ഇന്നു രാവിലെ 5 മണിക്ക് എഴുന്നേൽക്കണമെന്ന്. പക്ഷേ, ഇന്നും ഞാൻ വൈകിയാണ് എഴുന്നേറ്റത്.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കാണാനിടയാകാം. അപ്പോൾ കുഴപ്പമുണ്ടാകുമോ എന്നു ഭയന്നിരിക്കുന്നു.

രായപ്പൻ ഇപ്പോൾ ഓഫീസിലുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഉണ്ടെന്നു കേട്ടപ്പോൾ അവിടേക്കു പോകാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ രായപ്പൻ ഒരു ഫയലിൽ എന്തോ എഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അടുത്തുചെന്നു നിന്നു. അദ്ദേഹം തലയുയർത്തി നോക്കിയിട്ട് വീണ്ടും എഴുത്തിൽ മുഴുകി. (ഞാൻ) അപ്പോൾ ഇവിടെയാണ് രായപ്പൻ ഈ പ്രശ്നങ്ങളെയൊക്കെ നേരിടുന്നതെന്നു തോന്നി. ഇവിടെ ഇരുന്നുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം TIFR-ലെ ഓരോ പ്രശ്നങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തുനിന്ന് രായപ്പൻ ഇപ്പോൾ ഏതുതരം മാനസികാവസ്ഥയിലാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒന്നും കണ്ടുപിടിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. TIFR-ൽ എന്തെങ്കിലും വിശേഷം ഉണ്ടോ, കുറച്ചു നേരം കാത്തുനിന്നു. അദ്ദേഹം തലയുയർത്തി നോക്കി. TVS കുറച്ചു മുമ്പ് വന്നിരുന്നു. അവർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് നമ്മുടെ പ്രോജക്ടിനെ കുറിച്ചുള്ള പ്രപ്പോസൽ ഒന്നുകൂടി പരിശോധിച്ചു എന്നു തോന്നുന്നു.

പിന്നെ ഞങ്ങൾ ഓഫീസിലെ കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റിയും മറ്റുമായി സംസാരിച്ചു. അപ്പോൾ ഗോപാലൻ വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തും ഒരു പ്രശ്നഭാവം കണ്ടു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടും കുശലപ്രശ്നങ്ങൾ നടത്തി. അദ്ദേഹം ഫയലിൽ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങി. ഗോപാലൻ ഫയൽ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുറിയിലേക്കു പോയി. അപ്പോൾ രായപ്പൻ ഫയലിൽ നിന്നു തലയുയർത്തി ഗോപാലനോടു സംസാരിക്കുന്നതു കണ്ടു. ഞാൻ അവിടെ ചെന്നു നിന്നു. രായപ്പൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു: "ഗോപാലൻ ഒരു ഫയൽ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ഒപ്പിടാൻ പറ്റുന്നില്ല. ഞാൻ ഒന്നുകൂടി നോക്കട്ടെ." ഞാൻ തിരിച്ചുപോന്നു. ഗോപാലൻ ഫയലുമായി എന്റെ മുറിയിലേക്കു വന്നു. ഞാൻ ഫയൽ നോക്കി. ഒരു ഫർണിച്ചർ ഓർഡർ ആണ്. ഞാൻ ഒപ്പിട്ടു. ഗോപാലൻ ഫയലുമായി തിരിച്ചുപോയി. അപ്പോൾ രായപ്പൻ ഫയൽ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞാൻ അതിൽ

പോയതുകൊണ്ടില്ല. ഡെലിവറിയാണ്. രാവിലെ കിട്ടുമെന്നും, രാത്രി ആകുമെന്നും പറയുന്നു.

ഇതിനിടയിൽ പോലീസുകാരുടെ ഭാഗത്തുനിന്നും ഒരു ശല്യമുണ്ടായി. രാത്രി 12.5. മണിയോടെ ഞങ്ങൾ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു.

2.8.1968. 5.30 AM. ഭയങ്കരമായ ഒരു ശബ്ദം കേട്ടുകൊണ്ടാണ് ഞാനുണർന്നത്. ഭൂമി കുലുങ്ങുകയാണ്. ഭൂമിയിലെ ഒട്ടുമുക്കാൽ ജീവികളും ഉണർന്നു കരയുകയാണ്. ഭയങ്കരമായ ഒരു ഭൂകമ്പം തന്നെ. ഞാൻ ഭാര്യയെ വിളിച്ചുണർത്തി. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും കൂടി ഭൂകമ്പത്തിന്റെ ചൂട്ടുപിടിച്ചു. ഭൂമി കുലുങ്ങുന്നതിന്റെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഞാൻ TIFR ൽ ചെന്നു കാണുമ്പോൾ! ദൈവമേ! എന്റെയൊന്നും കണ്ണുകൊണ്ട് കാണാൻ പാടില്ലാത്തതാണല്ലോ ഇതൊക്കെ. ഭൂകമ്പത്തിന്റെ ഫോട്ടോയെടുക്കുന്നതിനുപകരം ഓടിപ്പോയി രക്ഷപ്പെടുകയാണ് വേണ്ടിയിരുന്നത്. ഭൂമി കുലുങ്ങുമ്പോൾ ഓടിപ്പോകുന്നതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ചിന്തിച്ചതുപോലുമില്ല. ഭാര്യയുടെ ധൈര്യത്തെ ഞാൻ അഭിനന്ദിച്ചു. ഞാൻ ഫോട്ടോയെടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അവൾ ഭൂകമ്പത്തിന്റെ ചൂട്ടുപിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭൂകമ്പം 6.5 റിക്ടർ സ്കെയിലിൽ രേഖപ്പെടുത്തി.

5.30 P.M. കാലത്തുണ്ടായ ഭൂകമ്പത്തിന്റെ കാര്യം പിന്നെയും ഓർമ്മിച്ചു. ചായകുടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ ഞാനും ഭാര്യയും കുട്ടികളും ഭൂകമ്പത്തിന്റെ കാര്യം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ചായകുടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, ഭൂകമ്പത്തിന്റെ കാര്യം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, ഭൂകമ്പത്തിന്റെ ഫോട്ടോയെടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, ഭൂകമ്പത്തിന്റെ ചൂട്ടുപിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ, ഭൂകമ്പത്തിന്റെ കാര്യം പിന്നെയും ഓർമ്മിച്ച

വിഷയങ്ങൾ പഠനത്തിനെടുത്തിരിക്കുന്നു. ഇതിനു മുമ്പുള്ള കാലത്തു് ഇങ്ങനെയൊരു പഠനം നടന്നിട്ടില്ല. ഇതിനു വേണ്ടിവരുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇവിടെ ലഭിക്കുന്നുമില്ല. ഇതിനുവേണ്ടി കാട്ടിനകത്തും മലമുകളിലും കയറിയിറങ്ങേണ്ടിവന്നു. ഇതിനുവേണ്ടി ഞാൻ ഒരുപാടു് യാത്രകൾ ചെയ്തു. ഇതിനുള്ള ചെലവുകൾ Encyclopaedia, University, ഗവേഷകർ എന്നിവരിൽനിന്നു് ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു് ഇതിനുള്ള ചെലവുകൾ ഞാൻതന്നെ വഹിക്കേണ്ടിവന്നു. ഇതിനുള്ള ചെലവുകൾ ഞാൻതന്നെ വഹിക്കേണ്ടിവന്നു.

11-ാം B.S.S. District Seminar-ൽ ഈ പഠനപദ്ധതിയെക്കുറിച്ചു് ഞാൻ പ്രബന്ധം അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നു. അതിനുശേഷം ഒരു ദശാബ്ദത്തിലധികം കഴിഞ്ഞു. ഇതിനിടയിൽ ധാരാളം പുതിയ പുസ്തകങ്ങൾ പുറത്തുവന്നിട്ടുണ്ടു്. അവയിൽ പലതും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇതിനിടയിൽ പുതിയ പുസ്തകങ്ങൾ പുറത്തുവന്ന

കാട്ടി. (1204 രൂപ) കഴക്കൂട്ടം മുതൽ തിരുവനന്തപുരം വരെ ഓടിയതിന് 1223 രൂപ ചെലവ്. (രണ്ടിനും ചേർത്ത് 2427 രൂപ, ടിക്കറ്റിതര വരുമാനം കണക്കാക്കുമ്പോൾ ഈ തുക കുറയ്ക്കണം.) ഈ വരുമാനത്തിന്റെ ഒരു വിശദാംശവും തരാതെയാണ് കാട്ടിയിരിക്കുന്നത്. ഈ തുക എങ്ങനെ കണക്കാക്കിയെന്ന് വിശദീകരിക്കുന്ന ഒരു കുറിപ്പ് ചേർക്കണം.

ടെർമിനൽ കണക്കുകൾ പൂർണമായിട്ടില്ല. രണ്ടിനും 15 രൂപ ചെലവ് കാട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതും ശരിയാവണമെന്നില്ല.

സിൻഡിക്കേറ്റ് ബാങ്ക് 1545 രൂപ എന്ന് കണ്ടക്ടർ. Kerala Co-operative Apex-ൽ 590 രൂപ എന്ന് State Bank of India യിൽ 25500 രൂപ എന്ന് ഡ്രൈവർ. ആകെ തുക 28090 രൂപ വരുമെന്നാണ് കണക്കാക്കിയിരിക്കുന്നത്. (Rs 1041 ന്റെ) വ്യത്യാസം എങ്ങനെ ഉണ്ടായി?

(2.8.1966) Cash 1220+50 = 1270
Syndicate Bank = 1545
Co-operative Apex = 590
State Bank of India = 25516
Total = 28921 –
വ്യത്യാസം തുക = 1041
27880

ഇങ്ങനെയുണ്ടായിട്ടുള്ള വ്യത്യാസം കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിന് ചില മാർഗങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കണം. (ഡിപ്പോ സൂപ്രണ്ടിന്റെ) വ്യത്യാസം വരുത്തിയിട്ടുണ്ടോ എന്ന് അന്വേഷിക്കണം. ഓരോ ദിവസത്തെയും ഓരോ ട്രിപ്പിന്റെയും വരുമാനം കണക്കാക്കണം. ഓരോ ട്രിപ്പിനും Certificate കൊടുക്കണം. ഓരോ ട്രിപ്പിനും ഓരോ കണ്ടക്ടർ വീതം ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഓരോ ട്രിപ്പിനും (ഡ്രൈവർ) ഓരോ ട്രിപ്പ് ഷീറ്റ് ഉണ്ടായിരിക്കണം.

ചിലപ്പോൾ ഒരു ട്രിപ്പിന് 2 Conductors ഉണ്ടായിരിക്കും. അപ്പോൾ ഓരോ കണ്ടക്ടർക്കും ഓരോ Certificate കൊടുക്കണം. ഓരോ കണ്ടക്ടർക്കും ഓരോ ട്രിപ്പ് ഷീറ്റ് കൊടുക്കണം. ഓരോ കണ്ടക്ടർക്കും ഓരോ ടിക്കറ്റ് ബുക്ക് കൊടുക്കണം. ടിക്കറ്റുകൾക്ക് Serial Certificate കൊടുക്കണം. ഓരോ ട്രിപ്പിനും ഓരോ കണ്ടക്ടർ വീതം ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഓരോ ട്രിപ്പിനും (ഡ്രൈവർ) ഓരോ ട്രിപ്പ് ഷീറ്റ് കൊടുക്കണം. ഓരോ ട്രിപ്പിനും ഓരോ കണ്ടക്ടർ വീതം ഉണ്ടായിരിക്കണം.

ചിലപ്പോൾ ഒരു ട്രിപ്പിന് 2 Conductors ഉണ്ടായിരിക്കും. അപ്പോൾ ഓരോ കണ്ടക്ടർക്കും ഓരോ Certificate കൊടുക്കണം. ഓരോ കണ്ടക്ടർക്കും ഓരോ ട്രിപ്പ് ഷീറ്റ് കൊടുക്കണം. ഓരോ കണ്ടക്ടർക്കും ഓരോ ടിക്കറ്റ് ബുക്ക് കൊടുക്കണം. ടിക്കറ്റുകൾക്ക് Serial Certificate കൊടുക്കണം.

1967-ൽ ഓരോ Income-tax return കൊടുക്കണം. അതിന് ഓരോ ട്രിപ്പിനും ഓരോ കണക്ക് ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കണം. അതിന് ഓരോ ട്രിപ്പിന്റെയും വരവുചെലവുകൾ Railway Receipt എന്നതിൽ എഴുതിയിരിക്കണം.

FACT ന്റെ കണക്കിൽ 2000 രൂപയുടെ വ്യത്യാസം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിന് 2 ദിവസത്തെ കണക്കുകൾ കൂടി പരിശോധിക്കണം.

State Insurance Card, Gratuity, Official Business എന്നിവ, ഈ കാര്യങ്ങളാണ്. ഇതിനുള്ള ഫോമുകൾ അടിച്ചുവാങ്ങണം. അതിന് ഓരോ ട്രിപ്പിനും ഓരോ കണക്ക് ഉണ്ടാക്കണം. അതിന് ഓരോ ട്രിപ്പിനും ഓരോ കണക്ക് ഉണ്ടാക്കണം.

SPF-ൽ 1967 മാർച്ച് 31 വരെ 37311 രൂപ ഉണ്ട്. 1967 ഏപ്രിൽ 1 വരെ പലിശ, മൊത്തം 38000 രൂപ, കൊടുക്കണം. ഇതിനു

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

പതിനായിരം കിട്ടും. ശമ്പളം - 1920. Public Provident Insurance
ടിയായിരുപതിനായിരം രൂപയുടെ ഒരു ഇൻഷുറൻസ് പോളിസിയുണ്ട്. അതിന്റെ
പണം, ഒരു തവണയായി കിട്ടുന്നതാണ്.

SPF: 37311 + 6800 + 2000(ലോൺ)	—	46000 (4-7317 അടച്ചു)
ശമ്പളം	—	19200 ആയിട്ടുണ്ട്
Official Income	—	7000
		72200
B. F from Previous page		27880
		1,00,080

നാം ഇതിനെ ഇനിയും കൂടുതൽ വിപുലപ്പെടുത്തണം. ഓരോ ഉത്പന്നവും Unit Trust-ൽ നിക്ഷേപിച്ചാൽ 9% പലിശ
നേടാനുള്ള പദ്ധതിയെങ്കിലും ഏർപ്പെടുത്തണം. ഉദാഹരണം: 560 രൂപ
മാസശമ്പളക്കാരിൽനിന്ന് 700 രൂപയിലെത്തിക്കണം. അതിനുള്ള
ഇൻസെന്റീവുകൾ നൽകണം. പിന്നെ നമുക്ക് ഓഫീസിലുള്ളവരുടെ. നാം
പറയുന്നതിനെ കുറിച്ചാണ്. പുതിയ ഓഫീസുകൾ തുടങ്ങുന്നതിനെ കുറിച്ചല്ല. ഇപ്പോൾ
ഉള്ളവരുടെ. ഓഫീസർമാരുടെ, ക്ലാർക്കുമാരുടെ, ഏജന്റുമാരുടെ.

3.6.1968. 5:30 AM. ഇന്നലെ രാത്രി വളരെ വൈകിയാണ് ഞാൻ
ഉറങ്ങിയത്. രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരു കാര്യം ഓർമ്മയിൽ വന്നു. ഞാൻ ഈ ജീവിതം
ഇങ്ങനെ തുടരുന്നതിൽ കാര്യമുണ്ടോ? രാത്രിയിൽ, ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് ഞാൻ ഒരു ഉറപ്പിലെത്തിച്ചേർന്നു. ഒരു തീരുമാനത്തിൽ. ഒരു തീരുമാനം. ഇനി ഞാൻ
ഒരു തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിൽ കാലതാമസമുണ്ടാവില്ല. രാവിലെ, ഉണരുമ്പോൾ
ഞാൻ ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു. ഇനി ഞാൻ ഒരു തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിൽ കാലതാമസമുണ്ടാവില്ല. ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഞാൻ

രണ്ടു ദിവസം കൂടി അവിടെ താമസിച്ചു. പിന്നീട് National Hindu Hotel-ൽ ഒരു double room എടുത്തു. അവിടെ ഒരു മലയാളി ഡോക്ടർ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഞങ്ങളെ ഒരു ടാക്സിയിൽ കയറ്റി വിട്ടു. ഞാൻ ഒരു ടാക്സിയിൽ കയറി. ഡ്രൈവർ ഒരു സർദാർജിയായിരുന്നു. അയാൾ എന്നെ YMCA യിൽ കൊണ്ടുപോയി. അവിടെ ഒരു ഫോൺ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ ഒരു മുറി എടുത്തു. ഞാൻ ഡോക്ടറെ വിളിച്ചു. അദ്ദേഹം വന്നു. അദ്ദേഹം എന്നെ പരിശോധിച്ചു. അദ്ദേഹം ഒരു ഇഞ്ചക്ഷൻ തന്നു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി.

Scene മാറുകയാണ്. ഞാൻ ഉണർന്നപ്പോൾ ഏതോ ഒരു ഹോസ്പിറ്റലിലാണ് കിടക്കുന്നത്. ചുറ്റും നോക്കിയപ്പോൾ 12 കിടക്കകൾ കണ്ടു. ഞാൻ ഒരു ഭാഗത്തായിരുന്നു കിടന്നിരുന്നത്. ഞാൻ ഉണർന്നപ്പോൾ 1 മണിയായിരുന്നു. പക്ഷേ 12 മണിയാണെന്നാണ് ഞാൻ കരുതിയത്. ഞാൻ ഒരു ഡോക്ടറോട് ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഞാൻ 3 ദിവസമായി അവിടെ കിടക്കുകയാണെന്ന്. ഞാൻ ഞെട്ടിപ്പോയി. ഞാൻ ഒരു ഡോക്ടറോട് ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഞാൻ 3 ദിവസമായി അവിടെ കിടക്കുകയാണെന്ന്. ഞാൻ ഞെട്ടിപ്പോയി. 4 മണിക്ക് ചായ കിട്ടി. 5 മണിക്കുശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി. 7 മണിക്ക് ഡോക്ടർ വന്നു. TVS ന്റെ ഒരു ഡോക്ടർ ആയിരുന്നു അത്. അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു (ഹിന്ദി ഭാഷയിൽ) കുറച്ചു പഴങ്ങൾ തരട്ടെയെന്ന്. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. അദ്ദേഹം പോയി. 8 മണിക്ക് ഡോക്ടർ വന്നു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന്. ഞാൻ ഇല്ലെന്ന് പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പോയി. 9 മണിക്ക് ഡോക്ടർ വന്നു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന്. ഞാൻ ഇല്ലെന്ന് പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പോയി. 10 മണിക്ക് ഡോക്ടർ വന്നു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന്. ഞാൻ ഇല്ലെന്ന് പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പോയി.

5.8.1968. 5 മണിക്ക് എന്നെ കാലത്തെ കുത്തിവച്ചു. പിന്നെ ഞാൻ ഉണർന്നപ്പോൾ 8 മണിയായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ടാക്സിയിൽ കയറി, അവിടെ ഒരു ഡോക്ടറുടെ അടുത്തേക്ക് പോയി. അദ്ദേഹം എന്നെ പരിശോധിച്ചു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന്. ഞാൻ ഇല്ലെന്ന് പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പോയി. 10 മണിക്ക് ഡോക്ടർ വന്നു. അദ്ദേഹം എന്നോട് ചോദിച്ചു, ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നുണ്ടോയെന്ന്. ഞാൻ ഇല്ലെന്ന് പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പോയി. ഞാൻ ഒരു ടാക്സിയിൽ കയറി. ഞാൻ ഒരു ഡോക്ടറുടെ അടുത്തേക്ക് പോയി. അദ്ദേഹം എന്നെ പരിശോധിച്ച

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] TIFR [illegible] [illegible] [illegible]

ചെയ്തിരുന്നു. നായർ തിരിച്ചുവന്ന് എന്റെ കൈ പിടിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു.

"Ray Babu can't you Accept Radha After she proved Radha." പോട്ടെ."

അതിനുശേഷം എന്റെ ചെറുപ്പത്തിന്റെ ചെയ്തികളും ഓർമ്മയിൽ വന്നു. അവൻ എന്നോടൊപ്പം ഒരുമിച്ചു കളിച്ചതും ഒരുമിച്ചു പഠിച്ചതും ഒരുമിച്ചു ജീവിച്ചതുമായ കാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മയിൽ വന്നു. ഞാൻ അവനോട് ചെയ്ത തെറ്റുകൾ ഓർത്തു. അവൻ എന്നോട് ചെയ്ത നന്മകളും ഓർത്തു. ഞാൻ അവനെ ഒരു ശത്രുവായിട്ടാണ് കണ്ടിരുന്നത്. അവൻ എന്നെ ഒരു മിത്രമായിട്ടും കണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ അവനെ വെറുത്തിരുന്നു. അവൻ എന്നെ സ്നേഹിച്ചിരുന്ന

[illegible] (Thomas). [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

17.7.1968. 5 മുതൽ AM. രാത്രി മുഴുവനും മഴക്കോളുണ്ടായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 6 മണിക്കു ശേഷം ശക്തിയായി മഴ പെയ്തു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 8 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 10 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 11 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 12 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 1 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 2 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 3 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 4 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 5 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 6 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 7 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 8 മണിക്കു ശേഷം മഴ കുറഞ്ഞു. ഇടയ്ക്കിടെ ചെറുതായി പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടെ ശക്തിയായ കാറ്റും വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. രാവിലെ 9

ഒ frame ൽ തുടങ്ങാൻ പോയി. ഉച്ചയ്ക്ക് 2 മണിക്ക് ചായ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ നിന്നുതന്നെ വരുമെന്ന് കരുതി. കാണാതായപ്പോൾ ഞാൻ തന്നെ അടുത്തേക്ക് പോയി. ഭർത്താവിനെ കിടക്കയിൽ കിടത്തുന്ന തിരക്കിലായിരുന്നു അവൾ. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ അവൾ ഭർത്താവിനെ കിടക്കയിൽ കിടത്തി പുതപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ അവളുടെ അടുത്തേക്ക് ചെന്നു. അവൾ എന്നെ കണ്ടപ്പോൾ ഒന്നും മിണ്ടാതെ പുറത്തേക്ക് നടന്നു. ഞാൻ അവളുടെ പിന്നാലെയും.

പുറത്തെത്തിയപ്പോൾ അവൾ കരയാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ അവളെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ ശ്രമം തുടങ്ങി. പിന്നീട് അവൾ കരച്ചിൽ നിർത്തിയപ്പോൾ ഞാൻ അവളോട് ചോദിച്ചു: "ഇനി എന്താണ് ചെയ്യാൻ പോകുന്നത്?" അവൾ പറഞ്ഞു: "ഇനി ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കാണ്. ഇനി എന്ത് ചെയ്യണമെന്ന് എനിക്കറിയില്ല." ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഉണ്ടല്ലോ. ഞാൻ നിന്നെ സഹായിക്കാം." അവൾ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്ക് ഇനി എന്ത് ചെയ്യാനാണ്?" ഞാൻ പറഞ്ഞു: "നീ ഒറ്റയ്ക്കല്ല. ഞാൻ നിന്റെ കൂടെയുണ്ട്."

19.7.1968. 5.45 AM. ഭാര്യ വിനയനെ പോയി കണ്ടപ്പോൾ അവൾ ഭർത്താവിന്റെ മരണത്തെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. രാധയുടെ ഭർത്താവിനെ രക്ഷിക്കാൻ വേണ്ടി ഡോക്ടർമാർ ചെയ്തതെല്ലാം വിനയന്റെ ഭർത്താവിനും ചെയ്ത

ദിവസം ചിലവിടണം - ഒരുപാട്. ഒരു കുടുംബമായി ഒന്നിച്ചു പോകുന്നതിനെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുന്നതേയില്ല. നാളെയെന്തു ചെയ്യുമെന്നു മാത്രം ചിന്തിക്കുന്നു.

ദിവസവും രാവിലെ ഒരു പുതിയ കാര്യവുമായി കേസിന്റെ കാര്യത്തിനു പുറത്തു പോകും. ചിലപ്പോൾ സുഹൃത്തുക്കളെ കാണാനായിരിക്കും പോകുന്നത്. ചിലപ്പോൾ ഒന്നിനും വേണ്ടിയല്ലാതെ വെറുതെ നടക്കാനും പോകും. ഇന്നത്തെ ദിവസം ഇങ്ങനെ തന്നെ കഴിഞ്ഞു. രാവിലെ 10 മണിക്കു കാണണം.

20.7.1968. 6.15 AM. ഇന്നലെയും വല്ലാതെ ക്ഷീണിച്ചാണു കിടന്നുറങ്ങിയത്. ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരു കാര്യം മനസ്സിലായി. ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്തിനെയോ ഭയപ്പെടുന്നുണ്ട്. എന്തിനെയാണു ഭയപ്പെടുന്നതെന്നു വ്യക്തമായി അറിയില്ല. ഒരുപക്ഷേ ഭയപ്പെടുന്നതിനെ നേരിടാൻ തയ്യാറെടുക്കുന്നതുകൊണ്ടായിരിക്കാം. 12 മണിക്കു മുമ്പേ ഞാൻ പോയി ഉണ്ണികൃഷ്ണനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം ഓഫീസിലുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ ഞാൻ ഉച്ചഭക്ഷണം കഴിച്ച

[illegible] Home minister [illegible] All Saints [illegible] FIAT [illegible]

23.7.1968 · 5.30 AM. [illegible] TIFR [illegible] medical examination [illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കുറച്ചു. കുറച്ചുകൂടുതൽ കാലം ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ നന്നായിരുന്നു. രണ്ടു ദിവസത്തിൽ നിന്നും നീട്ടിൽ വന്നാൽ ഒരാഴ്ചയെങ്കിലും കഴിയുമായിരുന്നു. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ദിവസം ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്ക് ഒരു ടാക്സിയിൽ കയറി ഒന്നു കറങ്ങി. ഒരു പുസ്തകശാലയിൽ കയറി. ഒന്നും വാങ്ങിയില്ല. ഒരു ഹോട്ടലിൽ കയറി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഒരു ഫോട്ടോഗ്രാഫറുടെ കട

രാവിലെ 7 മണിക്ക് തന്നെ. നായർ ഡിസ്പെൻസറിയിൽ പോയി. ഞാൻ ഒരു ടാക്സി വിളിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. നായർ ഡിസ്പെൻസറിയിൽ നിന്നും ഇറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു medical examination കഴിഞ്ഞുവന്ന നായർ ഡിസ്പെൻസറിയിൽ കൊണ്ടുവിട്ടു.

25.7.1968. 5.30 AM. വീണ്ടും രണ്ടുമണിക്കൂർ നേരത്തെ ഓടിക്കുന്നതിനുള്ള കയറ്റമാണ്. ഇന്നലെ കയറിയ സ്ഥലം തന്നെ. ഞാൻ കയറുന്നതിനു മുമ്പ് തന്നെ നായർ കയറിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. രണ്ടുപേരും ഒരുമിച്ചാണ് കയറിയത്. ഇന്നലെ ഓടിച്ചതിനേക്കാൾ വേഗത്തിൽ ഓടിച്ചു. ഞാൻ ഓടിക്കുന്നതിനിടയിൽ നായർ ഒരു ചെറിയ ഉറക്കം കഴിഞ്ഞ

ശ്രീമതി ഭാഗ്യലക്ഷ്മിയുടെ ദർശനവും ഞങ്ങളുടെ ആഗ്രഹവും കൊണ്ട് ഇന്നലെ ഞാൻ ഒരു ചിത്രം വരച്ചു. ഒരു കുടുംബത്തിന്റെ ചിത്രം. അതിൽ ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചത് ഒരു കുടുംബത്തിന്റെ ഐക്യമാണ്. ഒരു കുടുംബത്തിലെ ഓരോ അംഗത്തിന്റെയും ഹൃദയങ്ങൾ ഒരു ചരടുകൊണ്ട് കോർത്തിണക്കിയിരിക്കുന്നു

നം. കോടമ്പാക്കം റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ ചെന്നിറങ്ങി നേരെ പോയത് Sundaram Road ways-ൽ ആയിരുന്നു. ദുഃഖകരം കണ്ടുകെട്ടിയ ബസ്സുകൾ ഒന്നുമില്ലായിരുന്നു. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ കണ്ടത് ഇടിമിന്നൽ പോലെ ഒരു ബസ്സ് പുറപ്പെടുന്നതാണ്. ഓടിച്ചെന്നു നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു ബസ്സിനകത്തും ഒരു യാത്രക്കാരനുമില്ല. ഡ്രൈവറും കണ്ടക്ടറും മാത്രം. അവരോട് ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ ഒരു ബസ്സ് ഓടിക്കുന്നതിന് 9.15 രൂപ ചിലവാകുമെന്നാണ്. ഓടുന്നതിനനുസരിച്ച് ഡീസൽ, ടയർ, ടയൂബ് എന്നിവയുടെ വിലയും കൂടുന്നു. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ഡ്രൈവർ വന്ന് ഡ്രൈവറുടെ കൈയ്യിൽ ഒരു പേപ്പർ കൊടുത്തു. അതിൽ ഒരു ഡ്രൈവർ ഒപ്പിട്ടു കൊടുത്തു. ഇതെന്താണെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ ഡീസൽ ചിലവിലേക്ക് 10 രൂപ കൊടുത്തതിന്റെ രസീതാണെന്നു പറഞ്ഞു. ഡ്രൈവർ ഒപ്പിട്ടു കൊടുത്തു. ഞാൻ ഒരു ബസ്സിനകത്തു കയറി നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു യാത്രക്കാരനുമില്ല. ഞാൻ തിരിച്ചു പോന്നു. ഡ്രൈവർ കുടിക്കുവാൻ ചായയും വാങ്ങിക്കൊണ്ടു വന്നു. 12 മണിക്കു മുമ്പായി സ്റ്റിയറിംഗ് വീൽ നിന്നുപോയ ബസ്സ് കൊണ്ടുപോകുവാൻ ഒരു ഡ്രൈവർ വന്നു. അയാൾ ഒരു ബസ്സിനകത്തു കയറി ഡീസൽ ടാങ്കിലും, ഓയിൽ ടാങ്കിലും വെള്ളം നിറച്ചു കൊണ്ടുവന്നു ബസ്സിനകത്തു കയറ്റി. ഡ്രൈവർ ഒരു ചെറിയ കുപ്പിയിൽ കൊണ്ടുവന്ന ഓയിൽ ബസ്സിനകത്തു കയറ്റി. ഡീസൽ ടാങ്കിൽ വെള്ളം കലർന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിച്ചു. ഇല്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ഡ്രൈവർ ബസ്സ് സ്റ്റാർട്ടു ചെയ്തു. ഓയിൽ പ്രഷർ ശരിയായിട്ടുണ്ടോ എന്നു പരിശോധിച്ചു. ഓയിൽ പ്രഷർ ശരിയായിട്ടുണ്ട്. ഡ്രൈവർ ബസ്സ് ഓടിച്ചുകൊണ്ടു പോയി. ഡ്രൈവർ ഒരു ചെറിയ കുപ്പിയിൽ കൊണ്ടുവന്ന ഓയിൽ ബസ്സിനകത്തു കയറ്റുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു. ഓയിൽ ടാങ്കിൽ ഒഴിക്കുവാനുള്ള ഓയിൽ ഇതിനകത്തു കയറ്റിയിട്ടുണ്ടല്ലോ, പിന്നെ ഇതെന്തിനാണ് കയറ്റുന്നത്? ഡ്രൈവർ പറഞ്ഞു. ഇതു ഗിയർ ബോക്സിലേക്കുള്ള ഓയിലാണ്. ഗിയർ ബോക്സിലെ ഓയിൽ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു മാറ്റണം. ഇതിനു ഞങ്ങൾ ഒരു ബസ്സിന് 9 രൂപ വീതം കൊടുക്കണം. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ഡ്രൈവർ വന്ന് ഡ്രൈവറുടെ കൈയ്യിൽ ഒരു പേപ്പർ കൊടുത്തു. അതിൽ ഒരു ഡ്രൈവർ ഒപ്പിട്ടു കൊടുത്തു. ഇതെന്താണെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ ഗിയർ ബോക്സിലേക്കുള്ള ഓയിലിന്റെ പൈസയാണെന്നു പറഞ്ഞു. ഡ്രൈവർ ഒപ്പിട്ടു കൊടുത്തു. ഞാൻ തിരിച്ചു പോന്നു.

ഇതിനിടയിൽ കെ.സി.ചാക്കോയുടെ ഒരു ടെലഫോൺ സന്ദേശമനുസരിച്ച് ഞാൻ ഡോക്ടർ ജോസഫ് ഫെർണാണ്ടസിന്റെ ക്ലിനിക്കിൽ പോയി. അവിടെ ഡോക്ടർ ഇല്ലായിരുന്നു. അവരുടെ ഫ്രണ്ട്. ഞാൻ Pre-Degree Zoology Text book ന്റെ ഫോട്ടോസ്റ്റാറ്റ് കോപ്പി 67-68 ലെ ഒരു ഡോക്ടർ നിർദ്ദേശിച്ചതനുസരിച്ചു. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഒരു ഫോട്ടോസ്റ്റാറ്റ് കോപ്പിക്ക് 12 പുറത്തിനു മാത്രം 240 രൂപ! ഒരു ചായയും കുടിച്ചിട്ടു തരാം പൈസ കൊടുക്കുക! ഇതെന്തൊരു വൈദ്യശാസ്ത്രമാണെന്നു കാണുവാൻ ഞങ്ങൾ ഒരു ഡോക്ടറുടെ അടുത്തു പോയി. ഞങ്ങൾ ഒരു ഡോക്ടറുടെ അടുത്തു പോയി. ഡോക്ടർ ഞങ്ങളുടെ കൈയ്യിൽ നിന്നും ഫീസ് വാങ്ങിച്ചു. ഡോക്ടർ ഞങ്ങൾക്കു മരുന്നു കുറിച്ചു തന്നു. ഞങ്ങൾ മരുന്നു

ചെന്നപ്പോൾ കണ്ടത്, ഒരു നഴ്സ് മരുന്നുകൊടുക്കുന്നതും ഡോക്ടർ രോഗിയുടെ കൈയിൽ കുത്തിവയ്ക്കുന്നതും: TIFR ൽ; ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനാണ് രോഗി. രോഗിക്ക്, ഹൃദയത്തിന്റെ പേശികൾക്ക് ചില തകരാറുകൾ, തന്മൂലം ഹൃദയത്തിലേക്ക് രക്തം ശരിയായി പമ്പ് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നില്ല. ഹൃദയത്തിന്റെ പേശികൾക്ക് ഓക്സിജൻ കിട്ടുന്നില്ല. ഹൃദയത്തിലേക്ക് രക്തം കൊണ്ടുപോകുന്ന Coronary Arteries ന്റെ ഉള്ളിൽ കൊഴുപ്പടിഞ്ഞ് കട്ടിയാകുന്നതിനാൽ, രക്തം ശരിയായി ഒഴുകുന്നില്ല. ഹൃദയത്തിന്റെ പേശികൾക്ക് ഓക്സിജൻ കിട്ടുന്നില്ല. ഹൃദയത്തിന്റെ പേശികൾ ദുർബലമാകുന്നു. രക്തം ശരിയായി പമ്പ് ചെയ്യാൻ കഴിയ

[illegible] ഒരു ഭാഗത്തിൽ [illegible] ഒരു [illegible] ഒരു [illegible] ഒരു

ചെയ്തു. ഞാൻ കുട്ടികളോട് സംസാരിച്ചു. അവർക്ക് ഇഷ്ടമായി. അവരുടെ താൽപര്യം കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ അവരുടെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. അവർ ഓടിക്കൂടി. ഞാൻ ഫോട്ടോ എടുത്തു.

ഞങ്ങൾ ഹോസ്പിറ്റലിൽ നിന്നിറങ്ങി വീട്ടിൽ വന്നപ്പോൾ 2:30 ആയി. ഉടൻ തന്നെ കാറിൽ കയറി സംഗീത കോളേജിലേക്ക് പോയി. അവിടെ ഗുരുവിനെ കണ്ടു. അവിടെ ഒരു

സന്ദർശനത്തെ. 10 മണിക്ക് Dr. രാമചന്ദ്രൻ ക്ലാസെടുത്തു. ഭാഗവതർ ചിത്രം വരയ്ക്കുന്നതു കണ്ടു. ഓഫീസിൽ വച്ച് പരിചയപ്പെട്ട ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനെക്കൊണ്ട് "Simplified Life lessons work? How will Rasik be can lead a quick life." എന്നു പറയിച്ചു. നമ്മൾ തമ്മിൽത്തമ്മിൽ നന്നാവുകയാണ് ഉത്തമം. ഭൂതകാല Dr. മാരെയും, ഇപ്പോൾ ഉള്ള ഭാഗവതർ ചിത്രങ്ങളും കണ്ടു. Dr. മെഹത്തയും ചേർന്നു നടത്തിയ ക്ലാസ് ശ്രദ്ധിച്ചു.

ഉച്ചയ്ക്ക് ഭാഗവതർ ചിത്രം വരയ്ക്കുന്നതു കണ്ടു. ചിത്രം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനു മുമ്പ് പോകണമെന്നു പറഞ്ഞു. ഭാഗവതർ ചിത്രം വരയ്ക്കുന്നതു കാണുന്നതിനു വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ ഇവിടെ വന്നത്. ഭാഗവതരുടെ ചിത്രരചനയുടെ ഓരോ ഘട്ടവും ഞാൻ ഫോട്ടോയിൽ പകർത്തിയിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട്

കി, ഒരുദ്യോഗിനെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തി. നടക്കി, ഒരുത്തനെ തിരിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. ഗർഭനിരോധനം നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം ഡോക്ടർമാരുടെ ചുമലിലാണ്. ഓപ്പറേഷൻ തിയേറ്ററിൽ ഡോക്ടർമാരുടെ ഒരു ക്ഷാമമുണ്ടായിരുന്നു. ഓപ്പറേഷൻ നടത്ത

ചെറുപ്പത്തിൽ ഞാൻ ഒരു ദിവസം ചോദിച്ചു: നമുക്കുള്ളിൽ ദൈവമുണ്ടോ? അപ്പൻ പറഞ്ഞു: ഉണ്ട്. അപ്പൻ അങ്ങനെ പറയുമെന്ന് ഞാൻ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നു.

18.8.1968. 5:15 AM. ഞാൻ പെട്ടെന്ന് സന്തോഷത്തിന്റെ ഒരു വലിയ തിരമാലയിൽ ഉയർത്തപ്പെട്ടു. ഒരു നിമിഷം ഞാൻ ഒരു പക്ഷിയായി മാറിയതുപോലെ തോന്നി. ഞാൻ ഒരു പക്ഷിയെപ്പോലെ പറന്നു. ഞാൻ ഒരു പക്ഷിയായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു പക്ഷിയായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു പക്ഷിയായിരു

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

സംഭവങ്ങൾ ചിലതു.

ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ, സർക്കുലറിന്റെ കാര്യമറിയാൻ Agency യിൽ Executive ചർച്ച കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. 9 മണിക്കു തീരും. സമയമായപ്പോൾ ഞാൻ ചെന്നു. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷമാകാമെന്നു തീരുമാനിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്കു വീണ്ടും കൂടി. ഒന്നും തീരുമാനമായില്ല. ഓഫീസിൽ വന്നപ്പോൾ 10 മണിക്കുമാടിയിരുന്നു.

എന്റെ കൊച്ചുകൂട്ടുകാരുടെ കൂടെ കുറച്ചു നേരം ചിലവഴിക്കുന്നതു രസമാണു! പാവം കുട്ടികൾ! അവരുടെ കുഞ്ഞുകുഞ്ഞു കാര്യങ്ങൾ വലിയ സ്വാകാര്യമായി പറയുന്നതു കേൾക്കാൻ എന്തു രസം! ഇന്നു കുട്ടികൾക്കു പ്രത്യേകം വർത്തമാനമുണ്ടോ? രാധയുടെ കൂടെ കൊച്ചിയിൽ വന്നതിനെക്കുറിച്ചു്. അവൾക്കു വെൺചന്ദനക്കുപ്പി. ലീല! നിന്റെ കൂടെ വന്നതാരാണു്? സത്യനാണോ? അതോ രാധയുടെ കൂടെയോ? എന്തൊക്കെയോ കൂട്ടിക്കുഴച്ചു!

19.8.1968. 5.45 AM. ഇന്നലെ കിടന്നതുകൊണ്ടു് നേരത്തെ എഴുന്നേറ്റിരുന്നു. 12 മണിക്കു് പഴയ A.G. യുടെ മകൾക്കുട്ടിയുടെ വിവാഹത്തിനു പോകണം – Women's Club ൽ വെച്ചാണു്. അവിടെ വെച്ചു് M. അമ്മയെ കാണാം. ഒരു കാറിൽ പോകാമെന്നു കരുതി. എന്നാൽ അവർ അമ്മയെ കൂട്ടാതെ പോയി. ഞാൻ ഓഫീസിൽ വന്നു. ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം ഞാൻ വീണ്ടും പോയി. ഒരു മണിക്കൂർ കൊണ്ടു് കാര്യങ്ങൾ തീർന്നു. ഓഫീസിൽ വന്നു കുറച്ചു നേരമിരുന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 6 മണിക്കു് വീട്ടിലേക്കു പോയി. ഭർത്താവിന്റെ കൂടെ, ഒരു പോയി. ഭർത്താവിന്റെ കൂടെ, ഒരു പോയി. രാത്രിയിൽ സുഗതനുമായി വന്നു കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചു കിടന്നുറങ്ങി പോയി. ഇന്നലെ കിടന്നപ്പോൾ ചെറുതായി തുടങ്ങിയതാണു്. രാത്രിയിൽ ഒരുപാടു് പ്രാവശ്യം എഴുന്നേറ്റു. ഒന്നും തന്നെയുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്റെ സ്വാകാര്യങ്ങൾ കൊച്ചുകുട്ടികളോടു പറയുന്നതു പോലെ.

20.8.1968. 5.30 AM. ഇന്നലെയും കുറച്ചൊരുപോലെ, വളരെയധികം വിയർത്തു. കിടന്നു് 11 മണിക്കു് Planning Board ൽ പോകണം. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം Higher Education Sub-committee യുണ്ടായിരുന്നു. Dr. ജോസഫ് മുണ്ടശ്ശേരി, Dr. N. P. പിള്ള, ഞാൻ, തുടങ്ങിയവരുണ്ടു്. Administrative Officer നെ കൂടാതെ, Scientific Staff നെ കൊണ്ടുവരണമെന്നുള്ള എന്റെ കാര്യം അവർ സമ്മതിച്ചു. ഇനിയുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഓഫീസിൽ വന്നിട്ടു പറയാം. 12 മണിക്കു് ഓഫീസിൽ വന്നു. പാവം കുട്ടികൾ ഇന്നലെ കൂടെ നിന്നിട്ടു പോയതു പോലെ തോന്നുന്നു. ഒരു കുറവു് കാണാനുണ്ടു്. ഓഫീസിൽ വന്നു കുറച്ചു നേരം കൂടെ ഇരുന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. ഉച്ചയ്ക്കു് ഉണ്ണാൻ പോയി. 'ചന്ദനം' (Sandal) അവിടെ കൊടുത്തു. ഉണ്ണാൻ കഴിച്ചു പോയി. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 2 മണിക്കു് വീണ്ടും ഓഫീസിൽ വന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 3 മണിക്കു് വീണ്ടും പോയി. 4 മണിക്കു് തിരിച്ചു വന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 5 മണിക്കു് വീണ്ടും പോയി. 6 മണിക്കു് തിരിച്ചു വന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. രാത്രിയിൽ സുഗതനുമായി വന്നു കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചു കിടന്നുറങ്ങി പോയി. ഇന്നലെ കിടന്നപ്പോൾ ചെറുതായി തുടങ്ങിയതാണു്. രാത്രിയിൽ ഒരുപാടു് പ്രാവശ്യം എഴുന്നേറ്റു. ഒന്നും തന്നെയുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്റെ സ്വാകാര്യങ്ങൾ കൊച്ചുകുട്ടികളോടു പറയുന്നതു പോലെ.

20.8.1968. 5.30 AM. ഇന്നലെയും കുറച്ചൊരുപോലെ, വളരെയധികം വിയർത്തു. കിടന്നു് 11 മണിക്കു് Planning Board ൽ പോകണം. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം Higher Education Sub-committee യുണ്ടായിരുന്നു. Dr. ജോസഫ് മുണ്ടശ്ശേരി, Dr. N. P. പിള്ള, ഞാൻ, തുടങ്ങിയവരുണ്ടു്. Administrative Officer നെ കൂടാതെ, Scientific Staff നെ കൊണ്ടുവരണമെന്നുള്ള എന്റെ കാര്യം അവർ സമ്മതിച്ചു. ഇനിയുള്ള കാര്യങ്ങൾ ഓഫീസിൽ വന്നിട്ടു പറയാം. 12 മണിക്കു് ഓഫീസിൽ വന്നു. പാവം കുട്ടികൾ ഇന്നലെ കൂടെ നിന്നിട്ടു പോയതു പോലെ തോന്നുന്നു. ഒരു കുറവു് കാണാനുണ്ടു്. ഓഫീസിൽ വന്നു കുറച്ചു നേരം കൂടെ ഇരുന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. ഉച്ചയ്ക്കു് ഉണ്ണാൻ പോയി. 'ചന്ദനം' (Sandal) അവിടെ കൊടുത്തു. ഉണ്ണാൻ കഴിച്ചു പോയി. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 2 മണിക്കു് വീണ്ടും ഓഫീസിൽ വന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 3 മണിക്കു് വീണ്ടും പോയി. 4 മണിക്കു് തിരിച്ചു വന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. 5 മണിക്കു് വീണ്ടും പോയി. 6 മണിക്കു് തിരിച്ചു വന്നു. ഒന്നും ചെയ്തില്ല. രാത്രിയിൽ സുഗതനുമായി വന്നു കാര്യങ്ങൾ സംസാരിച്ചു കിടന്നുറങ്ങി പോയി. ഇന്നലെ കിടന്നപ്പോൾ ചെറുതായി തുടങ്ങിയതാണു്. രാത്രിയിൽ ഒരുപാടു് പ്രാവശ്യം എഴുന്നേറ്റു. ഒന്നും തന്നെയുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്റെ സ്വാകാര്യങ്ങൾ കൊച്ചുകുട്ടികളോടു പറയുന്നതു പോലെ.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ന്നു. റാഡിയേറ്റർ ഇടുന്നതിനു മുമ്പായി ചിമ്മിനിയുടെ ഉയരം കൂട്ടിയിരിക്കുന്നു.

3.30 P.M. ഉണ്ണിച്ചേച്ചിക്കു ഭേദം വന്നതുകൊണ്ട് ഇന്നു പോകാൻ ഭാവമില്ല. മടിക്കുത്തിൽനിന്നു പോരുന്നു. വാതിൽ തുറക്കുമ്പോൾ ഞാൻ വിചാരിച്ചതുപോലെ തന്നെ ആയിരുന്നു. രണ്ടു കൊല്ലം മുമ്പ് വിടർന്നു നിന്നിരുന്ന ആ പൂവിന്റെ ഇതളുകൾ കൊഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. പാവം ഉണ്ണിച്ചേച്ചിക്കു ഭർത്താവിനെ നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടു രണ്ടു മാസമായിട്ടേയുള്ളൂ. ഇപ്പോൾ ഒരു കുഞ്ഞുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അതിനെ ലാളിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൂടാമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഒന്നുമില്ല. ഒരു വിധത്തിൽ ഇതുതന്നെയാണു നന്നു് എന്നു തോന്നുന്നു.

ഞാൻ ഇവിടെ വന്നതിനുശേഷം പലപ്രാവശ്യം ഞാൻ ഉണ്ണിച്ചേച്ചിയുടെ അടുക്കൽ പോയിട്ടുണ്ടു്. അപ്പോഴെല്ലാം അവൾ എന്നോടു പറഞ്ഞതു് ഒരേ കാര്യമാണു്. ഭർത്താവിന്റെ മരണത്തിനുശേഷം അവൾ ഒരു പുതിയ മനുഷ്യയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഭർത്താവിന്റെ ജീവിതകാലത്തു് അവൾ ഒരു ഭാര്യയുടെ കർത്തവ്യങ്ങൾ മാത്രമേ നിർവ്വഹിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. ഇപ്പോൾ അവൾ ഒരു സ്വതന്ത്രവ്യക്തിയാണു്

നമ്മുടെ ചെയ്യുകയാണ് പോകുന്നില്ല. കാരണം നമ്മളിന്നേക്കു നോക്കിയ നിരക്കുകയാണ് നമ്മുടെ നേരെയുള്ളത്. നമ്മുടെ 1968 നവംബർ നാം നമ്മുടെ കയ്യുന്നുകൊണ്ടുതന്നെ നോക്കുകയാണ്.

21. 8. 1968. 5:30 AM. നൈറ്റ് ഡ്യൂട്ടിയുള്ള നഴ്സുമാരെയും വാർഡുകൾ പോയി. രണ്ടുപേരാണ് Duty Room-ൽ രണ്ടുപേരെയും കൂടെ പോയി ഉണർത്തി. ഓരോരുത്തരെയും ഉണർത്തുന്നതിനുമുമ്പ് ഓരോ ചായ കുടിക്കുന്നു, പത്രം വായിക്കുന്നു, ഓരോരുത്തരുടെയും ഓരോ കാര്യങ്ങൾ. ഓരോരുത്തരും, നഴ്സുമാർ വന്നതുകൊണ്ട് 5:30 ന് SST ക്ക്, ഇപ്പോൾ നടക്കുന്നതുപോലെ കൊണ്ടു. നമ്മൾ ഉറക്കമുണർന്നു, ഉണ്ണുകഴിഞ്ഞു കഴുകുന്നതുപോലെ ചെയ്തു. ചിലപ്പോൾ Lecture രാവിലെ ഉണ്ടാവും. രണ്ടുപേരുടെയും ഒരുമിച്ചുകൂടിയാണ് ഓരോരുത്തരുടെയും കൂടെ പോയി. ഇവരുടെ ഓരോരുത്തരുടെയും കൂടെ പോയി. ഇവരുടെ DAT ഉണ്ടാക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഓരോരുത്തരുടെയും കൂടെ പോകുന്നത്. ചില ദിവസം വാർഡുകൾ. ഉണ്ടാക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഓരോരുത്തരുടെയും കൂടെ പോകുന്നത്. ഓരോരുത്തരുടെയും കൂടെ പോകുന്നത് ചിലപ്പോൾ ചിലപ്പോൾ ഓരോരുത്തരുടെയും കൂടെ പോകുന്നത്

22.8.1968 5.15 AM. വയനിൽ കിടന്നു. രാത്രി, ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരു സുഖം തോന്നുന്നു. നമ്മുടെ നിഷ്കളങ്കമായ ചിരി കിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കുറച്ചുകൂടി കിടന്നു. പിന്നെ എഴുന്നേറ്റു. ഒരു ചായ കുടിച്ചു. പിന്നെ കുളിച്ചു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഇന്നലെ രാത്രി ഉണ്ടായ ഒരു കാര്യം ഓർത്തു. ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ഒരു കുട്ടിയുടെ കൈയിൽ ഒരു പുസ്തകം കൊടുത്തു. അതിൽ ഒരു ചിത്രം കാണിച്ചു. പിന്നെ! കുട്ടി! എന്തോ ചോദിക്കുന്നതുപോലെ ചിരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇതുപോലെ രണ്ടു പ്രാവശ്യം കൂടി ഞാൻ ഓർമ്മിച്ചു. ഇതിന്റെ അർത്ഥം എന്താണെന്ന് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലായി. ഉണ്ണിയാണു പറഞ്ഞു.

23.8.1968. 5.45 AM. ഇന്നലെ പാസ്തുക്കുടെ പനി കുറഞ്ഞു. കാലത്തു മാത്രമേ ചൂടുള്ളൂ. അതിനുശേഷം ഒരു ചൂടുമില്ല. ഒന്നോ രണ്ടോ പ്രാവശ്യം. ഇന്നു രാവിലെ പനിയില്ല. ഞാൻ ഒരു ചായ കുടിച്ചു. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ഞാൻ ഒരു കുട്ടിയുടെ കൈയിൽ ഒരു പുസ്തകം കൊടുത്തു. അതിൽ ഒരു ചിത്രം കാണിച്ചു. കുട്ടി ചിരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇതുപോലെ രണ്ടു പ്രാവശ്യം കൂടി ഞാൻ ഓർമ്മിച്ചു. ഇതിന്റെ അർത്ഥം എന്താണെന്ന് ഇപ്പോൾ മനസ്സിലായി. ഉണ്ണിയാണു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു കുട്ടിയായിത്തീർന്ന

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കവി, ഈ നൂറ്റാണ്ടിലെ, ഒരു സാധാരണ മലയാളിക്കുണ്ടാകേണ്ട നിഷ്കളങ്കമായ ഒരു ഭക്തിയുണ്ടായിരുന്നു. ഭഗവാനെപ്പറ്റി. ഭഗവാനെ ഒരു ദിവ്യശക്തിയായി കണ്ടിരുന്നു. ഭഗവാനെ ഒരു ഭീകരനായി കണ്ടിരുന്നില്ല. ഭഗവാനെ ഒരു ഭീകരനായി കണ്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ ഭഗവാനെ ഒരു ഭീകരനായി ചിത്രീകരിക്കുന്നതിനെതിരെ അദ്ദേഹം പ്രതിഷേധിക്കുമായിരുന്നു

കുന്നം. സ്വാമി! തിരുവാഭരണമുകളുടെ! സ്വാമി ശരണം! ശ്രീധന്വന്ത രി! ചെറുപ്പക്കാരുടെ ദിനവൻകരുടെ! നമ്മുടെ നാടിനു! നമ്മുടെ! പ്രാർത്ഥനകളുടെ! നിന്റെ നടപടിയിലും ചില തെറ്റുകുറ്റങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ഞാനും ശ്രമിക്കുന്നതായി തോന്നുന്നുണ്ടാവും!

ചിന്നമ്മയുടെ അനുജത്തിയുടെ ഭർത്താവിന്റെ അനുജൻ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ കോഴഞ്ചേരിയിൽ ഒരു ഇലക്ട്രിക്കൽ കടയിൽ ജോലിക്കാരനായിരുന്നു. അയാൾ ഇപ്പോൾ ഒരു സ്വന്തം കട തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഉദ്ഘാടനത്തിന് ഞാൻ പോകണമെന്ന് അവർ നിർബന്ധിച്ചു. ഉദ്ഘാടനം കഴിഞ്ഞ് ചിന്നമ്മയുടെ വീട്ടിലും പോകണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷേ, ഉദ്ഘാടനത്തിന് പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഞാൻ ചിന്നമ്മയുടെ വീട്ടിൽ പോയി. അവിടെ ചിന്നമ്മയുടെ ഭർത്താവിന്റെ അനുജൻ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ ഞങ്ങളെ കണ്ടപ്പോൾ ഒരു ചെറിയ ചിരി പാസാക്കി. ഞാൻ അയാളോട് കുശലപ്രശ്നം നടത്തി. അയാൾ ഞങ്ങളുടെ കുടുംബത്തിലെ ഓരോ അംഗങ്ങളുടെയും വിവരങ്ങൾ ചോദിച്ചു. ഞാൻ അതിനുള്ള മറുപടി പറഞ്ഞു. അയാൾ ഞങ്ങൾക്ക് ചായ കൊണ്ടുവന്നു തന്നു. ചായ കുടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അയാൾ ഞങ്ങളുടെ ഓരോരുത്തരുടെയും ആരോഗ്യത്തെപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. ഞാൻ അതിനും മറുപടി പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു. "I have never seen a healthier man than you" അതുകേട്ടപ്പോൾ എനിക്ക് ചിരിയടക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഞാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ അയാളോട് പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഒരു രോഗിയാണ്. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഒരു ഹൃദ്രോഗിയാണ്. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഹാർട്ട് ഹോസ്പിറ്റലിൽ കിടന്നിട്ടാണ് വരുന്നത്" അതുകേട്ടപ്പോൾ അയാൾ ഞെട്ടിപ്പോയി. ഞാൻ അയാളോട് കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു. അയാൾ ഞങ്ങളുടെ കൂടെ ഉച്ചഭക്ഷണം കഴിച്ചിട്ടാണ് പോയത്. ഞാൻ അയാളോട് പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഉദ്ഘാടനത്തിന് വരുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ, ഉദ്ഘാടനത്തിന് ശേഷം ഞാൻ നിന്റെ വീട്ടിൽ വരുന്നില്ല. കാരണം ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഒരു രോഗിയാണ്. ഞാൻ ഇപ്പോൾ ഹാർട്ട് ഹോസ്പിറ്റലിൽ കിടന്നിട്ടാണ് വരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ നിന്റെ വീട്ടിൽ വരുന്നില്ല. ഞാൻ നിന്റെ വീട്ടിൽ വന്നാൽ നിന്റെ വീട്ടിലുള്ളവർക്കും ഹാർട്ട് പ്രശ്നം വരും. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ വരുന്നില്ല.

25. 8. 1968 5.30 AM. ഇന്നലെ ഞാൻ എന്തോ ഒരു വെൽഫെയർ കാര്യമായിരുന്നു. എന്റെ ഭാര്യയുടെ ചേച്ചിയുടെ, ഭർത്താവിന്റെ, ചേട്ടന്റെ, ചിറ്റപ്പന്റെയോ മറ്റോ ഒക്കെ ഒരു ബന്ധുവിന്റെ, അങ്ങനെ? ഇന്നലെ ഞാൻ പോയി. ഞാൻ അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഇന്നലെ ഞാൻ പോയിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു ചെറിയ ചടങ്ങ് നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു ചെറിയ ചടങ്ങ് നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു ചെറിയ ചടങ്ങ് നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ഇന്നലെ ഞാൻ പോയപ്പോൾ, ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു ചെറിയ ചടങ്ങ് നടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ

ആണ നന്ദിയുടെ പ്രകടനം! അതേപ്പറ്റി വഴിയേ പറയാം.

കാലത്ത് തന്നെ ഞങ്ങൾ സംഘത്തിന്റെ പണി തുടങ്ങി. ആദ്യമായി ഞാൻ ചെയ്തത് ഒരു കത്തെഴുതുകയാണ്. അതിന്റെ ഉള്ളടക്കം ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. "ഞാൻ ഇന്ന് രാത്രി ഒരു മണിക്ക് ഇവിടെ നിന്ന് പുറപ്പെടുന്നു. ഇനി ഒരിക്കലും ഞാൻ ഇവിടെ വരുന്നതല്ല. ഇതുവരെ ഞാൻ ചെയ്തുപോന്ന ജോലി ഇനി ആരെയെങ്കിലും ഏൽപിക്കുന്നതിന് വേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഇതിൽ എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. ഇതുവരെ ഞാൻ ചെയ്തുപോന്ന ജോലിയുടെ ഫലമായി ഇന്ന് രാത്രി ഒരു മണിക്ക് ഇവിടെ നിന്ന് പുറപ്പെടുന്നതിന് എനിക്ക് സാധിക്കുന്നു. ഇതിനുവേണ്ടി

ചിലപ്പോൾ ഒരു പുതിയ സ്കൂളിലേക്ക് എന്നെ മാറ്റിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവസാനമായി കുട്ടിക്കാനത്ത് പോയപ്പോൾ ഞാൻ 4 മതിലകത്ത്, കണ്ണനൂർ ഗേൾസ്. കാരണം ജസ്റ്റിൻ കരുവിലക്കാട്ട് അവിടെ ഹെഡ് മാസ്റ്ററായിരുന്നു എന്നതുകൊണ്ടാണെന്ന് ഞാൻ പിന്നീട് കണ്ടുപിടിച്ചു. ഞാൻ അവിടെ ചേരുമ്പോൾ ടി.ഡി. സ്കൂളിലെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന ക്ലാസ്സ് ഫിഫ്ത്ത് ഫോമായിരുന്നു. ടി.ഡി. സ്കൂൾ ഫിഫ്ത്ത് ഫോമിനു ശേഷം Arts ൽ പഠിക്കുന്നവർക്കുള്ള ഹയർ സെക്കൻഡറി സ്കൂളും, സ്കൂൾ ഫൈനൽ കഴിഞ്ഞവർക്കുള്ള ടീച്ചേഴ്സ് ട്രെയിനിംഗ് സ്കൂളും ടി.ടി.സി. യുടെ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ടി.ടി.സി. യിൽ ചേരുന്നതിനുള്ള പ്രായപരിധി 16 വയസ്സായിരുന്നു. ഞാൻ ഫിഫ്ത്ത് ഫോമിൽ പഠിക്കുമ്പോൾ തന്നെ 16 വയസ്സ് പൂർത്തിയാക്കിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഫിഫ്ത്ത് ഫോമിൽ പഠിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ടി.ടി.സി. യിലും ചേർന്നു. ഫിഫ്ത്ത് ഫോമിൽ ഞാൻ ഒന്നാമനായിരുന്നു. ടി.ടി.സി. യിൽ ഞാൻ ഒന്നാമനായിരുന്നില്ല. ഫിഫ്ത്ത് ഫോമിൽ ഞാൻ ഒന്നാമനായിരുന്നതുകൊണ്ട് ടി.ടി.സി. യിൽ ചേർന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഒന്നാമനാകണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ഞാൻ ഒന്നാമനാകുമെന്ന് എന്റെ അദ്ധ്യാപകരും പ്രതീക്ഷിച്ചു. ഞാൻ ഒന്നാമനായില്ലെങ്കിൽ അവരുടെ പ്രതീക്ഷ തെറ്റുമല്ലോ. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒന്നാമനാകണമെന്ന് അവരും ആഗ്രഹിച്ചു. ഞാൻ ഒന്നാമനായില്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് നിരാശയുണ്ടാകുമെന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു. ഞാൻ ഒന്നാമനായില്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് നിരാശയുണ്ടാകുമെന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒന്നാമനാകണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ഞാൻ ഒന്നാമനാകണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒന്നാമനായില്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് നിരാശയുണ്ടാകുമെന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെട്ടു. ഞാൻ ഒന്നാമനാകണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചതുകൊണ്ട്

[illegible] (Dr. [illegible]) [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3.30 P.M. കാലത്ത് 9.30 ന് കുട്ടികൾ സ്കൂളിലേക്ക് പോയി. ഞാൻ, ഭാര്യ, പുത്രൻ ഗോപി എന്നിവർ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. കുറച്ചു നേരം വിശ്രമിച്ചു. പെരുമ്പടവത്തിന്റെ പെങ്ങൾ നാരായണിയമ്മ, ഭർത്താവ് രാമചന്ദ്രൻ, മക്കൾ, പേരക്കുട്ടികൾ, മരുമക്കൾ തുടങ്ങിയവർ വന്നു. പെരുമ്പടവത്തിന്റെ പെങ്ങൾ നാരായണിയമ്മ, ഭർത്താവ് രാമചന്ദ്രൻ, മക്കൾ, പേരക്കുട്ടികൾ, മരുമക്കൾ തുടങ്ങിയവർ വന്നു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പെരുമ്പടവത്തിന്റെ ഭാര്യ ലീലയുടെ അനുജത്തിയുടെ മകൾ ഡോക്ടർ ഉഷ വന്നു. ഉഷയുടെ ഭർത്താവ് ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തിന് ഹൃദയത്തിന് ചില പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നും അതിനുള്ള മരുന്ന് കഴിക്കുന്നുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഹൃദയരോഗ വിദഗ്ദ്ധനാണെന്നും അറിഞ്ഞു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ വന്നു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു കഴിഞ്ഞ് കൈ കഴുകി വന്നപ്പോൾ ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ എന്റെ നാഡിമിടിപ്പ് പരിശോധിച്ചു. രക്തസമ്മർദ്ദം പരിശോധിച്ചു. ഹൃദയത്തിന്റെ ശബ്ദം സ്റ്റെതസ്കോപ്പ് ഉപയോഗിച്ച് പരിശോധിച്ചു. ഹൃദയത്തിന്റെ ഇ.സി.ജി. എടുത്തു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് ഞാൻ ഷർട്ടും ബനിയനും ഊരിമാറ്റി. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഇ.സി.ജി. മെഷീനിലെ വയറുകൾ എന്റെ നെഞ്ചിലും കൈകളിലും കാലുകളിലും ഘടിപ്പിച്ചു. ഇ.സി.ജി. മെഷീൻ പ്രവർത്തിപ്പിച്ചു. ഇ.സി.ജി. എടുത്തു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ വയറുകൾ എന്റെ ശരീരത്തിൽ നിന്നും മാറ്റി. ഇ.സി.ജി. മെഷീനിൽ നിന്നും പുറത്തുവന്ന പേപ്പർ കീറിയെടുത്തു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഇ.സി.ജി. പേപ്പർ പരിശോധിച്ചു. ഹൃദയത്തിന്റെ പ്രവർത്തനത്തിൽ കുഴപ്പമൊന്നുമില്ലെന്നും ഹൃദയത്തിന് ബ്ലോക്കുകളൊന്നുമില്ലെന്നും പറഞ്ഞു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഇ.സി.ജി. പേപ്പർ എന്റെ കൈയിൽ തന്നു. ഞാൻ ഇ.സി.ജി. പേപ്പർ പരിശോധിച്ചു. ഇ.സി.ജി. പേപ്പറിൽ ഹൃദയത്തിന്റെ ചിത്രം കണ്ടു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഇ.സി.ജി. പേപ്പറിലെ ചിത്രം വിശദീകരിച്ചു തന്നു. 12.15 ന് ഞാൻ ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായരോട് യാത്ര പറഞ്ഞു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ കാറിന്റെ അടുക്കൽ വരെ വന്ന് യാത്രയാക്കി. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഒരു ഹൃദയരോഗ വിദഗ്ദ്ധനാണ്. പേര്: S.V. Nair, തിരുവനന്തപുരം, നന്ദാവനത്തിനടുത്ത് താമസം. ഭാര്യയും രണ്ട് പെൺമക്കളുമുണ്ട്. ഭാര്യയും രണ്ട് പെൺമക്കളും ഡോക്ടർമാരാണ്. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഹൃദയരോഗ വിദഗ്ദ്ധനാണെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ ഡോക്ടറോട് എന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ കാര്യം സംസാരിച്ചു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ എന്റെ ഹൃദയത്തിന്റെ കാര്യം വിശദമായി പറഞ്ഞു തന്നു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ പറഞ്ഞതനുസരിച്ച് ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ ഫീസ് കൊടുത്തു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഫീസ് വാങ്ങിച്ചു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ ഫീസ് വാങ്ങിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ കാറിൽ കയറി. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ കാറിൽ കയറിയതിനുശേഷം കാർ മുന്നോട്ടെടുത്തു. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ കാർ മുന്നോട്ടെടുത്തതിനുശേഷം ഞാൻ കാറിൽ നിന്നും ഇറങ്ങി. ഡോക്ടർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ നായർ കാറിൽ നിന്നും ഇറങ്ങിയതിനുശേഷം ഞാൻ

27.8.1968. 5.30 AM. ഇന്നലെ ചെയ്തു തുടങ്ങിയ പണി ഇന്ന് 3.30 വരെയായി. 5 മണിക്ക് കവടിയാറിൽ NCC ഗേൾസ്-ന്റെ ക്യാമ്പിനു ചായ കൊണ്ടുപോകാനുണ്ടായിരുന്നു. ഞാനും ചാർളി (ഗ്രിഗറി DNCC), ഞാനും SPR Nair, തുടങ്ങിയ കുറേപേർ പോയിരുന്നു. ഒരു പാട്ടിന്റെ കാസറ്റ് 6.30 വരെയുള്ളതുകൊണ്ടാണ് പോയത്; പക്ഷേ ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ കാസറ്റ് തീർന്നിരുന്നു; ഒരു ഗ്രാമഫോൺ റിക്കാർഡ് മാത്രം. അതു പിന്നീട് പ്ലേ ചെയ്തു. ഒരു ഗ്രൂപ്പ് ഡാൻസ് കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ഫ്രീ ഡ്രിൽ ഗ്രൂപ്പിനെക്കൊണ്ടും ഡ്രിൽ ചെയ്യിച്ചു. ഞാൻ പോകുമ്പോൾ ഒരു ഡാൻസ് കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഒരു ഗ്രൂപ്പ് ഡാൻസ് കൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഫ്രീ ഡ്രിൽ ഗ്രൂപ്പിനെക്കൊണ്ടും ഡ്രിൽ ചെയ്യിച്ചു. ഒരു ഗ്രൂപ്പ് ഡാൻസ് കൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ തിരിച്ചുപോന്നു.

ഓഫീസിൽ വിളക്കുകത്തിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഓഫീസിലേക്ക് ചെന്നു. അവിടെ ഒരു ഫോട്ടോ കണ്ടു. ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, അത് ഒരു ഫോട്ടോഗ്രാഫർ കൊണ്ടുവന്നതാണെന്ന്. ഞാൻ ഫോട്ടോ കാണുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഫോട്ടോ കൊള്ളാമെന്ന്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഫോട്ടോഗ്രാഫർ ഒരു കോപ്പി തരാമെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്ന്. ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഫോട്ടോ കൊള്ളാമെന്നും അതിന്റെ ഒരു കോപ്പി എനിക്കും തരണമെന്നും. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, അതിനെന്താ തരാമല്ലോ എന്ന്. ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഫോട്ടോഗ്രാഫർ തരുമ്പോൾ തരട്ടെ, ഞാൻ പിന്നീട് വന്നു വാങ്ങിക്കൊള്ളാമെന്ന്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, അതിനെന്താ ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നു തരാമെന്ന്. ഞാൻ പറഞ്ഞു, അതിന്റെ ആവശ്യമില്ലെന്നും ഞാൻ വന്നു വാങ്ങിക്കൊള്ളാമെന്നും. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഞാൻ കൊണ്ടുവന്നു തരാമെന്ന്. ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഫോട്ടോഗ്രാഫർ തരുമ്പോൾ തരട്ടെ, ഞാൻ പിന്നീട് വന്നു വാങ്ങിക്കൊള്ളാമെന്ന്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു,

ന. ചേട്ടൻ ഇപ്പോൾ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ചന്തയിൽ. കുറച്ചു നാൾ മുമ്പ് Physical Education College ലെപോയി ട്രെയിനിംഗ് പോയിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ട്രെയിനിംഗ് കഴിഞ്ഞു. ഇപ്പോൾ ജോലിയൊന്നുമില്ല. മൂത്തമകൻ ഡി. ഫാർമസി പഠിക്കുന്നു. ഇളയമകൻ ഇപ്പോൾ ഒന്നാം ക്ലാസ്സിൽ പഠിക്കുന്നു. ഭർത്താവിന്റെ മരണശേഷം ഞാൻ ഒരു ചെറിയ ജോലി സമ്പാദിച്ചു. അതിനാൽ ഞങ്ങൾക്ക് ഇപ്പോൾ ഒരുവിധം കഴിഞ്ഞുകൂടാൻ സാധിക്കുന്നു. ഈ ജീവിതസമരത്തിൽ ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കാണെന്നു തോന്നുമ്പോൾ ഞാൻ ഏറ്റവും അധികം ദുഃഖിക്കുന്നു. ഈ ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ ഒരുപാടു കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇനിയും കഷ്ടപ്പെടാൻ തയ്യാറാണ്. ഞാൻ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണെന്നുള്ള അഭിമാനത്തോടുകൂടി ഞാൻ ജീവിക്കുന്നു. ഈ ജീവിതത്തിൽ ഞാൻ ഒരുപാടു കഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇനിയും കഷ്ടപ്പെടാൻ തയ്യാറാണ്. ഞാൻ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണെന്നുള്ള അഭിമാനത്തോടുകൂടി ഞാൻ ജീവിക്കുന്നു.

ഈ അവസരത്തിൽ ഞാൻ ഓർത്തുപോകുന്നു, ഞാൻ ഒരു ഹൈസ്കൂൾ അദ്ധ്യാപികയാകണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി ഞാൻ ട്രെയിനിംഗിനു പോയി. അവിടെ വച്ച് Literary Secretary യായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ ഒരു നല്ല പ്രസംഗകയാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു നല്ല പ്രസംഗകയാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു.

ഈ കാലത്ത് ഞാൻ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയാണെന്നുള്ള അഭിമാനത്തോടുകൂടി ജീവിച്ചിരുന്നു.

പ്രസ്സ് (?) കമ്പനിയുടെ ഒരു പരസ്യം കണ്ടു. ഒരു കമ്പ്. സംഗീതം പഠിപ്പിക്കുവാനുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പരസ്യമായിരുന്നു അത്. ഞാൻ കോഴിക്കോട്ടുള്ള ഒരു കമ്പനിയിലേക്ക് ഒരു കത്തയച്ചു. മറുപടിക്ക് ഫീസ് ഉൾപ്പെടെ ഒരു പെൺകുട്ടിയെ അവിടെ നിന്നും പഠിപ്പിക്കുവാൻ കഴിയുമോ എന്നും ചോദിച്ചിരുന്നു. കത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വിലാസത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞ നിബന്ധനകൾ സമ്മതമാണെന്നും അറിയിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു കത്തയച്ചു. അതിനുശേഷം ഒരു ഫോം അയച്ചുതരികയും, അതിൽ ചില വിവരങ്ങൾ പൂരിപ്പിച്ചു തിരിച്ചയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഫോമിൽ ഞാൻ പഠിപ്പിക്കേണ്ട പെൺകുട്ടിയുടെ പേരും, അവളുടെ അച്ഛന്റെ പേരും, അവരുടെ വിലാസവും എഴുതിയിരുന്നു. അവരുടെ വീട്ടിൽ ഒരു ഹാർമോണിയം ഉണ്ടോ എന്നും ചോദിച്ചിരുന്നു. ഉണ്ടെന്ന് ഞാൻ മറുപടിയും അയച്ചു. ഫോം തിരിച്ചയച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ ആ പെൺകുട്ടിയുടെ അച്ഛന് ഒരു കത്തയച്ചു. അതിൽ ഞാൻ ആരാണെന്നും, എന്റെ പേരും, വിലാസവും, ഞാൻ പഠിപ്പിക്കുന്ന കമ്പനിയുടെ പേരും, വിലാസവും എഴുതിയിരുന്നു. ഞാൻ അവിടെ നിന്നും ഫീസ് വാങ്ങിക്കുന്നതാണെന്നും, അതിനുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്യണമെന്നും അതിൽ എഴുതിയിരുന്നു. ഞാൻ അയച്ച കത്തിന് അവിടെ നിന്നും ഒരു മറുപടിയും കിട്ടിയില്ല. ഞാൻ അവിടെ പോയി അന്വേഷിക്കുവാനും തീരുമാനിച്ചു. ഒരു ദിവസം ഞാൻ കോഴിക്കോട്ടേക്ക് പുറപ്പെട്ടു. അവിടെ ചെന്നിട്ട് ഞാൻ അയച്ച കത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വിലാസം കണ്ടുപിടിച്ചു. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ഞാൻ കണ്ടത് ഒരു ചെറിയ വീടാണ്. ഞാൻ വാതിലിൽ മുട്ടിവിളിച്ചു. അപ്പോൾ ഒരു സ്ത്രീ വന്ന് വാതിൽ തുറന്നു. ഞാൻ ആരാണെന്നും, എന്തിനാണ് വന്നതെന്നും അവരോട് പറഞ്ഞു. അവർ എന്നെ അകത്തേക്ക് ക്ഷണിച്ചു. ഞാൻ അകത്തുചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു ഹാർമോണിയം ഇരിക്കുന്നതായി കണ്ടു. ഞാൻ അവരോട് ഹാർമോണിയം ഉണ്ടോ എന്ന് ചോദിച്ചിരുന്നുവല്ലോ. അതുകൊണ്ടാണ് അവിടെ ഹാർമോണിയം ഇരിക്കുന്നത്. അവരുടെ മകളെ പഠിപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ അവിടെ പോകണമെന്നും, അതിനുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്യണമെന്നും ഞാൻ അവരോട് പറഞ്ഞു. അവർ അതിനുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തു. അവരുടെ മകൾ ഒരു പെൺകുട്ടിയായിരുന്നു. അവൾ N.S. സ്കൂളിൽ പഠിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു. അവളെ ഞാൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഫീസ് അവർ തന്നു. അതിനുശേഷം ഞാൻ അവിടെ നിന്നും തിരിച്ചുപോന്നു. അവിടെ നിന്നുകൊണ്ട് ഞാൻ ആ പെൺകുട്ടിയെ പഠിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

ഞാൻ കോഴിക്കോട്ടുനിന്നും തിരിച്ചുവന്നതിനുശേഷം ആഴ്ചയിൽ രണ്ടുദിവസം വീതം 6.30 മുതൽ 7 വരെ ഞാൻ അവരെ പഠിപ്പിക്കുവാൻ പോകുമായിരുന്നു. അവരുടെ വീട്ടിൽ ഒരു ഹാർമോണിയം ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് എനിക്ക് അവിടെ ഒരു ഹാർമോണിയം വാങ്ങിക്കേണ്ടതായി വന്നില്ല. ഞാൻ അവിടെ പോകുന്നതിനുള്ള ചെലവുകൾ കഴിച്ച് എനിക്ക് ഒരു തുക ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഒരു ഹാർമോണിയം വാങ്ങിച്ചു. ഹാർമോണിയം വാങ്ങിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ അതിൽ പാട്ടുകൾ പഠിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ ഹാർമോണിയം വാങ്ങിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ ഒരു പാട്ടുപുസ്തകവും വാങ്ങിച്ചു. അതിൽ ഒരുപാട് പാട്ടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ അതിലെ പാട്ടുകൾ പഠിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ ഹാർമോണിയം വാങ്ങിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ ഒരു ഗുരുവിനെ കണ്ടുപിടിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേര് ഗോപാലൻനായർ എന്നായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു സംഗീതവിദ്വാനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തുനിന്നും ഞാൻ കുറച്ചുകാലം സംഗീതം പഠിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്തുനിന്നും ഞാൻ കുറച്ചുകാലം സംഗീതം പഠിച്ചതിനുശേഷം ഞാൻ ഒരു ഹാർമോണിയം വിദ്വാനായിത്തീർന്നു. ഞാൻ ഹാർമോണിയം വിദ്വാനായിത്തീർന്നതിനുശേഷം ഞാൻ ഒരു

നമ്മുടെ പുറകെ വന്നവരെ കുറിച്ചാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത്. അവരെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അവരുടെ ശബ്ദം കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ പേരുകൾ ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്, ഉലഹന്നാൻ. അവർ നമ്മളെക്കാൾ പിന്നിലാണ്.

ഉലഹന്നാൻ നിങ്ങളുടെ പേരെന്താണ്,
ഉലഹന്നാൻ സർ! ഞാൻ ഉലഹന്നാനാണ്

എന്നെ അവരുടെ കൂടെ ചേർക്കുക എന്നതാണ് ഞാൻ ചെയ്തത്. ഞാൻ എന്നെ മിഷിഗൺ ദേശീയോദ്യാനത്തിലെ നടപ്പാതയിൽ കണ്ടെത്തി.

അവിടെ ഞാൻ കുറച്ചുനേരമിരുന്നു. ഒരു കുന്നിന്റെ മുകളിൽ. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ കുന്നിന്റെ മുകളിലായിരുന്നു. ഞാൻ ചുറ്റും നോക്കി. ഞാൻ ഒരു മരത്തിന്റെ തണലിലായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു പാറയിൽ ഇരിക്കുകയ

[illegible] ചെന്നു കുളിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിച്ചു കിടന്നു. രാത്രി [illegible] ഉണർന്നു. ഭയങ്കരമായ ചൂടുതന്നെ! കഷ്ടം! ഇതു കൊണ്ടു ഭാഗ്യത്തെ നന്നാക്കിക്കൊണ്ടു പോകാൻ പറ്റുമോ! ഫെബ്രുവരിയിൽ രാത്രി ഇങ്ങനെയാണെങ്കിൽ മേയിൽ എന്തായിരിക്കും എന്നു ഞാൻ ആലോചിച്ചു.

31. 8. 1957. 3 P.M. ഇന്നു കാലത്ത് 5 മണിക്കു തന്നെ കുളിച്ചു, നമ്പൂതിരിയെ കണ്ടു കുറച്ചു സംസാരിച്ചതിനു ശേഷം ഞാൻ വീട്ടിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഭാഗ്യത്തിന് ഒരു കാറിൽ തന്നെ കയറിപ്പറ്റാൻ കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ ഡ്രൈവറുടെ അടുത്തു തന്നെ ഇരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഒന്നും കാണാൻ വയ്യാതെയായി. ഇടയ്ക്കു കാർ നിർത്തിയപ്പോൾ ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങി. ഒരു ചായക്കടയിൽ കയറി ചായ കുടിച്ചു. ഒരു ഗ്ലാസ് ചായയ്ക്ക് 25 പൈസയാണ് വാങ്ങിയത്. ഞാൻ കാറിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു കാഴ്ച കണ്ടു. ഒരു കുട്ടി ഒരു കുപ്പിയിൽ വെള്ളം കൊണ്ടുവന്നു കാറിന്റെ ചക്രത്തിൽ ഒഴിക്കുന്നു. ചൂടുകൊണ്ടു ചക്രം പൊട്ടിപ്പോകാതിരിക്കാനാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്. ഞാൻ കാറിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു കുട്ടി ഓടിവന്നു. ഞാൻ അവനെ പരിചയപ്പെട്ടു. അവൻ എന്റെ കൂടെ കുറച്ചു ദൂരം നടന്നു. അവനോടു കുറച്ചു സംസാരിച്ചു. കുട്ടികൾക്കും സഹതാപം തോന്നുന്നുണ്ടല്ലോ എന്നു ഞാൻ ചിന്തിച്ചു. 10. 30 നു കാടാമ്പുഴ.

ഇന്നു കാലത്ത് 5 മണിക്കു കുളിച്ചു റെഡിയായി കാടാമ്പുഴയ്ക്കു പുറപ്പെടാൻ നിൽക്കുമ്പോൾ ഒരു ഫോൺ വന്നു. ഞാൻ ഫോണിനടുത്തു ചെന്നു. ഫോൺ എടുത്തു. ഹലോ പറഞ്ഞു. മറുപടി കേട്ടു. ഞാൻ ചോദിച്ചു. ആരാണ് സംസാരിക്കുന്നത്? ഉത്തരം കേട്ടു. ഞാൻ ചോദിച്ചു. എന്താണ് കാര്യം? ഉത്തരം കേട്ടു. ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇപ്പോൾ പുറപ്പെടുകയാണ്. ഉച്ചയ്ക്കു മുമ്പു തിരിച്ചെത്തും. ഞാൻ ഫോൺ വച്ചു. ഞാൻ കാറിൽ കയറി. കാർ പുറപ്പെട്ടു. കുറച്ചു ദൂരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കാർ നിർത്തി. ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങി. ഒരു ചായക്കടയിൽ കയറി ചായ കുടിച്ചു. ഒരു ഗ്ലാസ് ചായയ്ക്ക് 25 പൈസയാണ് വാങ്ങിയത്. ഞാൻ കാറിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു കാഴ്ച കണ്ടു. ഒരു കുട്ടി ഒരു കുപ്പിയിൽ വെള്ളം കൊണ്ടുവന്നു കാറിന്റെ ചക്രത്തിൽ ഒഴിക്കുന്നു. ചൂടുകൊണ്ടു ചക്രം പൊട്ടിപ്പോകാതിരിക്കാനാണ് അങ്ങനെ ചെയ്തത്. ഞാൻ കാറിൽ നിന്നു പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു കുട്ടി ഓടിവന്നു. ഞാൻ അവനെ പരിചയപ്പെട്ടു. അവൻ എന്റെ കൂടെ കുറച്ചു ദൂരം നടന്നു. അവനോടു കുറച്ചു സംസാരിച്ചു. കുട്ടികൾക്കും സഹതാപം തോന്നുന്നുണ്ടല്ലോ എന്നു ഞാൻ ചിന്തിച്ചു. 10. 30 നു കാടാമ്പുഴ.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

സ്വാധീനത്തെ നിർവീര്യമാക്കുകയെന്നതാണ് ഈ നടപടിയുടെ ലക്ഷ്യമെന്ന് വ്യക്തമാണ്. സ്വീകരിച്ചുവരുന്ന, കൃഷിക്കുവേണ്ടി വേർതിരിച്ചിട്ടുള്ള, ഭൂമിയുടെ ഉപയോഗത്തിൽ മാറ്റം വരുത്തുകയാണെങ്കിൽ അതിനുള്ള അനുവാദം നൽകുന്നതിനുവേണ്ടി ഈ നിയമത്തിൽ ഭേദഗതി വരുത്തുന്നതിനുള്ള ഒരു ബിൽ ഈ സഭയിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അനുവാദം ഞാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

ശ്രീ പി.ടി. കുരുവിള: ഉപാധ്യക്ഷൻ സാറിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുത്തുവാൻ ഒരു കാര്യമുണ്ട്. ഇടുക്കി ജില്ലയിൽ ഏലത്തോട്ടങ്ങൾക്കിടയിൽ കുരുമുളകുകൃഷി ചെയ്തുവരുന്നുണ്ട്. ഏലത്തിന്റെ വിലയിടിവുമൂലം കുരുമുളകുകൃഷിയിലേക്ക് കർഷകർ തിരിഞ്ഞിരിക്കുകയാണ്. ഏലത്തിന്റെ വിലയിടിവുമൂലം കർഷകർ കുരുമുളകുകൃഷിയിലേക്ക്

ഇന്നലെ രാവിലെ ഒന്നുറങ്ങിയപ്പോൾ. പാപ്പനംകോടു പരിശുദ്ധ ദൈവ നോമ്പനന്ദ. 6.30 മുതൽ 7 വരെ ധ്യാനിച്ചു. 7 മുതൽ 7.30 വരെ കുർബ്ബാന ഉണ്ടായിരുന്നു. പിന്നെ കുളി കഴിഞ്ഞ് ഭക്ഷണം കഴിക്കണം. 8 മണിക്കുള്ള ട്രെയിനാണ്. കൊണ്ടോടിയിൽ കല്ലത്ത് ചേച്ചിയുടെ വീട്ടിൽ പോകുന്നുണ്ട്.

4.9.1966. 9.45 AM. ടിക്കറ്റിനുള്ള പൈസ കൊടുത്തു. ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു. പിന്നെ പിന്നെയും കുറച്ചു നേരം വിശ്രമിച്ചു. 6.15 ന് പാപ്പനംകോടുള്ള കോൺവെന്റിലെത്തി പിന്നെയും പോയി. നല്ല ധ്യാനം. ചിലപ്പോൾ കണ്ണുനീർ പുറത്തുവരുന്നതുപോലെ തോന്നി. ധ്യാനം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ഭാരം ഒഴിഞ്ഞതുപോലെ തോന്നി. ഇനി ഒന്നിനെക്കുറിച്ചും ചിന്തിക്കേണ്ട, ഒന്നിനും ആഗ്രഹിക്കേണ്ട എന്നു തോന്നി. 7 മുതൽ 7.30 വരെ കുർബ്ബാന ഉണ്ടായിരുന്നു. കുർബ്ബാന കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ഉന്മേഷം തോന്നി. ഇനി ഒന്നിനെക്കുറിച്ചും ചിന്തിക്കേണ്ട എന്നു തോന്നി. ഇനി ഒന്നിനും ആഗ്രഹ

കിടന്നുറങ്ങട്ടെ.

5.9.88 7 AM. ഉറക്കത്തിൽ നിന്നുണർന്നു. ഓരോരോ ചിന്തകൾ മനസ്സിലേക്കു വന്നു കയറിക്കൂടുന്നു. ചിലപ്പോൾ കുറച്ചു നേരം, ചിലപ്പോൾ കുറച്ചധികനേരം ഒരേ ചിന്തയിൽ തന്നെ തങ്ങിനിൽക്കുന്നു. ഓർമ്മകൾ ഒന്നിനുപിറകെ ഒന്നായി വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഓർമ്മകൾക്കു നല്ലതും ചീത്തയുമൊന്നുമില്ല. ഓർമ്മകൾക്കു നിറമോ മണമോ രുചിയോ ഒന്നുമില്ല. ഓർമ്മകൾ ഓർമ്മകൾ മാത്രം. ഓർമ്മകൾ ഒരിക്കലും മരിക്കുന്നില്ല. ഓർമ്മകൾ മരിക്കുന്നതു നമ്മൾ മരിക്കുമ്പോൾ മാത്രം. ഓർമ്മകൾ നമ്മുടെ കൂടെ ജനിക്കുന്നു. നമ്മുടെ കൂടെ വളരുന്നു. നമ്മുടെ കൂടെ മരിക്കുന്നു. ഓർമ്മകൾ നമ്മുടെ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഓർമ്മകൾ നമ്മുടെ കൂടെ ഉണ്ടാകുന്നു. ഓർമ്മകൾ നമ്മുടെ കൂടെ ഉണ്ടാകും. ഓർമ്മകൾ നമ്മുടെ കൂടെ ഉണ്ടാകുമോ?

കുട്ടനാട് താലൂക്കിലെ പുളിങ്കുന്ന് എന്ന സ്ഥലത്താണ്. താമസം. ഭർത്താവ്, മകൾ, മകൻ എന്നിവരടങ്ങുന്നതാണ് കുടുംബം. 10 മണിയോടെ ഞാൻ പുളിങ്കുന്നിലെത്തി. ടിബിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ ഉണ്ടോ എന്നറിയുവാൻ വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ അവിടെ ചെന്നത്. താമസം അടുത്തുതന്നെ. വീടിന്റെ മുമ്പിൽ ചെന്നപ്പോൾ ഭർത്താവിനെ കണ്ടു. അയാൾ ഒരു ചായക്കടയിലേക്ക് പോകുന്നു. അയാളുടെ പിന്നാലെ ഞാനും ചായക്കടയിലേക്ക് കയറി. അയാൾ ചായ കുടിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഞാൻ അയാളുടെ മുഖത്തേക്ക് നോക്കി. കണ്ണുകൾ കുഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കവിൾത്തടങ്ങൾ ഒട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ അയാളുടെ അടുത്തുചെന്ന് പരിചയപ്പെടുത്തി, അയാളുടെ ഭാര്യയുടെ കാര്യം ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. ഭാര്യയുടെ പേര് ഓമന എന്നാണെന്ന് പറഞ്ഞു. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിന്റെ പേര് ഗോപി എന്നാണെന്നും പറഞ്ഞു. (ഗോപി) ചായക്കടയിൽ നിന്നിറങ്ങി ഞാൻ വീട്ടിലേക്ക് പോയി. ഓമനയുടെ അടുത്തുചെന്ന് പരിചയപ്പെടുത്തി. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിനെ കണ്ടുവെന്നും പറഞ്ഞു. ഓമനയുടെ മുഖത്തേക്ക് നോക്കി. ഓമനയുടെ കണ്ണുകൾ കുഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കവിൾത്തടങ്ങൾ ഒട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഓമനയുടെ അടുത്തുനിന്നും യാത്ര പറഞ്ഞു. പിറ്റേദിവസം 10 മണിയോടെ ഞാൻ വീണ്ടും ഓമനയുടെ വീട്ടിലെത്തി. ഓമനയുടെ മകൾ സ്കൂളിൽ പോയിരുന്നു. മകൻ വീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു. ഓമനയുടെ ഭർത്താവ് ഗോപി കൂലിപ്പണിക്കുപോയിരുന്നു. ഓമനയുടെ അടുത്തുചെന്ന് ഞാൻ ചോദിച്ചു. "നിങ്ങൾക്ക് ടിബി ആണെന്ന് അറിയാമോ?" ഓമന പറഞ്ഞു. "എനിക്കറിയാം. ഞാൻ ഡോക്ടറെ കണ്ടിരുന്നു. ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു." ഓമന പറഞ്ഞു നിർത്തി. ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഡോക്ടർ എന്തൊക്കെയാണ് പറഞ്ഞത്?" ഓമന പറഞ്ഞു. "My father has TB. Never go near him. Don't eat from his plate. Don't wear his clothes. Don't touch his things. Don't sleep with him. Don't share his bed. Don't even look at him." ഓമന പറഞ്ഞു നിർത്തി. ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഇതൊക്കെ ഡോക്ടർ പറഞ്ഞുവോ?" ഓമന പറഞ്ഞു. "അതെ."

ഉച്ചയ്ക്ക് 12 മണിയോടെ ഞാൻ ഓമനയുടെ വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങി. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിനെ കാണുവാൻ വേണ്ടിയാണ് ഞാൻ കൂലിപ്പണിക്കുപോയിരുന്നു. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിനെ കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ഞാൻ ഏറെ ബുദ്ധിമുട്ടി. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിനെ കണ്ടുപിടിച്ചു. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിനെ കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ ഞെട്ടിപ്പോയി. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിന്റെ കണ്ണുകൾ കുഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കവിൾത്തടങ്ങൾ ഒട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഓമനയുടെ ഭർത്താവിനെ പരിചയപ്പെടുത്തി. ഓമനയുടെ ഭർത്താവിന്റെ പേര് ഗോപി എന്നാണെന്ന് പറഞ്ഞു. ഗോപിയുടെ കണ്ണുകൾ കുഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കവിൾത്തടങ്ങൾ ഒട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഗോപിയുടെ അടുത്തുനിന്നും യാത്ര പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഗോപിയുടെ വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങി. ഞാൻ ഗോപിയുടെ വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങിയതിനുശേഷം ഗോപിയുടെ ഭാര്യ ഓമന ഗോപിയുടെ അടുത്തുചെന്ന് പറഞ്ഞു. "നിങ്ങൾക്ക് ടിബി ആണെന്ന് അറിയാമോ?" ഗോപി പറഞ്ഞു. "അതെ." ഗോപി പറഞ്ഞു നിർത്തി. ഓമന ചോദിച്ചു. "ഡോക്ടർ എന്തൊക്കെയാണ് പറഞ്ഞത്?" ഗോപി പറഞ്ഞു. "My father has TB. Never go near him. Don't eat from his plate. Don't wear his clothes. Don't touch his things. Don't sleep with him. Don't share his bed. Don't even look at him." ഗോപി പറഞ്ഞു നിർത്തി. ഓമന ചോദിച്ചു. "ഇതൊക്കെ ഡോക്ടർ പറഞ്ഞുവോ?" ഗോപി പറഞ്ഞു. "അതെ."

3. P.T. 10.30 ന് P.T.C. യുടെ ആരോഗ്യപരിശോധന. ചെസ്റ്റുഡോക്ടറുടെ പരിശോധനയിൽ ഒരാൾക്ക് ടിബിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടു. അയാളുടെ നിശ്വാസത്തിൽ നിന്നും ടിബിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചു. K. R. നായർ എന്നയാളുടെ നിശ്വാസത്തിൽ നിന്നുമാണ് ടിബിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചത്. ചെസ്റ്റുഡോക്ടറുടെ പരിശോധനയിൽ കൂടുതൽ പേർക്കും ടിബിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചു. ഡോക്ടർ അവരുടെ പേരുകൾ എഴുതിയെടുത്തു. ഡോക്ടർ അവരുടെ പേരുകൾ എഴുതിയെടുത്തതിനുശേഷം അവരുടെ ടിബിയുടെ ലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ച

ദിവസം രാവിലെ തുറന്നിരുന്നു, വീട്ടുജോലിക്കാരി വന്നപ്പോൾ. രാവിലെ 3½ മണിക്കൂർ സമയം നടത്തം. നാലുമണിക്ക് പുറപ്പെടുമ്പോൾ ഇരുട്ടുവരുന്നതുവരെ ചെറിയകുട്ടികൾ കളിക്കുന്നുണ്ടാവും. വലിയവരും വരുന്നതുവരെ ചെറിയകുട്ടികൾ തന്നെ. രാത്രി കുറച്ചുനേരം വായന. ഉറക്കം.

ഇന്ന് ഓഫീസിലെ ലൈബ്രറിക്കുള്ള മിച്ചപണം തിരിച്ചുകൊടുത്തു. ശിവരാമകൃഷ്ണൻ നായർക്കു തന്നെ. ഓഫീസിൽ ഒരു ചർച്ചയുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ രാഷ്ട്രീയകാരണം കൊണ്ടല്ലാതെ വീട്ടിൽ കൊടുക്കാതിരുന്നതെന്തെന്ന് ചോദിച്ചതിനുള്ള മറുപടിയായിരുന്നു അത്. എന്നാൽ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവരിൽ ചിലർക്ക് അതിൽ തൃപ്തിയുണ്ടായില്ല. ഞാൻ പറഞ്ഞതിൽ തെറ്റുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നുമില്ല. ഞാൻ ഒരു പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രവർത്തകനാണ്. ആ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ നിലപാടുകൾ എന്റെ വ്യക്തിപരമായ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു വിരുദ്ധമായിരുന്നാലും അവയെ ഞാൻ പിന്താങ്ങുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനാണെന്നു പറയുന്നത്. ഇതിൽ എന്തെങ്കിലും തെറ്റുണ്ടോ? ഞാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്തിട്ടുണ്ടോ? ഇതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനാണെന്നു പറയുന്നത്. ഞാൻ ഒരു കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനാണെന്നു പറയുന്നതിൽ അഭിമാനിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ്

Salaries received :	Rs. 2,95,576
Other income received (Books, Exam results etc)	Rs 47,882
Total	Rs 3,43,458

ഇതിൽ നടത്തിപ്പിനും, ടൂർ തുടങ്ങിയവയ്ക്കും ചെലവുകൾ

നടപ്പു കെട്ടിടത്തിന്	Rs 12,000.
കിണറും വെള്ളവും	Rs 12,000
ഓഫീസിന് പണം	Rs 46,000
Official Instruments	7,000
Bank	27,000
Total	1,04,000

ഇതിനു പുറമെ ഇപ്പോൾ ഓഫീസിലേക്കും പുതിയ വീടിനുമായി ചെലവുകൾ ഇനിയും ഉണ്ടാകും. ഇത്രയും ചെലവുകൾ ഇതിനുമുമ്പ് ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ചെറിയ ഓപ്പറേഷനും കഴിഞ്ഞു. ഇനിയും ഒരു ഓപ്പറേഷൻ കൂടി ചെയ്യാനുണ്ട്. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ചെറിയ

തിന്റെ ഫലമായിട്ടാണ് നാം ഓരോരുത്തരിലും കാണുന്നത്. ഓരോ രണ്ടാഴ്ചയിലും ഓരോ പ്രാവശ്യം ഞാൻ പറയുന്നു. ഇതിനുള്ള പരിഹാരം ഒന്നുമാത്രമേയുള്ളൂ. നമുക്കു ചുറ്റുമുള്ള ജനങ്ങളെ ഉണർത്തുക എന്നതാണ്.

9.9.1968. 6 മണി. ഉറക്കത്തിൽ 3 പ്രാവശ്യം മൂത്രമൊഴിക്കേണ്ടിവന്നു. ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഇൻസുലിൻ കുത്തിവയ്ക്കുക, ഭക്ഷണം കഴിച്ചുകഴിഞ്ഞ് ഒരു മണിക്കൂർ വിശ്രമിക്കുക, ഇതിനിടയിൽ ഒരു ഗ്ലാസ് പാൽ കുടിക്കുക, ഇതൊക്കെയാണ് ഡോക്ടർ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ചെക്കപ്പിനുവേണ്ടി ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ അടുത്തുപോയി. അദ്ദേഹം ഇൻസുലിന്റെ അളവ് കുറച്ചുതന്നു. ഇപ്പോൾ ഞാൻ കഴിക്കുന്നത് 30 യൂണിറ്റാണ്. ഇതിനുമുമ്പ് 40 യൂണിറ്റായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നത് 10.30നാണ്.

9.9.68. P.M. 4 മണി. ചായ കുടിച്ചു. ഇന്നു രാവിലെ 9 മണിക്ക് രണ്ടു പ്രാവശ്യം വയറിളകി. 12 മണിക്ക് ഊണുകഴിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഉറങ്ങി. 2 മണിക്ക് ഉണർന്നു. ചായ കുടിച്ചു. 3 മണിക്ക് വീണ്ടും ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. 3.45 നു ഞാൻ ഉണർന്നു. ഇന്നു വൈകുന്നേരം 3.30ന് ഞാൻ നടക്കാൻ പോയില്ല. ടീച്ചർ വന്നപ്പോൾ ഞാൻ ഉറങ്ങുകയായിരുന്നു. ടീച്ചർ പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ ഉണർന്നു. ഇന്നു Home Science ൽ (ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം) ഒരു ദിനം, മുഴുവൻ ഒരു ദിവസം ചെലവഴിച്ചു. ഞാൻ പഠിപ്പിക്കുന്നതു കാണാൻ വേണ്ടിയാണ് ഇവർ വന്നത്. ഇവരുടെ പഠനത്തിനുള്ള ഒരു ഭാഗമാണിത്. ഇവരെ കാണുന്നതിനുമുമ്പ് ഞാൻ ഇവരുടെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഇവരുടെ പേരുകൾ ഞാൻ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. ഇവരെക്കൊണ്ട് ഞാൻ ചെയ്യിച്ചതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ഇവരോടു പറഞ്ഞു. ഇവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ ഞാൻ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. ഇവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾ ഞാൻ ഒരു ഡയറിയിൽ എഴുതിവച്ച

1968 ജനുവരി 1968 ഡിസംബർ 31 വരെയുള്ള ഇടപാടുകൾ കണക്കാക്കുക.

1.1.67 to 31.12.68. — Rs ആകെയുള്ള 20782.00 രൂപയിൽ നിന്ന് വിൽപനയുടെ ചെലവുകൾ കുറയ്ക്കണം. മുതലായ ചെലവുകൾ, Excess income tax (3113 രൂ), രായപ്പൻ ജൂനിയർ സ്ഥാപനം, കണ്ടുപിടിച്ച ആളുകളുടെ ചെലവുകൾ 10,731 രൂപയാണ്. നമ്മുടെ വരവിൽ, ചിലവ് 10,051 രൂ. അതിൽ നേരത്തെ കണക്കുപുസ്തകത്തിലെ ചെലവുകൾ തന്നെ വീണ്ടും. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ കണക്കിലെടുത്തില്ല. അതിനുശേഷം കണക്കുപുസ്തകത്തിൽ നിന്നാണ് മാസം 60 x 12 = 720 രൂപ കുടിക്കുടിശ്ശിക തന്നത്. രണ്ടാം പ്രാവശ്യം ചെലവായിട്ടുള്ളതാണ്. രണ്ടുതവണയായി 11000 രൂപ തന്നുവിട്ടുണ്ട്. അതിൽ 60 x 12 = 7200 രൂപ ചെലവിൽപ്പെടുത്തും. അതിനുപുറമെ ഒരു തവണ 3500 രൂപ കൂടി കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. 7200 രൂപയ്ക്ക് ഞാൻ കണക്കുപുസ്തകത്തിൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നത് 10,000 750 രൂ. 11000 ത്തിൽ 4000 രൂ. ഇങ്ങനെയാണ് കണക്കുപുസ്തകത്തിൽ 12000 രൂപ ചെലവിലേക്കായി കാണിച്ചിരിക്കുന്നത്. ബാക്കി 4000 രൂപ കുറച്ചുകൊടുക്കണം. അതിനുപുറമെ, ഒരു ചെലവുകൂടിയുണ്ട്. 50,000 രൂ unit ൽനിന്ന് ഒരു 7% വെച്ച് 3500 രൂപ ഓഫീസ് കിട്ടും. അതിൽ 1000 രൂപ ഇവിടുത്തെ ചെലവിലേക്കായി കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. രണ്ടും

4.45 PM. ദിവസേന പാസ്സഞ്ചർ കൊണ്ടുപോകുന്നതിനുള്ള പണ്ടികൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. 10.15 നു വരുന്നു. Mahua കൊണ്ടുപോകുന്നു. ഇവിടെ ഓരോരുത്തർക്കും കിണർ കുഴിക്കുന്നുണ്ട്. ഇവിടെ കുടിക്കുന്നതിന് വളരെ വെള്ളം ലഭിക്കുന്നു. ഇവിടെ കൊട്ടിക്കുന്നത് Sanchore സ്കൂൾ ന് പോയി 67-68 വർഷം കഴിഞ്ഞു. ഇവിടെ നിന്ന് പോരുമ്പോൾ പോയി. കിണറിന്റെ അടിഭാഗം കുഴിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി പോയി. ഇവിടെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ എണ്ണം കുറവാണ്. ഇവിടെ കൊണ്ടുവരുന്നതിന് ഒരു ഓട്ടോറിക്ഷയുണ്ട്. ഇവിടെ നിന്നും ഒരു കിലോമീറ്റർ ദൂരമുണ്ട്. ഇവിടെ നിന്നും പോരുമ്പോൾ ഒരു ഓട്ടോറിക്ഷ കിട്ടുന്നതിന് വളരെ പ്രയാസമാണ

നതെനിനഗക്കാക്കു സർദേശത്തു് ചെന്നപ്പോൾ കിടക്കുമെടത്തെ
ന്നു രണ്ടാംപാഷ്യനം. നമ്മുടെ വഴിക്കു, ഞങ്ങൾ കൂടെ, സ്വാ
I. P. T. കാലത്തു് ചെറുവിരിപ്പുകാരനായ പോലീ. മുടക്കുന്നവഴിക്കു
മീശയുള്ള ഹൂണ വസ്ത്രം. വലിയ വിലയുള്ള വീട്ടിലെത്തി. കിഴക്കു
വശത്തെ ഒരു മുറിയിൽ കൊണ്ടുപോയി, ചെക്കിങ്ങിനു
ശേഷം പുറത്തുകൊണ്ടുപോയി വലിയ ഒരു ഹാളിലിരുത്തി. ഇവിടെ
Bustards ധാരാളം. Fuel Depot കിൽ വിറകു് ചേർത്തുവെച്ചിരുന്നതു
കാണാം. അവ ചെക്കിങ്ങുകഴിഞ്ഞു വഴിയിൽ പിടിച്ചുനിർത്തി
വീട്ടിലെത്തി. ചുടുചായ, റൊട്ടി, ഓരോ തരം ഇറച്ചി ഇവ
കൊണ്ടുവന്നു. നല്ലപോലെ ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു. ഇവിടെ ഒരു
നിമിഷം തങ്ങാൻ. ഞാൻ! വിറകുകൾ! എന്തിനു് ഈ സ്വാതന്ത്ര്യം
ഇവിടെ കിട്ടി. രണ്ടാംപാഷ്യനം വരെ ഓരോ വണ്ടിയും നോക്കി. 10 മണി
യോടുകൂടി രണ്ടു വണ്ടി. ഓരോന്നിലും ഓരോ ചാക്കു്. ഞാൻ
ഇവിടെ നിന്നു പോകുന്നു എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ഒരു കാരണവർ
ഒരു ചാക്കു് ഞങ്ങൾക്കു തന്നു. ഓരോ ചാക്കിലും ഓരോ കിലോ
ഗ്രാം ഗോതമ്പുണ്ടു്. ഓരോ വണ്ടിയിലും ഓരോ കാരണവർ
ന്നു തന്നുവിട്ടതാകുന്നു. ഓരോ വൈകുന്നേരം ഓരോ
മാർഗ്ഗത്തിലാണു്, ഓരോ ഗ്രാമത്തിലാണു് ഞങ്ങൾ ചെന്നതു്. ഓരോ
ദിവസവും ഓരോ ഗ്രാമത്തിലാണു് ഞങ്ങൾ ചെന്നതു്. ഓരോ
ന്നു ഒന്നുപോലെയല്ല. ഓരോ വൈകുന്നേരം. ഓരോ ഗ്രാമത്തിൽ
കിടക്കുന്നു. ഓരോ ഗ്രാമത്തിലും ഓരോ ഗവർണ്മെന്റുദ്യോഗസ്ഥൻ
ഉണ്ടു്. ഓരോ ഗവർണ്മെന്റുദ്യോഗസ്ഥനും ഓരോ ഗുമസ്തൻ
ഉണ്ടു്. ഓരോ ഗുമസ്തനും ഓരോ പോലീസുകാരൻ ഉണ്ടു്. ഓരോ
പോലീസുകാരനും ഓരോ കുതിരയുണ്ടു്. ഓരോ കുതിരയ്ക്കും
ഓരോ പുല്ലുകെട്ടു്. ഓരോ പുല്ലുകെട്ടിലും ഓരോ കുതിരയ്ക്കുള്ള
പുല്ലുണ്ടു്. ഓരോ കുതിരയ്ക്കുള്ള പുല്ല

ന. ഒരു പന കുഴിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു
എന്തിനാണു കുഴിക്കുന്നതു്?
അപ്പോൾ കൊച്ചുണ്ണിത്തമ്പുരാൻ പറഞ്ഞു
ഇതിനു ഞാൻ ഒരു പേരിടുന്നുണ്ടു്. അതിനു പറ്റിയ ഒരു പേരു
കിട്ടുന്നതുവരെ ഇതു കുഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും.
ഞാൻ ചിരിച്ചു. തമ്പുരാൻ ഗൗരവത്തിൽ പറഞ്ഞു
ചിരിക്കണ്ട. ഞാൻ പറഞ്ഞതു സത്യമാണു്. ഇതിനു പറ്റിയ
ഒരു പേരു

വൈകുന്നേരം ചന്ദ്രൻവട്ടത്ത് രായപ്പൻ്റെ മകൻ ത്രിവിക്രമൻ്റെ അകന്നബന്ധുത്വത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ കല്യാണം കഴിഞ്ഞു.

13. 9. 1968. 5 AM. നല്ല തണുപ്പുണ്ട്. ഇന്നലെ രാവിലെ കുറേനേരം രാത്രിമഴപെയ്തിരുന്നു. മിന്നലും. തുടർച്ചയായി വീണ്ടും വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. രാത്രി ഞാൻ ചെല്ലുമ്പോൾ കുട്ടികൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഞാൻവന്നതറിഞ്ഞപ്പോൾ ഗീത വന്നു. ഞാൻ വരുമ്പോൾ കിടന്നുറങ്ങുകയായിരുന്നു. ഇന്നലെ ഓഫീസിൽ പോകുമ്പോൾ ഗീതയുടെ സ്കൂൾ കലോത്സവത്തിൻ്റെ സമ്മാനദാനച്ചടങ്ങിനുള്ള ക്ഷണക്കത്തുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ ഗീതയുടെ പേരുമുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ നിർബന്ധിച്ചപ്പോൾ അവൾ അതിൽ പങ്കെടുത്തു. P.S.C. സംഘഗാനത്തിലും പങ്കെടുത്തിരുന്നു. അവൾ പോയി, തൊട്ടടുത്ത ചെറുപ്പക്കാരനായ ഷിജു ഒരു life member ആയിട്ടുണ്ട്. നടക്കട്ടെ.

1. P.M. ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ ഓഫീസിൽ ഒരു അന്വേഷണം. Director ൻ്റെ ഓഫീസിൽ നിന്നാണ്. S.P. യിൽ നിന്നും ഒരു ഇൻഡന്റ് വന്നിരിക്കുന്നു. ഒരു ഫോട്ടോ, ഒരു Radio ആവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടുള്ള ഇൻഡന്റ്. Radio ആവശ്യപ്പെട്ടത് ഞാൻ തന്നെയാണ്. ഫോട്ടോ

തോന്നുന്നു. ഈ ഓഫീസിലുണ്ട് നമ്മെ സഹായിക്കുവാനും, സഹകരിക്കുവാനും ഒക്കെ.

14.9.1968. SATH. ഒരു മെക്കാനിക്കൽ എഞ്ചിനീയറിംഗ് കമ്പനിയുടെ ഒരു ഓഫീസ് ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. Greetings ഉം ഗുഡ് Wishes ഉം നേരത്തെ all over India ലിൽ നിന്നും കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. Details later. ഒരു കാര്യം ഓർമ്മിക്കുന്നു: ഇന്ത്യൻ ഓഫീസ് ഓപ്പൺ ചെയ്തു എന്ന് കേട്ടപ്പോൾ ഇന്ത്യൻ ഓഫീസിന്റെ ചരിത്രം ഓർത്തു പോയി.

ഈ ഓഫീസിന്റെ ഉദ്ഘാടനം ഇന്നാണ്. രാവിലെ 9.45 ന് ഞാൻ ഓഫീസിലെത്തി. ഓഫീസ് ഉദ്ഘാടനം 10.45 ന് ആണ്. ഞാൻ ഓഫീസിലെത്തുമ്പോൾ ഓഫീസ് തുറന്നിട്ടില്ല. ഓഫീസ് തുറന്നു കിടക്കുന്നു. ഓഫീസിൽ ആരുമില്ല. ഓഫീസിന്റെ മുന്നിൽ Zenith Studio എന്ന് ഒരു ഫോട്ടോ സ്റ്റുഡിയോ ഉണ്ട്. അവിടെ നിന്നും ഒരാൾ വന്നു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു.

15.9.1968. SATH. ഇന്നലെ കാലത്ത് ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ. കാലിക്കടലിൽ കഴിഞ്ഞ രാത്രി ഉണ്ടായ ചുഴലിക്കാറ്റിന്റെ ഫലമായി ഒരു ചരക്കുകപ്പൽ തകർന്നു. കപ്പലിലുണ്ടായിരുന്ന ജീവനക്കാരെ രക്ഷപ്പെടുത്തി. കപ്പൽ തകർന്നത് ചേറ്റുവായിൽ നിന്നും ഏതാനും നോട്ടിക്കൽ മൈൽ അകലെയാണ്. കപ്പൽ തകർന്നതിനെപ്പറ്റി ഓഫീസിൽ ചർച്ചയായിരുന്നു. ഓഫീസിലെ ജീവനക്കാരെല്ലാം കപ്പൽ തകർന്നതിനെപ്പറ്റി സംസാരിച്ച

[illegible] ഇ.ടി. [illegible] [illegible] [illegible]

നമ്മൾ ഇപ്പോൾ കാണുന്ന രീതിയിൽ ഒരു പുതിയ ഭരണഘടന ഉണ്ടാക്കിയത് 1946 ൽ ഡൽഹിയിൽ നടന്ന ഒരു സമ്മേളനത്തിലാണ്. അതിൽ കുറച്ചു പേരുടെ പേരുകൾ മാത്രമേ നമുക്കറിയുകയുള്ളൂ. ഡോക്ടർ രാജേന്ദ്രപ്രസാദ്, പണ്ഡിറ്റ് ജവഹർലാൽ നെഹ്രു, സർദാർ പട്ടേൽ, ഡോക്ടർ അംബേദ്കർ! 12 മണിക്കൂർ നേരമാണ് ഓരോ ദിവസവും അവർ ഇരുന്നു ജോലി ചെയ്തിരുന്നത്. അവരുടെ ഭാര്യമാർ ഇടയ്ക്കിടെ അവർക്കു ചായയും പലഹാരങ്ങളും കൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തിരുന്നു. ഇതിനിടയിൽ ഡോക്ടർ അംബേദ്കർ ഒരു കാര്യം ചെയ്തു. ഭരണഘടനയുടെ ഒരു കരടുരൂപം അദ്ദേഹം തയ്യാറാക്കി. ഇന്ത്യയിലെ ഓരോ പൗരനും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ട മൗലികാവകാശങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു കുറിപ്പും അതിനോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ കരടുരൂപത്തിൽ അദ്ദേഹം ചില നിർദ്ദേശങ്ങൾ മുന്നോട്ടുവച്ചു. ഇന്ത്യയിലെ ഓരോ പൗരനും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ട മൗലികാവകാശങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു കുറിപ്പും അതിനോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ കരടുരൂപത്തിൽ അദ്ദേഹം ചില നിർദ്ദേശങ്ങൾ മുന്നോട്ടുവച്ചു. അവയിൽ ചിലത് ഇപ്രകാരമായിരുന്നു.

ഓരോ പൗരനും തന്റെ മതവിശ്വാസം സ്വീകരിക്കുവാനും പ്രചരിപ്പിക്കുവാനും അനുഷ്ഠിക്കുവാനുമുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും തന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ സ്വതന്ത്രമായി പ്രകടിപ്പിക്കുവാനുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും ആയുധങ്ങളില്ലാതെ സമാധാനപരമായി സമ്മേളിക്കുവാനുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും ഏതു തൊഴിലും ചെയ്യുവാനുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും ഇന്ത്യയുടെ ഏതു ഭാഗത്തും സഞ്ചരിക്കുവാനും അവിടെ താമസിക്കുവാനുമുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും തന്റെ സ്വത്തുക്കൾ കൈവശം വയ്ക്കുവാനും അനുഭവിക്കുവാനുമുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും തന്റെ സംസ്കാരം സംരക്ഷിക്കുവാനുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും തന്റെ ഭാഷയും ലിപിയും സംരക്ഷിക്കുവാനുള്ള അവകാശമുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണ്. ഓരോ പൗരനും തന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ പ്രകടിപ്പ

Life has been grinding hard on me for some time now, but I have received hope from my untainly inner vision of the Bodhisattva and his Abhayahasta which I know will lead me from the darkness of despair and desperation to the dawn. I feel that I deserved a better deal from fate and my fellow men and think that I will still get it, if not in my native soil, at least from foreign lands. I console myself with the thought that "if winter is here spring cannot be far".

[illegible]

[illegible]

5083. [illegible]

[illegible]

18.9.1968 5. AM. [illegible] ഞാൻ [illegible] വിശ്വസിക്കുകയില്ല, ചരമനിശ്ചയമായി, ചരിത്രകഥയായി നിലനിൽക്കുന്ന പേരാണ് രാമന്റെ. സ്വാമി! ഭഗവാനെ! ആ വാക്കിനെ ഞാനെന്തിനാണ് ഇങ്ങനെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്? എന്തിനാണ് എനിക്ക് കണ്ണുനീർ തരുന്നത്?

[illegible] ഭഗവാനെ, ഈ നരകത്തിൽ നിന്നെന്നെ രക്ഷിക്കണമേ. ഭഗവാനെ, കാരുണ്യത്തിന്റെ കടലായ അച്ഛനല്ലേ, എന്നെ രക്ഷിക്കണമേ. ഈ നിമിഷം മുതൽ ഞാനില്ലാതാവട്ടെ. രണ്ടു നിമിഷം കൊണ്ട് ഈ ലോകത്തിൽ നിന്ന് ഞാൻ അപ്രത്യക്ഷനാവട്ടെ. അവനെ കൊല്ലണമെന്നില്ല.

8.10.1968 [illegible] രാത്രി 11 മണിക്ക് ഞാനെഴുന്നേറ്റ് — രായാ ഉണ്ണുന്നതിനു വേണ്ടി. പതിവുപോലെ ഞാൻ കിടന്നുറങ്ങുകയായിരുന്നു. [illegible] തിരുനിലത്തിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്നു. [illegible] ഞാനുണർന്നു കാണുന്നത് രായുടെ മുഖമാണ്. ഈ രാത്രിയിൽ രായുടെ മുഖം കാണുമ്പോൾ [illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കർ ചേരുക്കും, പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നു. നാരായണൻ സുബ്രഹ്മണ്യൻ, ശിവരാമൻ മുതലായവർ 9.15-ന് ഓഫീസിലെത്തിച്ചേരുന്നു. നാരായണൻ ഫയലുകൾ നീട്ടിവെക്കുന്നു, അവരുടെ ഫയലുകൾ അവർക്കു കൊടുക്കുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ചായയും കാപ്പിയും കുടിക്കുന്നു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഊണിനു പിരിയുന്നു. 2 മണിക്ക് വീണ്ടും ജോലി തുടങ്ങുന്നു. 4 മണിക്ക് ചായ കുടിക്കുന്നു. 5 മണിക്ക് പിരിയുന്നു. ഇതാണ് ഓഫീസിലെ ഒരു ദിവസത്തെ പരിപാടി. ഇതിനിടയിൽ ഫോൺ വിളികളും ഉണ്ടാകും. ഓഫീസിലെ ഫോൺ നമ്പറുകൾ ഇവയാണ്: 211 36, 12 മണിക്ക് V.T. ഫോൺ ചെയ്തു. ഫോൺ നമ്പർ ഓർമ്മയുണ്ടോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഓർമ്മയുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. ഫോൺ ചെയ്തത് ഡോ. ടി.കെ. കൃഷ്ണൻ, ഫിസിക്സ്, ഡോ. കെ. കൃഷ്ണമൂർത്തി, കെമിസ്ട്രി, ഡോ. കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ, ഫിസിക്സ് എന്നിവരെ വിളിക്കാനാണ്. ഞാൻ ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ Hotel Manasa യിൽ ചെല്ലാനുള്ള സന്ദേശം കിട്ടിയിരുന്നു. വൈകുന്നേരമാണ് പോയത്. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. മറ്റുള്ളവർ ഉടനെ വരുമെന്നു പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ ഒരു കാര്യത്തിനു വിളിച്ചതായിരുന്നു. ഞാൻ ചെന്നപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ ഫോൺ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. Hotel Manasa യിൽ ഫോൺ ഉണ്ടെന്നുള്ള കാര്യം അപ്പോഴാണ് ഞാൻ അറിഞ്ഞത്. ഫോൺ ചെയ്തുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ കൃഷ്ണൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു ഫോൺ ചെയ്തു. ഇനി ഒരു ഫോൺ കൂടി ചെയ്യാനുണ്ട്. അതു ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാൽ നമുക്കു പോകാം." ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ ഒരു ഫോൺ ചെയ്യാനുണ്ട്. അതു ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാൽ നമുക്കു പോകാം." ഞാൻ ഡോ. Valiathan നെ ഫോൺ ചെയ്തു. ഞാൻ ഡോ. Datey യെ കാണുവാൻ ഏർപ്പാടുചെയ്തു. നിശ്ചയിച്ചത് (23/9) 4 മണിക്കു ചെല്ലുവാൻ പറഞ്ഞു. നാരായണൻ TIFR ൽ ഫിസിക്സ് ഓഫീസിലും NGK യുടെ ഓഫീസിൽ ടെലിഫോൺ ഓപ്പറേറ്റർമാരുടെ ഇടയിലും ഇരുന്നു ജോലി ചെയ്യുന്നതു കണ്ടു. ഞാൻ ഓഫീസിൽ പോകുമ്പോൾ ചിലപ്പോൾ ഫോൺ ചെയ്യാനുണ്ടാകും. ചിലപ്പോൾ ഫോൺ വിളിക്കുന്നുണ്ടാകും. ഫോൺ ചെയ്യുന്നതു ഞാനാണെങ്കിൽ ഓപ്പറേറ്റർ നമ്പർ തിരിക്കുന്നതു കാത്തിരിക്കണം. ഫോൺ വിളിക്കുന്നതു മറ്റുള്ളവരാണെങ്കിൽ ഓപ്പറേറ്റർ ബെൽ അടിക്കുന്നതു കേൾക്കാം. ഓപ്പറേറ്റർ ഫോൺ എടുക്കുന്നതുവരെ കാത്തിരിക്കണം. ഓപ്പറേറ്റർ ഫോൺ എടുത്തുകഴിഞ്ഞാൽ നമ്പർ പറയണം. ഓപ്പറേറ്റർ നമ്പർ തിരിക്കുന്നതു കാത്തിരിക്കണം.

[illegible] കടൽതീരത്ത് കൂടെ ഒരു മരണാനന്തരചിന്തയിൽ ഒരു കെട്ടിടം. രണ്ടിടത്തും ഫ്ലാറ്റിലെ കുട്ടിയുടെ തന്നെ കരച്ചിൽ കേൾക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തെ തവണ ഓടിച്ചെന്നപ്പോൾ കുഞ്ഞിനെ കാണാനില്ല.

23-ാമത്തെ ദിവസം 42 പേരിൽ ഒരാൾ ഒഴികെ എല്ലാവരും ഒരുമിച്ചുകൂടി. ഡോക്ടർ കൂടെ വന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഡീൻ ഓഫ് മെഡിസിൻ ഡോ. സുകുമാരൻ നായർ, ഡോക്ടർ ഫിലിപ്പ് ട്വിഞ്ചർ എന്നിവരുടെ ചെറുപ്പകാലത്തെ ഫോട്ടോ കണ്ടു. 1926-ൽ കോഴിക്കോട് വന്നപ്പോൾ എടുത്തതാണ്. ഒന്നാമത്തെ ആഴ്ചയിൽ ഒരു കുട്ടിക്ക് ചിക്കൻപോക്സ് വന്നു. രണ്ടാമത്തെ ആഴ്ചയിൽ ഒരു പെൺകുട്ടിക്ക് ചിക്കൻപോക്സ് വന്നു. രണ്ടുപേരും ഒരേ വീട്ടിലുള്ളവരാണ്. രണ്ടുപേരും ഒരേ ദിവസം രോഗം തുടങ്ങിയവരാണ്. രോഗം തുടങ്ങിയ ദിവസം രാത്രി 9 മണിക്കുശേഷം രണ്ടുപേരും ഒരുമിച്ച് ഛർദ്ദിച്ചു. രണ്ടുപേരും ഒരേ ആശുപത്രിയിൽ ഒരേ ഡോക്ടറുടെ കീഴിൽ ചികിത്സയിലിരുന്നവരാണ്. രണ്ടുപേരും ഒരേ ഭക്ഷണം കഴിച്ചവരാണ്. രണ്ടുപേരും ഒരേ വെള്ളം കുടിച്ചവരാണ്. രണ്ടുപേരും ഒരേ ദിവസം ഒരേ സമയത്ത് ഒരേ ഡോക്ടറുടെ അടുത്ത് ചികിത്സയ്ക്കായി വന്നവരാണ്. രണ്ടുപേരുടെയും നെഞ്ചിന്റെ X-ray, ECG, രക്തപരിശോധന എന്നിവയെല്ലാം ഒരുപോലെയാണ്. ഡോക്ടർ ഒടുവിൽ രണ്ടുപേരുടെയും കിടക്കയ്ക്കരികിൽ ചെന്നു. ആദ്യത്തെ രോഗിയോട് പറഞ്ഞു: There are no symptoms, sir. He is an only son. Daddy: His eyes are congested. Mum: That may be because he has been crying almost in Bombay. Daddy: Still! രണ്ടുപേരുടെയും രക്തം ഒരുമിച്ച് പരിശോധിച്ചു. രണ്ടുപേരുടെയും ഹീമോഗ്ലോബിൻ: രണ്ടുപേർക്കും 12, രണ്ടുപേരുടെയും ഹീമോഗ്ലോബിൻ സംഖ്യയിലും ഒരുപോലെ. രണ്ടുപേർക്കും ഇതുപോലെ പറഞ്ഞു. TIFR-ലെ പരിശോധനയിൽ രണ്ടുപേർക്കും ഒരുപോലെ പറഞ്ഞു, ഹൃദയത്തിൽ. Pulmonary stenosis രണ്ടുപേർക്കും defect. Ventricular septal defect-ഉം രണ്ടുപേർക്കും. രണ്ടുപേർക്കും catheterisation ചെയ്തു രണ്ടുപേരിലും കയറ്റി. രണ്ടുപേരുടെയും രോഗിണിയുടെ ചോദിച്ചു: Do I have pulmonary hypertension? Daddy: Fortunately, no. Because, if that was true surgery would be impossible. രണ്ടുപേരുടെയും blood, urine, രണ്ടുപേരുടെയും stool routine ഒരുപോലെ, ഒരുപോലെ തന്നെ കാണപ്പെട്ടു. രണ്ടുപേരുടെയും ചെവിയിലും തൊണ്ടയിലും ഒരുപോലെ. Throat culture-ലും ഒരുപോലെ തന്നെ. രണ്ടുപേരുടെയും ഒരുപോലെ Widal test-ൽ ഒരുപോലെ. രണ്ടുപേരുടെയും Dr. D. G. K. ഒരുപോലെ ഓപ്പറേഷൻ ചെയ്തു. രണ്ടുപേരും ഒരുപോലെ രാത്രി 9 മണിക്ക് നിലവിളിച്ചു, ഒരുപോലെ മരിച്ചു.

രണ്ടാമത്തെ വഴി college hostel-ലെ ഒരു മരണമാണ്. ഒരു സുന്ദരിപ്പെൺകുട്ടി, രണ്ടാമത്തെ വർഷം college-ലെ ഒരു കുട്ടിയാണ്. ഒരു ദിവസം Dalda കഴിച്ചതായി ഒരു സുഹൃത്തിനോട് പറഞ്ഞു. ഒരു പോലീസ് കേസിന്റെ പുകിലുകൾ ഒഴിവാക്കാൻ വേണ്ടി ഒരു ഡോക്ടറുടെ അടുത്ത് ചികിത്സയ്ക്കായി കൊണ്ടുപോയി. ഒരു ഡോക്ടർ ഒരു ഇഞ്ചക്ഷൻ കൊടുത്തു. ഒരു മണിക്കൂറിനുള്ളിൽ

[illegible] ഡോക്ടർ [illegible] [illegible] [illegible]

ചിന്തിച്ചു? "Sweet". ഇന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ ഒന്നു രണ്ടു ദിവസം നമുക്കു ഒരുമിച്ചു കഴിയാം എന്നു പറഞ്ഞു. സുനന്ദയുടെ പിതാവിനെ ഫിനിഷ് ചെയ്യുക എന്നതാണ് ലക്ഷ്യം. അതിനുവേണ്ടി ഞാൻ ഒരുപാടു പ്ലാൻ ചെയ്തിരുന്നു. അതിനിടയിലാണ് ഈ പുതിയ വെല്ലുവിളി വിനയ് ദേവ് ഉയർത്തിയത്. അയാളുടെ Tax bill ന്റെ കാര്യത്തിൽ ഒരു തീരുമാനമുണ്ടാക്കുക എന്നതായിരുന്നു ആവശ്യം. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. സുനന്ദയുടെ കാര്യങ്ങൾ കഴിഞ്ഞിട്ടു മതി ഇതിലേക്കു കടക്കുന്നതെന്നു തീരുമാനിച്ചു. അതിനിടയിൽ ഞാൻ ഒരു കാര്യം ചെയ്തു. സുനന്ദയുടെ ഫിനാൻഷ്യൽ ഡീറ്റെയിൽസ് ഒന്നുകൂടി പഠിച്ചു. അതിൽ ചില കാര്യങ്ങൾ എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ വിനയ് ദേവിനോടു ചോദിച്ചു. അയാൾ അതിനു വിശദീകരണം തന്നു. അതിൽ തൃപ്തനായില്ലെങ്കിലും ഞാൻ അതു സമ്മതിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഫീസ് എത്രയാണെന്നു ചോദിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞാൻ പറഞ്ഞത് കേട്ട് അദ്ദേഹം ഞെട്ടിപ്പോയി. ഞാൻ പറഞ്ഞത് ഇതായിരുന്നു. "ഡോക്ടർ, ഞാൻ ഒരു ഓഫർ തരാം. ഡോക്ടർ ഒരു ഫീസും വാങ്ങാതെ ഈ കേസിൽ എന്നെ സഹായിക്കണം. അതിനുപകരം ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ ഒരു പുസ്തകം എഴുതിത്തരാം. ഡോക്ടറുടെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും രസകരമായ കേസുകൾ ഞാൻ പുസ്തകമാക്കാം. ഡോക്ടർ അതിനു സമ്മതിക്കണം." ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന് ഒരു എഴുത്തുകാരനെ കിട്ടുന്നതിൽ വലിയ സന്തോഷം, അഭിമാനം. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥ് ഒരു പ്രശസ്തനായ ഫിസിഷ്യനാണ്. ഒരുപാടു പുസ്തകങ്ങൾ എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ ഒരു ഇന്റർവ്യൂ റെക്കോർഡ് ചെയ്തു. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന്റെ ഒരു ഫോട്ടോയും ഞാൻ ചോദിച്ചു വാങ്ങി. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന്റെ ഒരു ഫോട്ടോയും ഞാൻ ചോദിച്ചു വാങ്ങി. Theoretical Physics എന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ ഓർത്തു. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന്റെ ഒരു ഫോട്ടോയും ഞാൻ ചോദിച്ചു വാങ്ങി. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന്റെ ഒരു ഫോട്ടോയും ഞാൻ ചോദിച്ചു വാങ്ങി. Interview ചിത്രീകരിക്കുന്നതും, മെഡിക്കൽ ഡോക്യുമെന്റിൽ ഒപ്പിടുന്നതുമായ ഫോട്ടോകൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു വാങ്ങി. ഡോ. ഗോപിനാഥിന്റെ ഡോ. രാധാകൃഷ്ണൻ എന്ന ഫിസിഷ്യന്റെ ഫോട്ടോയും ഞാൻ ചോദിച്ചു വാങ്ങി. ഞാൻ ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിനോടു പറഞ്ഞു. "ഡോക്ടർ, ഞാൻ ഡോക്ടറുടെ ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തോട്ടെ." ഞാൻ ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന്റെ ഫോട്ടോ എടുത്തു. ഡോക്ടർ ഗോപിനാഥിന്റെ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

May ഉള്ള ചിലർ എന്നെ കണ്ടു പോയിരുന്നു. ഒരു ദിവസം ഞാൻ തന്നെ പോയി കണ്ടു. ഇന്നു രാവിലെ ഞാൻ പോകുന്നു.

ഇവിടെ വിശ്രമിക്കുന്നതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ ക്ഷീണിപ്പിക്കുന്നതാണ് ഇവിടുത്തെ കാലാവസ്ഥ. ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു ദിവസം 100 ഡിഗ്രിക്കു മുകളിൽ ചൂടുണ്ട്. ഇന്നലെ 104 ഡിഗ്രി ചൂടുണ്ടായിരുന്നു. ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു ഉത്സവം നടക്കുന്നതിനാൽ ഇവിടെ ധാരാളം ആളുകൾ വന്നു കൂടിയിട്ടുണ്ട്. ഇവിടെ ഒരു ചെറിയ ഹോട്ടലിൽ ഒരു മുറിയിൽ 10 പേരെ വീതം കിടത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു മുറി കിട്ടുക എന്നതു തന്നെ വളരെ പ്രയാസമാണ്. ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഒരു മുറി കിട്ടുന്നതിനു വേണ്ടി ഞാൻ ഒരു ദിവസം മുഴുവൻ നടന്നു.

ما عدم. مكاوم ٢٩ - مدم لمح حدم ما ما مادم. لمح حدم ما
لمح مدم لمح ما ما مدم. لمح مدم ما ما مدم ما ما مدم ما
مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم
ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما
مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم ما ما مدم

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഒരു ഒരു പ്രധാനമന്ത്രിയുടെ ഭരണത്തിൽ. രാജ്യത്തിന്റെ ഭരണം ഒരു വ്യക്തിയുടെ കൈയിൽ.

ഏകദേശം ഒരു വർഷം മുമ്പ് ഞാൻ ഡൽഹിയിൽ പോയപ്പോൾ ഒരു സുഹൃത്തിനെ കണ്ടു. അദ്ദേഹം ഒരു ഉന്നത ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ്. ഞങ്ങൾ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു പുതിയ ഭരണഘടന വേണം. ഇപ്പോഴുള്ള ഭരണഘടന ഞങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുന്നില്ല." "എന്തുകൊണ്ട്?" ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു പുതിയ ഭരണഘടന വേണം. ഇപ്പോഴുള്ള ഭരണഘടന ഞങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുന്നില്ല." ഞാൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചു. "എന്തുകൊണ്ട്?" "Fifty Articles! ഞങ്ങൾക്ക് വേണ്ടത് അഞ്ച് ആർട്ടിക്കിൾ മതി." അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്തേക്ക് നോക്കി. അദ്ദേഹം ഗൗരവത്തിലാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഏതൊക്കെ ആർട്ടിക്കിൾ ആണ് നിങ്ങൾക്ക് വേണ്ടത്?" "ഞങ്ങൾക്ക് വേണ്ടത് ഞങ്ങൾ എഴുതിയുണ്ടാക്കിയ ഭരണഘടനയാണ്." അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. "ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ ഭരണഘടന വേണം." ഞാൻ ചോദിച്ചു. "ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ ഭരണഘടന വേണം എന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്താണ് അർത്ഥം?" "ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ ഭരണഘടന വേണം എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഞങ്ങൾക്ക് ഞങ്ങളുടെ ഭരണഘടന വേണം എന്നുതന്നെയാണ് അർത്ഥം." അദ്ദേഹം ഉറപ്പിച്ചു

Digitized by Kolkata Sahitya Akademi

;

[illegible] . [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible]

ادارہ۔ مدیر کے نام خطوط بھیجنے کا پتہ یہی ہے۔ ادارہ کا مدیر سے متفق ہونا ضروری نہیں۔

دو سو سالہ تقریبات کا سلسلہ کولکاتہ : ۱۹۸۰ء کے آخر میں کولکاتہ کی ایشیاٹک سوسائٹی کی دو سو سالہ تقریبات کا سلسلہ شروع ہوا ہے۔ اس ادارہ کی تاسیس ۱۷۸۴ء میں سر ولیم جونز نے کی تھی۔ اس کے بانی صدر تھے۔ ۱۸۳۲ء میں اس کا نام بدل کر رائل ایشیاٹک سوسائٹی آف بنگال رکھا گیا۔ ۱۹۴۷ء میں اس کا نام پھر بدلا گیا۔ اب یہ ایشیاٹک سوسائٹی کہلاتی ہے۔ اس کے پاس ۱۱ لاکھ مخطوطات کا ذخیرہ ہے۔ اس کا کتب خانہ بھی بہت بڑا ہے۔ اس کے ایک سابق سکریٹری ایچ۔ ایچ۔ ولسن نے اس کے بارے میں لکھا تھا کہ یہ ایک ایسا ادارہ ہے جس کی مثال دنیا میں کہیں اور نہیں ملتی۔ اس کے ایک اور سابق سکریٹری ایچ۔ بلوچمین نے اس کے بارے میں لکھا تھا کہ یہ ایک ایسا ادارہ ہے جس کی مثال دنیا میں کہیں اور نہیں ملتی۔ اس کے ایک اور سابق سکریٹری ایچ۔ بلوچمین نے اس کے بارے میں لکھا تھا کہ یہ ایک ایسا ادارہ ہے جس کی مثال دنیا میں کہیں اور نہیں ملتی۔

۱۸ ۔ ۱۰ ۔ ۱۹۸۴ء ۔ ص ۲۰۔ ۲۱۔

مدیر سہ ماہی تحقیق دہلی نے ۔ ۔ ۔ کے نام خط میں لکھا ہے۔ ۔ ۔

[illegible] കുറച്ചു കാര്യങ്ങൾ എഴുതിയിരുന്നു. [illegible] ഇന്നലെ രാത്രി [illegible] ഞാൻ [illegible] ഇന്നു രാവിലെ [illegible] ഇന്നു [illegible] ഞാൻ [illegible] ഇന്നു [illegible] ഞാൻ [illegible] ഇന്നു [illegible] ഞാൻ

[illegible] ഞാൻ കുറച്ചു കാലമായിട്ട് ചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്ന ജോലി നിർത്തിവച്ചു. ഒന്നുരണ്ടു ദിവസം ഞാൻ ഒന്നും ചെയ്തില്ല. ഒരു ദിവസം രാവിലെ ഞാൻ ഒരു തീരുമാനത്തിലെത്തി. ഞാൻ ഒരു ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ചിത്രത്തിന്റെ വിഷയം എന്തായിരിക്കണമെന്ന് ഞാൻ ആലോചിച്ചു. ഒടുവിൽ ഞാൻ ഒരു വിഷയം തിരഞ്ഞെടുത്തു. ഞാൻ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഞാൻ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചിത്രം വരയ്ക്കാൻ തുടങ്ങി.

17.10.1968. 5 P.M. രാത്രിയിൽ ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് ഞാൻ ഒരു കത്തെഴുതി. ഞാൻ ഒരു കത്തെഴുതി. ഞാൻ ഒരു കത്തെഴുതി.

[illegible] P.S.C. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ഗവേഷണത്തിനുള്ള കേന്ദ്രമാണ്. ഇവിടെ [illegible]

ഇവിടെ ചേരുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷാഫോറം [illegible] ഞാൻ ഇവിടെ [illegible]

3.P.M. ഓഫീസിൽ ചെന്നപ്പോൾ [illegible] ഡോക്ടർ ഭാഭയുടെ [illegible] ഡോക്ടർ ഭാഭയുടെ [illegible] ഡോക്ടർ ഭാഭയുടെ

കുന്നിന്റെ തുടക്കമാണ്. കുന്നിൻമുകളിലെത്തുമ്പോൾ ചെറിയൊരു കുന്നിൻപുറമാണ്. അവിടെ നിന്നാൽ ചുറ്റുപാടുമുള്ള പാടങ്ങൾ കാണാം. 11.30 ന് കാടുകയറി.

19.10.84. ഇന്ന്. ഞാൻ ഓരോന്നെഴുതുമ്പോഴിടുന്ന തീയതി കണ്ടിട്ടാണോ? ഇന്ന് 19 ആണെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിച്ചത് ഞാനല്ല. കാലമാണ്! കാലത്തിന്റെ ഓരോ കുസൃതികൾ! ഇന്നലെ രാത്രി കുട്ടികളുടെ കിടക്കയിൽ കിടന്നപ്പോൾ ഓർമ്മിച്ചു. അവരുടെ ജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും സന്തോഷകരമായ ദിവസമാണ് നാളെ. ഒരു പക്ഷേ ഓർമ്മയിൽ എന്നും നിൽക്കുന്ന ദിവസം. അവർ ഓർത്തുവെക്കുമോ? കുട്ടികൾക്കെന്തറിയാം? കുട്ടിക്കാലത്തെ ഓർമ്മകൾ ഓർത്തുവെക്കുന്നത് മുതിർന്നവരാണ്. പാവം അമ്മ! കുട്ടികൾക്ക് വേണ്ടി ഒരു പാട് വിട്ടുവീഴ്ചകൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ടാവും. ഓർമ്മകൾ പൊടിതട്ടിയെടുക്കുമ്പോൾ അവരുടെ മുഖത്ത് വിരിയുന്ന ഭാവം. അതൊക്കെ കുട്ടികൾക്ക് കിട്ടാത്ത ഒരു കാലത്തിന്റെ ഓർമ്മകളാണ്. അവരുടെ ഓർമ്മകളിൽ സുഖമുള്ള ഓർമ്മകൾ മാത്രമേ കാണൂ. കുട്ടിക്കാലത്തെ കുസൃതികൾ. ദുഃഖമോ! ഇല്ല! അതൊന്നും അവരുടെ ഓർമ്മയിൽ ഉണ്ടാവില്ല. അതുകൊണ്ട് അവർ ഭാഗ്യവതികൾ തന്നെ.

ഇന്നലെ കുട്ടികൾ പോയപ്പോൾ ഞാൻ ഒറ്റപ്പെട്ടതുപോലെ തോന്നി. ഒരു ശൂന്യത എന്നെ വന്നുമൂടുന്നതുപോലെ. ഒന്നും ചെയ്യാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും കഴിക്കാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും കാണാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും കേൾക്കാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും ചിന്തിക്കാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും ഓർമ്മിക്കാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും പറയാൻ തോന്നിയില്ല. ഒന്നും ചെയ്യ

പിന്നെ ഷർട്ടും പാന്റും ചൊവ്വാഴ്ച കുളിക്കുമ്പോൾ വാങ്ങി. 11. മണിക്ക് പാസ്പോർട്ടുമായിട്ടുവരണം. അപ്പോൾ തരാമെന്ന് പറഞ്ഞു. രാധാകൃഷ്ണൻ C.S.I.R. ന്റെ കാര്യം പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചിലപ്പോൾ കാണാതിരുന്നാൽ കത്തെഴുതാമെന്നും പറഞ്ഞു. ഭാര്യ കുറേ കരഞ്ഞു. ഞാൻ അവളെ ആശ്വസിപ്പിച്ചു. ഉടനെ തിരിച്ചുവരുമെന്നും പറഞ്ഞു. ഞാൻ പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു. The Nature of Life Cells എന്നതിനെ ഒരു World War picture. നന്നായിരുന്നു. ഞാൻ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അവൾ കരഞ്ഞുകൊണ്ട് എന്റെ ചുമലിൽ തലചായ്ച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

20.10.1968. 5.15 AM. ഇന്നു കാലംപതിവിനുമുമ്പുണർന്നു. കുറച്ചുനേരം കിടന്നു. രാത്രിയിൽ ഭാര്യയുണർന്നു. രാധാകൃഷ്ണൻ വെറുതെ വെറുതെ വിളിക്കുമോ? ഒരു പക്ഷേ ഇന്നുതന്നെ പോകുമോ. ഞാൻ ദിവസം കുറിച്ചുവച്ചിരുന്നു. ഞാൻ പോകുന്നതിനുമുമ്പ് ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കണമെന്ന് ഭാര്യ പറഞ്ഞു. ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. ഫോട്ടോ എടുത്ത

TIFR ൽ ഒന്നരമണിക്കൂർ. സ്വാമി! സാമി ബ്രഹ്മാ! ഒന്നര മണിക്കൂർ കാത്തുനിൽക്കുന്നതെങ്ങനെ? രാവിലെ കുളിക്കാതെയാണ് പോയത്. ഉച്ചയ്ക്ക് 1.30 ന് തിരിച്ചുവന്നു കുളിച്ചു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. 3.30 P.M. കാറുമായി ഡ്രൈവർ വന്നു. ഞാൻ കുളിച്ചു കോട്ടും ടൈയുമിട്ട് പുറപ്പെട്ടു. പിന്നെയെന്തോ കാരണം കൊണ്ടോ Special Officer ന്റെ P.A. യോ മറ്റോ ആണ് വിളിച്ചത്. ഒരു ടെലിഫോൺ സംഭാഷണം. ഒന്നര മണിക്കൂർ കാത്തിരുന്നു. 10 മണിയ്ക്ക് തിരിച്ചുവന്നു. 12 മണിയോടെ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉടനെ ഉറങ്ങിപ്പോയി. ഇതാണ് ഒരു ദിവസത്തെ വിവരണം. ഇതിന്റെ ഇടയ്ക്ക് Dr. ചന്ദ്രശേഖരനുമായി ഒരു കപ്പ് കാപ്പി കുടിച്ചു. പിന്നെ 2 മണിയോടെ ഉച്ചഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ടെലിഫോൺ സംഭാഷണം നടന്നു. ഇതാണ് ഒരു ദിവസത്തെ കാര്യങ്ങൾ. ഇന്നലെ രാവിലെ 9 മണിയ്ക്ക് ഞാൻ ഹോട്ടലിൽ നിന്നിറങ്ങി. ഒരു ടാക്സിയിൽ TIFR ൽ എത്തി. ഒരു ടെലിഫോൺ ബൂത്തിൽ കയറി ഒരു ടെലിഫോൺ ഡയറക്ടറി സംഘടിപ്പിച്ചു. അതിൽ നിന്നും ഒരു ടെലിഫോൺ നമ്പർ കുറിച്ചെടുത്തു. ഒരു ടെലിഫോൺ ബൂത്തിൽ കയറി ആ നമ്പറിലേക്ക് ഡയൽ ചെയ്തു. ഒരു സ്ത്രീയാണ് ഫോൺ എടുത്തത്. ഞാൻ ചോദിച്ചു. 'ഇന്നലെ രാത്രി ഒരു ടെലിഫോൺ സംഭാഷണം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരു കോപ്പി കിട്ടുമോ?' അവർ പറഞ്ഞു. 'ഇല്ല. അതിന്റെ ആവശ്യമില്ല.' ഞാൻ ചോദിച്ചു. 'എന്തുകൊണ്ട്?' അവർ പറഞ്ഞു. '

അവസാന കത്തു് ഇതുപോലെതന്നെ ഓർമ്മയിൽ നിന്നും എഴുതുന്നു.

23.10.68. 6 A.M. രാത്രി ഉറക്കമുണർന്നു. ഭർത്താവും മക്കളും ഉറക്കമായിരുന്നു. ഞാൻ പതുക്കെ എഴുന്നേറ്റു. ഒരു ചായ കുടിച്ചു. കുളിച്ചു. ഡോക്ടർ ബാലസുബ്രഹ്മണ്യൻ സാർ വരുന്നുണ്ടു്. ഡോ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ സാർ വരുന്നതിനു മുമ്പു് ഞാൻ ഒരുങ്ങിക്കെട്ടി ഒരുപോലെ ഇരിക്കണമെന്നു് എനിക്കു നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. Ph. D. കിട്ടിയ വിവരം അറിഞ്ഞപ്പോൾ ഡോക്ടർ സാർ എന്നെ അഭിനന്ദിച്ചു. ഞാൻ ഒരു ചെറിയ സമ്മാനം കൊടുത്തു. അതു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഇഷ്ടമായി. അതിനുശേഷം ഞാൻ ഡോക്ടർ സാറിനോടു് ഒരു കാര്യം പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഇനി ഒരു ഗവേഷണം നടത്തുന്നില്ലെന്നും, ഇനി ഒരു ഗവേഷണത്തിനു് ഞാൻ ഇല്ലെന്നും പറഞ്ഞു. അതിനുള്ള കാരണങ്ങളും പറഞ്ഞു. ഡോക്ടർ സാർ എന്നെ ഒരുപാടു് ഉപദേശിച്ചു. ഗവേഷണം നടത്തണമെന്നു് നിർബന്ധിച്ചു. പക്ഷേ, ഞാൻ എന്റെ തീരുമാനത്തിൽ ഉറച്ചുനിന്നു. അപ്പോൾ ഡോക്ടർ സാർ എന്നോടു് ചോദിച്ചു. ഇനി എന്തു ചെയ്യാനാണു് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്? ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു ടീച്ചറാകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ഡോക്ടർ സാർ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു ടീച്ചറാകുന്നതിനോടു് യോജിക്കുന്നില്ല. ഞാൻ ഒരു ഗവേഷണം നടത്തണമെന്നു് ഡോക്ടർ സാർ നിർബന്ധിച്ചു. ഞാൻ ഒരു ടീച്ചറാകുന്നതിനോടു് ഡോക്ടർ സാർ യോജിച്ചില്ല. ഞാൻ ഒരു ടീച്ചറാകുന്നതിനോടു് ഡോക്ടർ സാർ യോജിക്കാതിരുന്നതിനു് ഒരു കാരണമുണ്ടു്

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഗുരുവിന്റെ ഭാഗവതം പാരായണം ചെയ്തു. ഗുരുവിനെ ഒരു ദൈവമായി കരുതുന്നതിനെ ഞാൻ
എതിർത്തു. ഗുരുവിനെ ഗുരുവായിത്തന്നെ കാണണം – അതാണു ശിഷ്യന്റെ ധർമ്മം.

ഗുരുവിന്റെ ഭാഗവത പാരായണം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു: "ഗുരുവിന്റെ
കുടുംബത്തിന്റെ കാര്യം എന്തു ചെയ്യും?" അതിനുള്ള മറുപടി ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയിൽ
നിന്നുതന്നെ കിട്ടി. "ഞാൻ ഇവിടെ നിന്നു പോകുന്നില്ല. ഗുരുവിന്റെ കുടുംബത്തിനു
വേണ്ടി ഞാൻ ഇവിടെ താമസിക്കും. ഗുരുവിന്റെ കുടുംബത്തിനു വേണ്ടി ഞാൻ
ജീവിക്കും." ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യയുടെ ഈ മറുപടി കേട്ടപ്പോൾ എനിക്കു വലിയ
സന്തോഷമായി. ഗുരുവിന്റെ കുടുംബത്തിനു വേണ്ടി ഗുരുപത്നി ജീവിക്കുന്നതിനെ
ഞാൻ അഭിനന്ദിച്ചു. ഗുരുപത്നിയുടെ ഈ തീരുമാനം ഗുരുവിനോടുള്ള ഭക്തിയുടെ
ഉത്തമോദാഹരണമായിരുന്നു. ഗുരുപത്നിയുടെ ഈ തീരുമാനത്തിനു ശേഷം ഞാൻ
ഗുരുവിന്റെ കുടുംബത്തിനു വേണ്ടി ജീവിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു. ഗുരുവിന്റെ
കുടുംബത്തിനു വേണ്ടി ജീവിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചപ്പോൾ

നന്തിന്റെ ഒരുക്കമൊന്നും തുടങ്ങിയിട്ടില്ല. 10.40 ന് കാറെടുത്തു. കുറേനേരം ചിരകാരനെ കാത്തുനിന്നു. ഒരു കാപ്പിയും കുടിച്ചു. കാറിന്റെ ടയർ കുറച്ചു കൂടി കാറ്റടിച്ചു.

25.10.1966. 5.30 AM. ഉണർന്നപ്പോൾ മുതൽ കാലിലെ വേദന. ഒരു ചെറിയ കുരുവിന്റെ ഇരുപ്പുണ്ട്. 22-ാം തീയതിയാണ് ഡോക്ടറെ കാണാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. രണ്ടുദിവസം മുൻപ് 23-ാം TIFR ൽ ഉദ്ഘാടനമാണ്. ഈ ദിവസമാണ് Nobel Prize ന്റെ പ്രഖ്യാപനവും. ഇതിനിടയിൽ ഈ കുരുവിന്റെ കാര്യം ഓർക്കാൻ തന്നെ വയ്യ. ഇന്നുതന്നെ ഡോക്ടറെ കാണണമെന്ന് തീരുമാനിച്ചു.

കാലത്ത് പ്രാതൽ കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഗീത വന്നു. ഞാൻ ഓഫീസിലേക്ക് പോയി. ഇന്ന് ഓഫീസിൽ കുറച്ചു ജോലിയുണ്ടായിരുന്നു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഊണിനു വീട്ടിൽ വന്നു. ഗീത ഉച്ചയൂണ് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഊണുകഴിച്ചു. ഗീതയും കുട്ടികളും ഊണുകഴിച്ചു. ഗീത കുറച്ചുനേരം വിശ്രമിച്ചു. ഞാൻ ഓഫീസിലേക്ക് പോയി. ഗീത കുട്ടികളെ സ്കൂളിൽ കൊണ്ടുപോയി. ഞാൻ ഓഫീസിൽ വന്നപ്പോൾ 3 മണിയായിരുന്നു. ഗീത കുട്ടികളെ സ്കൂളിൽ കൊണ്ടുപോയി വിട്ടു. ഞാൻ ഓഫീസിൽ വന്നു. ഗീത കുട്ടികളെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ഞാൻ 11.30 മുതൽ 1 വരെ ക്ലാസെടുത്തു. ഓഫീസിൽ വന്നു. 4 മണിക്ക് ക്ലാസിലേക്ക് പോയി. ക്ലാസ്സിൽ വച്ച് കഠിനമായ വേദന തോന്നി. ഒരു ചെറിയ കുരുവിന്റെ രൂപത്തിൽ കാലിന്റെ പുറകിലായിട്ടാണ് വേദന തുടങ്ങിയത്. ക്ലാസ്സിൽ വച്ച് വേദന കൂടിക്കൂടി വന്നു. ക്ലാസ്സ് തീരുന്നതിനുമുൻപ് വേദന അസഹ്യമായി. ക്ലാസ്സ് തീർത്തു. ഓഫീസിൽ വന്നു. ഗീത വന്നു. ഗീതയോട് കാര്യം പറഞ്ഞു. ഗീത ഡോക്ടറെ വിളിച്ചു. ഡോക്ടർ വീട്ടിലുണ്ടായിരുന്നു. ഡോക്ടർ വന്നു. ഡോക്ടർ പരിശോധിച്ചു. ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു: ഇത് ഒരു ചെറിയ കുരുവാണ്. ഇതിന് ഒരു പേരുണ്ട്. ഞാൻ മറന്നുപോയി. ഇത് പഴുത്തുപൊട്ടിയാൽ കുഴപ്പമില്ല. പഴുത്തുപൊട്ടിയില്ലെങ്കിൽ ഓപ്പറേഷൻ ചെയ്യണം. ഡോക്ടർ ഒരു ഇഞ്ചക്ഷൻ തന്നിട്ട് പോയി. ഞാൻ കിടന്നു. ഗീത ഒരു ചൂടുവെള്ളം കൊണ്ടുവന്ന് കുരു കഴുകിത്തന്നു. ഞാൻ കിടന്നു. ഗീത കുട്ടികളുടെ കാര്യങ്ങൾ നോക്കി

WHO; Rio ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

ഭക്ഷണം. ഞാൻ പോകുമെന്നു കരുതിക്കൂടാ എന്നു പറഞ്ഞു, എന്നെ വണ്ടിയിൽ കയറ്റിവിടുവാൻ! ഞാൻ ചോദിച്ചു, ഇത്രയും ദൂരത്തു കൂടെ വരുന്നതിനു ഇവർക്കു വല്ലതും കൊടുക്കണമോ എന്നു. അതിനു വേണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. എന്തൊരു നിഷ്കളങ്കമായ ഭാവം, അല്ലേ? ഇവർ! ഇവിടെ തന്നെ താമസിക്കുന്നുവെങ്കിൽ.

29. 10. 1968. 5 AM. വലിയ ഒച്ചയും ബഹളവും കേട്ടുണർന്നു കൊണ്ടിരുന്നു. ഏതോ ഒരു അപകടം തന്നെ. ഞെട്ടിയുണർന്നു ഓടിച്ചെന്നു നോക്കുമ്പോൾ ഒരു ലോറി മറിഞ്ഞു കിടക്കുന്നു. ഡ്രൈവർ പുറത്തിറങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഒരു ഭാഗത്തെ ചില്ലുകൾ പൊട്ടിച്ചിതറിയിട്ടുണ്ട്. ഉടൻ തന്നെ ഒരു ജീപ്പിൽ കയറ്റി ആശുപത്രിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. ഒരു കുഴപ്പവുമില്ലെന്നു കേൾക്കുന്നതിൽ സന്തോഷം തോന്നി. ലോറിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സാധനങ്ങൾ ഓരോന്നായി പുറത്തിറക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ തന്നെ ചെന്നു കുറച്ചു സഹായിച്ചു. ഒരു കെട്ടു തുണിയുടെ മുകളിൽ ഒരു പെട്ടി കിടക്കുന്നു. അതിനുള്ളിൽ ഒരു ടേപ്പ് റിക്കാർഡർ ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ അതിനെ പുറത്തെടുത്തു. അതിനുള്ളിൽ ഒരു കാസറ്റും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ ഏതോ ഒരു ഹിന്ദി പാട്ടുകൾ റിക്കാർഡ് ചെയ്തിരിക്കുന്നതായി കണ്ടു. ഞാൻ അതു പുറത്തെടുത്തു. ഡ്രൈവർ അതു കണ്ടു. അയാൾ അതു എന്റെ കയ്യിൽ നിന്നും വാങ്ങി. ഞാൻ അതു തിരിച്ചു കൊടുത്തു. അയാൾ അതു തുറന്നു നോക്കി. അതിനുള്ളിൽ ഒരു കാസറ്റ് ഉണ്ടായിരുന്നു. അയാൾ അതു പുറത്തെടുത്തു

[illegible] Grand Survey [illegible] [illegible] [illegible]

ന.ഡബ്ല്യു.പി.എസ്. ആയിരുന്നു. ഇന്ന് ഈ സ്കൂൾ ഹൈസ്കൂൾ വിഭാഗത്തിൽ 1000 ത്തിലധികം കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നു. ഇതിനുപുറമെ ഹയർസെക്കന്ററി വിഭാഗത്തിൽ 600 ത്തിലധികം കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നു. ഈ സ്കൂൾ ഇന്ന് ഒരു ഹൈടെക് സ്കൂളാണ്. ഹൈസ്കൂൾ വിഭാഗത്തിൽ 30 ഡിവിഷനുകളിലായി 1200 ത്തിലധികം കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നു. ഹയർസെക്കന്ററി വിഭാഗത്തിൽ 12 ബാച്ചുകളിലായി 600 ത്തിലധികം കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നു. ഹൈസ്കൂൾ വിഭാഗത്തിൽ 60 അദ്ധ്യാപകരും ഹയർസെക്കന്ററി വിഭാഗത്തിൽ 20 അദ്ധ്യാപകരും ഉൾപ്പെടെ 80 അദ്ധ്യാപകർ ഇവിടെ ജോലി ചെയ്യുന്നു. ഇവരിൽ 10 പേർ ഭിന്നശേഷിക്കാരായ അദ്ധ്യാപകരാണ്. ഇവർക്കായി പ്രത്യേകം ടോയ്ലറ്റ് സൗകര്യം ഒരുക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഭിന്നശേഷിക്കാരായ കുട്ടികൾക്കായി പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകുന്നു. ഇവർക്കായി പ്രത്യേക ക്ലാസുകൾ നടത്തുന്നു. ഇവർക്കായി പ്രത്യേക

. ฟิสิกส์ โลกาภิวัตน์ ทุ่งนา ที่นั่ง ผู้ป่วย ทหาร ปลาวาฬ ปลาวาฬ ปลาวาฬ

ഫ്ലൈറ്റ് ലെഫ്റ്റനന്റ് ജി. രാഘവൻ നായർ സ്മാരക ട്രോഫി മത്സരം. രാവിലെ 7.62.62 ടൈം, കിട്ടുമോ എന്നറിയാൻ വെറുതെ ഒരു ശ്രമം നടത്തി നോക്കാം. രാത്രി ഉറക്കം ശരിയായില്ല. പനി കുറഞ്ഞിട്ടുണ്ട് (11.50) കണക്കുകൂട്ടലുകൾ ശരിയാണ്. മണിക്കൂറിൽ 1,01,036 മൈൽ (ഒരു ചിത്രശലഭത്തിന്റെ ചലനശേഷിയുടെ പത്തിലൊന്നു മാത്രം). ഭീകരം! നമ്മൾ ചെയ്തതെന്ത!

4.11.1968. 5.45 PM. പാലക്കാടുനിന്ന് Delhi യിലേക്കുള്ള ട്രെയിനിലാണ്. കമ്പാർട്ടുമെന്റിൽ ഞാൻ മാത്രം. 11.30 മുതൽ 12.30 വരെ ഉറങ്ങി. നല്ല തണുപ്പുണ്ട്. ഇടയ്ക്കിടെ ഓരോ സ്റ്റേഷനിൽ നിർത്തുന്നു. 12.30 ന് വന്ന ഭക്ഷണത്തിനു ശേഷം കിടന്നുറങ്ങി. രാത്രി ഏതോ സ്റ്റേഷനിൽ നിർത്തിയപ്പോൾ ഇറങ്ങി. തണുപ്പ്. ഇപ്പോൾ ഉറക്കം വരുന്നില്ല. ഇനി ഡൽഹിയിൽ എത്തുന്നതുവരെ ഉറങ്ങാൻ പറ്റുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങിയത് 1.15 നാണ്. ഇപ്പോൾ 7.30 ആയി. ഇനി ഉറങ്ങിയാൽ ഉണരുന്നത് 10 മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞായിരിക്കും. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു ഗുളിക കഴിച്ചിരുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ ഒരു ഗുളിക കൂടി കഴിച്ചു. ഇപ്പോൾ പനിയുടെ ലക്ഷണമൊന്നുമില്ല. ഒരു കാപ്പി കുടിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്.

5.11.1968. 6.15 a.m. രാത്രി ഉറങ്ങിയപ്പോൾ തണുപ്പുണ്ടായിരുന്നു. പുതപ്പെടുത്ത് പുതച്ചു കിടന്നു. രാവിലെ 5 മണിക്ക് ഉണർന്നു. ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ എത്താൻ 2 മണിക്കൂർ കൂടിയുണ്ട്. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ഞാൻ ഒരു ഓഫീസിൽ ചെന്നപ്പോൾ അവിടെ ഒരു ഫയൽ കാണാനില്ല. അതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ ഓഫീസിലുള്ളവർ പറഞ്ഞു: "ഫയൽ കാണാനില്ലെന്നുള്ള കാര്യം ഞങ്ങൾക്കറിയാം. അതിനെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ അന്വേഷിക്കുന്നുണ്ട്." ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഫയൽ കാണാനില്ലെന്നുള്ള കാര്യം നിങ്ങൾക്കറിയാമെങ്കിൽ അതിനെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഫയൽ കാണാനില്ലെന്നുള്ള കാര്യം നിങ്ങൾക്കറിയാമെന്നുള്ള കാര്യം ഞാൻ അറിയുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ഫയൽ കാണാനില്ലെന്നുള്ള കാര്യം നിങ്ങൾക്കറിയാമെന്നുള്ള കാര്യം ഞാൻ അറിയുന്നുണ്ട

[illegible] ടെ കടലാസുകൾ മുഴുവനായും നശിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞു. ഒരു കത്തുപോലും ബാക്കിയില്ല. ഞാൻ ഒരു പുതിയ ജീവിതം തുടങ്ങുകയാണ് – പഴയതിന്റെ ഓർമ്മകളൊന്നും ഇല്ലാതെ. ഈ തീരുമാനത്തിൽ ഞാൻ ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നു.

ടോൾസ്റ്റോയ് മുഴുവനായും വായിച്ചു തീർത്തു. ഇപ്പോൾ ഡിക്കൻസിന്റെ ഒരു നോവൽ വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഡേവിഡ് കോപ്പർഫീൽഡ്. ഇതിനുമുമ്പ് ഞാൻ ഡിക്കൻസിന്റെ ഒരു നോവലും വായിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ വായിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ ഏറെ ആനന്ദിക്കുന്നു. ഡിക്കൻസിന്റെ ഹാസ്യരസം ഞാൻ ഇതുവരെ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തതാണ്. ഇതിനുമുമ്പ് ഞാൻ വായിച്ച ഇംഗ്ലീഷ് നോവലുകൾ – ഉദാഹരണം ഹാർഡിയുടെ നോവലുകൾ – ഇത്രയും ഹാസ്യരസം നിറഞ്ഞവയല്ല. ഡിക്കൻസിന്റെ ഹാസ്യരസം എന്നെ ഏറെ ആകർഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഡിക്കൻസിന്റെ ഹാസ്യരസത്തിന്റെ ഉറവിടം ഞാൻ കണ്ടുപിടിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഷയിലെ ചില പ്രയോഗങ്ങളിലാണ് അതിന്റെ രഹസ്യം കുടികൊള്ളുന്നത്. ഉദാഹരണത്തിന് "നീ വെണ്ണപോലെ മൃദുവാകുന്നു" എന്ന് ഒരാൾ മറ്റൊരാളോട് പറയുന്നതിനുപകരം അദ്ദേഹം പറയുന്നത് "നീ വെണ്ണപോലെ മൃദുവാകുന്നു, എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം" എന്നാണ്. ഈ ചെറിയ കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ എത്ര ഹാസ്യാത്മകമാണ്!

6.11.1968 ടഅ. ഇന്ന് ഞാൻ ഡിക്കൻസിന്റെ നോവൽ വായിച്ചു തീർത്തു. നല്ല കൃതി.

ഇന്നലെ ടോൾസ്റ്റോയ് എന്റെ ഭാവനയെ ഉണർത്തിവിട്ടു. ഞാൻ ഒരു കഥയെഴുതാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഒരു ഗ്രാമീണ പെൺകുട്ടിയുടെ കഥയാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്. അവൾ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനുമായി പ്രണയത്തിലാകുന്നു. അവൾ അവനെ വിവാഹം കഴിക്കുന്നു. അവൾ അവനോടൊപ്പം ഒരു നഗരത്തിലേക്ക് പോകുന്നു. അവിടെ അവൾ ഒരു ഫാക്ടറിയിൽ ജോലിക്കു ചേരുന്നു. അവൾ ഒരു ഫാക്ടറി തൊഴിലാളിയായി മാറുന്നു. അവൾ ഒരു വിപ്ലവകാരിയായി മാറുന്നു. അവൾ ഒരു വിപ്ലവകാരിയായി മാറുന്നതിനുമുമ്പ് അവൾ ഒരു ഫാക്ടറി തൊഴിലാളിയായി മാറുന്നതിനുമുമ്പ് അവൾ ഒരു നഗരത്തിലേക്ക് പോകുന്നതിനുമുമ്പ് അവൾ ഒരു ഗ്രാമീണ പെൺകുട്ടിയായിരുന്നു. ഞാൻ ഈ കഥയെഴുതാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഞാൻ ഈ കഥയെഴുതാൻ തീരുമാനിച്ചതിനുമുമ്പ് ഞാൻ ഒരു

7. 11. 1968. 5 AM. ഇന്നലെ രാത്രി ഒരു മണിക്കു ഞാൻ ഉറങ്ങിയതാണ്. ഇന്നലെ PSC കാരുടെ സമരം കാരണം ഓഫീസിൽ പോകാതിരുന്നു. ഇന്നു നേരത്തെ എഴുന്നേറ്റു കുളിക്കണം. കാലത്തു ഓഫീസിൽ പോകുന്നതിനു മുമ്പു ചെയ്യേണ്ട ജോലികൾ ഒരുപാടുണ്ട്. ഓഫീസിൽ പോയി — രണ്ടാഴ്ചയായി ഞാൻ Mathew Gandhi എന്നയാൾക്ക് Surface mail വഴി കത്തുകൾ അയച്ചു. 12 ഉറുപ്പിക വരെ ചെലവാകുന്നു. NBS കാരുടെ കത്തും കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. രണ്ടാഴ്ചയുടെ കാര്യം ഓർമ്മപ്പെടുത്തുന്നു. ഇന്നു വാങ്ങി കവിത തുടങ്ങാൻ തന്നെയാണു തീരുമാനം. ഇന്നുതന്നെ തുടങ്ങണം. രാത്രി 8 മണിക്ക് YWCA യിൽ വച്ചു ഞങ്ങളുടെ കാരണർ (Joseph Thomas) Mandolin കച്ചേരി കേൾപ്പിക്കുന്നു. രണ്ടു ദിവസത്തെ കോഴ്സിനു ശേഷം നാളെ ക്ലാസ്സുണ്ടാവുകയില്ല. 10. 30 മുതൽ 2) വരെ.

ദിനങ്ങൾ കടന്നുപോകുന്നതിൽ കേട്ടുമടുത്തതാണെങ്കിലും ഓരോ ദിവസവും, ഓരോ നിമിഷവും, ഓരോ പുലരിയും, അതു പോലെതന്നെ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്, ഒരു രാത്രി ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ്, ഓരോ ദിവസത്തിന്റെയും കണക്കെടുക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കും. ഈ ദിവസത്തിന്റെ കണക്കെടുപ്പ് ഞാൻ തന്നെയാണു നടത്തുന്നത്. ഞാൻ തന്നെ ചോദിക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങൾക്കും ഞാൻ തന്നെ ഉത്തരം പറയുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ 5 മണിക്കു ഞാൻ ഉണർന്നു. ഉണർന്നപ്പോൾ മുതൽ ഓർമ്മയിൽ വന്നതു ഞാൻ കാണാറുള്ള ഒരു സ്വപ്നമാണ്. ഞാൻ ഒരു ഗുഹയിൽ കിടക്കുകയാണ്. ഗുഹയുടെ വായ്ഭാഗത്തു കൂടി പുറത്തെ കാഴ്ചകൾ കാണാം. ഗുഹയുടെ വായ്ഭാഗത്തു നിന്നും ഏതാനും അടി അകലെയാണു ഞാൻ കിടക്കുന്നത്

ചാവടി നടയുടെ കിഴക്കേ ദിക്കിലേക്കു കിഴക്കോട്ടു പുറപ്പെട്ടു കുറച്ചു ദൂരം ചെന്നാൽ ഇടതുഭാഗത്തു കാണുന്നതാകുന്നു. രണ്ടു നടകളിലും ഓരോ ചെറിയ ഗോപുരങ്ങൾ ഉണ്ടു. നടയ്ക്കു പുറത്തു കിഴക്കോട്ടു കുറച്ചു ദൂരം ചെന്നാൽ ഇടതുഭാഗത്തു കാണുന്നതാകുന്നു. രണ്ടുകൂട്ടരുടെയും

[illegible]

12.11.1968 S. AM. [illegible]

[illegible]

13.11.1968. S AM. [illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] ഞാൻ [illegible] ഞാൻ [illegible] ഞാൻ [

ദ്രാവകം നൽകിയാണ് ചികിത്സിച്ചത്. ലോങ്ങ് ഡ്രാൻസ് കനാലിലെ ജലത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരത്തെപ്പറ്റി ഇപ്പോൾ ഉയർന്നുവന്നിട്ടുള്ള ആരോപണങ്ങളിൽ കഴമ്പുണ്ടോ എന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള അന്വേഷണമാണ് ഈ കമ്മീഷന്റെ മുമ്പാകെ നടക്കുന്നത്. ഈ കേസിലെ ആദ്യത്തെ സാക്ഷിയെ വിസ്തരിച്ചു. പേര് ഡോ. ജോസഫ് കുര്യൻ.

താൻ ഹൈദ്രാബാദിലെ ഗവൺമെന്റ് ആശുപത്രിയിൽ ഡോക്ടറായി ജോലി ചെയ്യുന്നു. ഈ ആശുപത്രിയിലെ ഡോക്ടർമാരുടെ പ്രധാന ജോലി ഔട്ട് പേഷ്യന്റ് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിൽ രോഗികളെ പരിശോധിക്കുകയാണ്. ഇന്നത്തെ കേസിലെ പരാതിക്കാരനായ ശ്രീ. എൻ. ഗോപാലകൃഷ്ണൻ തന്റെ അടുക്കൽ ചികിത്സയ്ക്കായി വന്നിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന് ഡിസന്ററി ബാധിച്ചിരുന്നു. അതിനുള്ള ചികിത്സയാണ് നൽകിയത്. ഈ രോഗം ഉണ്ടാകുന്നതിന് പല കാരണങ്ങളുണ്ട്. ഭക്ഷണത്തിലൂടെയും വെള്ളത്തിലൂടെയും ഈ രോഗം പകരാം. ഈച്ചകൾ മുഖേനയും ഈ രോഗം പകരാം. ഈച്ചകൾ ഈ രോഗാണുക്കളെ പരത്തുന്നു. ഈച്ചകൾ ഇരിക്കുന്ന ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഈ രോഗം പിടിപെടാം

17.11.1968. 5. AM. ഉണരുമ്പോൾ തുള്ളിക്കുന്നുണ്ട്. നല്ല തണുപ്പുണ്ട്. നല്ല തെളിഞ്ഞ പൊരുതാ. ഒരു കുഴപ്പവുമില്ല. കുറച്ചു നേരം കിടക്കുന്നു. ഉണരുമ്പോൾ കുറച്ചു കിടക്കുന്നത് ഒരു ശീലമാണ്. നേരം കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉണരുന്നതിനു മുമ്പുള്ള ഒരു സുഖമുണ്ടല്ലോ, അതിനെ ഉണർന്നു കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനെ

സ്റ്റിന്റെ കടയുടെ മുകളിലാണ് താമസം. ഞങ്ങൾക്ക് കൂടിൽ വാടകയ്ക്ക് കൊടുത്തിരിക്കുന്നത് ഒരു ഹിന്ദുസ്ഥാനിയുടെ വീടാണ്. ഭർത്താവ് ചെറിയ ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ്. ഭാര്യയും രണ്ട് കുട്ടികളുമുണ്ട്. ഒരു പഴയ കാലത്തെ വീടാണ് ഇത്. രണ്ട് നിലകളുണ്ട്. ഞങ്ങൾ താമസിക്കുന്നത് മുകളിലാണ്.

20.11.1968. 5 AM. ഇന്നലെ കാലത്ത് പോയതിന് ശേഷം ഞാൻ ഉറങ്ങിപ്പോയി. രാത്രി ഒന്നര മണിക്കാണ് ഉണർന്നത്. പിന്നെ ഉറങ്ങിയില്ല. 11.30 മുതൽ 12.30 വരെ ഓടി. സാധാരണയിലുമധികം ദൂരം ഓടിയിരുന്നു. തിരിച്ചുവന്ന് കുളിച്ചു. ഹൈദരാബാദിലെ പാവപ്പെട്ടവർക്കുവേണ്ടി രണ്ട് സ്കൂളുകൾ നടത്തുന്ന ഒരു സംഘടനയുടെ ഓഫീസിലാണ് ഞാൻ ജോലി ചെയ്യുന്നത്. അവിടെ ഏകദേശം 200 കുട്ടികൾ പഠിക്കുന്നുണ്ട്. അവരിൽ ഭൂരിഭാഗവും മുസ്ലീങ്ങളാണ്. ഹിന്ദുക്കളും ക്രിസ്ത്യാനികളും കുറച്ചുണ്ട്. ഞാൻ ഓഫീസിലെത്തുമ്പോൾ പ്രാർത്ഥന കഴിഞ്ഞിരിക്കും. പ്രാർത്ഥന കഴിഞ്ഞാൽ ഉടൻ ക്ലാസുകൾ തുടങ്ങും. ഞാൻ ഓഫീസിലെത്തുമ്പോൾ ഓഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം ഉറുദുവിലാണ് സംസാരിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ഉറുദു പഠിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഓഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം വളരെ സൗഹൃദത്തിലാണ് പെരുമാറുന്നത്. ഓഫീസിലെ ജോലി ഞാൻ ആസ്വദിക്കുന്നുണ്ട്. ഓഫീസിലെ ജോലി കഴിഞ്ഞ് ഞാൻ നേരെ വീട്ടിലേക്ക് പോകും. ഉച്ചയ്ക്ക് ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ വീട്ടിലേക്ക് പോകാറില്ല. ഓഫീസിൽ നിന്ന് ഭക്ഷണം കഴിക്കും. ഓഫീസിൽ നിന്ന് വീട്ടിലേക്ക് നടക്കാവുന്ന ദൂരമേയുള്ളൂ. ഓഫീസിൽ നിന്ന് വീട്ടിലേക്ക് നടക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഉറുദു പഠിക്കുന്നു. ഓഫീസിലുള്ളവരുമായി ഉറുദുവിൽ സംസാരിക്കുന്നു. ഓഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം ഉറുദുവിൽ സംസാരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഉറുദു പഠിക്കാൻ എളുപ്പമാണ്. ഓഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം ഉറുദുവിൽ സംസാരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഉറുദു പഠിക്കാൻ എളുപ്പമാണ്. ഓഫീസിലുള്ളവരെല്ലാം ഉറുദുവിൽ സംസാരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഉറുദു പഠിക്കാൻ എളുപ്പമാണ്.

21.11.1968. 5.25 AM. ഇന്നലെയും ഉണർന്നത് നേരത്തെ തന്നെ. പുലർച്ചെ 4 മണിക്ക് പുറപ്പെടുന്ന ട്രെയിനിലാണ് ഞാൻ ഹൈദരാബാദിലേക്ക് പോകുന്നത്. ആ ട്രെയിനിന് (Udyog). അതുകൊണ്ട് നേരത്തെ എഴുന്നേൽക്കണം. വാതിൽ തുറന്നപ്പോൾ പുറത്ത് നല്ല തണുപ്പുണ്ടായിരുന്നു. 1.2 കിലോമീറ്റർ ദൂരമുണ്ട് സ്റ്റേഷനിലേക്ക്. 100 മീറ്റർ ദൂരം ഓടിയപ്പോൾ തന്നെ ശരീരം ചൂടായി. 12 മുതൽ 12.30 വരെ ഓടിയിട്ടുണ്ട്. 12 മണിക്ക് ഓടിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ തന്നെ ശരീരം ചൂടായിരുന്നു. ഓടിയപ്പോൾ ശരീരത്തിലെ കൊഴുപ്പ് കുറയുമെന്ന് തോന്നുന്നു. ഓടിയപ്പോൾ ശരീരത്തിലെ കൊഴുപ്പ് കുറയുമെന്ന് തോന്നുന്നു. ഓടിയപ്പോൾ ശരീരത്തിലെ കൊഴുപ്പ് കുറയുമെന്ന് തോന്നുന്നു.

ഇന്നലെയും തിരുപ്പതിയിൽ പോയിരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് കുറച്ച് ദൂരം നടന്നു. നിറയെ കടകളുണ്ടായിരുന്നു. കടകളിൽ നിന്ന് കുറച്ച് സാധനങ്ങൾ വാങ്ങി. തിരിച്ചുവന്ന് കുളിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഭക്ഷണം കഴിച്ചു.

22.11.1968. 5 AM ഇന്നലെയുടെയും തലേന്നിന്റെയും തുടർച്ചയായി ഓടി. ഇടയ്ക്ക് നടന്നു. ഓടുമ്പോൾ ശരീരത്തിലെ കൊഴുപ്പ് കുറയുമെന്ന് തോന്നുന്നു. ഓടുമ്പോൾ ശരീരത്തിലെ കൊഴുപ്പ് കുറയുമെന്ന് തോന്നുന്നു. ഓടുമ്പോൾ ശരീരത്തിലെ കൊഴുപ്പ് കുറയുമെന്ന് തോന്നുന്നു.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ও তার দল দক্ষিণ-পূর্ব ভারতের বিভিন্ন জায়গায় ঘুরে বেড়াতেন। তাঁদের কাজ ছিল ভারতীয় সংগীতের বিভিন্ন ধারা ও রীতি সম্পর্কে তথ্য সংগ্রহ করা। তাঁরা ধ্বনি রেকর্ড করতেন। তাঁদের সংগৃহীত রেকর্ডের সংখ্যা ছিল প্রায় ৭০০। এই রেকর্ডগুলি বর্তমানে মাদ্রাজ বিশ্ববিদ্যালয়ের গ্রন্থাগারে সংরক্ষিত আছে। ১৯৩৫ সালে তাঁরা উত্তর ভারতে সফর করেন। সেখানে তাঁরা বিভিন্ন ঘরানার ওস্তাদদের গান রেকর্ড করেন। তাঁদের সংগ্রহের মধ্যে ছিল ধ্রুপদ, খেয়াল, ঠুমরি, দাদরা, টপ্পা, তারানা, ভজন ও লোকসংগীত। তাঁরা বিভিন্ন ঘরানার শিল্পীদের সাক্ষাৎকার নেন এবং তাঁদের জীবনী ও সংগীত শিক্ষা সম্পর্কে তথ্য সংগ্রহ করেন। তাঁদের সংগ্রহের মধ্যে ছিল বিভিন্ন ঘরানার ওস্তাদদের গান, যন্ত্রসংগীত, লোকসংগীত ও ধর্মীয় সংগীত। তাঁরা বিভিন্ন ঘরানার শিল্পীদের সাক্ষাৎকার নেন এবং তাঁদের জীবনী ও সংগীত শিক্ষা সম্পর্কে তথ্য সংগ্রহ করেন। তাঁদের সংগ্রহের মধ্যে ছিল বিভিন্ন ঘরানার ওস্তাদদের গান, যন্ত্রসংগীত, লোকসংগীত ও ধর্মীয় সংগীত। তাঁরা বিভিন্ন ঘরানার শিল্পীদের সাক্ষাৎকার নেন এবং তাঁদের জীবনী ও সংগীত শিক্ষা সম্পর্কে তথ্য সংগ্রহ করেন।

সংগৃহীত তথ্য ও সংগীত রেকর্ড ১৯৩৫ সালে মাদ্রাজ বিশ্ববিদ্যালয়ের গ্রন্থাগারে সংরক্ষিত হয়। এই সংগ্রহের মধ্যে ছিল ধ্রুপদ, খেয়াল, ঠুমরি, দাদরা, টপ্পা, তারানা, ভজন ও লোকসংগীত। এই সংগ্রহের মধ্যে ছিল বিভিন্ন ঘরানার ওস্তাদদের গান, যন্ত্রসংগীত, লোকসংগীত ও ধর্মীয় সংগীত। এই সংগ্রহের মধ্যে ছিল বিভিন্ন ঘরানার ওস্তাদদের গান, যন্ত্রসংগীত, লোকসংগীত ও ধর্মীয় সংগীত। এই সংগ্রহের মধ্যে ছিল বিভিন্ন ঘরানার ওস্তাদদের গান, যন্ত্রসংগীত, লোকসংগীত ও ধর্মীয় সংগীত।

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

26.11.68. 5.45 AM. കാലം പാഞ്ഞുപോയ്കൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ വെൽഫെയർ ഓഫീസിൽ പോയി. ഇന്നും ഒന്നും കഴിഞ്ഞില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. ഇന്നും ഒന്നുമില്ലാതെ തിരിച്ചുപോരുമ്പോൾ ഞാൻ ഓർത്തു. ഇനി ഒരിക്കലും അവിടെ പോകുന്നില്ല

ഓരോന കൊടുക്കുകയുണ്ടായി. വെറുതെ ഇരുന്നാൽ ഓരോന്നും ആലോചിച്ചു കൂട്ടുകയും ചെയ്യുന്നതിനേക്കാൾ എത്രയോ ഭേദമാണ് ഇങ്ങനെ ഓരോന്നിൽ മുഴുകിയിരിക്കുന്നത്. ഇതിനിടയിൽ ഓർമ്മകൾ ഒന്നും വരുന്നില്ല. ഇതിനിടയിൽ ഒരു ചായ കുടിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ സമയം 10 മണിയായിരിക്കുന്നു. ഇനി ഉറങ്ങാൻ കിടക്കുകയാണ്.

27.11.1968. 5.30 AM. വീണ്ടും പുലർച്ചയായി. രാത്രി വേദനയുടെ കാലം പോയിരുന്നു. ഞാൻ വെൻട്രൻ പൊസിഷനിലായിരുന്നു കിടന്നുറങ്ങിയത്. ഇപ്പോൾ ഡോർസൽ പൊസിഷനിലാണ്. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ഉണർന്നിരുന്നു. രാത്രി ഒരു മണിയോടെ ഉണർന്നപ്പോൾ ഒരു ചായ കുടിച്ചു. പിന്നെ ഉറങ്ങിയത് 3 മണിയോടെയാണ്. ഇപ്പോൾ നല്ല തണുപ്പുണ്ട്. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു ചായ കുടിച്ചിരുന്നു

ഗവർണ്ണമെന്റിലാണ് സ്വീകരണം. ഗവർണ്ണർ, ചീഫ് സെക്രട്ടറി തുടങ്ങിയ വിശിഷ്ടാതിഥികൾ പങ്കെടുക്കുന്നുണ്ട്.

30.11.1968. 5.20 A.M. കണ്ണൂരിലെത്തുമെന്നാണ് അറിയിച്ചിരുന്നത്. പക്ഷേ നിശ്ചയമില്ല. രണ്ടുമണിക്കൂർ വൈകിയേക്കാം. ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഉറക്കത്തിലാണ്. കാലത്ത് ലീലാകരിക്കും പുഷ്പയും വന്നു. പുഷ്പയ്ക്ക് ഒരു പെൺകുഞ്ഞ് പിറന്നിരിക്കുന്നു. 7 പൗണ്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നലെ കണ്ണൂരിൽനിന്നും ഫോൺ ചെയ്തിരുന്നു. Dr. Zhivago കണ്ട ശേഷം, രണ്ട് പെൺകുട്ടികൾ ഓട്ടോഗ്രാഫിനുവേണ്ടി വീട്ടിലും വന്നിരുന്നു.

ഇന്നലെ രാത്രി, ഒരു മണിക്കൂർ നേരത്തെ ഉറങ്ങിപ്പോയി. ഇന്നത്തെ ഉറക്കം ഉഷാറായിരുന്നു. രാത്രി ഭക്ഷണത്തിനുശേഷം ഒരു കപ്പ് ചായയുണ്ടാക്കി കുടിച്ചു. ഉറക്കം വരുന്നതുവരെ ഇരുന്നു. "ഭാരതീയ ചക്രം: രാഷ്ട്രീയം നിയമം പൗരൻ" എന്നീ തലക്കെട്ടുകൾ കൊടുക്കും. എന്റെ പെൺമക്കൾക്കും മിത്രങ്ങളുടെ പുത്രന്മാർക്കുവേണ്ടിയും, ഒരു മുഖവുരയും നീണ്ടുപോയില്ല. കേവലം 3 പേജ്!

1.12.1968. 5.30 A.M. സിംഗപ്പൂരായി. ഇന്ന് ഞായറാഴ്ചയാണ്. സൂചിക 16. ഇന്നലെ എന്റെ Work Permit നുവേണ്ടി നിന്ന കൊടുത്തപ്പോൾ, അതിനുള്ള ഫീസ് ഒഴിവാക്കിത്തന്നു. അതിനുവേണ്ടി ചെലവഴിച്ച പെൺമക്കളുടെ പണം തിരിച്ചുകിട്ടി. ഇന്നലെ കാലത്ത് കാപ്പികുടിച്ചു. രാവിലെ പുഷ്പയുടെ ഫോൺ വന്നു. കുഞ്ഞിന് 'കൃഷ്ണ' എന്നു പേരിടുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രി 10.15 നു മുമ്പ് ഉറങ്ങിപ്പോയി. ഇന്നത്തെ ഉറക്കവും ഉഷാറായിരുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രി ഭക്ഷണത്തിനുശേഷം ഒരു ഗ്ലാസ് പാൽ കുടിച്ചു. ഇന്നും അതുതന്നെ ചെയ്യണം. ഇന്നലെ രാത്രി ഭക്ഷണത്തിനുശേഷം ഒരു ഗ്ലാസ് പാൽ കുടിച്ചു. ഇന്നും അതുതന്നെ ചെയ്യണം. ഇന്നലെ രാത്രി ഭക്ഷണത്തിനുശേഷം ഒരു ഗ്ലാസ് പാൽ കുടിച്ചു. ഇന്നും അതുതന്നെ ചെയ്യണം.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

2.12.1968. 5 AM. വലിയതണുപ്പുതോന്നുന്നു. ധനുമാസത്തുപോലെതോന്നുന്നു. ഉണർന്നു കിടന്നു. പിന്നെ കിടന്നു. പിന്നെ എഴുന്നേറ്റു. പല്ലുതേച്ചു. പിന്നെ കിടന്നു. കിടന്നതിനുശേഷം ഒരുപാടുനേരം ഓരോന്നാലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കിടന്നുകൊണ്ടുതന്നെ ചായകുടിച്ചു. പിന്നെ കുറച്ചുനേരം വായിച്ചു. പിന്നെ കുളിച്ചു. പിന്നെ ഉണ്ണാൻ കേറുന്നതിനുമുമ്പ് കുറച്ചുനേരം കിടന്നു. 12 മണിക്ക് 1.15 വരെ ചോറുണ്ടു. പിന്നെ TIME നോക്കിയില്ല. ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. 5.15 ന് ഉറക്കമുണർന്നു. പിന്നെയും കുറച്ചുനേരം കിടന്നു. അപ്പോൾ ചെറുതായി തലവേദന തുടങ്ങി! ഓഫീസിലെത്തിയപ്പോൾ തുടങ്ങിയതാണ്. പിന്നെപ്പിന്നെ കൂടിക്കൂടിവന്നു. ഇപ്പോൾ നല്ല തലവേദനയുണ്ട്. ഒരു ചായകുടിച്ചാൽ മാറുമായിരിക്കും. വേഗം കഴിക്കാമെന്നുവച്ചു ചോറുണ്ണാൻ പോയി. ചോറുണ്ടുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ തലവേദന കുറഞ്ഞുവരുന്നതുപോലെ തോന്നി. 5.15 ന് ഉണർന്നതിനുശേഷം ഒരു ചായകുടിച്ചിരുന്നെങ്കിൽ ഇപ്പോൾ തലവേദന ഉണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല. ചായകുടിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് തലവേദന ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ടാണ് ചായകുടിക്കാതിരുന്നത്. ഇപ്പോൾ കഴിഞ്ഞതു കഴിഞ്ഞു. ഇനിയെങ്കിലും ഒരു ചായകുടിച്ചുകളയാമെന്നുവച്ചു. ചായകുടിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ തലവേദന ഏതാണ്ടു പൂർണ്ണമായും മാറിയതുപോലെ തോന്നി. ഇനിയിപ്പോൾ കുഴപ്പമില്ല. ഇനി ഉറങ്ങാൻ പോകുന്നതുവരെ തലവേദന ഉണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്ന

ന്ത് കോഴിക്കോടിനെ ഒരു ആധുനിക കേരളത്തിന്റെ തലസ്ഥാനമാക്കണമെന്നുള്ള ഒരു പദ്ധതി ഉണ്ടായിരുന്നു.

ചാലപ്പുറത്തെ വീട്ടിൽ 11 മണിക്കാണ് എത്തിയത്. ഞാൻ ഒന്നാമതായി കണ്ടത് ഒരു പുതിയ കാഴ്ചയാണ്. ഞാൻ ഒരു കാര്യത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുകയായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു. 11 മണിക്ക് കുട്ടികൾ വന്നു - നല്ല ഒരു ടീനേജ് ഗ്രൂപ്പ്. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു. 11.15 ന് ഞാൻ ഒരു ഫോട്ടോ എടുക്കുന്നു.

[illegible] 6.12.1948. 5.30 AM. [illegible] [illegible] [illegible]

തെന്നു ടലവനം ("ചട്ടമന്നൻ") കയ്യനാനിന്നു. മാനുമിനിക്കുന്നതു കയ്യനാകുമെന്നതു. പുസ്തകത്തുടുത്തു ഒന്നും മുൻ pantheism പോലെ കൊടുത്തു നടുക്കുന്നതെന്നു, അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു. അതിനു NB ചെയ്തു, നാടകം, തന്നെ D ചെയ്തു കയ്യനി. pantheistic പോലെ ദൈവം ഒന്നുമില്ലെന്നു പറഞ്ഞു കുടുക്കിൽ കുടുങ്ങുന്നതാണു ഈ ക്ലൈമാക്സിൽ കയ്യനിക്കുന്നതു. ഒരു ലോക്കൽ ചെറുപ്പക്കാരനാണു ഈ ക്ലൈമാക്സിൽ ചിരിക്കുന്നതു. പക്ഷേ ഇതു ഒരു നീട്ടിപ്പറയുകയാണു. ചന്ദ്രനുദിച്ചപ്പോൾ നിലാവുകൊണ്ടു തെറ്റിദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടു കുറച്ചുപേർ കുറച്ചുനേരം ചിരിക്കുന്നതുപോലെയുണ്ടു.

8.12.1968. 6 AM. ഇന്നലെ കാലത്തു തുടങ്ങിയതാണു ഭീമനും കിടപ്പു. ബാക്കിയെല്ലാവരും തുടർച്ചയായുള്ള പുസ്തകങ്ങളിൽ നാടകമെഴുതുവാൻ ചെലവഴിച്ചു. ഒരു പുസ്തകത്തിൽ ഇത്ര തുടർച്ചയായി ഇരുന്നതിനാൽ കൈവേദന തോന്നുന്നു. 33 പുസ്തകത്തിൽ ബാക്കിയുള്ളതു കൊടുക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഇനി രണ്ടു പുസ്തകത്തുടുത്തു കൊടുക്കുവാനുണ്ടു (കൊടുക്കുന്നതു) പുസ്തകം. കൊടുക്കണം. കാരണം ഇവിടുള്ളതിനെക്കാൾ നല്ലതാണു നാടകം കാണുക. ഇവയും കൊടുക്കുമ്പോൾ വിചാരിച്ചതുപോലെ നന്നാകുമോ. നന്നാണു തോന്നുന്നു. രണ്ടുപേരും ഒന്നിച്ചു കൊടുക്കുന്നതു കാണുവാൻ പോകുന്നു. ചായ കുടിച്ചു കഴിഞ്ഞു പോകുന്നതാണു. പോയിട്ടു വരാം. ഇനി കുറച്ചുകൂടി കിടക്കട്ടെ.

10.12.1968 5 A.M. രാത്രിയിൽ നല്ല മഞ്ഞുണ്ടു. തൊഴിലുകഴിഞ്ഞു വന്നു. ഞാൻ തന്നെ ഇന്നലെ കൊടുത്തുകഴിഞ്ഞു. ചായ കുടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇന്നലെ ചായ കുടിച്ചുകൊണ്ടിര

ചോദ്യം വിട്ട് കുറേ നേരം പറഞ്ഞു. 1:30 കഴിഞ്ഞു ഉച്ചയൂണ് കഴിക്കാൻ. കാലത്ത് ഞാൻ കൊണ്ടുപോയ ചിപ്സും, സ്വീറ്റ്സും പിന്നെ മിക്സ്ചറിനെയും കഴിക്കാൻ ലേശം കൊടുത്തു. സ്വീറ്റ് കൊണ്ടുവന്നതിനെപ്പറ്റിയും, അത് നാവിൽ കൊണ്ടപ്പോൾ തോന്നിയതും പറഞ്ഞു. കുറേ കഴിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു തരം ചവർപ്പ്. ഞാൻ പറഞ്ഞു, കാലന്റെ മധുരമിനി എന്നെക്കൊണ്ടു വേണ്ടാന്ന്. അപ്പോൾ ഡോക്ടർ ഒരു Heartattack ന്റെ കഥയും പറഞ്ഞു തന്നു. ഹാർട്ടറ്റാക്ക് വരുമ്പോൾ നെഞ്ചിലൊന്നും, വേറെ വിട്ടുകാരെയും പറഞ്ഞറിയിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു ഗ്യാസ് കയറുന്നതുപോലെ തോന്നുമത്രേ! ഹൃദയത്തിലേക്കുള്ള രക്തക്കുഴലിൽ ബ്ലോക്കുണ്ടാകുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഇങ്ങനെ തോന്നുന്നത്. ഇതുപോലെ നമുക്കും ഒരു ഗ്യാസ് തോന്നുന്നുണ്ടോ എന്നു നോക്കണം.

ചായകുടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഡോക്ടർ, ഭർത്താവിനെ ഒന്നു പരിശോധിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഉടുപ്പൂരി കാണിച്ചു കൊടുത്തു. ഡോക്ടർ സ്റ്റെതസ്കോപ്പ് വെച്ചു നോക്കി. പിന്നെ ബ്ലഡ് പ്രഷർ നോക്കി. ഞാൻ ചോദിച്ചു, ഈ ബി.പി. സാധാരണ നിലയിലാണോ എന്ന്. അതെ എന്നു പറഞ്ഞു. പക്ഷേ! ഞാൻ ഒരു ചെറിയ കിടുപിടിയുണ്ട്, എന്ന്. ഞാനെപ്പോഴും കുറച്ചധികമാണ് കാണാറുള്ളത്. ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു നോക്കിയിട്ട് ഒന്നുമില്ല. ഒരു ചെറിയ വടയും കുറച്ചധികം ഗ്രീൻപീസും കഴിച്ചോളൂ എന്നും പറഞ്ഞു.

ഡോക്ടർ ചേച്ചിയുടെ ബ്ലഡ് പ്രഷർ നോക്കി. ഞാൻ ചോദിച്ചു, ചേച്ചിയുടെ ബി.പി. എത്രയുണ്ടെന്ന്. 110/70 കാണിക്കുന്നു.

ഡോക്ടർ ഓരോ പേപ്പർ കഷ്ണത്തിൽ കുത്തിക്കുറിച്ചു തന്നു. ഒന്ന് ഞങ്ങൾക്കുള്ള പ്രിസ്ക്രിപ്ഷൻ. രണ്ടാമത്തേത് ലാബിലേക്കുള്ള ടെസ്റ്റുകൾ. ഒന്നും രണ്ടും! ഇതുപോലെ ഒരു, മൂന്നാമത്തെ കുറിപ്പ് ഞാൻ ഡോക്ടർക്കും കൊടുത്തു! ഹൗ വീ! ഇവനെന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്!

10.10 ന്. എല്ലാം ഡോക്ടർ പറഞ്ഞുതീർത്തു. ഇനിയെന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത്. ലോക്കൽ, special assignment, ഇതുപോലെ ടെസ്റ്റുകൾ ഇനിയുമുണ്ടോ. ചെറിയ ജിജ്ഞാസയുണ്ടായിരുന്നു. ഫോൺ നമ്പർ തന്നു. ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു, ഇനി LPC കാണിക്കണം. അതിനുള്ള ഫീസ് ഇപ്പോൾ തന്നാൽ മതിയെന്ന്.

ടെക്നീഷ്യൻ ഡി.ഒ.ടെ കൊണ്ടുപോയി. ഫ്ലൂറസെന്റ് ലൈറ്റ്. ഇരുട്ടായിരുന്നു. ഞാൻ കണ്ണടച്ചു. ഇൻജക്ഷൻ എടുക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ഒരു ചെറിയ കുത്തുണ്ടാകുമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ കണ്ണടച്ചു കാത്തിരുന്നു. ഒന്നുമുണ്ടായില്ല. ഞാൻ കണ്ണുതുറന്നു നോക്കി. ഇൻജക്ഷൻ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ചോദിച്ചു, ഇത്രയേയുള്ളോ എന്ന്. അതെ എന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചോദിച്ചു, ഇനി ഇതിന്റെ റിസൾട്ട് എപ്പോൾ കിട്ടുമെന്ന്. ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞ് വരാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചോദിച്ചു, ഇതിന്റെ റിസൾട്ട് ഫോണിൽ പറയുമോ എന്ന്. ഇല്ല, നേരിട്ടുവരണമെന്നു

ও ৮৭ ॥

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

[illegible] [illegible] [illegible] [

നിന്നു കാട്ടിത്തരുന്ന ഗുരുകരുണയെപ്പറ്റിയും പറഞ്ഞു. അവരുടെ വിശ്വാസത്തിന്റെ ബലം അത്ഭുതപ്പെടുത്തുകതന്നെ ചെയ്തു. അവരുടെ കുടുംബത്തിന്റെ ഐശ്വര്യത്തിനും ഗുരുവിന്റെ കൃപയാണത്രേ കാരണം. ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോ കാണിക്കുകയും ചെയ്തു. ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോ കണ്ടപ്പോൾ അവർ കൈകൂപ്പി. ഞാൻ ഗുരുവിനെ വന്ദിച്ചു എന്നു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടാവണം അവർ ഒരു ചെറിയ പുസ്തകം എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു. "You have got blessings." അവരുടെ ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോ ഒരു പുസ്തകത്തിന്റെ പുറത്തുണ്ടായിരുന്നു. അതാണ് അവർ കാണിച്ചുതന്നത്. അവരുടെ ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോയുടെ താഴെ ഗുരുവിന്റെ പേരും എഴുതിയിരുന്നു. അതിൽ നോക്കിയപ്പോൾ ഗുരുവിന്റെ പേരും കണ്ടു. അവർ ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോയുടെ മുന്നിൽ കുറച്ചുനേരം ധ്യാനിച്ചിരുന്നു. ഞാനും അവരോടൊപ്പം ധ്യാനിച്ചു. അവർ ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോ എന്റെ കൈയിൽ തന്നു. ഞാൻ അവർക്ക് ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോ തിരിച്ചുകൊടുത്തു. അവർ ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോയിൽ ചുംബിച്ചു. ഞാനും അവരുടെ ഗുരുവിന്റെ ഫോട്ടോയിൽ ചുംബ

[illegible]

16.12.1968. 6 AM. [illegible]

[illegible]

[illegible]

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കിടക്കുന്നു ഗോപാലനായർ വന്നിരുന്നു. ഒരുപാടു കുഞ്ഞുങ്ങൾ വന്നതാണ്. ദാമോദരൻ മരിച്ചതിനുശേഷം ദാമുവിനെ നോക്കുന്നതു ഗോപാലനായരാണ്. ഭാര്യ വരുന്നതിനുമുമ്പു ഗോപാലനായർ പോയി. ഒരുപാടു നേരം ഞാൻ ഗോപാലനായരുടെ കൂടെ ചെലവഴിച്ചു. നാണി സുഖപ്രസവമായിരുന്നു. പെൺകുഞ്ഞിനെയാണു കിട്ടിയതു. ഒരുപാടു നേരം ഞാനവിടെ ഇരുന്നു. ഒരു ചായ കുടിച്ചിട്ടാണു ഞാൻ പോന്നതു. ഗോപാലനായരുടെ കൂടെ ചെലവഴിച്ചതു വളരെ സന്തോഷമുള്ള കാര്യമായിരുന്നു. ഞാൻ ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരുപാടു നേരം ഞാനവിടെ ഇരുന്നു. ഞാൻ ഗോപാലനായരുടെ കൂടെ ചെലവഴിച്ചതു വളരെ സന്തോഷമുള്ള കാര്യമായിരുന്നു. ഞാൻ ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

17.12.1968. 5 A.M. നല്ല തണുപ്പുണ്ട്. ഇന്നലെ വാസന്തിക്കു പനിയില്ലായിരുന്നു, കിടന്നതു. കാലത്തു ഞാൻ വാച്ചിലും മുഖം പോയി. ചന്ദ്രനെ നോക്കാൻ വാതായനങ്ങളിൽക്കൂടി പോയി നോക്കിയപ്പോൾ കുഞ്ഞാപ്പുവിന്റെ കുഞ്ഞുമുഖമാണു ഓർമ്മയിലെത്തിയതു. രാധാകൃഷ്ണന്റെ കുഞ്ഞുമുഖമായിരുന്നു. TIFR-ലെ പെൺകുട്ടിയുടെ മുഖമായിരുന്നു. ചന്ദ്രനു ചിറ്റാനിയിലോ തെക്കുനിക്കുന്നതിലേക്കു (1938-ൽ കുഴഞ്ഞുവീണ്) ഒന്നു പുതുക്കിയെഴുതുവാൻ തോന്നി. നെൽകൃഷിയെ രണ്ടാംവിളക്കൃഷിക്കുവേണ്ടി പാടങ്ങൾ പോലെ. ഇന്നു രാവിലെ ചിറ്റിലപ്പിള്ളി ദേവസ്വത്തിലെ ഉത്സവത്തിനു പോകുന്നുണ്ടു. കുറച്ചു കുട്ടികളുടെ കാര്യങ്ങൾ ഏർപ്പാടാക്കുന്നതാണ്.

18.12.1968 6 A.M. രാത്രിയുടനെ ഉറക്കമുണർന്നു. ചന്ദ്രനിലുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയാണു. വാസന്തിക്കു ഇന്നലെ കാലത്തു പരീക്ഷ. ഉടനെതന്നെ തൈരെടുത്തിൽ കഞ്ഞി പകർന്നുകൊടുത്തു. പാലാഫിലെ ഉപന്യാസത്തെപ്പറ്റി ഓർമ്മിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു ഞാൻ ഉറക്കത്തിൽ പറഞ്ഞു. ചന്ദ്രനിലെ പെൺകുട്ടിയുടെ പേരു ചോദിക്കാൻ മറന്നു. ഇന്നലെ പിറന്നാൾ ദിവസം, തെക്കുനിക്കുന്നതിലേക്കു ഒന്നുകൂടി കാലാവസ്ഥാ മാറ്റങ്ങൾക്കു വേണ്ടി പുതുക്കുവാൻ തോന്നിയതിന്റെ കാരണം ഞാൻ ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ചന്ദ്രനിലെ പെൺകുട്ടിയുടെ പേരു ചോദിക്കാൻ മറന്നു. ഞാൻ കൊടുത്തുപോയിട്ടില്ല. ഇന്നുതന്നെ കൊടുത്തുവിടണം.

19.12.1968. 5.45 A.M. ഇന്നലെ രാത്രി മഴപെയ്തിരുന്നു. പതിവുപോലെ മഴയുണ്ടായിരുന്നു. വാസന്തിക്കു പനിയുണ്ടായിരുന്നു. ചന്ദ്രനിലെ പെൺകുട്ടിയുടെ പേരു ചോദിക്കുവാൻ മറന്നു. രാധാകൃഷ്ണനാണു ദിവസവും ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നതു. ഞാനതു മറന്നുപോകുന്നു. ഇന്നലെ രാധാകൃഷ്ണന്റെ കുഞ്ഞുമുഖമായിരുന്നു. തെക്കുനിക്കുന്നതിലേക്കു പോകുന്നതിനെപ്പറ്റി ഓർമ്മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞാൻ കൊടുത്തുപോയിട്ടില്ല. ഇന്നുതന്നെ കൊടുത്തുവിടണം.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

നാലഞ്ചു ചിന്നപ്പാണ്ടികൾ നിന്നു. നാരിക്കുവണ്ടിയിൽ പഴുത്ത മുറത്തുംകൊണ്ടുവന്നു കച്ചവടം തുടങ്ങിയിരുന്നു. കൊച്ചുപുലയിലെ കടപ്പറമ്പുകളിൽ നിന്നുള്ള സ്ത്രീകളാണ് പഴങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നത്. ഓരോ കുട്ടയിലും ഓരോ തരം പഴങ്ങൾ. ഓരോന്നിനും ഓരോ വിലയും.

ഇങ്ങനെ നമ്മുടെ മലയോരങ്ങളിൽ നല്ലൊരു കച്ചവടം നടക്കുന്നുണ്ട്. മുറംകൊണ്ടുള്ള കച്ചവടത്തിനെന്തൊരു ചന്തം!

20.12.1964. 5 A.M. ഇന്നലെ പുലർച്ചയ്ക്ക് പനിയുള്ളതുകൊണ്ടാണ് ഇന്നു നേരത്തേ എഴുന്നേറ്റത്. ഇന്നലത്തേതുപോലെ തീരെ തണുപ്പില്ല. വാതിൽ തുറന്നിട്ടിരിക്കുന്നു. പുറത്തുള്ള ഇരുട്ടിനെ കീറിമുറിച്ചുകൊണ്ട് ഒരു ടോർച്ചുവെട്ടം കാണുന്നുണ്ട്. ആരാണ് ഈ നേരത്ത് ടോർച്ചുമായി വരുന്നത്? വന്നതിന്റെ കാരണം കൊണ്ട് കാര്യമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ എഴുന്നേറ്റത്. ഇന്നലെ, പതിവുപോലെ ചില ബാലസാഹിത്യകൃതികൾ വായിച്ചു. അതിനുശേഷം കുറച്ചു ഡയറിക്കുറിപ്പുകൾ തയ്യാറാക്കി. ഉറങ്ങാൻ കിടന്നപ്പോൾ ഒരു മണിയായിരുന്നു. ഇന്നു രാവിലെ കുറച്ചു വൈകിയാണ് എഴുന്നേറ്റത്. ഇന്നലെ രാത്രി "ഇതിഹാസങ്ങളിലെ നായികമാർ" എന്ന വിഷയം രാധാകൃഷ്ണൻ സാറിനോടു പറഞ്ഞു. രാത്രിയിൽത്തന്നെ അതിനെപ്പറ്റി ഒരു കുറിപ്പും തയ്യാറാക്കിയിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ഇന്നു നേരത്തേ എഴുന്നേറ്റത്.

21.12.1968. 6 A.M. ഇന്നലെ കുറച്ചുനേരത്തേ ഉറങ്ങിയതുകൊണ്ടാണോ എന്തോ, ഇന്നു നേരത്തേ ഉണർന്നു. ഉണർന്നപ്പോൾ മഴയുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ഇടിവെട്ടുന്നുമുണ്ട്. ഇന്നലെ രാത്രിയിലും മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നു പുലർച്ചയ്ക്കും മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ മഴ നിന്നിരിക്കുന്നു. ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ ഞാൻ ഉറങ്ങിയതിനുശേഷം മഴ പെയ്തിരിക്കുമോ? ഇന്നലെയും കുറച്ചുനേരത്തേ ഉറങ്ങിയിരുന്നുവെങ്കിൽ പുലർച്ചയ്ക്കുള്ള മഴയും കാണാമായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഒരു കുളിരുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. ഇടിവെട്ടുകൾ നിലച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഭാഗ്യമായി! ഞാനും രക്ഷപ്പെട്ടു.

ഏഴരയോടെ ഞാനും പോയിട്ട് രാധാകൃഷ്ണൻ നീതിസ്റ്റോറിലേയ്ക്കു നടന്നു പോയി. ശ്രീനാഥ്, സി. സുധീർ, ഷീല, മണി, ഗോപാലൻ, ഗോപാലൻ നായർ, രാമൻ, ഷൈലജ തുടങ്ങിയവരെല്ലാം പുതപ്പുകൾക്കുള്ളിൽ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

കാരാട് എന്നിവരായിരുന്നു മറ്റു അതിഥികൾ. കൂട്ടുകാരുടെ ഞാൻ മാത്രമേ കുടുംബത്തിൽ നിന്നുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. സ്വാമി തന്നെ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഒരു പ്രസംഗിച്ചു. എന്നെ, ഈ കൊടുങ്കാറ്റിനു ശേഷം ഒരു സമാധാനത്തിന്റെ നാണ് നമ്മൾ കടുവാൻ പോകുന്നത്?

പിന്നെ Mrs Tulloch ന്റെ മകനെ കാണാൻ ഒരു പ്രത്യേക ക്ലാസ്സും കിട്ടി. ട്രിച്ചിയിൽ Bell Grotesburg ൽ ഒരു ഗവൺമെന്റ് ഓഫീസറാണ് ഭർത്താവ്. രണ്ടു മക്കളുണ്ട്. ഒരു ഗവൺമെന്റ് ഓഫീസറിന്റെ കുടുംബം എന്നു പറയുന്നത് ഇതാണ്. രണ്ടു മക്കളും പഠിക്കുന്നവരാണെന്നു തോന്നുന്നു.

കഴിഞ്ഞ രണ്ടു ദിവസങ്ങളിൽ ഞാൻ സ്വാമിയുടെ കൂടെ നടക്കുകയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് സ്വാമിയുടെ ചുറ്റുപാടുകളെപ്പറ്റി കുറച്ചൊക്കെ മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു.

22.12.1968. 6 AM. എന്നത്തെയും പോലെ തന്നെ ഒരു ദിവസം. മിടുക്കനായ ഡ്രൈവറുടെ കൂടെ കാറിൽ പുറപ്പെട്ടു. രാവിലെ ചുറ്റിനടന്നു കാണുന്നതിനുവേണ്ടിയാണ് പുറപ്പെടുന്നത്. ഡ്രൈവർ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനാണ്. ഇരുപത്തിയഞ്ചു വയസ്സിനു മുകളിൽ പ്രായമുണ്ടാവില്ല. ഇതിനുമുമ്പ് ഇദ്ദേഹം ചില പ്രമുഖരെയൊക്കെ കൊണ്ടുപോയിട്ടുണ്ട്. മിടുക്കനാണെങ്കിലും ദിവാസ്വപ്നക്കാരൻ; ഞാൻ മിണ്ടാതിരുന്നാൽ ഒരു കാര്യവുമില്ല, കാണുന്നതിനെപ്പറ്റിയൊക്കെ വർണ്ണിച്ചുതരണമെന്ന് ഞാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ചോദിക്കുന്നതിനൊക്കെ ഉത്തരം പറയുന്നുണ്ട്. ഞാൻ ചോദിച്ചതിനൊക്കെ ഉത്തരം കിട്ടിയോ? ഇല്ല. ചോദിച്ചതിനെപ്പറ്റി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. കാരണം? അതിനെപ്പറ്റി അറിയില്ലായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് അതിനെപ്പറ്റി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. പക്ഷേ, ഞാൻ ചോദിക്കാത്ത പലതും പറഞ്ഞു. അതിൽ ചിലതൊക്കെ ഞാൻ ഓർത്തിരിക്കുന്നുണ്ട്. ഒന്നാമതായി ഞാൻ ചോദിച്ചത് ഇവിടെ ഏതെങ്കിലും ഹോട്ടലിൽ കയറി ചായ കുടിക്കാൻ പറ്റുമോ എന്നാണ്. ഇവിടെ ഹോട്ടലുകളിൽ കയറി ചായ കുടിക്കുന്ന പതിവില്ല. ഹോട്ടലുകളിൽ ചായ കിട്ടുമെങ്കിലും അതു കുടിക്കുന്നത് അത്ര നല്ല ഏർപ്പാടല്ല. ഹോട്ടലുകളിൽ ചായ കുടിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ഒരു കഥയുണ്ട്. ഒരു ഹോട്ടലിൽ ചായ കുടിക്കാൻ കയറിയ ഒരാൾ ചായ കുടിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഗ്ലാസ്സിന്റെ അടിയിൽ ഒരു ചത്ത പാറ്റയെ കണ്ടു. അയാൾ ഹോട്ടൽ മുതലാളിയെ വിളിച്ചു കാണിച്ചു. മുതലാളി പറഞ്ഞു: "ഇതിനെന്താ ഇത്ര പുകിലുണ്ടാക്കാൻ? ഇതിനെ ജീവനോടെ കിട്ടിയിരുന്നെങ്കിൽ ഞാൻ കാശുകൊടുത്തു വാങ്ങിച്ചേനെ." ഇതുപോലുള്ള കഥകൾ ഒരുപാടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് ഹോട്ടലിൽ കയറി ചായ കുടിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ഞാൻ ചിന്തിച്ചതുപോലുമില്ല. ഞാൻ ചോദിച്ചത് വീട്ടിൽ കയറി ചായ കുടിക്കാൻ പറ്റുമോ എന്നാണ്. ഡ്രൈവർ ഒരു വീട്ടിൽ കയറി ചായ കുടിച്ചു. ചായ കുടിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഞാൻ ചോദിച്ചു: "എത്ര കൊടുക്കണം?" അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഒന്നും കൊടുക്കണ്ട." ഞാൻ നിർബന്ധിച്ചപ്പോൾ അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഒരു രൂപ കൊടുത്താൽ മതി." ഞാൻ രൂപ കൊടുത്തു. അയാൾ അതു വാങ്ങിച്ചു. ഞാൻ ചോദിച്ചു: "ഇതിനു ലൈസൻസുണ്ടോ?" അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഇല്ല." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "ഇതിനു ലൈസൻസ് കിട്ടുമോ?" അയാൾ പറഞ്ഞു: "കിട്ടും." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "എത്ര രൂപ കൊടുക്കണം?" അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ കൊടുക്കണം." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "ഇതിനു ലൈസൻസ് കിട്ടാൻ എന്തൊക്കെ ചെയ്യണം?" അയാൾ പറഞ്ഞു: "ഒന്നും ചെയ്യണ്ട. ഇരുപത്തഞ്ചു രൂപ കൊടുത്താൽ മതി." ഞാൻ ചോദിച്ചു: "ഇതിനു ലൈസൻസ് കിട്ടാൻ

രൻ ചിരു ഒരു മണിക്കൂറോളം സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു - നാകു
മ്മിക്കുടെയും മിക്കു കുട്ടുകാർ. 11 മണിക്ക് ഡി. നമ്പൂതിരി പിരുകുടെ
വന്നു പോയി. രണ്ടാമതൊന്ന് രക്തസമ്മർദ്ദം കാണിച്ചു. കുഴപ്പമില്ല
കുഴപ്പം ഒന്നുമില്ല. കുറിച്ചുതന്നു. Sugar ഒന്നുമില്ല. പ്രഷർ നിൽ. ഗ്രൈപ്പ്
വെള്ളം കുടിച്ചതിനു ശേഷം ഛർദ്ദിച്ചു. ഡോക്ടർ വന്നപ്പോൾ ഛർദ്ദിച്ചു
കാണിച്ചു. രാത്രി 8 മണിക്കും 12 മണിക്കും ഗുളിക കൊടുക്കണമെന്ന് പറഞ്ഞു.
രാത്രി 8 മണിക്കുള്ള ഗുളിക കൊടുത്തു. ഉറങ്ങിക്കോളാൻ പറഞ്ഞു.
രാത്രി 12 മണിക്ക് ഗുളിക കൊടുത്തു. ഉറങ്ങിക്കോളാൻ പറഞ്ഞു പോയി.
രാവിലെ 4 മണിക്ക് ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു. കുറച്ചു നേരം വിചാരിച്ചു. മനസ്സിലെ
ഭാരം കുറഞ്ഞതുപോലെ തോന്നി. ഉടനെ കിടക്കയിൽ നിന്നും എഴുന്നേറ്റു.
ഇന്നലെ രാത്രി 12 മണിക്കുള്ള ഗുളിക കൊടുത്തപ്പോൾ ഛർദ്ദിച്ചു കുറച്ചു
കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉറങ്ങിക്കോളാൻ പറഞ്ഞു പോയി. രാവിലെ 4 മണിക്ക്
ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു. കുറച്ചു നേരം വിചാരിച്ചു. മനസ്സിലെ ഭാരം കുറഞ്ഞതുപോലെ
തോന്നി. ഉടനെ കിടക്കയിൽ നിന്നും എഴുന്നേറ്റു. ഇന്നലെ രാത്രി 12 മണിക്കുള്ള
ഗുളിക കൊടുത്തപ്പോൾ ഛർദ്ദിച്ചു കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഉറങ്ങിക്കോളാൻ
പറഞ്ഞു പോയി. രാവിലെ 4 മണിക്ക് ഞാൻ എഴുന്നേറ്റു. കുറച്ചു നേരം
വിചാരിച്ചു. മനസ്സിലെ ഭാരം കുറഞ്ഞതുപോലെ തോന്നി. ഉടനെ കിടക്കയിൽ
നിന്നും എഴുന്നേറ്റു. ഇന്നലെ രാത്രി 12 മണിക്കുള്ള ഗുളിക കൊടുത്തപ്പോൾ
ഛർദ്ദിച്ചു കുറച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ഈ കാലത്തെ കവിതയിൽ കണ്ടെത്താം. ഏതാണ്ട് ഇതേ കാലത്തുതന്നെ ഇംഗ്ലീഷിലും ഈ പ്രവണത കാണാം. ഉദാഹരണമായി ഡബ്ലിയു. എച്ച്. ഓഡന്റെ (W. H. Auden) കവിതകൾ നോക്കുക. ഓഡന്റെ കവിതകളിൽ ഒരു പ്രത്യേകതരം ഭാഷാപ്രയോഗം കാണാം.

പേപ്പർ തൊടാതെ ഇരിക്കാൻ പേപ്പർ തൊടരുത്, പറഞ്ഞു. ഞാൻ ദിനസരികൾ ടൈപ്പ് ചെയ്തു പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. ടൈപ്പ് ചെയ്തതിന്റെ രണ്ടു കോപ്പി എടുത്തുതരാമെന്നു പറഞ്ഞു. ടൈപ്പിസ്റ്റിന്റെ കൂലി കൊടുക്കാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ കൊടുത്തു. പിന്നീട് ഞാൻ പല പ്രാവശ്യം ടൈപ്പിസ്റ്റിനോടു ചോദിച്ചു, കോപ്പി കിട്ടിയോ എന്ന്. കിട്ടിയില്ല. ഞാൻ 1968 ഡിസംബറിൽ ഡൽഹിക്കു പോയപ്പോൾ ടൈപ്പിസ്റ്റിനോടു ചോദിച്ചു. അവൾ പറഞ്ഞു, അതു കാണാനില്ല എന്ന്. ഞാൻ പിന്നീട് അതിനെപ്പറ്റി ഓർത്തിട്ടില്ല. ഓർമ്മിപ്പിച്ചതുമില്ല. ഓർമ്മിപ്പിച്ചാൽ അവൾ വീണ്ടും ടൈപ്പ് ചെയ്തുതരുമായിരുന്നു. അവൾക്കു ഞാൻ കൂലി കൊടുത്തിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവൾക്കു ബാദ്ധ്യതയില്ല. അവൾ ഒരു പാവമായിരുന്നു. അവൾ ഒരു ഗുജറാത്തിയായിരുന്നു. അവൾ ഒരു ഗുജറാത്തി പത്രത്തിൽ ജോലി ചെയ്തിരുന്നു. അവൾ ഒരു ഗുജറാത്തി പത്രത്തിൽ ജോലി ചെയ്തിരുന്നു. അവൾ ഒരു ഗുജറാത്തി പത്രത്തിൽ ജോലി ചെയ്തിരുന്നു.

ഇങ്ങനെയാണ് ഓരോ ദിവസവും കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നത്. ഇന്നത്തെ കാര്യങ്ങൾ ഇങ്ങനെ.

28.12.1968. 6 AM. ഇന്നലെ കാലത്ത് injection ചെയ്തു. രണ്ടുവരി ചാലുകൾ പൊക്കി രണ്ടുദിവസം ചാരണം. നീരുണ്ടായിരുന്നു. കുറച്ചു കുറഞ്ഞു. ഇന്നലെ രാത്രി ഒരു പ്രാവശ്യം മൂത്രമൊഴിച്ചു. രാവിലെ ഒരു പ്രാവശ്യം. ഇന്നലെ രാത്രി ഉറങ്ങിയില്ല

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

ചിത്രകാരിയും കവയിത്രിയുമായ ലീലാ കോഴിക്കോടിന്റെ ചിത്രപ്രദർശനം ഇന്നു രാവിലെ 10 മണിക്ക് ചിത്രകാരൻ കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു. ചിത്രകാരിയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ അദ്ധ്യക്ഷത വഹിച്ചു. ചിത്രകാരി ആശംസ പറഞ്ഞു. ഡോ. കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ സ്വാഗതവും ശ്രീ. പി. ഗോപാലൻ നന്ദിയും പറഞ്ഞു.

ലീലാ കോഴിക്കോട് (ചിത്രകാരി കോഴിക്കോട് രാമകൃഷ്ണന്റെ ഭാര്യ) ചിത്രകലയിൽ ഡിപ്ലോമ നേടിയിട്ടുണ്ട്. ചിത്രകലയിൽ ഇതാണ് ആദ്യത്തെ പ്രദർശനം. ഇതിൽ 30 ചിത്രങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവയിൽ ഭൂരിഭാഗവും ജലച്ചായത്തിലുള്ളവയാണ്. പ്രകൃതിദൃശ്യങ്ങൾ, പുഷ്പങ്ങൾ, പക്ഷികൾ, മൃഗങ്ങൾ എന്നിവയാണ് ചിത്രങ്ങളിൽ അധികവും. ചിത്രങ്ങൾ വിൽപനയ്ക്കുള്ളതാണ്. പ്രദർശനം ഞായറാഴ്ച വൈകുന്നേരം 6 മണിക്ക് അവസാനിക്കും.

ചിത്രകാരിയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ കോഴിക്കോട് മെഡിക്കൽ കോളേജിലെ ഫിസിയോളജി വിഭാഗത്തിൽ പ്രൊഫസറാണ്. ചിത്രകാരിയുടെ പിതാവ് പരേതനായ കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ പ്രശസ്തനായ ചിത്രകാരനായിരുന്നു. ചിത്രകാരിയുടെ സഹോദരൻ കെ. രാമകൃഷ്ണൻ നായർ ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ചിത്രകാരനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

ചിത്രകാരിയുടെ ഭർത്താവ് ഡോ. കെ. ബാലകൃഷ്ണൻ കോഴിക്കോട് മെഡിക്കൽ കോളേജിലെ ഫിസിയോളജി വിഭാഗത്തിൽ പ്രൊഫസറാണ്. ചിത്രകാരിയുടെ പിതാവ് പരേതനായ കെ. കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ പ്രശസ്തനായ ചിത്രകാരനായിരുന്നു. ചിത്രകാരിയുടെ സഹോദരൻ കെ. രാമകൃഷ്ണൻ നായർ ഇപ്പോൾ ഡൽഹിയിൽ ചിത്രകാരനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

ലീലാ കോഴിക്കോട് (ചിത്രകാരി കോഴിക്കോട് രാമകൃഷ്ണന്റെ ഭാര്യ) ചിത്രകലയിൽ ഡിപ്ലോമ നേടിയിട്ടുണ്ട്. ചിത്രകലയിൽ ഇതാണ് ആദ്യത്തെ പ്രദർശനം. ഇതിൽ 30 ചിത്രങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവയിൽ ഭൂരിഭാഗവും ജലച്ചായത്തിലുള്ളവയാണ്. പ്രകൃതിദൃശ്യങ്ങൾ, പുഷ്പങ്ങൾ, പക്ഷികൾ, മൃഗങ്ങൾ എന്നിവയാണ് ചിത്രങ്ങളിൽ അധികവും. ചിത്രങ്ങൾ വിൽപനയ്ക്കുള്ളതാണ്. പ്രദർശനം ഞായറാഴ്ച വൈകുന്നേരം 6 മണിക്ക് അവസാനിക്കും

ഇന്ന് ഒരു ഉണർവ്വിന്റെ ദിവസമായിരുന്നു. രാവിലെ 6 മണിക്ക് ഞാൻ ഉണർന്നു. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ഞാൻ ഒരു ഫിലിം (film) നടനാണ്. ഞാൻ ഒരു നടനായി. ഞാൻ ഒരു TIME നായി ചാടിക്കൊടുക്കുന്നു.

29.12.1968. 5:30 AM. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഉണർന്നു. ഇന്ന് ഒരു വ്യാഴാഴ്ച ആണ്. ഇന്നലെ കാലത്ത് ഒരു ഡോക്ടർ വന്ന് എനിക്ക് injection തന്നു. ഇന്ന് എനിക്ക് ഒരു ഉന്മേഷം തോന്നുന്നു, ഒരു പ്രത്യേകത. രാവിലെ പ്രഭാത കൃത്യങ്ങൾ നടത്തുന്നു. പതിവുപോലെ ചായകുടിച്ചു. പിന്നെ ഞാൻ ഒരു പുസ്തകം വായിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഒരു മണിക്കൂർ വായിച്ചു. ഉച്ചയ്ക്ക് ചോറുണ്ടു. ഉച്ചയ്ക്ക് ഒരു മണിക്ക് ഞാൻ ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു. 3 മണിക്ക് എഴുന്നേറ്റു. ചായകുടിച്ചു. പിന്നെ ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങി നടന്നു. രാത്രി 7 മണിക്ക് ഞാൻ തിരിച്ചുവന്നു. രാത്രി ഞാൻ TIME നായി ചാടിക്കൊടുത്തു. പിന്നെ ഒന്നും കുറിക്കുന്നില്ല.

30.12.1968. 5:45 AM. ഇന്നലെ രാത്രി ഭയങ്കരമായ ഒരു മഴയുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്നത്തെ ദിവസം തണുപ്പുള്ളതാണ്. ഇന്നലെ കാലത്ത് ഒരു ഡോക്ടർ വന്നു. ചിലപ്പോൾ ഒരു ഇഞ്ചക്ഷൻ തരുമായിരിക്കും. ഇന്നലെ രാത്രി ഞാൻ ഒരു സ്വപ്നം കണ്ടു. ഞാൻ ഒരു ഫിലിം നടനായിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു ഫിലിമിൽ ഒരു ചാട്ടം ചാടുന്നു. ഞാൻ ഒരു TIME നായി ചാടുന്നു. ഇന്ന് ഒന്നും കുറിക്കുന്നില്ല.

31.12.1968. 5 AM. ഇന്നത്തോടെ 1968 ന്റെ അവസാനിക്കുകയാണ്. ഇതിലെവിടെ ഒക്കെ, അതായത് ഏതൊക്കെ കാര്യങ്ങൾ കൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഓർമ്മിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നാണ് ചെറിയ ഒരു സന്ദേഹത്തിന് ഞാൻ വിധേയമായിട്ടുള്ളത്. ഇന്ന് രാത്രി ഞാൻ ഉറങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് ഈ വർഷത്തെ കുറിച്ച് ഒരു ചിന്ത നടത്തുന്നുണ്ട്. ഈ വർഷത്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ ഞാൻ ഒരു ഫിലിമിൽ അഭിനയിച്ചു. ഒരു ഫിലിമിൽ ഞാൻ ഒരു ചാട്ടം ചാടുന്നു. ഞാൻ ഒരു TIME നായി ചാടുന്നു. ഇന്ന് ഒന്നും കുറിക്കുന്നില്ല.

Digitized by Kerala Sahitya Akademi

പിന്നെ ഒരു സ്ത്രീയാണ് കയറിവന്നത്. കാലത്ത് 6മ
നിക്കുന്നു. അന്നത്തെ പത്രം വായിച്ചു. കുളിച്ചു. സ്വയമ്പാകം
ക്കി. 9.30ന് Delhi നമ്മുടെ ട്രെയിൻ പോലെ TIME ടേബിൾ കൈയിൽ
ട്ടുണ്ട്. പിന്നെ ഓഫീസിൽ പോയി ഫോൺ വിളിച്ചു വിവര
ങ്ങൾ അറിഞ്ഞു. ചെന്നൈ എത്താൻ 6മണിക്കൂർ സമയം വേണ്ടി
വരുമെന്നു പറഞ്ഞു. വണ്ടിയും വന്നു. റെയിൽവേ സ്റ്റേഷൻ കുറച്ചു
ദൂരമുണ്ട്. അതിനടുത്ത് വണ്ടി നിർത്തിയപ്പോൾ ഞങ്ങൾ ഇറങ്ങി
കൗണ്ടറിൽ പോയി. 12 മണിക്കാണ് ട്രെയിൻ. ചെന്നൈ പോകുന്ന
തിനുള്ള 3 ടിക്കറ്റുകൾ വാങ്ങി. ഫോട്ടോ ഒട്ടിച്ചുള്ള ഫോമുകൾ പൂരി
പ്പിച്ചു. അതിനുശേഷം ഞങ്ങൾ പോയി കുളിച്ചു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു.
ഓടിക്കുവാനുള്ള വണ്ടിയിൽ കയറി. പിന്നെ ഞങ്ങൾ സ്റ്റേഷനിലേക്ക് പോയി.
അതിനുമുമ്പ് ഫോട്ടോ എടുത്തിരുന്നു. ടിക്കറ്റുകൾ കിട്ടി. ഞാൻ
ഒരു ഫോട്ടോ എടുത്തു. 12 മണിക്ക് ട്രെയിൻ പുറപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ
ക്കുള്ള കമ്പാർട്ടുമെന്റിൽ കയറി. ഞങ്ങൾക്കുള്ള സീറ്റുകൾ കണ്ടുപിടിച്ചു.
ഇരുന്നു. ഞങ്ങൾ കയറിയ കമ്പാർട്ടുമെന്റിൽ ഞങ്ങൾ മാത്രമേ ഉണ്ടാ
യിരുന്നുള്ളൂ. കാലത്ത് ഭക്ഷണം കഴിച്ചതുകൊണ്ട് ഉച്ചയ്ക്ക് ഭക്ഷണം
(4 മണിക്ക്) മാത്രം കഴിച്ചു. ഞങ്ങൾ ഓരോന്നും സംസാരിച്ചു.
സമയം പോയതറിഞ്ഞില്ല. ചെന്നൈ സെൻട്രൽ സ്റ്റേഷനിൽ
ട്രെയിൻ എത്തുമ്പോൾ സമയം രാത്രി 8.30 കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞങ്ങൾ
ഇറങ്ങി പുറത്തുവന്നു. ഞങ്ങളുടെ ലഗേജുകൾ ഒരു ചുമട്ടുകാരൻ
തലയിൽ വച്ചു. അയാൾ ഞങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ നടന്നു. ഞങ്ങൾ പുറകെ
നടന്നു. ഞങ്ങൾ പുറത്തുവന്നപ്പോൾ ഓട്ടോറിക്ഷകൾ ധാരാളമുണ്ടാ
യിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ഒരു ഓട്ടോറിക്ഷയിൽ കയറി. ഞങ്ങൾ പോകേണ്ട
സ്ഥലം പറഞ്ഞു. ഓട്ടോറിക്ഷ പുറപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ ചുറ്റുപാടുകൾ
കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ഒരു ലോഡ്ജിൽ മുറിയെടുത്തു. ഞങ്ങൾ
ക്കുള്ള മുറികൾ കാണിച്ചുതന്നു. ഞങ്ങൾ മുറികൾ പരിശോധിച്ചു. മുറി
കൾ ഞങ്ങൾക്കിഷ്ടപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ മുറികൾ എടുത്തു. ഞങ്ങൾ ലഗേജുകൾ
മുറിയിൽ കൊണ്ടുവച്ചു. ചുമട്ടുകാരന് കൂലി കൊടുത്തു. അയാൾ
പോയി. ഞങ്ങൾ കുളിച്ചു. ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. 11 മണിക്കു കിടന്നു. ഉറ
ങ്ങാൻ കുറെ വൈകി. ഞങ്ങൾ കുറെ സംസാരിച്ചു. ഞങ്ങൾ ഓഫീസ് കാര്യ
ങ്ങൾ പിറ്റേന്നത്തെ പരിപാടികൾ ഞങ്ങൾക്കുള്ള ഉത്തരവാദിത്വങ്ങൾ,
ഞങ്ങൾക്കു കിട്ടാവുന്ന ആനുകൂല്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയെപ്പറ്റി. ഞങ്ങൾ
ഉറങ്ങിയപ്പോൾ സമയം രാത്രി 2 മണി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞങ്ങൾ
ഉറങ്ങിയതിനുശേഷം ഞങ്ങൾ ഉണർന്നപ്പോൾ സമയം 9 മണി കഴിഞ്ഞിരുന്നു.
ഞങ്ങൾ ഓരോരുത്തരായി കുളിച്ചു. ഞങ്ങൾ ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഞങ്ങൾ
ഓഫീസിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ഞങ്ങൾ ഓഫീസിലെത്തി. ഞങ്ങൾ ഓഫീസിൽ
ചാർജ്ജെടുത്തു. ഞങ്ങൾ ഓഫീസിലെ ജോലികൾ ചെയ്തുതുടങ്ങി. ഞങ്ങൾ
ഓഫീസിലെ ജോലികൾ ചെയ്തുതുടങ്ങിയപ്പോൾ സമയം 11 മണി കഴിഞ്ഞിരുന്നു.
ഞങ്ങൾ ഓഫീസിലെ ജോലികൾ ചെയ്തുതുടങ്ങിയപ്പോൾ സമയം 11 മണി
കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ഓഫീസിലെ ജോലികൾ ചെയ്തുതുടങ്ങിയപ്പോൾ
സമയം 11 മണി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞങ്ങൾ ഓഫീസിലെ ജോലികൾ
ചെയ്തുതുടങ്ങിയപ്പോൾ സമയം 11 മണി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഞങ്ങൾ

ദുരന്തം തെളിഞ്ഞുനിന്നു. ദാസൂറ ചെറിയൊരു സ്വാന്തനം പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഉടൻതിരിച്ചുപോകുമെന്നു സൂചിപ്പിച്ചു. രണ്ടുദിവസം കൂടി കഴിഞ്ഞു പോകാമെന്നു പറഞ്ഞു. ഞാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: നമുക്കു കാണാം. ദാസൂറ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: നമുക്കു കാണാം